

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Załącznik nr 1
do uchwały nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Ocena programowa
Profil ogólnoakademicki

Raport Samooceny

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ul. Wieniawskiego 1, 61-712 Poznań

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **geografia**

1. Poziom studiów: **studia I i II stopnia**
2. Formy studiów: **stacjonarna i niestacjonarna**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹
nauki o Ziemi i środowisku
geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
nauki o Ziemi i środowisku	108 – I stopień	60
	72 – II stopień	60

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1	geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna	72 - I stopień	40
		48 – II stopień	40

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

☒ TAK ☐ NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

☒ nauczyciel przedmiotu **geografia**²

¹nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

² Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

- ☐ nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych²
- ☐ nauczyciel praktycznej nauki zawodu²
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia²
- ☐ nauczyciel psycholog
- ☐ nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- ☐ nauczyciel pedagog specjalny
- ☐ nauczyciel logopeda
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA KIERUNKU STUDIÓW:

GEOGRAFIA

Nazwa kierunku studiów	Geografia
Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji	6 poziom
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil studiów	ogólnoakademicki
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta	licencjat
Dyscypliny naukowe	nauki o Ziemi i środowisku geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
Dyscyplina wiodąca	nauki o Ziemi i środowisku

1. Efekty uczenia się dla kierunku studiów I stopnia

Efekty uczenia się dla kierunku studiów, poziomu i profilu z uwzględnieniem uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia dla poziomów 6-7 określonych w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64 i 1010) oraz charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla poziomów 6-7 określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).

Symbol	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do: uniwersalnych charakterystyk poziomów w PRK ¹	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia uczenia się PRK ²

Wiedza: absolwent zna i rozumie			
K_W01	specyfikę geografii, jej genezę i rozwój, a także zna jej strukturę wewnętrzną, przedmiot i metody badań; oraz zna miejsce geografii w systemie nauk i jej powiązania z innymi naukami	P6U_W	P6S_WG
K_W02	w stopniu zaawansowanym pojęcia z zakresu geografii i koncepcje dotyczące zróżnicowania przestrzennego zjawisk na powierzchni Ziemi	P6U_W	P6S_WG
K_W03	główne podsystemy przyrodnicze (w tym atmosfera, hydrosfera, litosfera, pedosfera i biosfera) i podsystemy społeczno-ekonomiczne (w tym antroposfera wraz ze środowiskiem społecznym i otoczeniem gospodarczym) środowiska geograficznego, ich własności i wzajemne współzależności	P6U_W	P6S_WG
K_W04	w stopniu zaawansowanym procesy i zjawiska zachodzące w obrębie podsystemów środowiska geograficznego oraz ma wiedzę niezbędną do ich zrozumienia z zakresu innych nauk pomocniczych (w tym fizyki, chemii, astronomii, ekonomii i socjologii)	P6U_W	P6S_WG
K_W05	zróżnicowanie powierzchni Ziemi pod względem budowy geologicznej oraz rzeźby oraz wyjaśnia je w oparciu o znajomość procesów geologicznych i morfogenetycznych działających w przeszłości i współcześnie	P6U_W	P6S_WG
K_W06	zróżnicowanie społeczno-kulturowe, gospodarcze i polityczne świata w kontekście różnych dróg rozwoju krajów i regionów, zachodzących procesów integracji i globalizacji oraz uwarunkowań środowiska przyrodniczego	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W07	zróżnicowanie warunków klimatycznych Ziemi oraz ma wiedzę o przebiegu i znaczeniu procesów klimatotwórczych w różnych strefach klimatycznych	P6U_W	P6S_WG
K_W08	procesy obiegu wody w przyrodzie i zna elementy bilansu wodnego w powiązaniu z warunkami geologicznymi, rzeźbą terenu, klimatem i szatą roślinną, a także w aspekcie działalności człowieka w kontekście deficytu wody i zagrożenia powodziowego	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W09	właściwości gleb i czynniki warunkujące ich zróżnicowanie na Ziemi, a także rozumie wpływ właściwości gleby na kształtowanie się różnego typu siedlisk w zróżnicowanym środowisku geograficznym	P6U_W	P6S_WG
K_W10	rozmieszczenie składników przyrodniczych środowiska geograficznego oraz prawidłowości zachodzące pomiędzy nimi (w tym relacje ekologiczne), a także rozumie procesy przemian ekosystemów w różnych skalach czasowych i przestrzennych	P6U_W	P6S_WG

K_W11	rozmieszczenie, struktury i dynamikę ludności i własności sieci osadniczej w różnych skalach przestrzennych, ze względu na uwarunkowania społeczno-gospodarcze i przyrodnicze	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W12	zróżnicowanie przestrzenne głównych sfer gospodarki: rolnictwa, przemysłu, usług i komunikacji oraz metody opisu ich struktur i procesów w nich zachodzących, w powiązaniu z uwarunkowaniami przyrodniczymi i w kontekście zmian społeczno- kulturowych oraz gospodarczych, w tym globalizacji i integracji	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W13	różne aspekty ochrony środowiska oraz podstawowe opracowania strategiczne w zakresie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze, a także ich rolę w gospodarowaniu i zarządzaniu środowiskiem	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W14	podstawowe zasady gospodarki przestrzennej i planowania przestrzennego w skali lokalnej i regionalnej oraz zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W15	podstawowe metody, narzędzia i techniki pozyskiwania, gromadzenia, weryfikacji, przetwarzania i prezentacji danych geograficznych	P6U_W	P6S_WG
K_W16	podstawowe metody matematyczno-statystyczne pozwalające na opis i analizę zjawisk geograficznych	P6U_W	P6S_WG
K_W17	podstawowe metody kartograficzne i topograficzne oraz metody z zakresu systemów informacji geograficznej, a także zna klasyfikacje metod prezentacji kartograficznej	P6U_W	P6S_WG
K_W18	zasady obsługi sprzętu i urządzeń służących do pozyskiwania, przetwarzania informacji geograficznych z uwzględnieniem podstawowych zasad BHP	P6U_W	P6S_WG P6S_WK
K_W19	w stopniu zaawansowanym możliwości wykorzystania różnorodnych źródeł danych przestrzennych o środowisku geograficznym; podstawowe zasady w zakresie ochrony własności intelektualnej jako jej twórca i odbiorca	P6U_W	P6S_WK
Umiejętności: absolwent potrafi			
K_U01	wybierać i stosować różnorodne metody pozyskiwania, gromadzenia, analizy i prezentacji danych dotyczących środowiska geograficznego	P6U_U	P6S_UW P6S_UK
K_U02	wykorzystać techniki informatyczne oraz stosować matematykę i statystykę do analizy danych	P6U_U	P6S_UW

K_U03	analizować mapy i inne opracowania graficzne oraz wykorzystać pozyskane informacje do wykonania prezentacji wizualnych	P6U_U	P6S_UW
K_U04	opracowywać mapy, nanosząc na nie zaobserwowane elementy środowiska geograficznego oraz procesy w nim zachodzące	P6U_U	P6S_UW
K_U05	ocenić wpływ inwestycji na środowisko przyrodnicze i zagrożenia z tym związane oraz wykonać raport na ten temat	P6U_U	P6S_UW P6S_UK
K_U06	w stopniu zaawansowanym posługiwać się w obserwacjach terenowych narzędziami i instrumentami stosowanymi w pomiarach geodezyjnych i badaniach geograficznych; wykorzystywać techniki badań społecznych i inwentaryzacji terenowej w badaniach z zakresu geografii społeczno- ekonomicznej	P6U_U	P6S_UW
K_U07	posługiwać się terminologią geograficzną, znajdować i selekcjonować informacje z literatury geograficznej, w języku polskim oraz w języku angielskim lub wybranym języku obcym nowożytnym	P6U_U	P6S_UW P6S_UK
K_U08	formułować i analizować problemy dotyczące zmian środowiska geograficznego i sytuacji społeczno-gospodarczej w skali lokalnej, regionalnej i globalnej na podstawie różnych źródeł informacji	P6U_U	P6S_UW
K_U09	analizować uwarunkowania lokalizacji działalności gospodarczej oraz zmiany w strukturze gospodarki w różnych skalach przestrzennych	P6U_U	P6S_UW
K_U10	analizować i opisywać wybrany region lub miejscowość w kontekście warunków środowiska geograficznego	P6U_U	P6S_UW
K_U11	przewidywać skutki klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych oraz konsekwencje niektórych procesów ekonomicznych i społecznych	P6U_U	P6S_UW
K_U12	przedstawiać wiedzę geograficzną i osiągnięcia geografii w sposób popularny (szczególnie podczas zajęć kameralnych, lub ćwiczeń terenowych, lub praktyk pedagogicznych)	P6U_U	P6S_UK
K_U13	opracować wybrany problem geograficzny w formie pisemnej w języku polskim, a także przedstawić wyniki badań w postaci prawidłowo opracowanej dokumentacji	P6U_U	P6S_UW P6S_UK
K_U14	wykorzystywać specjalistyczne oprogramowanie służące do pozyskiwania, przetwarzania i interpretacji danych o środowisku geograficznym	P6U_U	P6S_UW
K_U15	korzystać z dostępnych źródeł informacji, w tym źródeł elektronicznych	P6U_U	P6S_UW

K_U16	posługiwać się językiem obcym, szczególnie w zakresie terminologii specyficznej dla nauk geograficznych, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P6U_U	P6S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do			
K_K01	wykazywania krytycyzmu i ostrożności w przyjmowaniu informacji pochodzących z masowych mediów	P6U_K	P6S_KK
K_K02	świadomego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych oraz samodzielnego aktualizowania i poszerzania wiedzy geograficznej	P6U_K P6U_U	P6S_KK P6S_UU
K_K03	przyjęcia odpowiedzialności za powierzony sprzęt, bezpieczeństwo pracy własnej i innych, a także za realizację podjętych zadań	P6U_K	P6S_KR
K_K04	uwzględniania wartości badań naukowych z punktu widzenia rozwoju cywilizacji, a także wykazuje gotowość do upowszechniania tych dokonań	P6U_K	P6S_KK
K_K05	działań indywidualnych i społecznych na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów Ziemi	P6U_K	P6S_KO
K_K06	pracy w zespole pełniąc w nim różne role, a także jest gotów do przyjmowania i wyznaczania zadań oraz organizacji pracy pozwalającej na realizację celów związanych z podejmowanymi zadaniami	P6U_K P6U_U	P6S_KO P6S_UO
K_K07	uwzględniania oraz formułowania problemów moralnych i dylematów etycznych związanych z własną i cudzą pracą; postępowania zgodnie z zasadami etyki; przestrzegania zasad ochrony i bezpieczeństwa własności intelektualnej	P6U_K	P6S_KR

Objaśnienia oznaczeń stosowanych w tabeli:

P = poziom PRK (6)

S = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

W = wiedza

G = zakres i głębokość

U = umiejętności

W = wykorzystanie wiedzy

K = komunikowanie się

O = organizacja pracy

U = uczenie się

K = kompetencje społeczne

K = oceny

O = odpowiedzialność

R = rola zawodowa

Przykład:

P6S_WK = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, wiedza – kontekst

EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA KIERUNKU STUDIÓW:

GEOGRAFIA

Nazwa kierunku studiów	Geografia
Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji	7 poziom
Poziom studiów	studia drugiego stopnia
Profil studiów	ogólnoakademicki
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta	magister
Dyscypliny naukowe	nauki o Ziemi i środowisku geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
Dyscyplina wiodąca	nauki o Ziemi i środowisku

2. Efekty uczenia się dla kierunku studiów II stopnia

Efekty uczenia się dla kierunku studiów, poziomu i profilu z uwzględnieniem uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia dla poziomów 6-7 określonych w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64 i 1010) oraz charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla poziomów 6-7 określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).

Symbol	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do: uniwersalnych charakterystyk poziomów w PRK ¹	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia uczenia się PRK ²
Wiedza: absolwent zna i rozumie			
K_W01	filozoficzne i metodologiczne uzasadnienie badań naukowych oraz zna główne kierunki badawcze i osiągnięcia geografii nowożytnej, a także rozumie ich społeczne znaczenie	P7U_W	P7S_WG
K_W02	zagadnienia z zakresu teorii i technologii informacji geograficznej oraz możliwości zastosowania narzędzi	P7U_W	P7S_WG

	geoinformatycznych		
K_W03	w stopniu pogłębionym złożone zjawiska i procesy przyrodnicze w skali globalnej, regionalnej i lokalnej i ich wpływ na sferę społeczno-gospodarczą	P7U_W	P7S_WG
K_W04	w stopniu pogłębionym złożone zjawiska i procesy społeczno-kulturowe i gospodarcze w skali globalnej, regionalnej i lokalnej i ich wpływ na środowisko przyrodnicze	P7U_W	P7S_WG P7S_WK
K_W05	koncepty geograficzne dotyczące zróżnicowania przestrzennego zjawisk na powierzchni Ziemi w kontekście ich wyjaśniania i modelowania	P7U_W	P7S_WG
K_W06	w stopniu pogłębionym aparat pojęciowy studiowanej specjalności geograficznej oraz nauk szczegółowych powiązanych z tą specjalnością	P7U_W	P7S_WG
K_W07	konflikty między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami środowiska geograficznego Ziemi oraz wyjaśnianie przyczyny ich wystąpienia i sposoby rozwiązania	P7U_W	P7S_WG P7S_WK
K_W08	literaturę polską i obcą dotyczącą studiowanej specjalności geograficznej oraz podstawową literaturę nauk szczegółowych (przyrodniczych lub społecznych) powiązanych z tą specjalnością	P7U_W	P7S_WG
K_W09	metody matematyczno-statystyczne na poziomie modelowania zjawisk i procesów przyrodniczych oraz społeczno-gospodarczych w zakresie studiowanej specjalności	P7U_W	P7S_WG
K_W10	teoretyczne podstawy metod badawczych stosowanych w wybranej specjalności	P7U_W	P7S_WG
K_W11	specjalistyczne narzędzia geoinformatyczne w analizie środowiska geograficznego	P7U_W	P7S_WG
K_W12	najnowsze trendy w rozwoju badań naukowych w Polsce i za granicą oraz zastosowania osiągnięć naukowych w praktyce w zakresie wybranej (studiowanej) specjalności	P7U_W	P7S_WG
K_W13	zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości i ma pogłębioną wiedzę o realizacji projektów naukowych i aplikacyjnych w naukach geograficznych	P7U_W	P7S_WK
K_W14	zasady ochrony własności intelektualnej w kontekście korzystania ze źródeł informacji i przygotowywania opracowań naukowych	P7U_W	P7S_WK
K_W15	potrzebę zachowania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w pracach badawczych z zakresu studiowanej specjalności	P7U_W	P7S_WK
Umiejętności: absolwent potrafi			
K_U01	posługiwać się w stopniu pogłębionym terminologią geograficzną w języku polskim oraz w języku angielskim lub wybranym języku obcym nowożytnym, szczególnie w wybranej specjalności	P7U_U	P7S_UW
K_U02	stosować zaawansowane metody i narzędzia badawcze wykorzystywane w naukach geograficznych	P7U_U	P7S_UW
K_U03	wykorzystywać matematyczne i statystyczne metody do analizy danych przestrzennych w wybranej specjalności	P7U_U	P7S_UW
K_U04	wykonywać i przedstawiać wyniki badań w postaci prawidłowo opracowanej prezentacji	P7U_U	P7S_UK

K_U05	odnaleźć i wybrać niezbędne informacje z literatury fachowej i innych źródeł, w języku polskim oraz w języku angielskim lub wybranym języku obcym nowożytnym w zakresie studiowanej specjalności	P7U_U	P7S_UW P7S_UK
K_U06	zaplanować i przeprowadzić badania w zakresie studiowanej specjalności, zgodnie z zasadami przyjętej konwencji badawczej i orientacji metodologicznej	P7U_U	P7S_UW P7S_UO
K_U07	poprawnie wnioskować na podstawie danych z różnych źródeł informacji geograficznych	P7U_U	P7S_UW
K_U08	opisywać w stopniu pogłębionym komponenty środowiska geograficznego oraz współzależności zachodzące między nimi	P7U_U	P7S_UW
K_U09	opracować pisemnie wybrany problem badawczy z zakresu studiowanej specjalności	P7U_U	P7S_UW P7S_UK
K_U10	przedstawić i zreferować wyniki badań w postaci prawidłowo opracowanej prezentacji	P7U_U	P7S_UK
K_U11	samodzielnie rozwiązywać problem badawczy, rozumiejąc jego rolę w ramach szerszego projektu i własnej kariery zawodowej	P7U_U	P7S_UU
K_U12	posługiwać się językiem obcym, szczególnie w zakresie terminologii specyficznej dla nauk geograficznych zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P7U_U	P7S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do			
K_K01	świadomego korzystania ze sprawdzonych źródeł informacji naukowej i krytycznego wnioskowania	P7U_K	P7S_KK
K_K02	pogłębiania kompetencji zawodowych i aktualizacji wiedzy geograficznej wzbogaconej o wymiar interdyscyplinarny	P7U_K	P7S_KK
K_K03	rozpoznawania zagrożeń wynikających z warunków pracy oraz do odpowiedzialności za bezpieczeństwo pracy własnej i innych w czasie realizacji podjętych prac i zobowiązań	P7U_K	P7S_KR
K_K04	współdziałania i pracy w grupie, przyjmując w niej różne role	P7U_K	P7S_KO P7S_KR
K_K05	uwzględniania wartości różnorodności kulturowej i zróżnicowania gospodarczego na świecie oraz do uwzględniania potrzeb zachowania szacunku i życzliwości wobec przedstawicieli innych kultur	P7U_K	P7S_KK
K_K06	akceptacji wartości georóżnorodności i przejmowania odpowiedzialności za stan ekosystemów i zasobów Ziemi	P7U_K	P7S_KO
K_K07	działania w sposób przedsiębiorczy i angażowania się w realizację projektów społecznych, ekologicznych i gospodarczych	P7U_K	P7S_KO

Objaśnienia oznaczeń stosowanych w tabeli:

P = poziom PRK (7)

S = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

W = wiedza

G = zakres i głębokość

U = umiejętności

W = wykorzystanie wiedzy

K = komunikowanie się

O = organizacja pracy

U = uczenie się

K = kompetencje społeczne

K = oceny

O = odpowiedzialność

R = rola zawodowa

Przykład:

P7S_WK = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, wiedza – kontekst

Efekty uczenia się wynikające ze Standardu kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela

Efekty zawarte są w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 25 lipca 2019 roku (Dz.U.2019, poz. 1450) i w przypadku WNGiG realizowane są łącznie na I i II stopniu. Zostały wydzielone ogólne efekty uczenia się i szczegółowe efekty, odnoszące się do konkretnych przedmiotów kształcenia. Poniżej umieszczono ogólne efekty uczenia się, natomiast cały dokument uwzględniający bardzo szczegółowe efekty, dostępny jest na stronie <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190001450>

3. OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

3.1. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) podstawy filozofii wychowania i aksjologii pedagogicznej, specyfikę głównych środowisk wychowawczych i procesów w nich zachodzących;
- 2) klasyczne i współczesne teorie rozwoju człowieka, wychowania, uczenia się i nauczania lub kształcenia oraz ich wartości aplikacyjne;
- 3) rolę nauczyciela lub wychowawcy w modelowaniu postaw i zachowań uczniów;
- 4) normy, procedury i dobre praktyki stosowane w działalności pedagogicznej (wychowanie przedszkolne, nauczanie w szkołach podstawowych i średnich ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych, szkołach specjalnych i oddziałach specjalnych oraz integracyjnych, w różnego typu ośrodkach wychowawczych oraz kształceniu ustawicznym);
- 5) zagadnienie edukacji włączającej, a także sposoby realizacji zasady inkluzji; zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych uczniów i wynikające z nich zadania szkoły dotyczące dostosowania organizacji procesu kształcenia i wychowania;
- 7) sposoby projektowania i prowadzenia działań diagnostycznych w praktyce pedagogicznej;
- 8) strukturę i funkcje systemu oświaty – cele, podstawy prawne, organizację i funkcjonowanie instytucji edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych, a także alternatywne formy edukacji;
- 9) podstawy prawne systemu oświaty niezbędne do prawidłowego realizowania prowadzonych działań edukacyjnych;
- 10) prawa dziecka i osoby z niepełnosprawnością;

- 11) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w instytucjach edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych oraz odpowiedzialności prawnej nauczyciela w tym zakresie, a także zasady udzielania pierwszej pomocy;
- 12) procesy komunikowania interpersonalnego i społecznego oraz ich prawidłowości i zakłócenia;
- 13) podstawy funkcjonowania i patologie aparatu mowy, zasady emisji głosu, podstawy funkcjonowania narządu wzroku i równowagi;
- 14) treści nauczania i typowe trudności uczniów związane z ich opanowaniem; metody nauczania i doboru efektywnych środków dydaktycznych, w tym zasobów internetowych, wspomagających nauczanie przedmiotu lub prowadzenie zajęć, z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów.

3.2. W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) obserwować sytuacje i zdarzenia pedagogiczne, analizować je z wykorzystaniem wiedzy pedagogiczno-psychologicznej oraz proponować rozwiązania problemów;
- 2) adekwatnie dobierać, tworzyć i dostosowywać do zróżnicowanych potrzeb uczniów materiały i środki, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz metody pracy w celu samodzielnego projektowania i efektywnego realizowania działań pedagogicznych, dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
- 3) rozpoznawać potrzeby, możliwości i uzdolnienia uczniów oraz projektować i prowadzić działania wspierające integralny rozwój uczniów, ich aktywność i uczestnictwo w procesie kształcenia i wychowania oraz w życiu społecznym;
- 4) projektować i realizować programy nauczania z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów;
- 5) projektować i realizować programy wychowawczo-profilaktyczne w zakresie treści i działań wychowawczych i profilaktycznych skierowanych do uczniów, ich rodziców lub opiekunów i nauczycieli; tworzyć sytuacje wychowawczo-dydaktyczne motywujące uczniów do nauki i pracy nad sobą, analizować ich skuteczność oraz modyfikować działania w celu uzyskania pożądanych efektów wychowania i kształcenia;
- 7) podejmować pracę z uczniami rozbudzającą ich zainteresowania i rozwijającą ich uzdolnienia, właściwie dobierać treści nauczania, zadania i formy pracy w ramach samokształcenia oraz promować osiągnięcia uczniów;
- 8) rozwijać kreatywność i umiejętność samodzielnego, krytycznego myślenia uczniów;
- 9) skutecznie animować i monitorować realizację zespołowych działań edukacyjnych uczniów;
- 10) wykorzystywać proces oceniania i udzielania informacji zwrotnych do stymulowania uczniów w ich pracy nad własnym rozwojem;
- 11) monitorować postępy uczniów, ich aktywność i uczestnictwo w życiu społecznym szkoły;
- 12) pracować z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z doświadczeniem migracyjnym, pochodzącymi ze środowisk zróżnicowanych pod względem kulturowym lub z ograniczoną znajomością języka polskiego;
- 13) odpowiedzialnie organizować pracę szkolną oraz pozaszkolną ucznia, z poszanowaniem jego prawa do odpoczynku;
- 14) skutecznie realizować działania wspomagające uczniów w świadomym i odpowiedzialnym podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- 15) poprawnie posługiwać się językiem polskim i poprawnie oraz adekwatnie do wieku uczniów posługiwać się terminologią przedmiotu;

- 16) posługiwać się aparatem mowy zgodnie z zasadami emisji głosu;
- 17) udzielać pierwszej pomocy;
- 18) samodzielnie rozwijać wiedzę i umiejętności pedagogiczne z wykorzystaniem różnych źródeł, w tym obcojęzycznych i technologii.

3.3. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) posługiwania się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierując się szacunkiem dla każdego człowieka;
- 2) budowania relacji opartej na wzajemnym zaufaniu między wszystkimi podmiotami procesu wychowania i kształcenia, w tym rodzicami lub opiekunami ucznia, oraz włączania ich w działania sprzyjające efektywności edukacyjnej;
- 3) porozumiewania się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk i o różnej kondycji emocjonalnej, dialogowego rozwiązywania konfliktów oraz tworzenia dobrej atmosfery dla komunikacji w klasie szkolnej i poza nią;
- 4) podejmowania decyzji związanych z organizacją procesu kształcenia w edukacji włączającej; rozpoznawania specyfiki środowiska lokalnego i podejmowania współpracy na rzecz dobra uczniów i tego środowiska;
- 6) projektowania działań zmierzających do rozwoju szkoły lub placówki systemu oświaty oraz stymulowania poprawy jakości pracy tych instytucji;
- 7) pracy w zespole, pełnienia w nim różnych ról oraz współpracy z nauczycielami, pedagogami, specjalistami, rodzicami lub opiekunami uczniów i innymi członkami społeczności szkolnej i lokalnej.

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Andrzej Macias	Prof. dr hab., Prodzikan ds. studiów stacjonarnych, Kierownik Pracowni Ekologii Krajobrazu, Przewodniczący Rady Programowej ds. Kierunku Geografia
Iwona Hildebrandt-Radke	Dr hab. prof. UAM, Przewodnicząca Rady ds. Kształcenia Szkoły Nauk Przyrodniczych, Członek Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia, Członek Rady Programowej ds. Kierunku Geografia
Alina Zajadacz	Dr hab. prof. UAM, Prodzikan ds. kształcenia i studiów niestacjonarnych
Iwona Piotrowska	Dr hab. prof. UAM, Kierownik Laboratorium Dydaktyki Geografii i Badań Edukacyjnych, Członek Rady Programowej ds. Kierunku Geografia
Monika Rzodkiewicz	Dr hab. prof. UAM, Członek Rady Programowej ds. Kierunku Geografia
Mariusz Ptak	Dr hab. prof. UAM, Członek Rady Programowej ds. Kierunku Geografia
Agata Buchwał	Dr, Członek Rady Programowej ds. Kierunku Geografia
Marek Półrolniczak	Dr, Członek Rady Programowej ds. Kierunku Geografia
Tomasz Kossowski	Dr, Członek Rady Programowej ds. Kierunku Geografia

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	14
Prezentacja uczelni	16
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	19
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	19
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	28
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	45
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	57
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	74
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	85
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	88
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	94
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiąganych rezultatach	103
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	109
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	117
Część III. Załączniki	119
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	119

Prezentacja uczelni

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza (dalej UAM, Uniwersytet, Uczelnia) jest jedną z najważniejszych uczelni wyższych w Polsce. W rankingu „Perspektyw” corocznie zajmuje 3 pozycję wśród uniwersytetów. Początki Uczelni sięgają drugiej dekady XVII w. i związane są z powstaniem Akademii Lubrańskiego (jej pierwszym Rektorem był Jan ze Stobnicy, ceniony wówczas teolog i geograf, a jednym z absolwentów wybitny geograf Jan Śniadecki), a następnie Kolegium Jezuickiego (jego absolwentem był m.in. Stanisław Staszic). W dniu 28 października 1611 roku król Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Zygmunt III Waza, nadał przywilej uniwersytecki Kolegium Jezuickiemu. Niestety, sprzeciw Akademii Krakowskiej spowodował, iż papież Paweł V nie zgodził się na otwarcie nowego uniwersytetu. Przywilej króla Zygmunta III został potwierdzony przez króla Jana Kazimierza w 1650 r. i króla Jana III Sobieskiego w 1678 r. Na podstawie tych przywilejów nadawano w Poznaniu tytuł magistra i stopień naukowy doktora. Uniwersytet pod nazwą Wszechnica Piastowska powstał w 1919 r., zaraz po zwycięskim dla Polaków Powstaniu Wielkopolskim. W 1920 r. uczelnia zmieniła nazwę na Uniwersytet Poznański. Po II wojnie światowej władze komunistyczne osłabiły Uniwersytet Poznański, wydzielając z niego kilka wydziałów i tworząc z nich uczelnie wyższe: Akademię Medyczną (obecnie Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego), Wyższą Szkołę Rolniczą (obecnie Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) i Akademię Wychowania Fizycznego (obecnie im. Eugeniusza Piaseckiego). Obecną nazwę Uczelnia otrzymała w 1955 roku. W 2019 roku, po uchwaleniu przez Sejm nowych ram prawnych funkcjonowania uczelni, nastąpiła zmiana struktury organizacyjnej UAM. Składa się on z 5 szkół dziedzinowych, 20 wydziałów i 4 filii zamiejscowych w Gnieźnie, Kaliszu, Pile i Ślubicach (ostatnia współprowadzona przez Uniwersytet Europejski Viadrina we Frankfurcie nad Odrą). Uczelnia prowadzi ponad 130 kierunków studiów oraz ponad 200 specjalności, na których kształcą się ponad 32.000 studentów obu stopni studiów i jednolitych studiach magisterskich). Każda ze wspomnianych 5 szkół UAM prowadzi szkołę doktorską. W sumie na studiach III stopnia studiuje ponad 1300 doktorantów. Uzupełnieniem są studia podyplomowe i kursy dokształcające prowadzone na wielu wydziałach (w tym Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych).

O pozycji UAM świadczy uzyskanie w 2019 r. statusu uczelni badawczej, jako jednej z 10 w naszym kraju. W konkursie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pt. „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” UAM zajęła trzecie miejsce. Projekt ten rozpisany jest na lata 2020-2026 i realizowany w 5 priorytetowych obszarach badawczych:

POB 1 *AgriEarth: Agricultural and Biological Sciences, Earth and Planetary Sciences* (w którym znajduje się Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych),

POB 2 *BioGenMol: Biochemistry, Genetics and Molecular Biology*,

POB 3 *ChemMat: Chemistry, Materials Science*,

POB 4 *MathPhysComp: Mathematics, Physics and Astronomy, Computer Sciences*,

POB 5 *HumSoc: Arts and Humanities, Social Sciences*.

W związku z tym priorytetem UAM jest prowadzenie badań naukowych na najwyższym poziomie, ich umiędzynarodowienie, które stanowią podstawę do prowadzenia również dydaktyki akademickiej na najwyższym poziomie. Zmiana struktury organizacyjnej oraz sposobu zarządzania wymusiły także zmiany w zakresie jakości kształcenia. Reguluje to podstawowy akt prawa wewnętrznego Uniwersytetu, jakim jest Statut Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, przyjęty dnia 17 IV 2019 (zał. 1.1). Dalszy kierunek rozwoju Uczelni wyznacza „Strategia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2020-2030”, przyjęta przez Senat uchwałą nr 93/2020/2021 z dnia 7 maja 2021 roku (zał. 1.2). Misja Uniwersytetu zawarta jest w motcie „Zmieniając teraźniejszość, kształtujemy przyszłość” nawiązuje do wielkopolskiej tradycji pracy organicznej. Głównymi celami strategicznymi UAM jest prowadzenie badań naukowych i nowoczesnej dydaktyki akademickiej na najwyższym poziomie z docenieniem najszlachetniejszych wartości akademickich, poszukując prawdy, dobra i piękna w duchu wolności i poszanowania dla różnorodności po to, aby wyjść naprzeciw wyzwaniom

współczesności, służyć człowiekowi i kształtować przyszłość regionu, kraju, Europy i świata. Ważnymi celami strategicznymi są m.in. profesjonalne zarządzanie, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, czy też umiędzynarodowienie badań naukowych. W 2021 roku eksperci Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów (*European University Association* – EUA), tj. największej organizacji zrzeszającej uniwersytety europejskie, przeprowadzili międzynarodową ewaluację instytucjonalną (*Institutional Evaluation Programme* - EUA-IEP), a jednym z wybranych wydziałów do ewaluacji był WNGiG. Uczelnia jest piątą szkołą wyższą oraz pierwszym klasycznym uniwersytetem w Polsce, który poddał się takiej ocenie i uzyskał pozytywną ocenę w postaci certyfikatu jakości EUA-IEP. W efekcie UAM stanowi europejską uczelnię badawczą rozpoznawalną w świecie, która wzmacnia swoją pozycję poprzez intensywną współpracę w międzynarodowych konsorcjach badawczych i sieciach szkół wyższych. Międzynarodową rangę Uniwersytetu podkreśla też członkostwo od 2019 roku w europejskim konsorcjum uniwersytetów EPICUR (*European Partnership for an Innovative Campus Unifying Regions*). Promuje ono europejskie wartości i tożsamość, ma na celu znaczne zwiększenie mobilności studentów i pracowników oraz wspieranie jakości, integracji i konkurencyjności europejskiego szkolnictwa wyższego. Ponadto w dniu 23.06.2016 r. UAM uzyskał certyfikat *HR Excellence in Research*, który pozwala na zapewnienie pracownikom jak najlepszych warunków pracy, wspiera rozwój doskonałych badań i innowacji, promuje wzrost umiędzynarodowienia oraz stwarza transparentny system rekrutacji pracowników i możliwości rozwoju na każdym etapie kariery. Jest to dowód na to, iż UAM spełnia najwyższe standardy w polityce kadrowej. Według stanu na 31.12.2021 roku zatrudnia 3006 nauczycieli akademickich, w tym 1338 profesorów, 1008 adiunktów, 15 asystentów, 645 pracowników dydaktycznych oraz 2282 nienauczycieli będąc drugim największym pracodawcą w regionie poznańskim.

UAM jako pierwsza uczelnia w Polsce otrzymał akredytację i tytuł uczelni zaangażowanej. Tytuł przyznawany jest przez międzynarodową organizację Accreditation Council for Entrepreneurial and Engaged Universities (ACEEU). Jest to obecnie jedyna akredytacja, która ocenia społeczne oddziaływanie uczelni wyższej na otoczenie, jakość współpracy z partnerami spoza uczelni, wdrażanie idei społecznej odpowiedzialności (<https://amu.edu.pl/dla-mediow/komunikaty-prasowe/uam-uczelnia-oficjalnie-zaangazowana>).

Działalność Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych (dalej WNGiG, Wydział) oraz Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej (dalej WGSEiGP, Wydział) doskonale i w pełni wpisują się w realizację obecnej „Strategii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu”. WNGiG należy do większych wydziałów w strukturze Uczelni. Jego początków należy doszukiwać się w powstałym w dniu 7 maja 1919 Wydziale Filozofii, w strukturze którego zostały powołane 4 jednostki: Instytut Geografii, Instytut Geologii, Instytut Mineralogii i Instytut Paleontologii. Następnie 23 września 1925 z Wydziału Filozoficznego wyodrębniają się dwa wydziały: Wydział Matematyczno-Przyrodniczy (w skład którego wchodziły instytuty geograficzne i geologiczne) i Wydział Humanistyczny. Po II wojnie światowej, 1 września 1951 Wydział Matematyczno-Przyrodniczy został podzielony na Wydział Matematyczno-Fizyczno-Chemiczny oraz Wydział Biologii i Nauk o Ziemi. Z tego ostatniego 1 września 1984 został wyodrębniony Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych. Trzy lata wcześniej Instytut Geografii został podzielony na: Instytut Badań Czwartorzędu, Instytut Geografii Fizycznej oraz Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej. Tradycyjnie Wydział mieścił się w Coll. Maius, jednak w 2004 roku nastąpiło przeniesienie do nowej siedziby (Coll. Geographicum im. St. Pawłowskiego i Coll. Geologicum) w kampusie na Morasku. W 2019 roku z WNGiG wyłonił się Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Wydział obecnie funkcjonuje w ramach Szkoły Nauk Przyrodniczych UAM, natomiast WGSEiGP w ramach Szkoły Nauk Społecznych. W zakończonej w tym roku ewaluacji otrzymał kategorię B+, natomiast WGSEiGP kategorię A. Rada Naukowa Dyscypliny Nauki o Ziemi i środowisku oraz Rada Naukowa Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna mają uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego. Na Wydziale prowadzonych jest 7 kierunków w trybie stacjonarnym i 3 w trybie niestacjonarnym. Na studiach I stopnia są to: Geografia (studia 3-letnie licencjackie), Geodezja i Kartografia (3,5-letnie inżynierskie), Geologia (studia 3-letnie licencjackie i 3,5-letnie inżynierskie),

Geoinformacja (3,5-letnie inżynierskie), Turystyka i Rekreacja (studia 3-letnie licencjackie) oraz Zarządzanie Środowiskiem (studia 3-letnie licencjackie). Na studiach II stopnia są to: Geografia (2-letnie magisterskie), Geologia (1,5-letnie i 2-letnie magisterskie), Geoinformacja (1,5-letnie magisterskie), Kartografia i Geomatyka (1,5-letnie magisterskie), Turystyka i Rekreacja (2-letnie magisterskie) i Zarządzanie Środowiskiem (2-letnie magisterskie). Na studiach w trybie niestacjonarnym na I stopniu prowadzone są kierunki: Geografia, Geodezja i Kartografia, Turystyka i Rekreacja, a na II stopniu: Geografia oraz Turystyka i Rekreacja. Z kolei na WGSEiGP oprócz Geografii i jej specjalności prowadzone są 2 kierunki studiów. Na studiach I stopnia są to: Gospodarka Przestrzenna (studia 3-letnie licencjackie i 3,5-letnie inżynierskie) i Zintegrowane Planowanie Rozwoju (studia 3,5-letnie inżynierskie), a na studiach II stopnia: Gospodarka Przestrzenna (2-letnie i 1,5-letnie studia magisterskie).

Na WNGiG na studiach I i II stopnia prowadzone jest kształcenie w ramach Modułu Edukacyjnego przygotowujące studentów do zawodu nauczyciela geografii w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Jest ono realizowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie Standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (z późn. zm. z dn. 6. kwietnia 2021 r.), który uzupełniony jest o efekty kształcenia modelowego programu kształcenia nauczycieli w ramach POWER „Programy kształcenia nauczycieli”.

Kierunek Geografia jest drugim pod względem liczby studentów kierunkiem realizowanym na WNGiG. Obecnie studiuje na nim 370 studentów. Jest on prowadzony wspólnie z Wydziałem Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej.

Proces dydaktyczny na WNGiG i WGSEiGP prowadzony jest w bardzo ścisłym związku ze Strategią UAM w zakresie jakości kształcenia i jej doskonalenia. Priorytetem jest zapewnienie jakości kształcenia na najwyższym poziomie, ściśle związanej z prowadzonymi na Uczelni badaniami naukowymi. Dydaktyka na obu Wydziałach jest ukierunkowana na studentów, na ich potrzeby badawcze, poznawcze i społeczne, dostosowana do wymagań rynku pracy i karier zawodowych absolwentów stosując najlepsze i nowoczesne metody kształcenia/uczenia się. Proces dydaktyczny w wysokim stopniu uwzględnia udział otoczenia społeczno-gospodarczego w aspekcie wyzwań współczesnego zrównoważonego rozwoju. Jest to możliwe dzięki wspólnym działaniom Rady Programowej ds. kierunku Geografia ze specjalnościami oraz pracowników WNGiG i WGSEiGP, szybkim reagowaniu na wyniki badań jakości kształcenia, co semestralnej oceny prowadzenia zajęć, czy też spotkań ze studentami. Z kolei trudny okres pandemii COVID-19 przyczynił się do znacznego poszerzenia kompetencji dydaktycznych wspólnoty obu Wydziałów w zakresie kształcenia zdalnego.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Geografia jest jednym z najstarszych kierunków realizowanych w UAM w Poznaniu już od 1919 roku, od kiedy na Wydziale Filozoficznym powstał Instytut Geografii. W okresie okupacji niemieckiej, kiedy zamknięto Uniwersytet, było prowadzone nauczanie tajne. Szczególne zasługi dla rozwoju geografii dla ośrodka poznańskiego związane są z osobą prof. dr. Stanisława Pawłowskiego, rektora Uniwersytetu Poznańskiego i wiceprezydenta Międzynarodowej Unii Geograficznej, zamordowanego przez Niemców w 1940 r. Z ośrodka poznańskiego wywodzili się tak wybitni geografowie, jak prof. R. Galon, czy prof. J. Dylík. Kierunek prowadzony jest od 1945 roku nieprzerwanie do dnia dzisiejszego. Po II wojnie światowej w poznańskim ośrodku geograficznym badania rozwijali m.in. prof. A. Zierhoffer z zakresu geografii fizycznej i gospodarczej, prof. B. Krygowski i prof. S. Kozarski z zakresu geomorfologii, prof. T. Bartkowski z zakresu geografii kompleksowej i ekologii krajobrazu, prof. Z. Chojnicki z zakresu metodologii geografii i geografii społeczno-ekonomicznej, prof. M. Czeakańska z zakresu hydrologii, oceanografii i dydaktyki geografii, prof. M. Żurawski z zakresu hydrologii, czy prof. A. Woś z zakresu klimatologii. Na przestrzeni lat kierunek przechodził wiele znaczących zmian, zwłaszcza w okresie ostatnich kilkunastu lat, kiedy przestały obowiązywać standardy kształcenia dla geografii.

Obecnie obowiązująca koncepcja kształcenia na kierunku geografia powstała w wyniku ewolucji poprzednio realizowanych programów studiów. Jest ona bardzo mocno związana z prowadzonymi na Uczelni badaniami naukowymi, potrzebami interesariuszy zewnętrznych, wzorami międzynarodowymi, monitorowania zmian na rynku pracy, trendów naukowych czy też rozwoju edukacji (w tym nowoczesnych metod kształcenia). W budowaniu tej koncepcji brał udział cały ówczesny WNGiG, studenci oraz pracodawcy. Na modyfikację kierunku geografia, niektórych specjalności uzyskano finansowanie z programu POWER. W ostatnich dwóch latach w celu zindywidualizowania ścieżki kształcenia utworzono na studiach II stopnia kolejne dwie nowe specjalności z osobnym naborem od I roku (geomorfologia stosowana i geo-grafika).

Od 2019 roku za opracowanie koncepcji i programu studiów odpowiedzialna jest rada programowa ds. kierunku geografia (do 2019 roku działała komisja programowa ds. kierunku geografia). Członków rady programowej kierunku studiów powołuje rektor na wniosek właściwego prorektora, w uzgodnieniu z dziekanem. W jej skład wchodzi przedstawiciele wszystkich podstawowych nurtów badawczych (zał. 1.3). Rada ta powoływana jest na okres 4-letni, korelujący z kadencją zespołu dziekańskiego. Jedynie studenci, z racji rotacji, powoływani są przez JM Rektora na okres 1 roku. Przy radzie działa rada gospodarcza ds. kierunku geografia, skupiająca wybranych pod kątem potrzeb kierunku i specjalności przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym m.in. jednostki administracji państwowej i samorządowej, instytucje, przedsiębiorcy i przedstawiciele szkolnictwa (zał. 1.4). Niektórzy z przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego są absolwentami kierunku geografia. Zgodnie ze Statutem UAM (zał. 1.1, § 133) do zadań rady programowej należy m.in.: sprawowanie nadzoru, zapewnianie i ocenianie jakości kształcenia na kierunku studiów; przygotowanie lub modyfikacja programu kształcenia i efektów uczenia się; przygotowanie propozycji zasad rekrutacji oraz limitów przyjęć; zatwierdzania kart przedmiotów (sylabusów); opiniowania kandydatury promotorów prac dyplomowych; zatwierdzania tematów prac dyplomowych; ustalania zasad i propozycji obsady kadrowej poszczególnych przedmiotów oraz zasad hospitowania zajęć. Szczególnie istotną okazją do dyskusji nad kierunkiem rozwoju geografii i jej specjalności, propozycji nowych zajęć i inicjatyw, czy lepszego dostosowania kompetencji absolwentów do obecnego rynku pracy są wspólne spotkania przedstawicieli rady programowej, rady gospodarczej i studentów geografii jest Dzień Przedsiębiorcy (pod nazwą Dzień Kariery – zał. 1.5). Sugestie otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentów przedstawione podczas ostatniego takiego wydarzenia skłoniły radę programową do modyfikacji programów specjalności Hydrologia, Meteorologia i Klimatologia oraz Kartografia i Teledetekcja na kierunku geografia już od przyszłego roku akademickiego.

Istotny wpływ na koncepcje kształcenia oraz przedmioty mają studenci. W skład rady programowej wchodzi 2 studentów (po 1 z I i II stopnia studiów), wskazywanych przez Radę Samorządu Studenckiego WNGiG (zwanego dalej RSS). Oprócz tego 1 – 2 razy w roku są organizowane spotkania rady programowej ze studentami geografii, osobno z I i II stopniem. Wynika to z różnych problemów i potrzeb studentów geografii na obu stopniach. Na spotkaniach tych studenci mogą zaproponować nowe zajęcia lub ich modyfikacje, które następnie są dyskutowane na radzie programowej i jeżeli są zasadne, to w przypadku modyfikacji kierunku są procedowane. Pozwoliło to na osiągnięcie większej elastyczności programu studiów oraz na zindywidualizowanie ścieżki kształcenia. Ponadto każda modyfikacja programu studiów lub efektów uczenia się niezależnie musi być opiniowana przez przedstawiciela RSS. Przedstawiciele studentów uczestniczą też w procedowaniu wniosku na dalszych etapach zatwierdzania zmian, tj. w Radzie ds. Kształcenia Szkoły Nauk Przyrodniczych, Uniwersyteckiej Radzie ds. Kształcenia oraz Senacie UAM.

Także pracownicy WNGiG mają znaczący wpływ na kształtowanie koncepcji kształcenia oraz programu geografii. Zgodnie z rozwiązaniami każdy pracownik ma prawo zgłosić udoskonalenia lub nowe propozycje zmian, które następnie przechodzą proces procedowania (mogą być odrzucone przez radę programową lub dalej procedowane). Ponadto do opracowania zmian programowych może być powołany przez Dziekana WNGiG dodatkowy zespół pracowników, który ma wspomagać radę programową. Są to najczęściej uznani specjaliści z danego działu geografii.

Koncepcja kształcenia na kierunku geografia jest zgodna z misją i celami strategicznymi zawartymi w aktualnej Strategii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata i opiera się na następujących filarach:

- jedność badań naukowych i kształcenia, która pozwala wykorzystać wysoką jakość badań naukowych i ich wyniki w realizacji dydaktyki. Potwierdzają to wysokie miejsca kierunku geografia w rankingu „Perspektyw” (1 lub 2 miejsce w kraju w zależności od roku oceny). Pozwala to: z jednej strony na kształcenie na wysokim poziomie, a z drugiej strony daje możliwość zapoznania się studentów z najnowszymi osiągnięciami naukowymi w zakresie nauk geograficznych, czy metodami i narzędziami badawczymi. Stwarza to możliwość uczestnictwa studentów w projektach badawczych, w tym i międzynarodowych, realizowanych przez kadrę naukową oraz stymuluje przedsięwzięcia mające charakter aplikacyjny, łączące działania naukowo-badawcze ze sferą gospodarki i administracji. Dzięki temu WNGiG i WGSEiGP przyczyniają się kreowania elit społecznych, bowiem absolwenci geografii i jej specjalności są cenieni na rynku pracy z racji swej wiedzy, umiejętności i kompetencji. Często też zajmują wysokie stanowiska w hierarchii administracyjnej;
- dualizm geografii - kierunek studiów mieści się w dwóch różnych dziedzinach nauki i kształcenia: nauk ścisłych i przyrodniczych oraz nauk społecznych, co jest konsekwencją współczesnego podziału nauk geograficznych na dwie grupy dyscyplin: nauki o Ziemi i środowisku (geografia fizyczna) oraz geografii społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną (geografia społeczno-ekonomiczna). Dyscypliny te oparte są na odrębnych wzorcach metodologicznych. Z wieloobszarowości nauk geograficznych wynika zróżnicowany i interdyscyplinarny program studiów, który łączy zagadnienia geografii fizycznej i jej subdyscyplin wraz z zagadnieniami geograficzno-gospodarczymi i społeczno-kulturowymi;
- holistyczne pojmowanie środowiska, które pozwala na lepsze zrozumienie zachodzących w nim procesów przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych w aspekcie przestrzennym. Traktowanie środowiska jako systemu daje w naukach geograficznych możliwości zrozumienia często złożonych związków i interakcji pomiędzy jego komponentami. Rozwija też umiejętność krytycznego myślenia. Daje to lepsze możliwości analityczne, interpretacyjne i syntetyzujące absolwentom geografii, co wraz z umiejętnością stosowania systemów informacji geograficznej, stanowi o wysokiej pozycji absolwentów na rynku pracy;
- ścisły związek z praktyką rozwijany poprzez liczne ćwiczenia terenowe i praktykę zawodową. Z jednej strony pozwala to na weryfikację wiedzy i umiejętności zdobytych przez studentów podczas zajęć w

siedzibie uczelni, a z drugiej reakcję na współczesny rynek pracy i wzrost konkurencyjności absolwentów;

- szerokie wykorzystanie podczas studiów na kierunku geografia nowoczesnych metod geoinformacyjnych, co stanowi niezbędny atrybut rozwoju nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego;

- tradycja: kształcenie na kierunku geografia prowadzone jest od 1919 roku z inicjatywy Profesora Stanisława Pawłowskiego, który stworzył podstawy poznańskiego ośrodka geograficznego. Po II wojnie światowej stał się on największą taką jednostką nie tylko w Polsce i w Europie, ale i w krajach anglosaskich. Odwoływanie się do długoletnich tradycji badań geograficznych stanowi ważny element procesu nauczania;

- współpraca z miastem i regionem: WNGiG i WGSEiGP są bardzo otwarte na potrzeby miasta i regionu wielkopolskiego. Pracownicy i studenci geografii biorą udział w licznych projektach naukowych, inicjatywach edukacyjnych i społecznych, poprawiających jakość środowiska i życia społeczeństwa. Część przedmiotów z programu studiów odwołuje się do problematyki poznańskiej i wielkopolskiej. Ponadto absolwenci geografii kształceni są w duchu tolerancji i otwartości na inne kultury, szacunku do przyrody, samodzielności oraz podejmowania wyzwań, przez co lepiej przygotowani są do pracy na rzecz miasta i regionu;

- kierunek geografia podlega ciągłemu monitoringowi i ewaluacji, w efekcie jest stale modyfikowany w zależności od zmieniających się trendów na rynku pracy, uwarunkowań prawnych, czy odkryć naukowych.

Koncepcja kształcenia i program studiów uwzględnia też prognozowane trendy współczesnego rynku pracy opierając się na współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Zakłada też wdrażanie innowacyjnych metod kształcenia oraz ciągłe doskonalenie wykorzystując w zarządzaniu dydaktyką tzw. cykl Deminga.

System boloński, rozwijany od 1999 roku, podzielił studia geograficzne z 5-letnich magisterskich na dwa stopnie kształcenia na 6-semestralne (3-letnie) studia I stopnia kończące się uzyskaniem dyplomu licencjata i 4-semestralne (2-letnie) II stopnia, po ukończeniu których absolwent uzyskuje tytuł magistra.

Studia I stopnia dają absolwentowi szeroką wiedzę geograficzną o poszczególnych komponentach środowiska przyrodniczego i systemie społeczno-ekonomicznym. Już na tym poziomie zwraca się uwagę na rozwój samodzielności, zainteresowań geograficznych, odpowiedzialności, działania w grupie i indywidualizację kształcenia poprzez świadomy wybór przedmiotów specjalistycznych, udział w zajęciach laboratoryjnych, terenowych i praktykach zawodowych. Pozwala absolwentom już na tym etapie zdobycie kompetencji zawodowych (w tym tzw. kompetencji „miękkich”) i daje bardzo dobre podstawy do konkurowania na współczesnym rynku pracy.

Z kolei studia II stopnia nastawione są na rozwój kompetencji badawczych, rozwijają umiejętności samodzielnego i krytycznego myślenia oraz warsztat metodyczny, dostarczają pogłębionej wiedzy o środowisku przyrodniczym i systemie społeczno-ekonomicznym, pozwalają rozwiązywać bardziej złożone problemy naukowe bazując na podstawach uzyskanych na I stopniu studiów. Są nastawione do przygotowanie absolwentów do pracy naukowej oraz pozwalają na kontynuację kształcenia w szkole doktorskiej. Pozwalają też na zdobycie pracy wymagającej bardziej zaawansowanej wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Studia na kierunku geografia posiadają profil ogólnoakademicki. Na obydwu poziomach kończą się przygotowaniem pracy dyplomowej. Choć aktualnie realizowany program studiów mieści się w dwóch dyscyplinach naukowych: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, to dyscypliną wiodącą jest ta pierwsza. Obecny program studiów I i II stopnia przyporządkowany jest do następujących dyscyplin naukowych:

- nauki o Ziemi i środowisku 60%;
- geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna 40%.

Podział ten dobrze odzwierciedla strukturę programu studiów, zarówno klasycznej geografii, jak również jej specjalności oraz efektów uczenia się.

Koncepcja kształcenia na kierunku geografa zakłada dużą indywidualizację kształcenia wyrażającą się wyborem przedmiotów specjalistycznych, wykładów monograficznych, szeregu specjalności, i to zarówno na I, jak i na II stopniu. Przedmioty i specjalności te wynikają z prowadzonych na obu Wydziałach badań naukowych oraz odzwierciedlają potrzeby rynku pracy. Taka konstrukcja pozwala na rozwijanie różnorodnych zainteresowań studentów, ich potrzeb w zakresie pozyskania umiejętności kompetencji niezbędnych do podjęcia aktywności zawodowej. Przy okazji poznają aplikacyjną stronę geografii. W większości przypadków są to specjalności niewystępujące na kierunkach geograficznych w innych krajowych ośrodkach geograficznych, a przez to atrakcyjne dla kandydatów na studia. Na I stopniu specjalności wybierane są od I roku, na które prowadzony jest odrębny nabór. Są to obecnie: hydrologia, meteorologia i klimatologia; ekologia miasta; geo-grafika oraz geoanaliza społeczno-ekonomiczna.

Na II stopniu jeszcze bardziej zindywidualizowano możliwość wyboru specjalności. Studenci trybu stacjonarnego mogą rozpocząć kształcenie na kierunku geografia, a następnie w połowie semestru pierwszego wybierają jedną z trzech oferowanych specjalności: kartografia i teledetekcja, ekologia miasta i geografia społeczno-ekonomiczna. Oprócz nich są jeszcze specjalności z naborem od I roku, tj. hydrologia meteorologia i klimatologia; geo-grafika oraz geomorfologia stosowana. Z kolei na studiach II stopnia w trybie niestacjonarnym studenci wybierają przed rozpoczęciem pierwszego semestru jedną spośród czterech specjalności: geoekologia; systemy informacji geograficznej; hydrologia, meteorologia i klimatologia oraz geografia społeczno-ekonomiczna.

Ze specjalności na kierunku geografia, drogą ewolucji i zgodnie z potrzebami rynku pracy, powstały dwa nowe kierunki na WNGG, tj. ze specjalności kształtowanie środowiska przyrodniczego wyróżniło się Zarządzanie Środowiskiem (studia I i II stopnia), a ze specjalności geoinformacja kierunek o takiej samej nazwie (3,5-letnie studia I stopnia inżynierskie i 1,5-roczone studia II stopnia), cieszące się dużą popularnością wśród kandydatów na studia.

Bardzo ważną częścią koncepcji kształcenia na kierunku geografia jest możliwość studiowania modułu edukacyjnego, pozwalającego na uzyskanie kwalifikacji zawodowych absolwentów do nauczania przyrody i geografii w szkolnictwie podstawowym i średnim.

Uzupełnieniem koncepcji kształcenia są projekty i granty edukacyjne. Należą do nich projekty POWER na doskonalenie programów studiów geograficznych (w tym wybranych specjalności), programy płatnych staży u najlepszych pracodawców, zwiększające konkurencyjność absolwentów geografii na rynku pracy (wielu absolwentów podjęło pracę w przedsiębiorstwach, w których odbywali staż, co świadczy o ich wysokich umiejętnościach i kompetencjach). Należy też do nich budowany od paru lat program tutoringu, zapoczątkowanie którego na WNGiG opóźniła pandemia COVID-19. Celem tego programu m.in. na kierunku geografia jest z jednej strony przygotowanie nauczycieli akademickich do indywidualnej pracy ze studentem, a z drugiej strony rozwój zainteresowań naukowych studentów oraz przygotowanie ich do poszukiwania innowacyjnych pomysłów, rozwijania zainteresowań i pasji naukowych, prowadzenia badań naukowych i pisanie projektów badawczych.

Sylwetka absolwenta geografii – studia I stopnia:

Absolwent posiada interdyscyplinarną wiedzę z zakresu nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Jest gruntownie przygotowany do pracy w zawodzie. Zna i stosuje oprogramowania systemów informacji geograficznej umożliwiające pozyskiwanie, przetwarzanie, analizę baz danych oraz umiejętnie interpretuje. Przygotowuje i analizuje opracowania kartograficzne uwzględniające elementy środowiska geograficznego, zachodzące procesy przyrodnicze, społeczno-gospodarcze, kulturowe, polityczne. Analizuje w stopniu zaawansowanym

uwarunkowania przyrodnicze będące podstawą działalności gospodarczej. Prowadzi monitoring środowiska przyrodniczego wykorzystując nowoczesne rozwiązania w zakresie pozyskiwania informacji geograficznej z użyciem dronów, wysokorozdzielczej fotografii i rejestracji filmowej. Przewiduje skutki klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych. Podejmuje odpowiednie działania na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów. Absolwent doskonali praktyczne umiejętności podczas licznych ćwiczeń terenowych oraz praktyk zawodowych w instytucjach. Prezentuje zagadnienia nauk geograficznych w języku polskim i obcym, przy wysokim poziomie posiadanych kompetencji technologicznych, posługiwania się informacją, stosowania środków prezentacji i komunikacji multimedialnej, takich jak grafika komputerowa, grafika trójwymiarowa oraz technologia internetowa. Jest przygotowany do pogłębiania własnej wiedzy i stałego doskonalenia swoich kompetencji.

Sylwetka absolwenta geografii – studia II stopnia:

Absolwent posiada pogłębioną, interdyscyplinarną wiedzę z zakresu nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej. Stosuje specjalistyczne narzędzia geoinformatyczne umożliwiające pozyskiwanie, przetwarzanie, analizę baz danych oraz umiejętnie je interpretuje i wykorzystuje w celach badawczych i aplikacyjnych. Tworzy, analizuje i wykorzystuje opracowania kartograficzne uwzględniające elementy środowiska geograficznego, zachodzące procesy przyrodnicze, społeczno-gospodarcze, kulturowe i polityczne w ujęciu relacyjnym. Jest gruntownie przygotowany do analizy i oceny uwarunkowań przyrodniczych będących podstawą działalności gospodarczej. Podejmuje zintegrowane i pogłębione studia nad przyrodniczym i kulturowym otoczeniem człowieka. Umiejętnie wykorzystuje wiedzę o środowiskowych zmianach globalnych. Uwzględniając wartości georóżnorodności wykazuje się przedsiębiorczością i odpowiedzialnie angażuje się w realizację projektów ekologicznych, społecznych i gospodarczych. Analizuje złożone zjawiska i procesy przyrodnicze w skali globalnej, regionalnej i lokalnej oraz ich wpływ na sferę społeczno-gospodarczą. Absolwent rozwija umiejętności nabywane podczas praktyk zawodowych w instytucjach. Współpracuje w zespołach, pełniąc różne role, w sposób kreatywny rozwiązuje problemy. Jest doskonale przygotowany i jednocześnie pogłębia swoje kwalifikacje poprzez opanowanie metod komunikacji społecznej i multimedialnej, dostosowując je do zmian zachodzących na rynku pracy. Jest przygotowany do podjęcia pracy badawczej.

Absolwenci studiów geograficznych w UAM są cenionymi specjalistami i mogą znaleźć zatrudnienie w:

- jednostkach administracji terytorialnej; instytucjach naukowo-badawczych; instytucjach rządowych i organach samorządowych;
- instytucjach zajmujących się planowaniem przestrzennym, gospodarką wodną i ochroną zasobów wód;
- przedsiębiorstwach związanych z hydrografią morską, stacjach hydrologicznych i meteorologicznych;
- instytucjach zajmujących się ekologią i ochroną środowiska;
- firmach zajmujących się monitoringiem środowiska i zasobów naturalnych;
- instytucjach ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego;
- firmach zajmujących się tworzeniem systemów informacji przestrzennej;
- firmach kartograficznych; biurach projektowych; instytucjach wykorzystujących nowe gałęzie gospodarki innowacyjnych technologii opartych na grafice komputerowej, multimedialnych, technikach internetowych i sieciach społecznościowych;
- instytucjach kultury i związanych z ochroną przyrody; organizacjach zajmujących się promocją dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego;
- wydawnictwach naukowych, popularno-naukowych i edukacyjnych;
- w szkolnictwie oraz instytucjach związanych z edukacją (po ukończeniu modułu edukacyjnego).

Kluczowe efekty uczenia się, ich związek z koncepcją kształcenia i profilem studiów

Obowiązujące efekty uczenia się na studiach geograficznych zgodne są z przyjętą koncepcją kształcenia. Studenci kierunku geografia i specjalności nabywają wiedzę, umiejętności i kompetencje umożliwiające badania przestrzeni przyrodniczej, społeczno-ekonomicznej i kulturowej. Poprzez holistyczne kształcenie i wyposażenie w nowoczesne narzędzia badawcze absolwenci są zdolni do podejmowania wyzwań przed jakimi stoi współczesna geografia i rozwiązywania problemów na poziomach: lokalnym, regionalnym i globalnym. Wśród efektów kluczowych, które umożliwiają realizację wymienionych celów wymienić można (tab. 1):

Tab. 1. Kluczowe efekty uczenia się i ich związek z koncepcją, poziomem i profilem studiów wraz z dyscyplinami naukowymi do których przyporządkowany jest kierunek

Kluczowe efekty uczenia się - studia I stopnia
Student zna i rozumie: K_W01: specyfikę geografii, jej genezę i rozwój, a także zna jej strukturę wewnętrzną, przedmiot i metody badań; oraz zna miejsce geografii w systemie nauk i jej powiązania z innymi naukami K_W02: w stopniu zaawansowanym pojęcia z zakresu geografii i koncepcje dotyczące zróżnicowania przestrzennego zjawisk na powierzchni Ziemi K_W03: główne podsystemy przyrodnicze (w tym atmosfera, hydrosfera, litosfera, pedosfera i biosfera) i podsystemy społeczno-ekonomiczne (w tym antroposfera wraz ze środowiskiem społecznym i otoczeniem gospodarczym) środowiska geograficznego, ich własności i wzajemne współzależności K_W04: w stopniu zaawansowanym procesy i zjawiska zachodzące w obrębie podsystemów środowiska geograficznego oraz ma wiedzę niezbędną do ich zrozumienia z zakresu innych nauk pomocniczych (w tym fizyki, chemii, astronomii, ekonomii i socjologii) K_W06: zróżnicowanie społeczno-kulturowe, gospodarcze i polityczne świata w kontekście różnych dróg rozwoju krajów i regionów, zachodzących procesów integracji i globalizacji oraz uwarunkowań środowiska przyrodniczego Student potrafi: K_U01: wybierać i stosować różnorodne metody pozyskiwania, gromadzenia, analizy i prezentacji danych dotyczących środowiska geograficznego K_U02: wykorzystać techniki informatyczne oraz stosować matematykę i statystykę do analizy danych K_U03: analizować mapy i inne opracowania graficzne oraz wykorzystać pozyskane informacje do wykonania prezentacji wizualnych K_U08: formułować i analizować problemy dotyczące zmian środowiska geograficznego i sytuacji społeczno-gospodarczej w skali lokalnej, regionalnej i globalnej na podstawie różnych źródeł informacji Student jest gotów do: K_K04: uwzględniania wartości badań naukowych z punktu widzenia rozwoju cywilizacji, a także wykazuje gotowość do upowszechniania tych dokonań K_K05: działań indywidualnych i społecznych na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów Ziemi
Związek z koncepcją kształcenia, poziomem oraz profilem studiów
Zakładane efekty uczenia się odpowiadają stopniowi zaawansowanemu wiedzy, umiejętności i kompetencji. Pozostają w zgodności z poziomem studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim. Celem studiów I stopnia jest poznanie poszczególnych podsystemów środowiska geograficznego, zrozumienie mechanizmów ich funkcjonowania, zależności między nimi, opanowania metod badawczych pozwalających analizować, interpretować fakty i zjawiska przyrodnicze i społeczno-gospodarcze. Bardzo ważnym efektem jest wykształcenie w studentach potrzeby poszerzania wiedzy, rozwoju zawodowego oraz postaw prospołecznych i proekologicznych, odpowiedzialności za środowisko geograficzne zgodnie z

zasadą zrównoważonego rozwoju
Związek z dyscyplinami do których kierunek jest przyporządkowany
Efekty uczenia się odzwierciedlają przyporządkowanie kierunku do dwóch dyscyplin nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Odpowiadają głównej problematyce badawczej obu dyscyplin, która skupia się na poznaniu przyczyn, rozpoznaniu mechanizmów, określeniu skutków oddziaływania procesów o charakterze przyrodniczym i społeczno-gospodarczym, co jest kluczowe dla rozwiązywania problemów w przestrzeni geograficznej
Kluczowe efekty uczenia się - studia II stopnia
Student zna i rozumie: K_W01: filozoficzne i metodologiczne uzasadnienie badań naukowych oraz zna główne kierunki badawcze i osiągnięcia geografii nowożytnej, a także rozumie ich społeczne znaczenie K_W03: w stopniu pogłębionym złożone zjawiska i procesy przyrodnicze w skali globalnej, regionalnej i lokalnej i ich wpływ na sferę społeczno-gospodarczą K_W04: w stopniu pogłębionym złożone zjawiska i procesy społeczno-kulturowe i gospodarcze w skali globalnej, regionalnej i lokalnej i ich wpływ na środowisko przyrodnicze K_W05: koncepcje geograficzne dotyczące zróżnicowania przestrzennego zjawisk na powierzchni Ziemi w kontekście ich wyjaśniania i modelowania K_W06: w stopniu pogłębionym aparat pojęciowy studiowanej specjalności geograficznej oraz nauk szczegółowych powiązanych z tą specjalnością K_W07: konflikty między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami środowiska geograficznego Ziemi oraz wyjaśnia przyczyny ich wystąpienia i sposoby rozwiązania Student potrafi: K_U01: posługiwać się w stopniu pogłębionym terminologią geograficzną w języku polskim oraz w języku angielskim lub wybranym języku obcym nowożytnym, szczególnie w wybranej specjalności K_U02: stosować zaawansowane metody i narzędzia badawcze wykorzystywane w naukach geograficznych K_U03: wykorzystywać matematyczne i statystyczne metody do analizy danych przestrzennych w wybranej specjalności K_U06: zaplanować i przeprowadzić badania w zakresie studiowanej specjalności, zgodnie z zasadami przyjętej konwencji badawczej i orientacji metodologicznej K_U11: samodzielnie rozwiązywać problem badawczy, rozumiejąc jego rolę w ramach szerszego projektu i własnej kariery zawodowej Student jest gotów do: K_K01: świadomego korzystania ze sprawdzonych źródeł informacji naukowej i krytycznego wnioskowania K_K02: pogłębiania kompetencji zawodowych i aktualizacji wiedzy geograficznej wzbogaconej o wymiar interdyscyplinarny K_K05: uwzględniania wartości różnorodności kulturowej i zróżnicowania gospodarczego na świecie oraz do uwzględniania potrzeb zachowania szacunku i życzliwości wobec przedstawicieli innych kultur K_K06: akceptacji wartości georóżnorodności i podejmowania odpowiedzialności za stan ekosystemów i zasobów Ziemi
Związek z koncepcją kształcenia, poziomem oraz profilem studiów
Koncepcja kształcenia na II stopniu studiów zakłada nabycie wiedzy, umiejętności i kompetencji w stopniu pogłębionym, zarówno na poziomie teoretycznym, jak i analitycznym, w zakresie poszczególnych specjalności geograficznych. Pogłębiona wiedza o funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego w ujęciu systemowym, przy zastosowaniu zaawansowanych metod i narzędzi badawczych umożliwia studentom samodzielne rozwiązywanie problemów badawczych, a nabyte umiejętności i kompetencje dobrze przygotowują do wyzwań rynku pracy
Związek z dyscyplinami do których kierunek jest przyporządkowany
Kluczowe efekty uczenia się dla II stopnia studiów odpowiadają szczegółowym celom badawczym nauk o Ziemi i środowisku i geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Umożliwiają wykształcenie geografa-specjalisty o szerokiej wiedzy ogólnogeograficznej.

Związek kształcenia na kierunku geografia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową

WNGiG w ostatniej ewaluacji otrzymał kategorię B+, a WGSEiGP kategorię A. Oba Wydziały posiadają **uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego**:

- WNGiG w dyscyplinie nauk o Ziemi i środowisku
- WGSEiGP w dyscyplinie geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej.

Do najważniejszej problematyki badawczej prowadzonej na obu Wydziałach należy zaliczyć:

- badania polarne, związane z ocieplaniem klimatu oraz polodowcowymi formami rzeźby terenu,
- badania hydrologiczne i hydrogeologiczne, w tym min. modelowanie stosunków wodnych,
- badania klimatologiczne, w tym cyrkulacji atmosferycznej, rozkładu regionalnego wybranych elementów klimatycznych oraz ich wpływu na niektóre komponenty środowiska przyrodniczego,
- badania paleoekologiczne w kontekście rekonstrukcji zmian środowiskowych oraz prognozowania zmian klimatycznych,
- badania z zakresu teledetekcji gleb,
- badania społeczno-ekonomiczne, w tym związane z problematyką globalizacji, gospodarką kreatywną oraz modelowaniem procesów przestrzennych,
- badania z zakresu problematyki geografii rolnictwa,
- badania metropolitalne oraz procesów kurczenia się miast oraz ich rewitalizacji,
- badania geologiczne, ich wpływ na rzeźbę terenu i obieg wody, uwarunkowania współczesnych procesów sedymentacyjnych, litogenezy, paleokinematyki formacji kenozoicznych na niżu polskim,
- badania paleontologiczne, w tym aspektów taksonomicznych, ewolucji organizmów, paleoekologii i paleogeografii oraz datowań stratygraficznych,
- badania krajobrazowo-ekologiczne oraz związane z podziałami fizycznogeograficznymi obszaru Wielkopolski,
- interdyscyplinarne badania geoarcheologiczne i archeometryczne na terenie Polski i świata,
- badania kartograficzne z zakresu geowizualizacji, wirtualnej rzeczywistości w tym w urządzeniach mobilnych, metodyki opracowania map tematycznych, zastosowania dronów do zbierania danych i badań środowiskowych,
- badania z zakresu geografii turystyki,
- badania relacji człowiek-środowisko w kontekście zrównoważonego rozwoju oraz świadczeń ekosystemowych,
- badania biogeochemiczne z zakresu funkcjonowania środowiska przyrodniczego, w tym badania izotopowe,
- badania środowiskowe i z geografii społeczno-ekonomicznej z zastosowaniem systemów informacji geograficznej,
- badania w ramach monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzone w stacjach bazowych w Storkowie i Białej Górze oraz na Morasku w zlewni Rózanego Strumienia,
- badania geozagrożeń i ich przyrodniczych i antropogenicznych uwarunkowań,
- badania mineralogiczne i petrograficzne,

- badania geologiczno-inżynierskie wybranych osadów kenozoicznych występujących w strefie podłoża budowlanego na obszarze Niżu Polskiego,
- badania zachowań przestrzennych człowieka w środowisku miejskim.

Wszystkie te prowadzone badania, prowadzone aktualnie na UAM, ściśle korespondują z kształceniem na kierunku geografia.

Oba Wydziały zatrudniają obecnie 213 pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych, w tym: 32 profesorów tytularnych, 78 doktorów habilitowanych (w tym 68 na stanowisku profesora uczelni), 90 doktorów, 7 starszych wykładowców ze stopniem doktora i 2 wykładowców ze stopniem doktora.

Obsługę pracy naukowej i procesu dydaktycznego obu Wydziałów wspomaga korpus pracowników naukowo-technicznych i inżynieryjno-technicznych w liczbie 25 osób oraz zespół administracji składający się na biura obsługi wydziału (13 pracowników) i biura obsługi studentów (8 pracowników).

Stan kadrowy obu Wydziału jest na mniej więcej podobnym poziomie od kilku lat. Powoli, lecz systematycznie następuje wymiana kadry na zasadzie odtwarzania etatów po pracownikach, którzy odeszli lub przeszli na emeryturę (co roku w ten sposób są odtwarzane 3-4 etaty). Dzięki właściwej polityce kadrowej oraz realizowanej strategii rozwoju w ostatnich latach nastąpił znaczący wzrost awansów naukowych na WNGG i WGSEiGP. W latach 2015-2022 awanse uzyskało aż 117 pracowników, w tym stopień doktora uzyskało 54 pracowników, doktora habilitowanego 52 pracowników, a tytuł profesora 11 osób.

Tak znaczący awans był możliwy dzięki aktywnej działalności publikacyjnej pracowników obu Wydziałów. W latach 2015-2021 łącznie opublikowali oni 2795 prac, w tym 942 artykułów z IF (34%), 776 artykułów bez IF (28%), 126 książek i monografii naukowych (5%), 694 rozdziały w książkach i monografiach naukowych (25%) oraz 257 innych publikacji (9%). Z roku na rok widać znaczący przyrost publikacji w czasopiśmie z listy JCR (mają one największy udział spośród innych rodzajów publikacji), a zmniejszający się udział publikacji bez IF. Na uwagę zasługuje też stosunkowo duży udział książek i monografii naukowych, z czego znany jest poznański ośrodek geograficzny.

Pracownicy obu Wydziałów są bardzo aktywni również pod względem współpracy międzynarodowej, zarówno pod względem naukowym, jak i dydaktycznym. Obejmuje ona 55 uczelni wyższych z całego świata (najwięcej z Niemiec – 21 uczelni wyższych). Są również członkami wielu towarzystw i asocjacji naukowych o zasięgu europejskim i światowym. Biorą aktywny udział w wielu konferencjach i kongresach międzynarodowych. Jednym z dowodów na wysoką rangę poznańskiego ośrodka geograficznego jest to, iż profesorami wizytującymi byli i są badacze o uznanej pozycji międzynarodowej.

Nauczyciele akademicki obu Wydziałów są także bardzo aktywni w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na prowadzenie badań oraz na wsparcie procesu dydaktycznego. Środki te pochodzą ze źródeł międzynarodowych (Horizon 2020), jak i krajowych (w tym m.in. NCN, NCBiR, MNiSW). W latach 2015-2022 pracownicy WNGiG uzyskali 84 granty badawcze na łączną kwotę prawie 35 mln zł. Z kolei pracownicy WGSEiGP w latach 2019-2021 zdobyli 30 projektów badawczych. W latach 2015-2022 oba Wydziały pozyskały 8 grantów POWER na staże studenckie, innowacyjne wysokiej jakości programy studiów, modułu edukacyjnego czy wsparcie procesu dydaktycznego na łączną kwotę ponad 12 mln zł.

Kadra akademicka wykazuje się także innowacyjnością, czego efektem są uzyskane patenty. W analizowanym okresie uzyskali oni 9 patentów rzeczywistych, a 8 jest zgłoszonych jest w Urzędzie Patentowym.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Informacje ogólne

Programy studiów geografii obejmują studia na kierunku geografia oraz na odrębnych specjalnościach z osobną rekrutacją. Na studiach I stopnia są to: 1) hydrologia, meteorologia i klimatologia, 2) geoanaliza społeczno-ekonomiczna, 3) ekologia miasta, 4) geo-grafika. Natomiast na studiach II stopnia oferta obejmuje również kierunek geografia, na którym po I semestrze studentom oferowane są 3 specjalności do wyboru: geografia społeczno-ekonomiczna, ekologia miasta oraz kartografia i teledetekcja. Również na studiach II stopnia w ofercie znajdują się specjalności z osobnym naborem: hydrologia, meteorologia i klimatologia, geomorfologia stosowana, geo-grafika. Pełen pakiet informacji otrzymuje kandydat/student w Informatorze – Oferta kształcenia lub Informatorze studenckim, który co roku jest aktualizowany (<https://wngig.amu.edu.pl/kandydaci> lub <https://wngig.amu.edu.pl/studenci>; zakładka Informator studencki; zał. 2.1).

Przygotowanie studentów do zawodu nauczyciela geografii realizowane jest w ramach fakultatywnego Modułu Edukacyjnego na I i II stopniu, zgodnie ze *Standardem kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela* (rozporządzenie MNiSW z dnia 25 lipca 2019).

Od roku akademickiego 2019/2020 na I stopniu przygotowanie to odbywa się zgodnie z programem zmodyfikowanym w ramach projektu POWER NCBiR **Nowoczesny program kształcenia przygotowujący studentów geografii do roli nauczyciela XXI wieku**, POWR.03.01.00-00-KN36/18.

Natomiast program II stopnia został zmodyfikowany od bieżącego roku akademickiego 2022/2023, dostosowany do Standardu kształcenia i stanowi kontynuację zajęć dla studentów I stopnia.

Informacja o Module Edukacyjnym dostępna jest dla studentów i kandydatów na stronie internetowej WNGiG: <https://wngig.amu.edu.pl/kandydaci/ksztalcenie-nauczycielskie2> lub <https://dydaktykageografii.amu.edu.pl/2022/08/04/informacja-dla-studentow-o-module-edukacyjnym-2022/>.

Obecnie realizowane programy studiów na studiach I i II stopnia opracowane są według koncepcji kształcenia uwzględniającej wymogi Polskiej Ramy Kwalifikacji z roku 2019/2020. W roku 2022 dokonano tylko nieznacznej korekty efektów uczenia się bez zmiany ich treści.

Zasady doboru treści kształcenia

Szeroka oferta programowa na studiach geograficznych jest unikatowa w skali kraju. Oferta kierunku i specjalności różni się pod względem treści programowych. Najbardziej kompleksowy charakter mają studia na kierunku geografia, natomiast na specjalnościach w programach w większym stopniu uwypuklone są treści specjalnościowe. **Proponowana struktura programu studiów na kierunku geografia pozwala na większą indywidualizację treści programowych dostosowanych do zainteresowań studentów. Dobór treści programowych odzwierciedla rozwój dyscypliny jako nauki oraz odpowiada na potrzeby otoczenia gospodarczego jednocześnie umożliwia wykorzystanie potencjału naukowego i dydaktycznego kadry. Odpowiada na potrzeby interdyscyplinarności nowoczesnej geografii, zachowując jej walory poznawcze, kształcące i aplikacyjne.** Treści

programowe umożliwiają zrozumienie funkcjonowania współczesnego świata poprzez poznanie zjawisk i procesów zachodzących w przestrzeni geograficznej w podsystemach przyrodniczym, społecznym i kulturowym. Studia na kierunku geografia pozwalają również na poznanie metod badawczych i narzędzi, którymi posługują się poszczególne działy geografii.

W każdym z programów studiów na kierunku geografia w programach można wyróżnić treści o charakterze podstawowym, zapisane w przedmiotach obowiązkowych oraz treści specjalistyczne realizowane jako zajęcia do wyboru. W zajęciach do wyboru w większym stopniu zaznacza się powiązanie działalności naukowej pracowników WNGiG oraz WGSEiGP z realizowanymi treściami programowymi. Powiązanie to jest widoczne już na studiach I stopnia, a jego zakres zwiększa się na studiach II stopnia, gdzie zarówno poprzez zajęcia do wyboru, jak i realizowane prace dyplomowe studenci poznają profil badań naukowych i stają się uczestnikami badań realizowanych na wydziale.

Program studiów na kierunku geografia i specjalnościach odpowiada na oczekiwania otoczenia zewnętrznego w zakresie wiedzy naukowej i umiejętności praktycznych przyszłych pracowników. Otoczenie gospodarcze ma wpływ na kształtowanie programu studiów poprzez wieloletnią współpracę różnych instytucji w ramach praktyk zawodowych, wizyt studyjnych a obecnie współpracę sformalizowano i powołano radę gospodarczą przy radzie programowej ds. Kierunku geografia (w roku 2021/2022), która na wspólnych posiedzeniach z radą programową i studentami dyskutuje nad potrzebami i kierunkami zmian treści kształcenia. W programie studiów kształcenie studentów ukierunkowane jest na pozyskanie wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie kształtowania i zarządzania zasobami przyrodniczymi i społecznymi, planowania na poziomie lokalnym, regionalnym i państwowym realizowanym przez różne instytucje administracji państwowej oraz instytucje zarządzające obszarami chronionymi. Ważnym elementem procesu kształcenia jest poszerzanie kompetencji cyfrowych studentów geografii, znajdujących zatrudnienie także w branży geoinformacyjnej. Służył temu projekt POWER, którego celem było „Wzmocnienie oferty edukacyjnej i potencjału dydaktycznego Wydziału Nauk geograficznych i Geologicznych w kontekście wyzwań otoczenia społeczno-gospodarczego (POWR.03.05.00-00-Z303/17) realizowany w latach 2018-2022.

Struktura programu studiów i treści kształcenia

Programy studiów na kierunku geografia i specjalnościach cechuje podobna struktura, która oparta jest o blok przedmiotów obowiązkowych oraz zestaw zajęć/przedmiotów do wyboru w relacji 70% do 30% punktów ECTS w realizowanym programie studiów. Zrealizowanie bloku przedmiotów obowiązkowych pozwala studentowi osiągnąć zakładane efekty uczenia się. Przedmiotami do wyboru student dodatkowo potwierdza efekty uczenia się zakładane dla danego stopnia studiów.

Na studiach I stopnia zajęcia realizowane na kierunku geografia można podzielić na dwie grupy: blok przedmiotów/modułów obowiązkowych i blok przedmiotów/modułów do wyboru.

Blok obowiązkowy realizowany jest poprzez przedmioty o charakterze podstawowym, w ramach którego studenci poznają procesy i zjawiska przyrodnicze w poszczególnych głównych działach geografii, jak: geologia, geomorfologia, hydrologia, klimatologia i meteorologia, gleboznawstwo, kartografia i topografia, geografia społeczno-ekonomiczna itp. Drugą kategorią zajęć są **przedmioty pomocnicze**, których realizacja ukierunkowana jest na przekazanie praw funkcjonowania środowiska geograficznego, kształtowanie umiejętności analizy danych, wnioskowania i przewidywania. Na tym etapie w programach kierunku geografii i specjalności pojawia się już większe zróżnicowanie związane z problematyką studiowanej specjalności.

Coraz większe znaczenie w programach studiów geograficznych (najczęściej jako przedmiot obowiązkowy) uzyskują zajęcia z Systemów Informacji Geograficznej, m.in. pod tym kątem zmodyfikowano program kierunku geografiana studiach licencjackich zwiększając zakres ich godzin z 30 do 90 h.

Ważną rolę w kształceniu studentów pełnią ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe.

Ćwiczenia terenowe w znacznej części realizowane są w oparciu o wydziałowe bazy terenowe – Stacje Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Białej Górze i Storkowie. W związku z realizacją projektu POWER i dokonaną modyfikacją programu studiów czas trwania niektórych z nich został wydłużony o 1-2 dni. Dzięki ćwiczeniom terenowym (z geomorfologii, meteorologii i hydrologii, gleboznawstwa, kartografii i topografii, geografii społeczno-ekonomicznej) studenci nabywają praktycznych umiejętności samodzielnej pracy terenowej, wykonywania pomiarów, obserwacji i wizualizacji. Na specjalnościach tematyka ćwiczeń terenowych dostosowywana jest do problematyki specjalności, np. na specjalności ekologia miasta są to: Badania społeczne w środowisku miejskim, Biosfera miasta, na specjalności geo-grafika: Fotografia przyrodnicza, Monitoring i dokumentacja geograficzna. Pomimo rosnących kosztów transportu utrzymywane są ćwiczenia terenowe regionalne, bardzo dobrze oceniane przez studentów, umożliwiające poznanie regionów Polski: Warmii i Mazur, Suwalszczyzny, Pobrzeża Szczecińskiego, Pobrzeża Gdańskiego, Sudetów, Tatr, czy Gór Świętokrzyskich z Rostoczem. Równie istotne w programie studiów są **praktyki zawodowe**. W ich trakcie studenci nabywają umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej. Studenci geografii w przewadze realizują je w firmach i instytucjach z Wielkopolski.

W czasie studiów geograficznych studenci nabywają również **kompetencji językowych**. W programie istnieje możliwość wyboru języka, jednak od kilku lat studenci wybierają w zasadzie tylko język angielski, co jest podyktowane wcześniejszymi kompetencjami i umożliwia w toku kształcenia korzystanie z literatury anglojęzycznej. Kurs języka obcego kończy się potwierdzeniem umiejętności językowych na poziomie B2, natomiast na studiach II stopnia na poziomie B2+.

Na studiach II stopnia w programach studiów studenci realizują przedmioty obowiązkowe, specjalnościowe, monograficzne, przedmioty towarzyszące. Bazą każdego z programów są **przedmioty obowiązkowe** odpowiadające aktualnej problematyce badawczej w naukach o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej. **Zajęcia do wyboru** pozwalają studentowi na rozwój kompetencji badawczych i wybór przedmiotów pod kątem własnych zainteresowań. Uzupełnieniem programu jest szeroka oferta **przedmiotów monograficznych** (zał. 1.6a i 1.6b).

Na II stopniu oferta specjalności jest zróżnicowana można wybrać kierunek geografia i w połowie I semestru dokonać wyboru jednej z trzech specjalności: geografii społeczno-ekonomicznej, kartografii i teledetekcji lub ekologii miasta, albo wybrać specjalności od początku II stopnia studiów: hydrologię, meteorologię i klimatologię, geomorfologię stosowaną lub geo-grafikę.

W programach studiów I i II stopnia znajdują się również **przedmioty dodatkowe**, takie jak: Formy indywidualnej przedsiębiorczości, Ekonomia i przedsiębiorczość, Edukacja informacyjna i źródłowa, Prawo autorskie i ochrona własności intelektualnej.

Realizowany program studiów koresponduje z zakresem i wynikami działalności naukowej prowadzonej przez pracowników WNGiG. Oferta zajęć, zarówno tych podstawowych, jak i do wyboru, stanowi odzwierciedlenie problematyki badawczej pracowników Wydziału. Dlatego też studia geograficzne pozwalają na zdobycie przez studentów bardzo bogatej, interdyscyplinarnej wiedzy z zakresu nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, a także wykształcenie ważnych umiejętności i kompetencji. Student studiów geograficznych podczas realizowania programu na I stopniu uczestniczy w przedmiotach przygotowujących do poznawania i analizowania zachodzących procesów przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych. Poznaje, w jaki sposób należy wykorzystywać specjalistyczne oprogramowania systemów informacji geograficznej umożliwiające pozyskiwanie, przetwarzanie, analizę baz danych oraz dokonywać interpretacji.

Zajęcia stanowią doskonałą okazję do zapoznania się ze sposobami prowadzenia monitoringu środowiska przyrodniczego oraz przewidywania skutków klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych. W związku z tym student jest przygotowany merytorycznie do podejmowania odpowiednich działań na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów. Studia na WNGiG stwarzają także możliwość do doskonalenia praktycznych umiejętności podczas licznych ćwiczeń terenowych oraz praktyk zawodowych w instytucjach. Lektoraty językowe przygotowują studenta do prezentowania

zagadnień geograficznych w języku obcym, przy wysokim poziomie posiadanych kompetencji technologicznych, posługiwania się informacją, stosowania środków prezentacji i komunikacji multimedialnej.

Na II stopniu studia geograficzne pozwalają na pogłębianie interdyscyplinarnej wiedzy, a także doskonalenie nabytych umiejętności i kompetencji, niezbędnych we współczesnym świecie, ze szczególnym uwzględnieniem technologii geoinformacyjnych. Układ przedmiotów w programach pozwala na uwzględnienie wartości georóżnorodności w środowisku. Samego studenta zachęca do przedsiębiorczości i odpowiedzialności poprzez angażowanie się w realizację projektów ekologicznych, społecznych i gospodarczych, umożliwiających prowadzenie analiz w skali globalnej, regionalnej i lokalnej.

Zajęcia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela realizowane są w ramach **Modułu Edukacyjnego** na I stopniu i II stopniu. Treści programowe przedmiotów wchodzących w skład tych zajęć przygotowujących dydaktycznie do wykonywania zawodu nauczyciela obejmują całościowy zakres osiągnięć (efektów ogólnych i szczegółowych) zawartych w *Standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela* z 2019 roku (Dz.U., 2019, poz. 1450). W związku z tym dobór zajęć, ich układ oraz wymiar godzinowy wynika z powyższego aktu prawnego, jest też dostosowany do specyfiki nauczania geografii oraz wieloletniego doświadczenia pracowników Wydziału w przygotowywaniu studentów do zawodu nauczyciela. Zajęcia są prowadzone w formie wykładów, konwersatoriów, zajęć laboratoryjnych i terenowych oraz praktyk pedagogicznych, jak również w ramach pracy własnej studentów.

Kształcenie do zawodu nauczyciela jest realizowane poprzez trzy równoległe submoduły, wynikające ze *Standardu kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela*: merytoryczny (geograficzny realizowany w trakcie studiów na geografii lub wybranej specjalności geografii), psychologiczno-pedagogiczny oraz dydaktyczny (podstawy dydaktyki, dydaktyka geografii i przyrody, dydaktyka geografii). W ramach podstaw dydaktyki studenci zapoznają się z głównymi zasadami skutecznego nauczania-uczenia się, stylami oceniania oraz strukturyzacją lekcji, aby w ramach dydaktyki przedmiotu (dydaktyki geografii) nabyć i rozszerzyć umiejętności kluczowe, niezbędne w pracy nauczyciela. Osiągnięte kompetencje studenci weryfikują i doskonalą podczas praktyk w szkołach, najpierw podstawowej a następnie ponadpodstawowej. W ramach zajęć wymaga się od studentów dużego zaangażowania oraz kreatywności, wykonywania ćwiczeń praktycznych oraz dokonywania bieżącej ewaluacji swych działań metodycznych.

W procesie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, zajęcia są realizowane z wykorzystaniem najnowszych strategii edukacyjnych, tj. nauczanie przez naukowe dociekanie (IBSE), Strategię kształcenia wyprzedzającego (SKW wypracowaną pod względem metodologicznym na UAM; to inaczej tzw. metoda "odwróconej klasy"), nauczania poprzez nauczanie problemowe (PBL), różnorodnych metod i technik kształcenia przydatnych w pracy dydaktycznej nauczyciela, wspomagane przez technologie informacyjno-komunikacyjne, geoinformacyjne oraz GIS, nauczanie aktywizujące, podejście partycypacyjne. Wprowadzane są zróżnicowane formy pracy, indywidualne, grupowe, zbiorowe. Do głównych aktywizujących metod i technik kształcenia stosowanych na zajęciach laboratoryjnych należą: dyskusje dydaktyczne (śnieżna kula, panelowa, oceniana), analiza SWOT, burza mózgów, mapa mentalna, metoda projektu, JIGSAW, quizy. Studenci nabywają umiejętności projektowania zajęć dydaktycznych, oceniania dokumentów ministerialnych (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej; Dz.U. 2017 poz. 356 i Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum i szkoły branżowej II stopnia; Dz.U.2018 poz. 467), analizy programów nauczania, podręczników. Podczas metody mikronauczania przygotowują autorskie lekcje, opracowują scenariusze lekcji oraz uczą się, jak realizować zajęcia w terenie prowadząc obserwacje i wykonując pomiary.

Na szczególną uwagę zasługują nowe, innowacyjne przedmioty projakościowe wprowadzone do programu studiów I stopnia zgodnie z projektem POWER NCBiR, takie jak: Personalizacja procesu kształcenia z elementami tutoring, Technologie informacyjno-komunikacyjne i informatyka dla nauczyciela, Nauczanie przez naukowe dociekanie (IBSE), Wizyty studyjne w centrach naukowo edukacyjnych oraz Geograficzna Letnia Szkoła, która jest realizowana w stacjach terenowych WNGiG, w Storkowie (na Pojezierzu Drawskim) i Białej Górze (na wyspie Wolin). Ponadto zajęcia odbywają się też w muzeach.

Na II stopniu, zmodyfikowanym od roku akademickiego 2022/2023, ważnymi z punktu widzenia doskonalenia współczesnego nauczyciela geografii są przedmioty: Nauczanie o współczesnych problemach geograficznych, Technologie geoinformacyjne w kształceniu geograficznym oraz Zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe. Ten ostatni przedmiot umożliwi poznanie specyfiki nauczania dwujęzycznego. Wszystkie zaproponowane dodatkowe przedmioty pozwalają studentom, przyszłym nauczycielom, na nabycie kompetencji kluczowych i umiejętności metodycznych, popartych wiedzą merytoryczną, niezbędnych do realizacji edukacji geograficznej, przyrodniczej, regionalnej, zajęć terenowych. Stwarzają warunki do wykształcenia nowocześnie przygotowanego nauczyciela XXI wieku.

Nabycie pełnych kwalifikacji nauczyciela geografii w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych jest możliwe dopiero po ukończeniu I i II stopnia łącznie.

Program Modułu Edukacyjnego spełnia reguły i wymagania zawarte w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, szczególnie jest respektowane rozporządzenie MNiSW z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie Standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć

Dwa razy do roku, na podstawie planu studiów, konstruowane są harmonogramy zajęć dla kierunku geografia oraz jej specjalności. Na WNGiG zajmuje się tym zespół osób mający bardzo duże doświadczenie w tym zakresie. Po zmianach strukturalnych w 2019 roku dwie z nich stanowią dział ds. dydaktyki w ramach Biura Obsługi Wydziału (BOW). Dysponują one, z zachowaniem przepisów RODO, pełną bazą kontaktową (telefony, emaile) wszystkich osób prowadzących zajęcia na kierunku geografia oraz archiwum z poprzednimi harmonogramami zajęć. Konstrukcja harmonogramu zajęć zadowalającego kadrę dydaktyczną i studentów jest zadaniem skomplikowanym i wymaga wielu zabiegów przygotowawczych, w tym uzgodnień z Wydziałem Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Przed przystąpieniem do prac nad harmonogramem rada programowa układa i opiniuje propozycję obsady poszczególnych zajęć, kierując się przede wszystkim dorobkiem naukowym zgodnym z charakterem zajęć, doświadczeniem, umiejętnościami oraz kompetencjami. Ostateczną decyzję o obsadzie na dany rok akademicki podejmuje dziekan we współpracy z prodziekanami właściwymi ds. trybu studiów (zał. 2.2). Wstępne prace nad harmonogramem zajęć rozpoczynają się od analizy zeszłorocznego harmonogramu, zgłoszonych uwag lub udogodnień. Następnie pozyskiwane są informacje od kadry akademickiej WNGiG i pozostałych wydziałów oraz osób spoza Uniwersytetu na temat ich preferencji i dostępności, głównie poprzez pocztę elektroniczną lub kontakt telefoniczny. Osoby układające harmonogram zajęć są w stałym kontakcie z prodziekanami właściwymi ds. trybu studiów. Przy konstrukcji bierze się też pod uwagę możliwości studentów, czas niezbędny na zjedzenie posiłku, czy też czas na pracę własną studenta, w tym studiowanie oraz czas na pobyt w bibliotece. Po zakończeniu prac dziekan zatwierdza terminy zjazdów na studiach niestacjonarnych, harmonogramy zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych oraz zamieszcza je na stronie internetowej WNGiG w zakładce "Studenci/Kierunki", jednak nie później niż 14 dni przed rozpoczęciem danego semestru. W przypadku zmian w harmonogramach wynikających z próśb studentów lub wypadków losowych, osoby układające harmonogram zajęć kontaktują się z właściwymi

prodziekanami i po uzyskaniu zgody wprowadzają zmiany. Wynikiem tego są efektywne oraz funkcjonalne harmonogramy zajęć pod względem optymalnego obciążenia zajęciami nauczycieli akademickim i studentów oraz wykorzystania czasu w procesie dydaktycznym.

W harmonogramach zajęć podawane są informacje o osobach prowadzących zajęcia, liczbie grup, miejscu odbywania zajęć, czasie odbywania zajęć (szczególnie w przypadku zajęć krótszych niż 30 godzin) oraz formie zajęć. Informacje te są zgodne z programem studiów obowiązującym w danym roku akademickim i gwarantują studentom możliwość uzyskania właściwej liczby punktów ECTS. Cały cykl kształcenia pozwala studentom na progres wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Programy studiów wymagają dla ukończenia I stopnia studiów realizacji 6 semestrów i zdobycia 180 pkt. ECTS, a dla ukończenia II stopnia – 4 semestrów i 120 pkt. ECTS. Po 2-letnim okresie pandemii, w roku akademickim 2022/2023 wszystkie zajęcia realizowane są już zgodnie z programem studiów. W zeszłym roku akademickim wszystkie wykłady, w których uczestniczyło ponad 30 osób, były prowadzone zdalnie za pomocą platformy MS Teams. Pozostałe zajęcia, tj. w grupach liczących poniżej 30 osób oraz wszystkie ćwiczenia terenowe, były realizowane w sposób tradycyjny. Także w latach akademickich 2019/2020 oraz 2020/2021 zdecydowana większość ćwiczeń terenowych, w tym prawie wszystkie objazdowe, odbyła się w ten sposób (tylko zaledwie kilka było realizowanych w sposób zdalny) z zachowaniem odpowiedniego reżimu i obostrzeń sanitarnych, umożliwiając w pełni realizację zakładanych kierunkowych efektów uczenia się.

Do osiągnięcia wspomnianych kierunkowych efektów uczenia w programie studiów założono różne formy realizacji zajęć, tj. wykłady, ćwiczenia, laboratoria, konserwatoria, ćwiczenia terenowe, praktyki zawodowe oraz seminaria. Spośród nich jedynie wykłady o charakterze ogólnym prowadzone są w większych grupach. Pozostałe wykłady, głównie specjalistyczne oraz inne formy zajęć realizowane są w małych grupach, które wymagają znacznego angażowania się studentów w proces dydaktyczny. Zgodnie z Regulaminem Pracy UAM obowiązującego od dnia 1. października 2021 r. (zał. 2.3) na studiach liczebność grupy ćwiczeniowej, konwersatoryjnej, proseminaryjnej wynosi nie mniej niż 15 osób i nie więcej jak 25 osób, liczebność grup laboratoryjnych (w tym komputerowych) nie mniej niż 8 osób i nie więcej jak 15 osób, na lektoratach języków obcych – nie mniej niż 14 osób i nie więcej jak 18 osób, na ćwiczeniach terenowych - na ćwiczeniach terenowych - nie mniej niż 15, nie więcej niż 21 osób, na seminariach licencjackich - nie mniej niż 8, nie więcej niż 13 osób. Na studiach II stopnia liczebność grup jest mniejsza i wynosi: grupa ćwiczeniowa, konwersatoryjna, proseminaryjna liczy nie mniej niż 15 osób i nie więcej jak 21 osób, grupa laboratoryjna (w tym komputerowa) - nie mniej niż 7 osób i nie więcej jak 13 osób, na lektoratach języków obcych – nie mniej niż 12 osób i nie więcej jak 18 osób, na ćwiczeniach terenowych - na ćwiczeniach terenowych - nie mniej niż 12, nie więcej niż 18 osób, na seminariach magisterskich - nie mniej niż 7, nie więcej niż 12 osób. Na kierunku geografia zajęcia kształtujące umiejętności i kompetencje, tj. ćwiczenia, laboratoria czy konserwatoria przeważają nad wykładami, co pozwala na większą efektywność osiągania przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Mniejsza liczebność grup pozwala też na większą aktywizację studentów na zajęciach, lepszą opiekę i kontrolę prowadzącego zajęcia nad wykonywanymi przez studentów zadaniami i projektami oraz minimalizują pasywny udział studentów w zajęciach.

Program studiów oraz organizacja procesu dydaktycznego zostały tak skonstruowane, aby w miarę rozwoju procesu kształcenia rósł stopień specjalizacji oraz udział przedmiotów badawczych. Przedmioty podstawowe oraz o treściach ogólnych zaplanowano na I roku studiów, natomiast przedmioty o treściach specjalistycznych lub wymagające stosowania wiedzy podstawowej znajdują się na wyższych latach studiów. Ćwiczenia terenowe mają za zadanie weryfikację wiedzy, umiejętności oraz kompetencji studentów, w związku z czym realizowane są dopiero po zakończeniu zajęć w salach w ramach semestru letniego. Stopniowo zwiększa się też udział zajęć projektowych lub badawczych, podczas których studenci muszą wykazywać się zdobytą wcześniej wiedzą i umiejętnościami. Daje to

w połączeniu z wyborem przedmiotów specjalistycznych oraz specjalności, możliwość kształtowania indywidualnej ścieżki kształcenia studenta. Takie podejście pozwala na rozwój kompetencji naukowych osób studiujących (por. tab. 2.1 - 2.9). W efekcie na ostatnim semestrze studiów na obu stopniach zmniejszono obciążenie dydaktyczne, przesuwając zajęcia na wcześniejsze semestry. Organizacja i harmonogram zajęć na I i II stopniu studiów umożliwia zatem studentom pełne wykorzystanie czasu na studiowanie oraz właściwe skupienie się na pisaniu pracy dyplomowej i przygotowaniu do egzaminu dyplomowego. W programie studiów uwzględniono lektorały języków obcych, zajęcia humanizujące, wychowanie fizyczne, zajęcia BHP, edukacji bibliotecznej czy przedsiębiorczości.

Tab. 2.1. Struktura realizowanego planu studiów I stopnia kierunku **geografia** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semest r	Liczba Godzin	Wykłady	Ćwiczenia	Laboratoria	Konwersatoria	Seminaria	Ćwiczenia terenowe	Praktyki zawodowe	Udział % zajęć kształtujących kompetencje badawcze
1	329	165	-	164	-	-	-	-	50 %
2	588	210	-	210	-	-	168	-	64 %
3	385	250	-	135	-	-	-	112	64 %
4	465	230	-	75	-	-	160	-	50 %
5	360	195	-	150	-	15	-	-	46 %
6	355	250	-	90	-	15	-	-	40 %
Razem	2482	1070	-	734	-	30	328	112	58 %

*ze względu na swobodę wyboru specjalności, ogólna liczba godzin w semestrach, jak i wymiar poszczególnych form zajęć nie są stałe

Tab. 2.2. Struktura realizowanego planu studiów I stopnia kierunku **geografia specjalność ekologia miasta** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semest r	Liczba godzin	Wykłady	Ćwiczenia	Laboratoria	Konwersatoria	Seminaria	Ćwiczenia terenowe	Praktyki zawodowe	Udział % zajęć kształtujących kompetencje badawcze
1	406	199	72	135	-	-	-	-	51 %
2	483	180	75	180	-	-	48	-	63 %
3	405	195	60	135	15	-	-	-	52 %
4	425	85	60	90	30	-	48	112	80 %
5	350	155	30	135	15	15	-	-	56 %
6	330	120	15	135	30	30	-	-	64 %
Razem	2399	934	312	810	90	45	96	112	61%

Tab. 2.3. Struktura realizowanego planu studiów I stopnia kierunku **geografia specjalność geoinformatyka społeczno-ekonomiczna** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semest r	Liczba godzin	Wykłady	Ćwiczenia	Laboratoria	Konwersatoria	Seminaria	Ćwiczenia terenowe	Praktyki zawodowe	Udział % zajęć kształtujących kompetencje badawcze
1	381	189	87	105	-	-	-	-	50 %
2	444	150	65	165	-	-	64	-	66 %
3	385	235	20	130	-	-	-	-	40 %
4	498	210	30	90	-	-	48	120	58 %

5	390	240	30	105	-	15	-	-	43 %
6	315	235	-	65	-	15	-	-	25 %
Razem	2413	1259	232	660	-	30	112	120	53 %

Tab. 2.4. Struktura realizowanego planu studiów I stopnia kierunku **geografia specjalność geo-grafika** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semest r	Liczba godzin	Wykład y	Ćwiczenia	Laboratoria	Konwersat oria	Seminari a	Ćwiczeni a terenow e	Praktyki zawodow e	Udział % zajęć kształtujących kompetencje badawcze
1	411	214	32	150	15	-	-	-	48 %
2	530	195	30	225	-	-	80	-	63 %
3	450	180	-	270	-	-	-	-	60 %
4	517	175	-	150	-	-	80	112	57 %
5	365	140	-	180	-	45	-	-	66 %
6	350	155	-	165	-	30	-	-	56 %
Razem	2623	1059	62	1140	15	75	160	112	60 %

Tab. 2.5. Struktura realizowanego planu studiów I stopnia kierunku **geografia specjalność hydrologia meteorologia** i klimatologia z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semest r	Liczba godzin	Wykłady	Ćwiczeni a	Laboratoria	Konwersat oria	Seminari a	Ćwiczeni a terenow e	Praktyki zawodow e	Udział % zajęć kształtujących kompetencje badawcze
1	391	199	30	162	-	-	-	-	49 %
2	511	180	30	165	-	-	136	-	65 %
3	455	200	-	255	-	-	-	-	56 %
4	437	215	-	150	-	-	72	-	56 %
5	507	205	-	175	-	15	-	112	60 %
6	255	135	-	105	-	15	-	-	47 %
Razem	2556	1134	60	1012	-	30	208	112	56 %

Tab. 2.6. Struktura realizowanego planu studiów II stopnia kierunku **geografia specjalność ekologia miasta** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semest r	Liczba godzin	Wykład y	Ćwiczenia	Laboratoria	Konwersat oria	Seminari a	Ćwiczenia terenow e	Praktyki zawodow e	Udział % zajęć kształtujących kompetencje badawcze
1	364	154	30	105	30	45	-	-	58 %
2	315	105	45	75	60	30	-	-	67 %
3	240	75	-	105	30	30	-	-	69 %
4	465	60	-	30	105	30	-	-	35 %
Razem	1384	394	75	315	225	135	-	-	64 %

Tab. 2.7. Struktura realizowanego planu studiów II stopnia kierunku **geografia specjalność geografia społeczno-ekonomiczna** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semes tr	Liczb a godzi n	Wykła dy	Ćwiczenia	Laboratoria	Konwersa toria	Semina ria	Ćwiczen ia terenow e	Praktyki zawodo we	Udział % zajęć kształtujące kompetencj e badawcze
1	319	169	30	90	-	30	-	-	47 %
2	310	105	30	105	-	30	40	-	66 %
3	240	135	-	75	-	30	-	-	45 %
4	120	45	-	45	-	30	-	-	62 %
Razem	989	454	60	315	-	120	40	-	51 %

Tab. 2.8. Struktura realizowanego planu studiów II stopnia kierunku **geografia specjalność kartografia i teledetekcja** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semes tr	Liczba godzin	Wykła dy	Ćwiczenia	Laboratoria	Konserwa toria	Semina ria	Ćwiczen ia terenow e	Praktyki zawodo we	Udział % zajęć kształtującyc h kompetencj e badawcze
1	394	169	30	165	-	30	-	-	57 %
2	348	90	30	150	-	30	48	-	74 %
3	240	60	-	150	-	30	-	-	75 %
4	135	30	-	75	-	30	-	-	78 %
Razem	1117	349	60	540	-	120	48	-	69 %

Tab. 2.9. Struktura realizowanego planu studiów II stopnia kierunku **geografia specjalność hydrologia, meteorologia i klimatologia** z uwzględnieniem form zajęć i udziału przedmiotów kształtujących kompetencje badawcze

Semes tr	Liczba godzin	Wykłady	Ćwiczeni a	Laboratoria	Konwersa toria	Semina ria	Ćwiczen ia terenow e	Praktyki zawodo we	Udział % zajęć kształtującyc h kompetencj e badawcze
1	299	139	-	130	-	30	-	-	54 %
2	389	100	-	195	-	30	64	-	74 %
3	225	125	-	70	-	30	-	-	44 %
4	150	90	-	30	-	30	-	-	40 %
Razem	1065	454	-	425	-	120	64	-	57 %

Metody kształcenia

Metody kształcenia stosowane na kierunku geografia oraz geografia ze specjalnościami są zróżnicowane i dostosowane do treści oraz celów kształcenia. Celem ich odpowiedniego doboru jest aktywizowanie studentów do działań edukacyjnych i umożliwienie im osiągnięcia efektów uczenia się. Niezależnie od przedmiotów, podstawowymi metodami kształcenia są wykłady informacyjne wspomagane prezentacjami multimedialnymi (wszystkie sale dydaktyczne wyposażone są w rzutniki multimedialne i komputery), konwersatoryjne lub problemowe, zajęcia laboratoryjne, ćwiczenia terenowe. W ramach każdej z nich prowadzący w zależności od swoich umiejętności dydaktycznych, rozszerza ich zakres o metody takie jak: dyskusja, metoda analizy przypadków, *case study*, uczenie problemowe (PBL), gry dydaktyczne, symulacyjne, metody ćwiczeniowe, rozwiązywanie zadań, laboratoryjne, badawcze, warsztatowe, metoda projektu, pokaz i obserwacja, praca z tekstem, metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”, poster, metaplan).

Zajęcia laboratoryjne polegają na wykonywaniu praktycznych zadań badawczych, podczas których wykorzystuje się zaplecze badawcze WNGiG. Wydział dysponuje różnymi laboratoriami, jak np. sedimentologiczne, geochemiczne, hydrochemiczne czy mikroskopii skaningowej i mikroanalizy. Zadania wykonywane przez studentów są analizowane i oceniane, a ich realizacja umożliwia studentom rozwiązywania realnych problemów, typowych dla badań geograficznych. Do metod poznawanych podczas zajęć realizowanych w laboratoriach należą: metody badań i opracowań hydroklimatologicznych, modelowanie procesów atmosferycznych i hydrologicznych, metody geochemiczne i geofizyczne w badaniach gleb i osadów, a także opracowanie cyfrowych map tematycznych.

Zajęcia konwersatoryjne prowadzone są metodą dyskusji dydaktycznej, metodą problemową, metodą *case study*, także poprzez wykonywanie różnych ćwiczeń praktycznych. W efekcie pracy studenci rozwiązują dany problem i prezentują wyniki na forum grupy, a ich praca podlega ocenie. Zakres tematyczny przedmiotów i metody realizacji zadań mają ścisły związek z kierunkowymi efektami uczenia się i są środkiem kształtowania określonych kompetencji, także badawczych.

Ćwiczenia terenowe prowadzone są w specjalnie dobranych obszarach, o szczególnie interesujących poznawczo, zróżnicowanych cechach środowiskowych. Pod kierunkiem nauczycieli akademickich studenci prowadzą obserwacje wybranych elementów środowiska przyrodniczego, wykonują różnego rodzaju badania, pomiary, odkrywkę i odwierty, uczą się je opisywać i interpretować, zgodnie z postępowaniem naukowym. Na tej podstawie formułują wnioski, prognozują występowanie określonych procesów.

Metody kształcenia na obu Wydziałach, w tym i kierunku geografia, są stale rozwijane. W chwili obecnej, tj. roku akademickim 2022/2023 realizowany jest projekt pt. „Doskonałość dydaktyczna uczelni” kierowany przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W ich ramach będą przeszkolone przez wybitnych dydaktyków z Wielkiej Brytanii i Finlandii 2 osoby (obie realizujące zajęcia na kierunku geografia) z WNGiG dotyczące 2 innowacyjnych metod kształcenia: metody „odwróconej klasy” i metody problemowej (elementy obu są już wdrożone na WNGiG, w tym kierunku geografia). Po uzyskaniu certyfikatu osoby te będą szkolić pozostałych nauczycieli akademickich mających zajęcia na kierunku geografia w stosowaniu tych metod.

Kolejną bardzo ważną metodą kształcenia oraz indywidualizacji kształcenia jest wdrożony od tego roku akademickiego program tutoringu. Będzie to sprzyjać rozwojowi relacji uczeń–mistrz, co z kolei umożliwi wdrożenie mocno spersonalizowanego podejścia do studenta. W jego ramach zostało na Wydziale przeszkolonych 18 tutorów (większość z nich prowadzi zajęcia na kierunku geografia) przez specjalizującą się w szkoleniu tutorów akademickich Szkołę Tutorów *Collegium Wratislaviense* z Wrocławia. Podczas cyklu indywidualnych spotkań osoby studiujące będą rozwijać swój potencjał naukowy oraz tzw. umiejętności miękkie. Do zadań tutora należy też pomoc w poszukiwaniu dróg indywidualnego rozwoju naukowego i zawodowego studentek i studentów WNGiG (w tym kierunku

geografia). Tutoring działa w ramach programu OPAL, tj. "Optymalizacja PersonALnej Aktywności Rozwojowo-Badawczej". Informacja o tutoring, rejestracji do programu, itd. są opublikowane na stronie internetowej WNGiG w zakładce "Tutoring" (<https://wngig.amu.edu.pl/studenci/tutoring-na-wngig> oraz <https://opal.amu.edu.pl>).

Kształcenie zdalne

Metody i techniki kształcenia na odległość są znane nauczycielom WNGiG już od kilku lat i okazjonalnie stosowane (platforma Moodle), jednak powszechnie zostały wprowadzone w marcu 2020 roku w związku z sytuacją pandemiczną COVID-19. Przejście na system zdalny zostało przez nauczycieli szybko i sprawnie opanowane, dzięki dobremu wyposażeniu sprzętowemu i przygotowaniu narzędziowemu kadry akademickiej oraz kursom organizowanym przez Instytuty, Wydziały i UAM. Ta sytuacja wymusiła w niebywale szybkim tempie całkowite dostosowanie się pod względem technologicznym wszystkich nauczycieli akademickich. Na UAM bardzo szybko ujednolicono platformę e-learningową i przyjęto rekomendację, aby był to MS Teams. Do prowadzenia zajęć zdalnych wykorzystano Intranet uniwersytecki, gdzie w dedykowanym do tego zadania panelu dydaktycznym, każdy pracownik po zalogowaniu mógł zobaczyć przydzielone w danym roku akademickim przedmioty i przenosić je jako zespoły do MS Teams wraz listami studentów uczestniczących w nich, zarejestrowanych w USOS. Zajęcia zdalne odbywały się wyłącznie w formie synchronicznej, w czasie rzeczywistym, według ustalonego planu. Zasady realizacji kształcenia zdalnego zostały uregulowane poprzez wprowadzenie Regulaminu kształcenia na odległość (Załącznik 2.4; [Zarządzenie nr 48/2020/2021 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie Regulaminu kształcenia na odległość](#) ; [Załącznik 1 – Wniosek o wyrażenie zgody na korzystanie z platformy e-learningowej innej niż Platforma e-learningowa UAM](#) ; [Załącznik 2 – Wniosek o wyrażenie zgody na korzystanie z narzędzia pomocniczego wsparcia kształcenia na odległość](#) ; [Załącznik 3 – Procedura postępowania w przypadku awarii lub usterki Platformy e-learningowej UAM](#) ; [Załącznik 4 – Oświadczenie o posiadanych kompetencjach](#)).

Praktyki zawodowe

Bardzo istotną częścią studiów geograficznych są praktyki zawodowe. Celem praktyk zawodowych jest weryfikacja wiedzy, umiejętności i kompetencji praktycznych studentów, umożliwienie studentom bezpośredniego kontaktu z pracodawcami oraz zapoznanie ich z wymaganiami stawianymi przed pracownikami. Ważnym celem jest także obserwacja "od środka" sposobu funkcjonowania instytucji i przedsiębiorstw, pracy na różnych stanowiskach oraz kształtowanie praktycznych umiejętności i kompetencji niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej zgodnej ze studiowanym kierunkiem.

Praktyki zawodowe, tak jak każde zajęcia, podlegają sprawdzaniu i ocenie, a także hospitacji. Zasady organizacji praktyk określa Zarządzenie nr 144/2021/2022 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 12 października 2021 roku w sprawie organizacji obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych (załącznik 2.5). W paragrafie 4 wskazano, że nadzór nad przebiegiem praktyki zawodowej odbywanej przez studenta sprawuje opiekun praktyki powołany przez dziekana spośród pracowników akademickich wydziału. Na kierunku geografia i jej specjalnościach diekani obu Wydziałów powołali 3 opiekunów praktyk zawodowych (2 z WNGiG i 1 z WGSEiGP). Warunki, przebieg praktyk oraz wymagana dokumentacja, która jest weryfikowana pod kątem osiągania efektów uczenia się określona jest w Regulaminie wydziałowym (<https://wngig.amu.edu.pl/studenci/cwiczenia-terenowe-i-praktyki-zawodowe/praktyki-zawodowe>). Opiekun nadzorujący praktyki analizuje opinię opiekuna z miejsca odbywania praktyk (z oceną końcową), gdzie uwzględniono ocenę stopnia merytorycznego i metodycznego przygotowania studenta oraz jego postawę wobec współpracowników, ponadto zakres zadań zrealizowanych przez praktykanta zawartych w dzienniku praktyk i na tej podstawie dokonuje oceny osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji. Z uwagi na to, iż kierunek geografia umocowany jest w profilu ogólnoakademickim, zatem mają one wymiar 2 tygodni (14 dni po 8 godzin) oraz są umiejscowione

tylko na I stopniu studiów (na II stopniu studenci mają fakultatywną możliwość odbycia stażu zawodowego lub naukowego, także za granicą). Aby lepiej dostosować praktykę zawodową do potrzeb i możliwości studentów, program studiów na kierunku geografia oraz specjalności HMiK przewiduje jej realizację pomiędzy III a V semestrem studiów (z informacji otrzymanych od opiekunów praktyk wynika, iż najczęściej studenci realizują praktykę zawodową w IV semestrze), natomiast w przypadku specjalności: ekologia miasta, geo-grafika i geoanaliza społeczno-ekonomiczna praktyka zawodowa przewidziana jest w IV semestrze. WNGiG oraz rada programowa ds. kierunku geografia współpracuje z szeregiem instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz prywatnych wykorzystujących wiedzę i dane geograficzne zarówno z zakresu geografii fizycznej, jak i społeczno-ekonomicznej. Do najczęstszych przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, w których studenci realizują praktykę zawodową, należą: urzędy administracji samorządowej i państwowej, instytucje związane z ochroną środowiska, przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej, firmy geodezyjne i kartograficzne, dyrekcje parków narodowych i parków krajobrazowych, czy instytuty badawcze. Możliwe jest także samodzielne wskazanie przez studenta pracodawcy, u którego chciałby odbyć praktykę. Wówczas do zadań opiekuna praktyk zawodowych jest weryfikacja takiego miejsca praktyki pod kątem potrzeb procesu nauczania, spełnienia zakładanych efektów uczenia się oraz prawidłowej realizacji praktyk. W sumie w ostatnich kilku latach studenci geografii i jej specjalności odbyli praktyki zawodowe u ponad 50 pracodawców. Spośród nich na uwagę zasługują:

- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
- Urząd Marszałkowski w Poznaniu,
- Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu,
- Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu,
- Urząd Morski w Szczecinie,
- Starostwo Powiatowe w Poznaniu,
- Starostwo Powiatowe we Włocławku,
- Starostwo Powiatowe we Wrześni,
- Starostwo Powiatowe w Chodzieży,
- Starostwo Powiatowe w Jarocinie,
- Urząd Miasta Gdyni,
- Urząd Miasta Poznania,
- Urząd Miasta w Okonku,
- Urząd Miejski w Obornikach,
- Urząd Miejski w Kaliszu,
- Urząd Miejski w Koninie,
- Urząd Miasta i Gminy w Pobiedziskach,
- Urząd Miejski w Dobrzanach,
- Urząd Gminy Włoszakowice,
- Usługi Geodezyjno-Kartograficzne w Lesznie,
- Geoprofessionale, Tarnowskie Góry,
- WPG-K Geomat Sp. z o.o., Poznań,
- PAX Geodezja w Poznaniu,
- Stacja Ekologiczna UAM w Jeziorach,
- SWECO Polska Sp. z o.o.,

- Śremskie Wodociągi, Śrem,
- Aquabellis Sp. z o.o. w Rogoźnie,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji w Środzie Wlkp.
- Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Koszalinie,
- Przedsiębiorstwo Geodezyjne w Kole,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Malanowie,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Częstochowie,
- Wielkopolski Park Narodowy,
- Białowieski Parki Narodowy,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego,
- Krajeński Park Krajobrazowy,
- Stowarzyszenie Eko-Inicjatywa, Kwidzyń,
- Traffic Trends, Poznań,
- LTA Design, Gliwice,
- Kancelaria Ekologiczna Marcin Kaźmierski, Poznań,
- PozLab Centrum Badań i Rozwoju, Poznań.

Z wykazu wynika, iż są to głównie instytucje i przedsiębiorstwa działające w różnych branżach w skali lokalnej i regionalnej, co daje studentom okazję do wykorzystania i weryfikacji zdobytej na studiach wiedzy. Zdarza się, iż po ukończeniu studiów student podejmuje pracę w miejscu odbycia praktyki zawodowej. Stworzona jest także możliwość odbycia praktyki zawodowej w różnych działach administracji centralnej UAM, a także w jednostkach naukowych WNGiG i WGSEiGP.

Opiekun studenckich praktyk zawodowych po zakończeniu roku akademickiego opracowuje raport dla władz dziekańskich oraz rady programowej z realizacji tych praktyk, uwzględniającej opinie studentów (przykład, zał. 2.6). Pozwala to na systematyczną ocenę realizacji zakładanych efektów uczenia się. Władze dziekańskie i rada programowa analizują raporty pod kątem doskonalenia programu studiów i samych praktyk. Opiekun jest też zobowiązany do przekazywania informacji na temat tych miejsc odbywania praktyk, w których wystąpiły problemy w ich realizacji lub nieprawidłowości, a także do hospitacji wybranych miejsc odbywania praktyk zawodowych. Reguły hospitacji praktyk zawodowych są takie same (przykład hospitacji, zał. 2.7), jak innych zajęć realizowanych na kierunku geografia, określonych uchwałą rady programowej. Ma to w założeniu stworzyć listę tych pracodawców, do których nie będą wysyłani studenci w celu odbycia praktyki zawodowej. Od roku akademickiego 2019/2020 opiekunowie praktyk zawodowych otrzymują dodatki zadaniowe za kierowanie studenckimi praktykami zawodowymi.

W ramach Modułu Edukacyjnego ważnym ogniwem procesu kształcenia przygotowującego studentów do wykonywania zawodu nauczyciela są praktyki realizowane w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, odbywające się pod opieką doświadczonych nauczycieli. Realizowane są następujące praktyki:

- na I stopniu: Śródroczna praktyka dydaktyczna – geografia i przyroda w szkole podstawowej - 15 h, Praktyka nauczycielska - geografia i przyroda w Szkole Podstawowej (ciągła) – 100 h oraz Praktyka psychologiczno-pedagogiczna śródroczna w szkole podstawowej – 15 h.

- na II stopniu: Praktyka dydaktyczna - geografia w szkole ponadpodstawowej – 60 h i Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole ponadpodstawowej cz.2 – 15 h. Praktyki ciągłe realizowane są we wrześniu i początku października, a studenci odbywają je zazwyczaj w miejscu swojego zamieszkania. Natomiast praktyki śródroczne są realizowane w szkołach na terenie Poznania, a także w okolicy. Czynności studentów omawiane są na bieżąco z opiekunem praktyki z ramienia placówki edukacyjnej.

W ostatnich dwóch latach z powodu czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty wynikającego z sytuacji epidemiologicznej realizacja praktyk w formie stacjonarnej była utrudniona. Jednak podjęte działania w postaci wysłanych do dyrekcji szkół oraz nauczycieli geografii pism z prośbą o przyjmowanie studentów i możliwość ich partycypacji w zdalnym nauczaniu spowodowały, że studenci zrealizowali praktyki z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie częściowo zdalnej.

Podstawą do realizacji praktyki jest skierowanie, instrukcja praktyki dokładnie określająca zadania studenta i nauczyciela opiekuna oraz odpowiednia dokumentacja i umowa, jaką zawiera UAM z nauczycielami. Praktyki nadzoruje ze strony WNGiG nauczyciel akademicki, pełniący funkcję pełnomocnika ds. praktyk pedagogicznych. Przebieg praktyk jest monitorowany poprzez wizyty w szkołach i hospitacje lekcji studentów. Podstawą zaliczenia jest dokumentacja studenta (dziennik praktyk, scenariusze lekcji), a ocenę z praktyki wystawia do systemu USOS opiekun praktyk z ramienia Uczelni, po zapoznaniu się z dokumentacją z praktyki oraz z opinią opiekuna praktyki ze strony szkoły.

Poniżej przedstawiono wykaz placówek szkolnych, w których studenci geografii w ramach realizowanego modułu edukacyjnego odbyli praktykę w roku akademickim 2020/2021 i 2021/2022:

II rok, I stopień / Śródroczna praktyka dydaktyczna – geografia i przyroda w szkole podstawowej

- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Wojska Polskiego w Obornikach,
- Szkoła Podstawowa im. Augusta Cieszkowskiego w Kicinie,
- Społecznej Szkoła Podstawowa nr 1 STO w Poznaniu,
- Szkoła Podstawowa Da Vinci w Poznaniu,
- Szkoła Podstawowa nr 84 im. Tadeusza Kościuszki w Poznaniu,
- Szkoła Podstawowa nr 7 im. Erazma z Rotterdamu w Poznaniu,
- Szkoła Podstawowa im. Sprawiedliwych wśród Narodów Świata w Kamionkach,
- Społeczna Szkoła Podstawowa nr 3 „Dębinka” w Poznaniu;

III rok, I stopień / Praktyka nauczycielska

- Szkoła Podstawowa w Dziadowicach,
- Szkoła Podstawowa w Malanowie,
- Szkoła Podstawowa w Stęszewie,
- Szkoła Podstawowa nr 84 im. Tadeusza Kościuszki w Poznaniu,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 w Poznaniu,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 13 w Tarnowskich Górach,
- Szkoła Podstawowa im. K. Kurpińskiego we Włoszakowicach,
- Szkoła Podstawowa im. Sprawiedliwych wśród Narodów Świata w Kamionkach,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego w Skwierzynie,
- Szkoła Podstawowa nr 20 z Oddziałami Integracyjnymi im. Bohaterów Westerplatte w Gorzowie Wlkp.,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Kaźmierzu,
- Społecznej Szkoła Podstawowa nr 1 STO w Poznaniu
- Szkoła Podstawowa nr 67 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Jacka Kuronia w Poznaniu,
- Szkoła Podstawowa nr 64 im. Marii Konopnickiej w Poznaniu,
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Wolsztynie,
- Szkoła Podstawowa nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana z Głogowa w Głogowie,
- Szkoła Podstawowa nr 10 im. Adama Mickiewicza w Koninie,
- Szkoła Podstawowa nr 7 w Koninie,

- Szkoła Podstawowa z Polskim i Litewskim Językiem Nauczania im. Dariusza i Girensa w Puńsku,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Charles de Gaulle’a w Poznaniu;

II rok, II stopień / Praktyka dydaktyczna - geografia w szkole ponadpodstawowej

- I Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu,
- IV Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu,
- IX Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu,
- XVII Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu,
- XXV Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu,
- Zespół Szkół Da Vinci w Poznaniu,
- Zespół Szkół Zakonu Pijarów w Poznaniu.

Wsparcie studentów z niepełnosprawnościami

Na UAM działa Biuro Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/biuro-wsparcia-osob-z-niepelnosprawnosciami>). Udziela ono studentom porad i wszelkich form wsparcia w zakresie realizacji studiów, w tym ułatwień związanych z wyrównywaniem szans, indywidualnej organizacji studiów, uzyskiwaniem stypendiów, realizacji specjalnych zajęć rehabilitacyjnych w ramach wychowania fizycznego, konsultacji psychologicznych, przydzielania asystenta czy też urządzeń wspomagających proces kształcenia. Prodziekani właściwi ds. trybu studiów zatwierdzają przez decyzję zalecenia dla takich studentów opracowane przez Biuro ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, a także wraz z wydziałowymi pełnomocnikami ds. osób z niepełnosprawnościami monitorują potrzeby takich studentów i w razie problemów podejmują adekwatne działania. Na UAM działa też system szkoleń dla kadry zarządzającej, korpusu administracyjnego oraz nauczycieli akademickich z zakresu wsparcia i pomocy studentom z niepełnosprawnościami. W związku z tym kadra akademicka prowadząca zajęcia na kierunku geografia jest przygotowana na takie sytuacje oraz stara się w jak największy sposób wychodzić naprzeciw potrzebom takich studentów.

Budynki WNGiG i WGSEiGP są przystosowane dla potrzeb studentów z niepełnosprawnościami, co także poprawia i ułatwia studiowanie takim osobom.

2.5. Organizacja procesu nauczania i uczenia się

Rozplanowanie zajęć na kierunku geografia uwzględnia nie tylko preferencje nauczycieli akademickich i studentów, przez co pozwala na efektywne wykorzystywanie czasu przez obie grupy interesariuszy procesu dydaktycznego. Konstrukcja harmonogramu zajęć uwzględnia zasady higieny pracy. Studia I i II stopnia na kierunku geografia odbywają się od poniedziałku do piątku, w godzinach 8:00-18.00, a wyjątkowo do 20.00. Po godz. 18 prowadzone są zajęcia monograficzne, które mogą wybierać studenci wszystkich kierunków realizowanych na WNGiG (o ile przewiduje to program studiów) oraz z zakresu modułu edukacyjnego. Przerwy między zajęciami wynoszą 15 minut. Harmonogram zajęć jest tak skonstruowany, aby umożliwiać studentom samodzielny rozwój naukowy.

Organizacja procesu dydaktycznego jest zgodna z Zarządzeniem nr 183/2021/2022 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 8 marca 2022 roku w sprawie organizacji roku akademickiego 2022/2023 (zał. 2.8). Uwzględnia ona przerwę międzysemestralną, wakacje wiosenne i letnie. Informacja o terminach i warunkach zaliczeń – zgodnie z regulaminem studiów UAM – jest zamieszczana na stronie WNGiG na początku każdego semestru. Od przyszłego roku informacje te zamieszczane będą w e-sylabusie. Dodatkowo ten sam pakiet informacji podczas pierwszych zajęć przekazują prowadzący zajęcia. Na kierunku geografia i jej specjalnościach wszystkie wykłady na I roku studiów I stopnia są obowiązkowe. Rozliczenie studentów na I roku studiów I stopnia jest semestralne, po zakończeniu semestru zimowego i letniego. Na pozostałych latach studiów rozliczenie jest roczne i następuje po zakończeniu semestru letniego. Informacje zwrotne w postaci ocen z poszczególnych zajęć przekazywane są studentom zgodnie z zachowaniem zasad Rozporządzenia o Ochronie Danych

Osobowych oraz Regulaminu Studiów UAM (zał. 2.9). Terminy egzaminów i zaliczeń planowane są z dużym wyprzedzeniem (na początku każdego semestru) oraz publikowane na stronie internetowej WNGiG w warunkach i trybach zaliczeń. Od 1 października 2023 r. będą one publikowane w sylabusie w ramach programu e-sylabus. W przypadku trybu niestacjonarnej informacja o miejscu i terminach egzaminów oraz zaliczeń zamieszczana jest w harmonogramie zajęć i publikowana na stronie internetowej Wydziału.

Na kierunku geografia na studiach I stopnia łączna liczba egzaminów z przedmiotów obowiązkowych jest równa 17, przy czym studenci zdają od 1 (w ostatnim semestrze, tj. VI) do 4 (w semestrze II oraz III). Przeważnie liczba egzaminów oscyluje między 2 a 3. Z kolei na specjalności ekologia miasta liczba egzaminów z przedmiotów obowiązkowych wynosi 16 (oraz 8 egzaminów w ramach przedmiotów do wyboru), na specjalności geoanaliza społeczno-ekonomiczna – 18 egzaminów z przedmiotów obowiązkowych (oraz 1 z przedmiotów do wyboru), na specjalności geo-grafika – również 18 egzaminów z przedmiotów obowiązkowych (przy braku egzaminów z zajęć do wyboru) oraz na specjalności hydrologia, meteorologia i klimatologia – 14 egzaminów z przedmiotów obowiązkowych (oraz 3 z przedmiotów do wyboru). Maksymalna liczba egzaminów w semestrze 1 na specjalnościach wynosi 5 (specjalność geoanaliza społeczno-ekonomiczna, semestr 2), przeważnie jednak 2 - 3. Na studiach niestacjonarnych I stopnia liczba egzaminów z przedmiotów obowiązkowych wynosi 19 (przy 0 egzaminów z zajęć do wyboru).

Na kierunku geografia studia II stopnia, w zależności od specjalności, łączna liczba egzaminów jest następująca: na specjalności ekologia miasta – 10 egzaminów obowiązkowych (oraz 2 na zajęciach do wyboru), na specjalności geografia społeczno-ekonomiczna – 12 egzaminów obowiązkowych (0 z zajęć do wyboru), a na specjalności kartografia i teledetekcja – 9 egzaminów obowiązkowych (0 z przedmiotów do wyboru). Przeważnie liczba egzaminów wynosi 1 - 3 na semestr. W przypadku specjalności liczba egzaminów rozkłada się następująco: specjalność hydrologia, meteorologia i klimatologia – 7 egzaminów obowiązkowych (0 z przedmiotów do wyboru), specjalność geo-grafika – 7 egzaminów z przedmiotów obowiązkowych (0 z przedmiotów do wyboru) oraz specjalność geomorfologia stosowana – 8 egzaminów obowiązkowych (0 z zajęć do wyboru). Liczba egzaminów na semestr wynosi przeważanie 1 – 3.

Na studiach II stopnia w trybie niestacjonarnym liczba egzaminów z przedmiotów obowiązkowych na specjalności geoekologia wynosi 10, na specjalności hydrologia, meteorologia i klimatologia – również 10, na specjalności geografia społeczno-ekonomiczna – 13 egzaminów oraz na specjalności systemy informacji geograficznej – 9 egzaminów.

Tak więc liczba egzaminów z przedmiotów obowiązkowych spełnia wymagania oraz pozwala na efektywne studiowanie i przygotowanie się do egzaminów. Właściwe rozplanowanie egzaminów i zaliczeń umożliwia optymalizację czasu przeznaczonego na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się, co z kolei umożliwia weryfikację wszystkich zakładanych efektów uczenia się.

Organizacja kształcenia studentów WNGiG do wykonywania zawodu nauczyciela geografii

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25 lipca 2019 roku w sprawie *Standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela* (Dz.U. z 2 sierpnia 2019 r., poz. 1450) na kierunku geografia, na studiach I oraz II stopnia, kształcony jest przyszły nauczyciel geografii.

Standard określa grupy zajęć (A, B, C, D, E) oraz odpowiadającą im minimalną liczbę godzin i punktów ETCS w trakcie całego kształcenia. Zgodnie z wieloletnim doświadczeniem WNGiG wszystkie podstawowe przedmioty wraz z dodatkowymi, projakościowymi, zostały rozmieszczone w siatce semestralnej: sześciu semestrów na I stopniu oraz czterech semestrów na II stopniu studiów (zał. 2.10). Kształcenie w kierunku nauczycielskim na WNGiG jest blokiem zajęć fakultatywnych, dedykowanych studentom tylko kierunku geografii wraz ze specjalnościami, z uwagi na wymogi programowe i zakres merytoryczny. Studenci są powiadamiani o możliwości takiego kształcenia już podczas rekrutacji.

Dokonują samodzielnie wyboru uczestnictwa w ME, zapisując się w systemie USOS od początku pierwszego roku.

O roku akademickiego 2019/2020 kształcenie nauczycieli na studiach I stopnia odbywa się zgodnie z projektem NBCiR POWR.03.01.00-00-KN36/18. Projekt trwa od 1.12.2018-31.10.2023 i obejmuje 2 edycje: 2019 –2022 i 2020 – 2023. W związku z tym wprowadzono przedmioty wymagane w rozporządzeniu odnośnie liczby godzin i ETCS, dodając jednocześnie innowacyjne rozwiązania jakościowe.

Respektując założenia koncepcyjne programu kształcenia na studiach I stopnia, wprowadzono innowacyjne przedmioty jakościowe, takie jak:

- Personalizacja procesu kształcenia z elementami tutoringu,
- Technologie informacyjno-komunikacyjne i informatyka dla nauczycieli,
- Nauczanie przez naukowe dociekanie (IBSE),
- Wizyty studyjne w centrach naukowo-edukacyjnych,
- Geograficzna Letnia Szkoła (realizowana w naukowych stacjach terenowych WNGiG w Białej Górze na Wolinie i w Storkowie na Pojezierzu Drawskim).

Celem włączenia takich przedmiotów było wszechstronne wykształcenie przyszłego nauczyciela geografii, przygotowanie do wprowadzania w edukacji geograficznej elementów badania naukowego, technologii, a przede wszystkim umiejętności prowadzenia zajęć w warunkach terenowych. Przedmiotem szczególnym pomagającym w kształceniu studentów jest przedmiot personalizacja z elementami tutoringu, wspierający podczas własnego rozwoju.

Od najbliższego roku akademickiego 2022/2023 realizowany będzie zmodyfikowany program na studiach II stopnia, dostosowany do *Standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela* i stanowiący kontynuację po studiach I stopnia.

Dodano w nim także innowacyjne przedmioty jakościowe:

- Nauczanie o współczesnych problemach geograficznych,
- Technologie geoinformacyjne w kształceniu geograficznym,
- Zintegrowane nauczanie przedmiotowe-językowe.

Przedmioty te zwracają uwagę na współczesne problemy geograficzne np. związane ze zmianami klimatu, akcentują znaczenie technologii geoinformacyjnych w edukacji geograficznej oraz umożliwią przygotowanie studentów do nauczania dwujęzycznego.

Zgodnie ze *Standardem kształcenia przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela*, kwalifikacje nauczyciela geografii w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych można nabyć dopiero po ukończeniu studiów I i II stopnia.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

W poznańskim ośrodku geograficznym dużą uwagę w procesie dydaktycznym przywiązuje się do praktycznej strony studiów. Stąd też w programie studiów na kierunku geografia i jej specjalnościach znaczący jest udział ćwiczeń terenowych oraz praktyki zawodowe. W ich ramach studenci nie tylko mogą zweryfikować swoją wiedzę i umiejętności, ale także być w nich i poznać wszystkie strefy morfogenetyczne w naszym kraju. W celu zwiększenia potencjału dydaktycznego w obrębie obszaru należącego do WNGiG zorganizowano ogródek meteorologiczny, ogródek kartograficzno-geodezyjno-geomatyczny oraz lapidarium. W budynku Coll. Geographicum zorganizowano Muzeum Ziemi z bogatą kolekcją odłamków meteorytów (w tym jednym z największych w kraju MEMORSS o wadze 261 kg, a także RUDY o wadze 164 kg). Badania części meteorytu doprowadziły do odkrycia dwóch nowych, nieznanych na Ziemi minerałów: moraskoit i czochralskiit. Znaczącą rolę w tym badaniach odgrywał prof. dr hab. Andrzej Muszyński z WNGiG.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Przyjęcie na studia

W związku z wprowadzeniem w życie tzw. Ustawy 2.0, zmianom uległa również procedura rekrutacji kandydatów na kierunek geografia. Przed zmianami zasady rekrutacji były opracowywane przez zespół programowy, opiniowane przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, a następnie przyjmowane przez Radę Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych. Obecnie szczegółowe zasady rekrutacji opracowuje rada programowa ds. kierunku geografia w formie uchwały, a opiniują władze dziekańskie. Po pozytywnej opinii proponują je Radzie ds. Kształcenia Szkoły Nauk Przyrodniczych do dalszego procedowania. Następnie procedowane są na Uniwersyteckiej Radzie ds. Kształcenia i ostatecznie są one przyjmowane przez Senat UAM w formie uchwały (zał. 3.1).

Rekrutacja na kierunek geografia oraz jej specjalności na I i II stopień studiów na rok akademicki 2022/23 przebiegała w oparciu o Uchwałę Rekrutacyjną Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nr 150/2020/2021 z dnia 28 czerwca 2021 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2022/2023 (zał. 3.2) oraz Uchwałę nr 160/2020/2021 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 27 września 2021 roku o zmianie Uchwały nr 150/2020/2021 Senatu UAM z dnia 28 czerwca 2021 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2022/2023 (zał. 3.3).

Kandydaci na kierunek geografia muszą spełniać określone kryteria rekrutacyjne. Kryteria te są przejrzyste, bezstronne oraz selektywne, bowiem umożliwiają właściwy dobór kandydatów posiadających odpowiednią wiedzę i umiejętności do studiowania tego kierunku. System rekrutacyjny na WNGiG gwarantuje także równe szanse w podjęciu studiów dla wszystkich kandydatów (w tym obcokrajowców oraz osób z niepełnosprawnościami). Zasady rekrutacji oraz kryteria są ogólnodostępne i szczegółowo opisane na stronie Wydziału w zakładce Kandydaci (<https://wngig.amu.edu.pl/kandydaci/studia-i-stopnia-licencjackie/geografia>) oraz (<https://wngig.amu.edu.pl/kandydaci/studia-ii-stopnia-magisterskie/geografia>) oraz na stronie internetowej Uniwersytetu również w zakładce Kandydaci (<https://rekrutacja2023.amu.edu.pl/kierunki-studiow>). Opis zawiera nie tylko zasady rekrutacji, ale także schemat postępowania kwalifikacyjnego, harmonogram rekrutacji, limit miejsc oraz wymagane dokumenty. Dodatkowo są tam zawarte podstawowe informacje o kierunku, w tym opis kierunku, wybrane przedmioty, kompetencje absolwenta czy perspektywy zawodowe (np. <https://rekrutacja2023.amu.edu.pl/kierunki-studiow/geografia,202>). Informacje o rekrutacji są także publikowane w mediach społecznościowych.

Proces rekrutacyjny prowadzony jest na Uczelni przez Komisję Rekrutacyjną UAM, w ramach której na Wydziale działa Podkomisja Rekrutacyjna WNGiG. Kandydatów do podkomisji proponuje i opiniuje

rada programowa, następnie przedstawiając ich władzom dziekańskim. Dziekan WNGiG przesyła go do komisji senackiej. Ostatecznie senat określa jej skład, tryb powołania oraz zasady działania.

Postępowanie rekrutacyjne przeprowadzane jest tylko i wyłącznie poprzez system elektroniczny, tj. System Internetowej Rekrutacji (SIR) (<https://rekrutacja.amu.edu.pl/logowanie>). Za pomocą tego systemu kandydaci na kierunek geografia składają dokumenty na studia logując się na indywidualne konto kandydata. Mogą też uzyskać tam wszelkie inne ważne informacje związane z rekrutacją. Podkomisja rekrutacyjna WNGiG dokonuje weryfikacji dokumentów załączonych przez kandydatów. Od lat członkowie podkomisji rekrutacyjnej pełnią dyżury telefoniczne od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00-15.00 oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Oprócz nich co roku wyznaczani są pracownicy naukowo-dydaktyczni (osobno dla trybu stacjonarnego i niestacjonarnego), którzy za pośrednictwem telefonu lub poczty elektronicznej służą odpowiedziami na wszelkie pytania kandydatów na studia.

Na kierunek geografia studia I stopnia przyjmowani są kandydaci na podstawie pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego. Uchwała rekrutacyjna dotyczy tzw. nowej matury, matury międzynarodowej (IB - *International Baccalaureate*) lub matury zagranicznej (tryb I) oraz tzw. starej matury (tryb II). Kandydat na studia na kierunku geografia może uzyskać maksymalnie 100 pkt. (za język obcy max. 30 pkt., a za określony przez radę programową przedmiot max. 70 pkt.). W przypadku nowej matury, matury międzynarodowej i zagranicznej w postępowaniu rekrutacyjnym bierze się pod uwagę wyłącznie część pisemną oraz poziom podstawowy (waga 1x) i rozszerzony (waga 2x), a w przypadku starej – część pisemną lub ustną. W postępowaniu rekrutacyjnym na kierunek geografia kandydat wskazuje jeden z następujących przedmiotów: geografia (poziom podstawowy: waga 0,35, poziom rozszerzony: waga 0,70), biologia (poziom podstawowy: waga 0,3, poziom rozszerzony: waga 0,6), fizyka lub fizyka a astronomia (poziom podstawowy: waga 0,3, poziom rozszerzony: waga 0,6), informatyka (poziom podstawowy: waga 0,3, poziom rozszerzony: waga 0,6), matematyka (poziom podstawowy: waga 0,3, poziom rozszerzony: waga 0,6) oraz wiedza o społeczeństwie (poziom podstawowy: waga 0,3, poziom rozszerzony: waga 0,6). Oceny uzyskane na egzaminie maturalnym są przeliczane na punkty rekrutacyjne wg w/w uchwały Senatu UAM. Liczba uzyskanych punktów rekrutacyjnych z wybranego przez kandydata przedmiotu i języka obcego decyduje o miejscu na liście rankingowej, a następnie, po przyjęciu odpowiedniego progu stanowi podstawę do zakwalifikowania na studia, uwzględniając limit miejsc przyjętych w uchwale rekrutacyjnej. Z kolei finaliści i laureaci wybranych olimpiad przedmiotowych lub konkursów są uprawnieni do uzyskania maksymalnej liczby punktów. Należą do nich: Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Geologicznej, Olimpiada Astronomiczna, Olimpiada Biologiczna, Olimpiada Chemiczna, Olimpiada Fizyczna, Olimpiada Geograficzna, Olimpiada Informatyczna, Olimpiada Nautologiczna, Olimpiada Statystyczna Olimpiada Wiedzy Ekologicznej, Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, Olimpiada Wiedzy o Integracji Europejskiej, Olimpiada Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym, Olimpiada Wiedzy o Społeczeństwie oraz Olimpiada Wiedzy o Unii Europejskiej. O przyjęciu na studia decyduje w tym przypadku złożenie kompletu dokumentów w wyznaczonym terminie przez osobę zakwalifikowaną. Po przyjęciu na studia Komisja Rekrutacyjna UAM wysyła zaświadczenia o przyjęciu na studia.

Z kolei na kierunek geografia studia II stopnia przyjmowani są kandydaci, którzy ukończyli studia I lub II stopnia. Proces rekrutacyjny odbywa się w dwóch wariantach. Pierwszy z nich dotyczy absolwentów tego samego lub pokrewnego kierunku. W tym przypadku rekrutacja odbywa się w oparciu o przedłożony dyplom ukończenia studiów I stopnia. Ocena z dyplomu ukończenia studiów I stopnia jest mnożona przez wagę 4. W efekcie kandydat może uzyskać maksymalnie 20 pkt. (jeżeli ocena na dyplomie jest równa 5,0). Na studia II stopnia mogą ubiegać się kandydaci, którzy ukończyli kierunek inny niż geografia lub kierunek pokrewny. Dotyczy ich wariant II postępowania rekrutacyjnego, który polega na przeprowadzeniu rozmowy kwalifikacyjnej, za którą kandydat może uzyskać maksymalnie 20 pkt. Aby zaliczyć rozmowę kwalifikacyjną, kandydat musi uzyskać 12 pkt. Rozmowa kwalifikacyjna przeprowadzona jest przed komisją egzaminacyjną z zakresu studiów pierwszego stopnia na kierunku geografia. Ma ona za zadanie odpowiednią selekcję kandydatów, którzy muszą mieć odpowiednią

wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się dla kierunku geografia na II stopniu studiów. W okresie pandemii (tj. w latach 2020-2021) rozmowa kwalifikacyjna odbywała się w sposób zdalny za pomocą platformy MS Teams. Następnie tworzona jest lista rankingowa pozycjonująca kandydatów na studia, uwzględniająca przyjęty w uchwale rekrutacyjnej limit. Kandydaci z niepełnosprawnościami mogą uzyskać wsparcie i pomoc w postępowaniu rekrutacyjnym (m.in. nieodpłatny transport na Wydział, przydzielenie asystenta) poprzez uczelniane Biuro Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami.

Na kierunek geografia mogą starać się kandydaci na podstawie efektów uczenia się zdobytych poza systemem studiów. Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów reguluje Uchwała nr 360/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 września 2019 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się (zał. 3.4). Określa procedurę identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, a także sposób ich weryfikacji. Uchwała rekrutacyjna przewiduje dla takich kandydatów na kierunku geografia i jej specjalnościach 10% limitu przyjęć. Procedurę wszczyna wniosek kandydata do dziekana Wydziału o potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów w terminie do 31 marca w roku, w którym ubiega się o przyjęcie na studia. Następnie dziekan powołuje komisję ds. potwierdzania efektów uczenia się, w skład której wchodzi specjaliści z odpowiednich działów geografii, określonych we wniosku. Komisja ta weryfikuje osiągnięcie efektów uczenia się określonych dla kierunku geografia. Na podstawie protokołu z postępowania potwierdzenia efektów uczenia się, dziekan wydaje postanowienie w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się. W przypadku potwierdzenia wnioskodawca przyjmowany jest na studia. Studentowi przyjętemu w wyniku takiej procedury można zaliczyć maksymalnie do 50% punktów ECTS, przypisanych do zajęć z programu studiów odpowiadających kierunkowym efektom uczenia się.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej zawarte są w § 11 Regulaminu Studiów UAM (zał. 2.9). Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni (w tym zagranicznej) dają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich zgodności w zakresie odpowiadającym kierunkowym efektom uczenia określonym w programie studiów. Decyzję o przyjęciu takiego kandydata podejmuje dziekan na wniosek studenta innej uczelni na podstawie dokumentacji przygotowanej przez prodziekana właściwego dla trybu studiów. Procedury te odnoszą się także do krajowych i zagranicznych wyjazdów studenckich w ramach programów ERASMUS+ i MOST. Informacje szczegółowe dla tych programów zawierają strony internetowe im dedykowane, tj. <http://www.erasmus.amu.edu.pl>, <http://www.most.amu.edu.pl> oraz na zakładce na stronie wydziałowej: <https://wngig.amu.edu.pl/studenci/programy-krajowe-i-zagraniczne>.

Natomiast rekrutacja na studia niestacjonarne I i II na kierunku geografia (obecnie jedynie takie w naszym kraju) prowadzone są w kolejności zgłoszeń do wypełnienia limitu, a następnie opłaceniu I semestru studiów.

3.2. Weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów uczenia określone są w regulaminie studiów UAM (zał. 2.9; https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/regulamin-studiow) wprowadzonym uchwałą nr 222/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 29 kwietnia 2019 r. ze zmianami w uchwale nr 296/2018/2019 Senatu UAM. W zapisach dotyczących praw i obowiązków studenta omówione zostały: zaliczanie przedmiotów, zdawanie egzaminów, zaliczanie etapów studiów oraz zamknięcie cyklu kształcenia. Poziom osiągnięcia przedmiotowego efektu uczenia się mierzony jest pięciostopniową skalą ocen. Uzyskanie oceny pozytywnej oznaczające osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się co najmniej w stopniu dostatecznym umożliwia zaliczenie semestru. Również w regulaminie szczegółowo opisane są prawa studentów do egzaminu poprawkowego i komisyjnego oraz warunki, w jakich prodziekan w właściwy

ds. trybu studiów dokonuje skreślenia studenta z listy studentów, gdy ostatecznie nie osiągnie zakładanych efektów uczenia się.

Weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się odbywa się według zasad, które zostały przyjęte na etapie tworzenia kierunku studiów, który ściśle powiązany jest efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji. Program studiów jest tak zbudowany, aby student realizując go jednocześnie osiągnął wszystkie kierunkowe efekty uczenia w wymienionych trzech kategoriach. Rezultat ten zapewnia matryca pokrycia, która pokazuje zbieżność efektów przedmiotowych z kierunkowymi. W przypadku modyfikacji programu studiów każdorazowo wykonuje się ponownie tabelę pokrycia sprawdzając, czy wprowadzone nowe przedmioty i przygotowane do nich sylabusy zapewniają pełne pokrycie efektów uczenia się (procedura opisana w kryterium 10).

Weryfikacja efektów uczenia się dla poszczególnych przedmiotów odbywa się poprzez bieżącą pracę studenta, w toku której ocenie podlegają: prace etapowe, zadania cząstkowe, projekty indywidualne i zespołowe, raporty, prezentacje multimedialne, eseje, kolokwia, zaliczenia i egzaminy przedmiotowe. Oceniana jest także aktywność na zajęciach, przygotowanie do zajęć np. ćwiczeniowych czy laboratoryjnych.

Na kierunku geografia i specjalnościach wiedza sprawdzana jest najczęściej poprzez pisemne formy wypowiedzi, w postaci testów z częściowo pytaniami otwartymi lub egzaminy opisowe z odpowiedziami na kilka pytań. Rzadziej zdarzają się zaliczenia/egzaminy ustne. Z kolei umiejętności studenta sprawdzane są w trakcie ćwiczeń w salach, konwersatoriów i laboratoriów, gdzie nabytą wiedzę i umiejętności student stosuje do rozwiązania zadania problemowego. Innym bardzo dobrym miejscem weryfikacji umiejętności studenta są ćwiczenia terenowe, gdzie ma okazję wykazać się umiejętnościami zastosowania metod badawczych i obsługi narzędzi pomiarowych. Ćwiczenia terenowe pozwalają również na ocenę kompetencji społecznych studenta. Uwidaczniają się zdolności do pracy w grupie, obowiązkowość, relację studentów do przełożonych/nauczycieli akademickich, czy odpowiedzialność za powierzone zadania, w tym sprzęt terenowy. Wymienione walory ćwiczeń terenowych wskazują, jak istotną rolę pełnią one w programach studiów dla osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Równie ważną funkcję spełniają praktyki zawodowe.

System oceniania powszechnie przyjęty na UAM zakłada uzyskanie pozytywnej oceny od 51% sumy punktów oceniających stopień wymaganej wiedzy/umiejętności (tab. 3.1). Dopuszcza się pewną autonomię nauczyciela w zakresie podniesienia progu zdawalności, jednak w takim zakresie, aby nie stanowił bariery dla zdających.

Tab. 3.1. Kryteria systemu oceniania przyjętego na UAM

Kryteria oceny prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych przyjęte na UAM oraz uzyskany % sumy punktów oceniających stopień wymaganej wiedzy i umiejętności:
bardzo dobry (bdb; 5,0): znakomita wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne (91-100%)
dobry plus (+db; 4,5): bardzo dobra wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne (81-90%)
dobry (db; 4,0): dobra wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne (71-80%)
dostateczny plus (+dst; 3,5): zadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne, ale ze znacznymi niedociągnięciami (61-70%)
dostateczny (dst; 3,0): zadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne, ale z licznymi błędami (51-60%)
niedostateczny (ndst; 2,0): niezadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne (≤ 50%).

Wszyscy studenci realizujący dany przedmiot powinni być oceniani w jednakowy sposób, według takich samych ściśle określonych kryteriów. Wyjątek stanowią studenci z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, którym przysługuje przedłużenie czasu zaliczenia/egzaminu pisemnego lub inne ułatwienia wynikające ze stanu ich zdrowia. Dobór jak najlepszych metod weryfikacji efektów uczenia się wypracowywany jest we współpracy z Biurem Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami i koordynatorem wydziałowym ds. osób niepełnosprawnych (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/biuro-wsparcia-osob-z-niepelnosprawnosciami>).

W okresie trwania pandemii kształcenie zdalne prowadzone było z wykorzystaniem platformy MS Teams. Zarówno pracownicy, jak i studenci uzyskiwali wsparcie poprzez webinaria organizowane przez OWKO (Ośrodek Wsparcia Kształcenia na Odległość powołany na UAM; <https://owko.amu.edu.pl/>), jak i szkolenia wydziałowe. Przyjęto, że dopuszczalne są w warunkach kształcenia zdalnego zarówno pisemne, jak i ustne formy przeprowadzania egzaminów i zaliczeń. W wyjątkowych sytuacjach, na wniosek prowadzącego, za zgodą prodziekana ds. studenckich i prorektor ds. kształcenia uzyskiwano zgodę na przeprowadzenie egzaminów i zaliczeń bezpośrednich w budynku uczelni z zachowaniem reżimu sanitarnego. W sposobach weryfikacji stopnia osiągania efektów uczenia się wykorzystywano wszystkie obowiązujące wcześniej formy sprawdzenia wiedzy, umiejętności, kompetencji wskazując na wykorzystanie formy testowej, z możliwościami jakie oferuje w tym zakresie platforma MS Teams.

Bardzo ważny etapem oceny stopnia osiągania efektów uczenia się jest analiza wyników procesu uczenia się w postaci ocen. Taką możliwość uzyskuje pracownik naukowo-dydaktyczny po dokonaniu oceny wyników prowadzonego przedmiotu w podziale na wykład i ćwiczenia. Kolejnym ważnym ogniwem jest także analiza wyników poszczególnych egzaminów i zaliczeń w podziale na lata, specjalności, tryb odbywania zajęć, której dokonuje rada programowa powołana dla kierunku studiów. Dane do tego typu analiz generowane są z USOS przez pracowników BOS (Biura Obsługi Studentów). W sytuacjach obiegających od normy, np. dużej liczby ocen niedostatecznych oraz wpisów warunkowych przeprowadza się rozmowy z pracownikiem akademickim, identyfikuje się przyczyny takich ocen, rozpatrując, czy nie wynikają one ze zbyt wysokich wymagań egzaminacyjnych i zaliczeniowych w stosunku do zakładanych efektów uczenia się. W przypadku stwierdzenia takiej sytuacji, pracownik zobowiązany jest do weryfikacji zakresu wymagań zaliczeniowych lub egzaminacyjnych.

3.3. Zaliczanie poszczególnych semestrów i lat

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów uczenia się oraz zaliczania poszczególnych semestrów i lat zawarte są w Regulaminie Studiów UAM (zał. 2.9). Określa on m.in. regulacje związane ze zdawaniem egzaminów i zaliczeń (w tym poprawkowych i komisyjnych) oraz zaliczaniem poszczególnych zajęć, zaliczaniem poszczególnych semestrów oraz lat studiów, a także procesu dyplomowania, będącego ukoronowaniem procesu kształcenia. W Regulaminie Studiów UAM (zał. 2.9), w celu określenia poziomu osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się, przyjęto skalę ocen, zawartą w tab. 3.1.

Podstawą i warunkiem zaliczenia semestru oraz roku studiów jest potwierdzone osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się poprzez uzyskanie pozytywnych ocen określających poziom osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się przez osobę studiującą. W przypadku otrzymania oceny negatywnej (tj. niedostatecznej), zgodnie z w/w regulaminem, osobie studiującej przysługuje jedno podejście poprawkowe. Egzamin lub zaliczenie poprawkowe nie może być przeprowadzone wcześniej, niż przed upływem 7 dni od daty wprowadzenia wyniku pierwszego egzaminu do systemu USOS.

W przypadku otrzymania z zajęć oceny niedostatecznej, dziekan lub wskazana przez niego osoba (na WNGiG są to prodziekani właściwi ds. trybu studiów) może, na wniosek studenta, zezwolić na komisyjne zaliczenie zajęć. Prodziekan może też w przypadku wątpliwości nie uwzględnić wniosku. W przypadku zakwestionowania przez studenta prawidłowości przebiegu egzaminu, prodziekan może

zezwolić na egzamin komisyjny. Z wnioskiem o egzamin komisyjny może wystąpić student lub może być on zarządzony z inicjatywy dziekana. Na podstawie stwierdzenia przez prodziekana braku wskazania przez studenta nieprawidłowości podczas przebiegu egzaminu podjęta jest decyzja odmowna.

W egzaminie lub zaliczeniu komisyjnym uczestniczą: prodziekan lub osoba przez niego wskazana, egzaminator, który przeprowadzał poprzedni egzamin, drugi egzaminator, którym jest inny specjalista z zakresu modułu (przedmiotu) objętego egzaminem lub specjalności pokrewnej. Na wniosek studenta w egzaminie lub zaliczeniu komisyjnym może uczestniczyć wskazany przez studenta nauczyciel akademicki wydziału, lub przedstawiciel studencki (rzecznik praw studenta albo przedstawiciel samorządu studenckiego) w charakterze obserwatora. Ocena z zaliczenia lub egzaminu komisyjnego jest oceną ostateczną i nie przysługuje od niej odwołanie.

Po uzyskaniu pozytywnej oceny z zajęć student uzyskuje przypisaną do nich odpowiednią liczbę punktów ECTS. Jest to też potwierdzenie, iż osiągnął on założone przedmiotowe efekty uczenia się. Możliwe jest też zaliczenie zajęć i uznanie punktów ECTS zdobytych na innym kierunku, wydziale czy też uczelni, w tym zagranicznej. W takim przypadku student składa wniosek skierowany do dziekana, zawierający załącznik z sylabusem z przedmiotowymi efektami uczenia się. Dziekan poprzez prodziekana ds. właściwego trybu studiów kieruje go do nauczyciela akademickiego prowadzącego dane zajęcia w celu weryfikacji zgodności zakresu treści zajęć i efektów uczenia się. Na tej podstawie prodziekan właściwy ds. trybu studiów podejmuje decyzję albo o potwierdzeniu zgodności treści zajęć i efektów uczenia się oraz uznaniu ocen i punktów ECTS, albo o częściowym potwierdzeniu zgodności treści zajęć i efektów uczenia się, kierując studenta na określone zajęcia w celu uzupełnienia albo odmawia uznania, kiedy nie potwierdzono zgodności treści oraz efektów uczenia się.

Na wniosek studenta dziekan może również, po zasięgnięciu opinii prowadzącego zajęcia, zaliczyć zajęcia na podstawie związanej z nimi pracy badawczej lub wdrożeniowej wykonanej przez takiego studenta.

W przypadku studentów z orzeczoną niepełnosprawnością na kierunku geografia dostosowuje się sposoby i metody weryfikacji efektów uczenia się do możliwości studenta. Procedura przyjęta na WNGiG przewiduje zgłoszenie się do takiej osoby do Biura Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami w celu indywidualnej konsultacji, na podstawie której pracownik biura przygotowuje pismo do dziekana z wnioskiem o racjonalne dostosowania procesu kształcenia (RD). Przed wysłaniem do dziekana pismo z takim wnioskiem opiniuje dodatkowo konsultant psychologiczny. Po uzyskaniu pozytywnej opinii pismo z wnioskiem student składa do prodziekana ds. właściwego trybu studiów, który wydaje decyzję o racjonalnym dostosowaniu procesu kształcenia. Po przyznaniu RD student taki w ciągu 2 tygodni musi powiadomić prowadzących zajęcia o przyznanych adaptacjach. Obejmują one m.in. wydłużenie czasu zdawania zaliczeń i egzaminów (o 50% czasu podstawowego), zmiany ich formuły (z pisemnej na ustną i odwrotne), przesunięcie terminu sprawdzania osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się, zmianę organizacji sesji egzaminacyjnej, możliwość przygotowania pisemnego konspektu odpowiedzi w czasie egzaminu ustnego, możliwość korzystania z krótkich przerw podczas egzaminu, w przypadku egzaminów o obszernej treści możliwość rozłożenia go na części, wykorzystanie podczas zaliczeń i egzaminów urządzeń wspomagających (np. komputerów, komputerów specjalistycznych, laptopów, tabletów, oprogramowania udźwiękowiającego, urządzeń brajlowskich, klawiatur alternatywnych), lub skorzystanie z pomocy osób wspomagających, m.in. asystenta dydaktycznego czy tłumacza języka migowego.

Na studiach I stopnia na I roku okresem rozliczeniowym jest semestr, a warunkiem zaliczenia jest uzyskanie 30 pkt. ECTS. Na latach wyższych jest rok akademicki, który osoba studiująca zalicza po uzyskaniu 60 punktów ECTS. Regulamin studiów dopuszcza możliwość warunkowego zaliczenia roku

akademickiego. Na wniosek studenta dziekan może zezwolić na powtórzenie zajęć niezaliczonych z powodu niezadowalających wyników w nauce z jednoczesnym kontynuowaniem przez studenta studiów na roku wyższym, pod warunkiem, że liczba niezaliczonych przedmiotów nie przekracza 3. Rada programowa może wskazać te przedmioty, których nie można powtarzać, jednak w przypadku kierunku geografia nie wskazała takich. W takim przypadku student warunkowo wpisywany jest na rok wyższy i musi w ciągu roku akademickiego zaliczyć zaległe zajęcia. W przypadku braku zaliczenia skreślany jest z listy studentów. Chcąc ponownie podjąć studia student taki musi złożyć wniosek o wznowienie studiów (zgodnie z Regulaminem Studiów nie dotyczy to studentów I roku studiów I stopnia). Dziekan może też zezwolić na powtarzanie przedmiotów bez kontynuowania przez studenta studiów na roku wyższym m.in w przypadku liczby niezaliczonych zajęć większej niż 3 (z wyjątkiem I roku studiów I stopnia, kiedy student jest skreślany z listy studentów). W przypadku powtarzania przedmiotu, który nie został uruchomiony w danym roku akademickim (np. z puli przedmiotów do wyboru), student składa wniosek do prodziekana z prośbą o wskazanie innych zajęć. Wówczas prodziekan w takim przypadku podejmuje decyzję o wskazaniu do realizacji innego przedmiotu w zakresie brakujących punktów ECTS, biorąc pod uwagę podobieństwo treści zajęć i/lub efekty uczenia się. W ten sposób Wydział stwarza szansę na kontynuowanie studiów tym studentom, którzy z uwagi na sytuację osobistą, czy też zdrowotną mają przejściowe problemy w realizacji program studiów bez konieczności powtarzania roku lub przerwania studiów.

W sytuacji, gdy student nie przystąpi do zaliczenia lub egzaminu w ustalonym terminie bez usprawiedliwionej przyczyny, prowadzący zajęcia wpisuje ocenę niedostateczną (*per absentiam*) lub wobec braku takiego wpisu do końca okresu rozliczeniowego (semestru albo roku akademickiego), wskazaną ocenę niedostateczną wpisuje dziekan. Regulamin studiów stwarza możliwość usprawiedliwienia nieobecności studenta na zaliczeniu lub egzaminie. Usprawiedliwienie powinno być dostarczone przed terminem rozpoczęcia zaliczenia lub egzaminu, przy czym student może przedstawić usprawiedliwienie drogą elektroniczną. Jeżeli warunkiem przystąpienia do egzaminu z zajęć jest zaliczenie innych obowiązkowych zajęć (ćwiczeń, laboratorium), to dopuszczenie studenta do egzaminu następuje po uprzednim zaliczeniu tych obowiązkowych zajęć. W razie niedopuszczenia do egzaminu z powodu braku zaliczenia z ćwiczeń lub laboratorium, egzaminator wpisuje z egzaminu ocenę niedostateczną. Wobec braku takiego wpisu do końca semestru lub roku akademickiego, ocenę niedostateczną wpisuje dziekan. Ważnym elementem weryfikacji procesu kształcenia jest prawo studenta do zapoznania się ze swoją ocenioną pracą pisemną oraz omówienie z prowadzącym zajęcia kwestii budzących jego wątpliwości. Jest to możliwe w terminie 14 dni od ogłoszenia wyników w systemie USOS w miejscu i terminie ustalonym przez prowadzącego zajęcia i studenta. Nauczyciele akademicy mają obowiązek archiwizować prace pisemne studentów (w tym także etapowe), zaliczeniowe i egzaminacyjne w formie papierowej lub elektronicznej. W przypadku zajęć obowiązkowych prowadzący zajęcia przechowuje je przez jeden rok od zakończenia cyklu kształcenia, a w przypadku zajęć do wyboru najczęściej dwa – trzy lata, do czasu rozpoczęcia następnych zajęć. W sytuacji, gdy prowadzący zajęcia określił formę egzaminu na ustny, archiwizuje albo listę zadanych pytań, albo listę pytań zadanych każdemu studentowi.

Zgodnie z Regulaminem Studiów UAM dziekan skreśla studenta z listy studentów w przypadku: niepodjęcia studiów, rezygnacji ze studiów, niezłożenia w terminie pracy dyplomowej, niezłożenia w terminie egzaminu dyplomowego oraz ukarania karą dyscyplinarną wydalenia z uczelni. Dziekan może skreślić studenta z listy studentów w przypadku stwierdzenia braku udziału w obowiązkowych zajęciach (w wymiarze uniemożliwiającym ich odrobienie na podstawie pisemnej opinii prowadzącego takie zajęcia), stwierdzenia braku postępów w nauce, nieuzyskania zaliczenia semestru albo roku w określonym terminie oraz niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów.

W przypadku skreślenia studenta na I roku studiów I stopnia może on podjąć studia wyłącznie w drodze rekrutacji. Natomiast w przypadku skreślenia studenta, który zaliczył I rok studiów, dziekan może jednorazowo wznowić na studia na rok, który w całości zaliczył. W przypadku kolejnego wznowienia zgodę taką może wyrazić rektor. W decyzji o wznowieniu studiów dziekan określa rok studiów, na który student zostaje przyjęty oraz może określić dodatkowe warunki wznowienia. W szczególności dotyczy to obowiązku uzupełnienia różnic programowych.

Progres studenta i osiągnięcie przez niego założonych efektów uczenia się oceniane są poprzez zaliczenie wszystkich form zajęć w ramach realizowanych zajęć wynikających z programu studiów. Każdy student jest traktowany i oceniany w ten sam sposób oraz według przyjętych, ściśle określonych kryteriów z wyjątkiem studentów z orzeczoną niepełnosprawnością, którzy mają zgodę dziekana na racjonalne dostosowanie procesu kształcenia, wyrównujące szanse takiego studenta w stosunku do studentów pełnosprawnych. Przyjęte kryteria ewaluacji prac etapowych umożliwiają zarówno równe, jak i rzetelne ich ocenianie.

Ocena poziomu osiągania zakładanych efektów uczenia się obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje. Wszystkie kierunkowe efekty uczenia się przypisane są do przedmiotów obowiązkowych. W celu sprawdzenia tego, po każdej modyfikacji programu studiów oraz sylabusów, rada programowa ds. kierunku geografia wykonuje na nowo matrycę pokrycia efektów kierunkowych przypisanych do przedmiotów. W sytuacji stwierdzenia braku jakiegoś efektu uczenia się rada programowa analizuje przedmioty, następnie wskazuje przedmiot najbardziej pasujący do realizacji tego efektu, zamieszcza go w sylabusie oraz informuje prowadzącego/-ych zajęcia, aby zrealizował go.

Z kolei weryfikacja przedmiotowych efektów uczenia się związanych z kierunkowymi efektami uczenia się, realizowana jest na bieżąco w całym cyklu procesu kształcenia. Dotyczy to oceny pracy studenta w trakcie trwania zajęć, zadań, projektów, prac etapowych, kolokwii i egzaminów. Wszystkie sposoby sprawdzania i oceniania stopnia osiągania przedmiotowych efektów uczenia się zawierają sylabusy do poszczególnych zajęć. Każdy rodzaj efektów uczenia się na kierunku geografia weryfikowany jest w inny sposób. Do najczęściej stosowanych metod sprawdzania wiedzy należą zaliczenia oraz egzaminy pisemne, rzadziej ustne. Sprawdzenie umiejętności wymaga innego podejścia, a do najpopularniejszych metod należą problemowa i projektowa. Szersze możliwości daje weryfikacja kompetencji, którą mogą prowadzący stosować podczas zajęć. Do metod sprawdzania ich należą m.in.: aktywność na zajęciach, ćwiczenia terenowe czy praktyki zawodowe.

3.4. Dyplomowanie

Bardzo ważnym elementem weryfikacji efektów uczenia się jest kończącym proces kształcenia na studiach na kierunku geografia są: seminarium dyplomowe, praca dyplomowa oraz egzamin dyplomowy. Ogólne zasady i procedury dyplomowania zawarte są w Regulaminie Studiów UAM (zał. 2.9): § 57-61 dotyczą przygotowania złożenia pracy dyplomowej, a § 62-68 egzaminu dyplomowego. Uzupełniają je szczegółowe zasady i procedury związane z procesem dyplomowania w postaci zarządzeń Rektora UAM, tj.

- zarządzenie nr 3/2020/2021 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 7 września 2020 r. w sprawie składania i przechowywania prac dyplomowych z wykorzystaniem Archiwum Prac Dyplomowych oraz dokumentowania egzaminu dyplomowego (zał. 3.5);
- zarządzenie nr 4/2020/2021 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 7 września 2020 r. w sprawie zasad wykorzystywania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA) oraz procedur obowiązujących przy sprawdzaniu pisemnych prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA) (zał. 3.6);

- zarządzenie nr 5/2020/2021 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 7 września 2020 r. w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych (zał. 3.7).

Proces dyplomowania jest zgodny z wyżej przedstawionymi przepisami obowiązującymi na Uczelni oraz dostosowany jest do specyfiki studiów na kierunku geografia. Zapewnia on potwierdzenie osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się przez osoby studiujące kierunek geografia. Szczegółowe zasady przygotowania prac dyplomowych na kierunku geografia oraz ich zakres określa uchwała rady programowej ds. kierunku geografia. Są one opublikowane na stronie internetowej WNGiG w zakładce "Studenci/Egzaminy i prace dyplomowe" (https://wngig.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0016/201139/ZAKRES-MERYTORYCZNY-PRAC-DYPLOMOWYCH.pdf). W zakładce tej znajdują się też: wzór redakcyjny pracy dyplomowej, wzór wniosku studenta o egzamin dyplomowy, a także informacje o wydziałowym konkursie prac dyplomowych.

Na kierunku geografia na studiach I stopnia studenci przygotowują pracę licencjacką na III roku studiów na seminarium licencjackim pod opieką promotora. Promotorami na studiach I stopnia są przede wszystkim adiunkci, a wyjątkowo pracownicy samodzielni. Z kolei na studiach II stopnia studenci realizują pracę magisterską na I i II roku studiów, a promotorami są pracownicy ze stopniem co najmniej doktora habilitowanego. Tylko wyjątkowo, w szczególnie uzasadnionym przypadku (np. duży projekt badawczy finansowany zewnętrznym) doświadczony adiunkt z co najmniej 4-letnim stażem, po zgodzie rady programowej ds. kierunku geografia, może prowadzić jedną pracę magisterską na danym roku studiów. Są to jednak od kilku lat niezwykle rzadkie przypadki, a rada programowa, w celu utrzymania wysokiej jakości kształcenia, opiniuje negatywnie promowanie pracy magisterskiej przez adiunktów.

Studenci wybierają promotora spośród szerokiej oferty pracowników naukowo-dydaktycznych WNGiG oraz WGSEiGP. Oferta ta, zamieszczona na stronie internetowej WNGiG, zawiera deklarowany przez ww. pracowników zakres zagadnień zgodnych z ich kompetencjami i zainteresowaniami naukowymi. Wybór promotora poprzedza organizowane przez opiekuna roku, zastępcę dyrektora instytutu lub prodziekana ds. właściwego trybu studiów spotkanie z przyszłymi dyplomantami w celu zapoznania studentów z ofertą badawczą poszczególnych pracowników naukowo-dydaktycznych. Następnie promotorzy zgłaszają radzie programowej ds. kierunku geografia chęć prowadzenia prac dyplomowych, listę studentów, którzy się do nich zgłosili oraz proponowane tematy prac dyplomowych. Po zgłoszeniu najpierw rada programowa opiniuje promotorów. W przypadku pozytywnej opinii, przeprowadzana jest dyskusja i opiniowanie zgłoszonych przez promotorów propozycji prac dyplomowych. W przypadku zgodności problematyki pracy dyplomowej z kierunkiem studiów lub specjalnością oraz zakładanymi efektami uczenia się, rada programowa zatwierdza proponowany tytuł pracy dyplomowej. Kluczowym kryterium w zatwierdzeniu tematów prac dyplomowych jest ich ścisły związek z kierunkiem geografia lub jej realizowanymi na WNGiG specjalnościami oraz badaniami naukowymi prowadzonymi przez promotora. W przypadku zastrzeżeń lub braku zgodności taki temat jest cofany do danego promotora w celu poprawy lub zaproponowania nowego tematu. Po ponownym zgłoszeniu poprawionego tematu lub nowego powyższa procedura jest powtarzana.

Po pozytywnym przetestowaniu na WNGiG w roku akademickim 2021/2022 specjalnego modułu do tego celu w aplikacji "Archiwum Prac Dyplomowych" współpracującej z USOS-em, od roku akademickiego 2022/2023 procedura ta będzie przeprowadzana całkowicie elektronicznie poprzez w/w aplikację. Za pomocą tego modułu tym promotor zgłasza radzie programowej swoją kandydaturę, proponowany temat pracy dyplomowej oraz jej streszczenie. W przypadku zastrzeżeń lub poprawy zaproponowanego tematu pracy rada poprzez aplikację informuje o tym promotora wraz z informacją i uzasadnieniem, co ma poprawić. Po poprawie tematu lub zgłoszeniu nowego, rada programowa

ponownie rozpatruje wniosek promotora. W przypadku braku zastrzeżeń rada programowa zatwierdza temat w wyniku tajnego głosowania poprzez aplikację APD. W przypadku zgłoszenia przez członka rady programowej swojej kandydatury jako promotora oraz propozycji tematu pracy licencjackiej, jest on wyłączony z opiniowania swojej kandydatury oraz procedury zatwierdzania swoich tematów prac dyplomowych. Informację o zatwierdzeniu tytułu pracy dyplomowej otrzymuje zarówno promotor, jak i student, który musi następnie zaakceptować zatwierdzony przez radę programową tytuł pracy dyplomowej. Jest to jednocześnie zgoda studenta na realizację tematu pracy u wybranego przez siebie promotora.

W przypadku modyfikacji tematu pracy lub jej zakresu, także one muszą być zatwierdzone przez radę programową ds. kierunku geografia po wniosku promotora. Liczba uczestników seminarium licencjackiego prowadzonego przez jednego promotora wynosi nie więcej niż 13 osób. Z kolei liczba studentów uczestniczących w seminarium magisterskim wynosi nie więcej niż 12 osób. Wynika to z przepisów Regulaminu Pracy UAM (zał. 2.3).

Zakres tematyczny prac licencjackich i magisterskich zawiera się w obszarze problematyki związanej z zagadnieniami fizycznogeograficznymi i społeczno-ekonomicznymi, przemian środowiska przyrodniczego, czy funkcjonowania systemu społecznego i gospodarczego, a także przestrzennego ich zróżnicowania. Najwięcej prac dotyczy regionu wielkopolskiego. Zdarzają się prace odnoszące się regionów Polski, krajów europejskich, a także krajów z pozostałych kontynentów. Na szczególną uwagę zasługują prace studenckie realizowane na Spitsbergenie w archipelagu Svalbard. Problematyka prac dyplomowych na WNGiG i WGSEiGP obejmuje w zasadzie wszystkie działy geografii (zał. nr 4). Prace licencjackie mogą mieć charakter opisowy i bazują głównie na literaturze naukowej, jednak znaczna ich część już na tym etapie związana jest z pracami terenowymi lub szerokim wykorzystaniem oprogramowania GIS, stanowiąc etap przygotowawczy do podjęcia pracy badawczej. Z kolei prace magisterskie są już typowymi pracami naukowymi. Wszystkie tematy prac dyplomowych od 2019 roku są oceniane pod względem zgodności z kierunkiem kształcenia przez radę programową ds. kierunku geografia.

Weryfikacja zakładanych efektów uczenia się osiąganych przez studentów podczas seminarium dyplomowego następuje poprzez realizację poszczególnych etapów przygotowania pracy dyplomowej. Należą do nich: sformułowanie problemu i hipotez badawczych, wybór metodyki pracy, osadzenie w literaturze przedmiotu, zaplanowanie i przeprowadzenie badań, dyskusja, analiza i synteza wyników oraz wnioskowanie. Zaliczenie ostatniego seminarium dyplomowego następuje tylko i wyłącznie po złożeniu pracy dyplomowej przez studenta. Student może wgrać pracę dyplomową do systemu APD dopiero po uzyskaniu wszystkich zaliczeń i egzaminów wymaganych programem studiów w terminie do 30 września ostatniego semestru studiów. Po wgraniu przez studenta pracy dyplomowej do serwisu Archiwum Prac Dyplomowych promotor akceptuje ją lub przekazuje do poprawy w przypadku stwierdzonych błędów lub nieprawidłowości. Po akceptacji promotor obowiązkowo kieruje pracę dyplomową do sprawdzenia przez Jednolity System Antyplagiatowy (JSA). Decyzję dotyczącą ostatecznego zaakceptowania pracy i skierowania jej do recenzji podejmuje promotor po analizie raportu antyplagiatowego JSA. Zawiera on wskazówki i objaśnienia ułatwiające interpretację wyników raportu antyplagiatowego. Promotor może też dodatkowo skierować pracę dyplomową do sprawdzenia Otwartym Systemem Antyplagiatowym (OSA), jednak wynik badania pracy przez ten program nie jest wiążący dla promotora. Od momentu wprowadzenia JSA nie stwierdzono na kierunku geografia żadnego przypadku plagiatu. Jest to wynikiem zarówno szerokiego zakresu problematyki i zainteresowań badawczych realizowanych przez pracowników naukowo-dydaktycznych będących promotorami prac dyplomowych, jak i specyfiki prac geograficznych związanych często z badaniami terenowymi, laboratoryjnymi. Po zaakceptowaniu wyniku badania JSA i braku znamion plagiatu, promotor kieruje pracę dyplomową do recenzji. Praca dyplomowa podlega ocenie przez promotora

pracy oraz jednego recenzenta powołanego przez dziekana. W przypadku jednej oceny niedostatecznej pracy dyplomowej prodziekan właściwy ds. trybu studiów wyznacza kolejnego recenzenta pracy. Po spełnieniu wszystkich wymagań wynikających z programu studiów, zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych oraz dwóch recenzjach pozytywnych student może przystąpić do egzaminu dyplomowego. Zgodnie z § 64 Regulaminu Studiów UAM może on odbyć się w ciągu 3 miesięcy od momentu złożenia pracy dyplomowej, przy czym w uzasadnionym przypadku dziekan może jeszcze wydłużyć ten termin. Jednak najczęściej egzamin dyplomowy odbywa się w ciągu 2 tygodni od uzyskania pozytywnych ocen pracy dyplomowej.

Zgodnie z § 65 Regulaminu Studiów UAM rada programowa kierunku studiów określa zakres egzaminu dyplomowego jego formę i sposób przeprowadzania. Egzamin dyplomowy ma na celu sprawdzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji studenta kończącego kształcenie na danym kierunku. Na kierunku geografia egzamin dyplomowy ma formę egzaminu ustnego. Przeprowadza go 3-osobowa komisja egzaminacyjna powoływana przez dziekana. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu merytorycznego w przypadku egzaminu licencjackiego przynajmniej jedna osoba musi mieć co najmniej tytuł doktora habilitowanego. W przypadku egzaminu magisterskiego są to już co najmniej dwie osoby, przy czym przewodniczącym komisji egzaminacyjnej może być dziekan lub upoważniony przez niego pracownik naukowo-dydaktyczny ze stopniem co najmniej doktora habilitowanego. Pytania mogą zadawać wszyscy członkowie komisji egzaminacyjnej. W trakcie egzaminu dyplomowego członkowie komisji muszą zadać co najmniej 2 pytania z zakresu zagadnień przygotowanych i zatwierdzonych przez radę programową ds. kierunku geografia. Jednak najczęściej zadawane są 3 lub 4 pytania z podanego zakresu zagadnień (2 pytania od recenzenta i 1-2 pytanie od promotora, ewentualnie przewodniczącego komisji) obejmujących cały zakres studiów I lub II stopnia. Dla każdej specjalności z naborem od I roku studiów rada programowa przygotowała osobny zestaw zagadnień, składający się z zagadnień podstawowych i specjalistycznych. Są one ogólnodostępne i zamieszczone na stronie internetowej WNGiG w zakładce "Studenci/Kierunki/Geografia" pt. Zagadnienia na egzamin.

W związku z okresem pandemicznym, zgodnie z zarządzeniem nr 139/2021/2022 Rektora UAM o trybie egzaminu dyplomowego, tj. stacjonarnym lub zdalnym decydował dziekan. Od 1.10.2022 decyzję taką, w uzasadnionych przypadkach, podejmuje prorektor ds. studenckich na wniosek promotora po pozytywnym zaopiniowaniu przez prodziekana ds. właściwego trybu studiów.

Warunki stawiane studentom, konieczne do ukończenia studiów licencjackich zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez nich efektów uczenia na poziomie 6 PRK, a na studiach magisterskich na poziomie 7 PRK. Zgodnie z § 69 Regulaminu Studiów UAM ostateczny wynik studiów określa suma zaokrąglona do 2 miejsc po przecinku, na którą składa się: 3/5 średniej arytmetycznej wszystkich uzyskanych ocen zaokrąglonej do dwóch miejsc po przecinku; 1/5 oceny pracy dyplomowej stanowiącej średnią arytmetyczną ocen wystawionych przez promotora i recenzenta oraz 1/5 końcowej oceny egzaminu dyplomowego. Ostateczny wynik studiów, zamieszczony na dyplomie ukończenia studiów, określany jest zgodnie z zasadą:

do 3,40 – dostateczny;

powyżej 3,40 do 3,80 – dostateczny plus;

powyżej 3,80 do 4,20 – dobry;

powyżej 4,20 do 4,60 – dobry plus;

powyżej 4,60 – bardzo dobry.

Po zakończeniu danego roku akademickiego rada programowa ds. kierunku geografia dokonuje oceny procesu dyplomowania, wyników prac dyplomowych i egzaminów dyplomowych oraz udziału studentów, którym nie udało się w terminie złożyć pracy dyplomowej i przyczyn takich sytuacji.

Analizując przyczyny niepowodzeń w tym zakresie należy stwierdzić, iż mniej więcej po połowie przyczyna leży po stronie studentów (praca zawodowa studentów i związana z tym absencja na zajęciach, brak dłuższego okresu czasu na badania terenowe, małe zaangażowanie niektórych studentów) i po stronie promotorów (częste wyjazdy badawcze, nadmiar obowiązków, „łagodność” w związku niezadowolającymi postępami dyplomantów). Bardzo rzadko przyczyną niezłożenia pracy dyplomowej w terminie są awarie aparatury badawczej. Przyczyny te są następnie przekazywane promotorom w celu ich minimalizowania i jednocześnie zwiększania sukcesu ukończenia pracy dyplomowej. Weryfikacja jakości prac dyplomowych na WNGiG odbywa się też poprzez coroczny wydziałowy konkurs prac licencjackich oraz wydziałowy konkurs prac magisterskich. Na Wydziale działa też niezależna komisja oceniająca jakość prac dyplomowych, rzetelność recenzji i poprawność oceniania prac dyplomowych, sposób przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz zgodność zadanych pytań z programem studiów i zagadnieniami uchwalonymi przez radę programową. Komisję tą powołuje dziekan, poprzez wybór jednego członka z każdej z 6 rad programowych działających na Wydziale (w tym z rady programowej ds. kierunku geografia). Pracę tej komisji kończy raport przedstawiany władzom dziekańskim, zawierający wyniki audytu oraz ewentualne przesłanki zmierzające do eliminacji nieprawidłowości. Wyniki raportu są też omawiane i dyskutowane na posiedzeniach rady programowej ds. kierunku geografia w celu podjęcia działań eliminujących ewentualne stwierdzone nieprawidłowości.

Monitorowanie losu absolwentów oraz ich pozycji na rynku pracy było w ostatnim roku akademickim częstym przedmiotem dyskusji w trakcie obrad rady programowej ds. kierunku geografia. Przed zmianami strukturalnymi na WNGiG i wprowadzeniem RODO monitoring ten prowadzony był przez wyznaczonego pracownika ówczesnego dziekanatu. Po 2019 roku dane te były pozyskiwane z Ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów Szkół Wyższych (tzw. ELA), jednak są one mało satysfakcjonujące dla członków rady programowej (m.in. ostatnie dane odnoszą się do 2020 r.). Wg informacji pozyskiwanych z tego systemu wynika, iż średnia wynagrodzeń absolwentów kierunku geografia po I stopniu nie jest zbyt wysoka i wynosi 2.174,19 zł (znajduje się poniżej średniej w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych), natomiast średni czas znalezienia pracy etatowej wyniósł 3,82 miesiąca i mniej więcej jest równy innym kierunkom z dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych. W przypadku absolwentów studiów II stopnia dane te zdecydowanie są lepsze: średnia wynagrodzeń absolwentów kształtuje się na poziomie 3.491,1 zł i jest niewiele niższa niż średnia zarobków absolwentów kierunków ścisłych i przyrodniczych, a czas poszukiwania pracy etatowej wynosi zaledwie 2,1 miesiąca. Wynika z tego z jednej strony, że absolwenci geografii nie mają trudności w pozyskaniu pracy po ukończeniu studiów, a z drugiej znacznie wyższa pozycja na rynku absolwentów II stopnia. Potwierdzają to też dane zwrotne na temat losów absolwentów pozyskiwane w sposób nieformalny, tj. od promotorów prac dyplomowych lub rzadziej od samych absolwentów. Oba te działania umożliwiają potwierdzenie przydatności założonych kierunkowych efektów uczenia się na rynku pracy. Absolwenci kierunku geografia w większości znajdują pracę zgodną ze swoim wykształceniem oraz zdobytą wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami. Głównie są to urzędy i instytucje administracji państwowej i samorządowej, przedsiębiorstwa państwowe i prywatne świadczące usługi na rzecz społeczeństwa, gospodarki i administracji czy szkolnictwie podstawowym i średnim. W większości przypadków absolwenci podejmują prace w regionie wielkopolskim, rzadziej w innych regionach, a jeszcze rzadziej za granicą. Zdarza się też, iż absolwenci z różnych względów podejmują pracę w firmach nie związanych z wykształceniem geograficznym (co potwierdza szerokie umiejętności i kompetencje geografów). Ten ostatni problem dotyczy głównie małych miejscowości będących miejscem zamieszkania absolwentów tego kierunku.

Aby jeszcze lepiej poznać losy absolwentów geografii oraz ich pozycję na rynku rada programowa przyjęła zadanie opracowania nowego własnego narzędzia śledzenia losów absolwentów.

Rekomendacja ta ma być zrealizowana w roku akademickim 2022/2023 z uwzględnieniem przepisów RODO. Rada programowa ściśle współpracuje też w tym zakresie z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w którym pracują liczni absolwenci tego kierunku, a także z Biurem Karier UAM. Oprócz dostępnych ulotek, plakatów przygotowanych przez Biuro Karier UAM, studenci mogą liczyć na wsparcie i realną pomoc od jego pracowników.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:

Na obu Wydziałach studenci mają swobodny wybór problematyki prac dyplomowych. Studenci mogą wybrać promotora spośród kadry naukowo-dydaktycznej obu Wydziałów oferujących na stronie internetowej WNGiG w zakładce "Kierunki" propozycje tematów prac dyplomowych albo mogą sami zaproponować problematykę prac dyplomowych. Nie ma też sytuacji narzucania studentom tematów prac dyplomowych. W przypadku, gdy student nie ma sprecyzowanego tematu badawczego, jest on wypracowywany i wspólnie ustalany na podstawie dyskusji z promotorem, do którego student się zapisał.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Do 2019 roku kierunek geografia był realizowany przez Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, w ramach którego działały 3 instytuty geograficzne: Instytut Geoekologii i Geoinformacji, Instytut Geografii Fizycznej i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego oraz Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geologii oraz Katedra Turystyki i Rekreacji. Po wprowadzeniu ustawy 2.0 oraz nowej klasyfikacji dziedzin i dyscyplin z Wydziału NGiG wydzielił się Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, który powstał z Instytutu o tej nazwie oraz Zakładu Geografii Kompleksowej z Instytutu Geografii Fizycznej i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego. W efekcie obecnie kierunek geografia jest prowadzony przez oba w/w Wydziały, przy czym, z uwagi na strukturę udziału zajęć oraz kierunkowych efektów uczenia się przypisany został na WNGiG.

4.1. Liczebność i struktura kadry

Po podziale obecny WNGiG zatrudnia 146 osób i zalicza się do średniej wielkości wydziałów w UAM. Struktura jego zatrudnienia jest następująca: 22 profesorów tytularnych, 49 doktorów habilitowanych na stanowisku profesora uczelni, 7 doktorów habilitowanych, 57 adiunktów ze stopniem doktora, 7 starszych wykładowców ze stopniem doktora oraz 2 wykładowców ze stopniem doktora. Zalicza się do największych ośrodków badawczych Europy z zakresu geografii fizycznej.

Z kolei kadra akademicka WGSEiGP liczy 67 osób. Struktura zatrudnienia jest następująca: 10 profesorów tytularnych (w tym 4 profesorów seniorów), 19 doktorów habilitowanych na stanowisku

profesora uczelni, 3 doktorów habilitowanych, 33 doktorów i 2 wykładowców ze stopniem doktora. Mimo, iż jednym z mniejszych wydziałów UAM, to jest jednym z największych ośrodków badań miejskich i regionalnych w Europie Środkowo-Wschodniej, na którym prowadzone są badania obejmujące niemalże całe spectrum problematyki badawczej geografii społeczno-ekonomicznej.

Zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2022/2023 na kierunku geografia i jej specjalnościach prowadzi łącznie 165 osób nie licząc prowadzących zajęcia z wychowania fizycznego, BHP i szkolenia bibliotecznego, w tym 82 nauczycieli akademickich z WNGiG, 46 z WGSEiGP, 30 z innych wydziałów UAM oraz 7 spoza Uczelni (tj. z innych uniwersytetów, przedsiębiorstw, itd.). Współczynnik dostępności kadry akademickiej obu wydziałów wynosi na kierunku geografia obecnie ok. 3 studentów na 1 pracownika, a na WNGiG, biorąc pod uwagę wszystkie kierunki - 9,6 studenta na 1 pracownika, podobny jest na WGSEiGP. W kształceniu na kierunku geografia biorą też udział lektorzy ze Szkoły Języków Obcych specjalizujący się w problematyce geograficznej. Z kolei zajęcia na module edukacyjnym zajęcia prowadzą nie tylko pracownicy Laboratorium Dydaktyki Geografii i Badań Edukacyjnych, ale również doświadczeni nauczyciele akademicy z Wydziału Nauk Edukacyjnych i Wydziału Nauk Społecznych. Szczegółową strukturę kadry prowadzącej zajęcia ukazuje tab. 4.1.

Tab. 4.1. Struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku geografia

Tytuł/stopień naukowy	IGiG	IGFIKŚP	IG	KTiR	WGSEiGP	UAM	Spoza UAM	Razem
prof. dr hab.	5	4	-	-	3	2	2	16
prof. dr hab. inż.		1	-	-	-	-	-	1
dr hab. prof. UAM	15	8	2	1	11	7	-	44
dr hab. inż. prof. UAM	-	3	-	-	1	-	-	4
dr hab.	3	2	-	-	3	-	1	9
Dr	16	10	3	2	22	8	-	61
dr inż.	1	3	-	-	4	-	-	8
Mgr	-	2	-	-	-	13	3	18
mgr inż.	-	1	-	-	2	-	-	3
lic.	-	-	-	-	-	-	1	1
Razem	40	34	5	3	46	30	7	165

Kadrę akademicką obu Wydziałów wspierają też znani badacze z innych uniwersyteckich ośrodków geograficznych, co daje studentom możliwość zapoznania się z badaniami tam prowadzonymi (Uniwersytet Łódzki, Winnicki Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny, wcześniej też Politechnika Warszawska, Akademia Górniczo-Hutnicza). Na studiach I stopnia zajęcia prowadzą też specjaliści z Instytutu Obserwatorium Astronomiczne UAM, Wydziału Biologii, Wydziału Nauk Społecznych, Wydziału Matematyki i Informatyki, Wydziału Nauk Edukacyjnych, Wydziału Socjologii, czy

Nadnoteckiego Instytutu UAM w Pile. Uzupełniają ich specjaliści z wybranych dziedzin (np. małej poligrafii na specjalności geo-grafika). Z kolei ogólnowydziałowe zajęcia fakultatywne w języku angielskim, które mogą też wybierać studenci geografii, prowadzone są przez uznanych na świecie profesorów wizytujących lub zatrudnionych na obu Wydziałach naukowców z zagranicy (zał. 4.1).

Podstawową zasadą obsady zajęć na kierunku geografia jest przede wszystkim zgodność wykształcenia i dorobku naukowego z problematyką zajęć, co pozwala na osiągnięcie ich wysokiego poziomu. Ważnymi przesłankami przy obsadzie jest też doświadczenie dydaktyczne i praktyczne, okresowe oceny zajęć przez studentów oraz dążenie do równomiernego obciążenia kadry dydaktycznej.

W związku z tym niezmiernie ważna jest odpowiednia polityka kadrowa, która stanowi jeden z podstawowych celów Strategii Rozwoju UAM. Świadczy o tym chociażby logo „*HR Excellence in Research*”. Proces zatrudnienia na Uczelni przeprowadzany jest na zasadach konkursowych, w oparciu o realne potrzeby naukowe i dydaktyczne obu wydziałów. Konkursy są rozpisywane na wniosek dyrektora instytutu, który następnie jest weryfikowany pod kątem pensum dydaktycznego i opiniowany przez grono dziekańskie. Następnie, po pozytywnej decyzji dziekana przekazywany jest władzom rektorskim. Po zgodzie rektora rozpisywany jest konkurs. Oceną kandydatów zajmuje się powoływana każdorazowo przez dziekana komisja, składająca się z pracowników o dużym doświadczeniu naukowym i dydaktycznym. Konkurs musi być zgodny z zasadami „*HR Excellence in Research*”, a wyniki pracy komisji są jawne. Nowo zatrudniane osoby muszą wykazywać się kreatywnością, bardzo dobrą znajomością języka angielskiego, odpowiednim dorobkiem naukowym, a także niezbędnymi umiejętnościami i kompetencjami. Zapewnia to pozyskanie pracowników, którzy będą w stanie szybko osiągnąć wysoki poziom prowadzenia badań naukowych i dydaktyki oraz dużą aktywność publikacyjną w najwyżej punktowanych czasopiśmie z listy JCR.

Pracownicy naukowcy, naukowo-dydaktyczni oraz dydaktyczni podlegają corocznemu monitorowaniu w zakresie osiąganych wyników naukowych oraz przynajmniej raz na 4 lata ocenie nauczyciela akademickiego (na wniosek dziekana lub słabym wyniku może ona być przeprowadzana częściowo). Uczelniany system oceny pracowników obejmuje ocenę osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę. Podstawą prawną oceny jest Zarządzenie nr 160/2021/2022 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 15 grudnia 2021 roku w sprawie kryteriów oceny okresowej, trybu i podmiotu dokonującego ocen okresowych (zał. 4.2).

Celem polityki kadrowej jest z jednej strony utrzymanie kadry na najwyższym poziomie, a z drugiej optymalny jej rozwój oraz pozyskiwanie nowych pracowników z odpowiednim dla potrzeb wydziałów dorobkiem naukowym i doświadczeniem dydaktycznym. Stąd też oba Wydziały geograficzne wspierają awanse naukowe swoich pracowników, stwarzając warunki do prowadzenia badań naukowych umożliwiających zdobycie kolejnych stopni i tytułów naukowych. Widać to szczególnie w ostatnich kilku latach (por. tab. 4.3). Dowodzi to skuteczności przyjętych przez Uczelnię i wydziały rozwiązań w zakresie polityki kadrowej.

Tab. 4.3. Awanse kadry naukowej WNGiG i WGSEiGP w latach 2015-2021.

Rok	WNGiG			WGSEiGP		
	Dr	dr. hab.	prof. tytularny	dr	dr hab.	prof. tytularny

2015	8	4	1	-	-	-
2016	5	3	0	-	-	-
2017	10	5	1	-	-	-
2018*	10	7	3	-	-	-
2019	4	10	2	0	0	0
2020	6	10	2	2	7	0
2021	1	4	1	1	0	0
2022**	7	2	1	0	0	0
Razem	51	45	11	3	7	0

* dane do 2018 r. obejmują oba obecne Wydziały

** dane niepełne

4.2. Dorobek naukowy kadry

Badania naukowe pracowników WNGiG oraz WGSEiGP mieszczą się we wszystkich subdyscyplinach geografii. Zgodnie z aktualną klasyfikacją dziedzin i dyscyplin naukowych WNGiG mieści się w dyscyplinie Nauki o Ziemi i środowisku w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, a WGSEiGP znajduje się w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna w dziedzinie nauk społecznych. Do pierwszej dyscypliny, tj. nauki o Ziemi i środowisku, należy 135 nauczycieli akademickich (100% udziału), a do drugiej, tj. geografia społeczno-ekonomiczna - 65 (100% udziału). Dzięki temu zapewniona jest komplementarność wiedzy i umiejętności niezbędnych do kształcenia na kierunku geografia. W obu dyscyplinach UAM posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i stopnia doktora habilitowanego.

Dorobek naukowy oraz jego jakość jest jednym z najważniejszych kryteriów prowadzonej działalności dydaktycznej, bowiem publikacje są wykorzystywane w procesie kształcenia studentów jako materiał poznawczy, metodyczny i źródłowy. Jego miernikiem jest nie tylko wzrost liczby publikacji, ale także wzrost udziału artykułów opublikowanych w prestiżowych, wysoko punktowanych zagranicznych czasopiśmie z listy JCR, znaczący wzrost cytowań w bazie Web of Science (WeS) oraz Scopus oraz wzrost liczby oraz wartości finansowej pozyskanych grantów zewnętrznych (w tym NCN, NCBiR i programy europejskie m.in. Horyzont 2020). Aktywność publikacyjną pracowników WNGiG oraz WGSEiGP ukazuje tab. 4.4. W latach 2019-2022 pracownicy WNGiG opublikowali 31 artykułów za 200 pkt. Do najbardziej prestiżowych publikacji należy zaliczyć:

- Swindles, G.T., Morris, P.J., Mullan, D.J., Payne, R.J., Roland, T.P., Amesbury, M.J., **Lamentowicz, M.**, Turner, T.E., Gallego-Sala, A., Sim, T., Barr, I.D., Blaauw, M., Blundell, A., Chambers, F.M., Charman, D.J., Feurdean, A., Galloway, J.M., **Gałka, M.**, Green, S.M., Kajukalo, K., Karofeld, E., Korhola, A., Lamentowicz, Ł., Langdon, P., **Marcisz, K.**, Mauquoy, D., Mazei, Y.A., McKeown, M.M., Mitchell, E.A.D., Novenko, E., Plunkett, G., Roe, H.M., Schoning, K., Sillasoo, Ü., Tsyganov, A.N., van der Linden, M., Väliranta, M., Warner, B., 2019. Widespread drying of European peatlands in recent centuries. **Nature Geoscience**. 12, (11) 922–928.

- Gallego-Sala, A. V., Charman, D. J., Brewer, S., Page, S. E., Prentice, I. C., Friedlingstein, P., Moreton, S., Amesbury, M. J., Beilman, D. W., Björck, S., Blyakharchuk, T., Bochicchio, C., Booth, R. K., Bunbury,

J., Camill, P., Carless, D., Chimner, R. A., Clifford, M., Cressey, E., Courtney-Mustaphi, C., De Vleeschouwer, F., de Jong, R., **Fialkiewicz-Koziel, B.**, Finkelstein, S. A., Garneau, M., Githumbi, E., Hribljan, J., Holmquist, J., Hughes, P. D. M., Jones, C., Jones, M. C., Karofeld, E., Klein, E. S., Kokfelt, U., Korhola, A., Lacourse, T., Le Roux, G., **Lamentowicz, M.**, Large, D., Lavoie, M., Loisel, J., Mackay, H., MacDonald, G. M., Makila, M., Magnan, G., Marchant, R., **Marcisz, K.**, Martínez Cortizas, A., Massa, C., Mathijssen, P., Mauquoy, D., Mighall, T., Mitchell, F. J. G., Moss, P., Nichols, J., Oksanen, P. O., Orme, L., Packalen, M. S., Robinson, S., Roland, T. P., Sanderson, N. K., Sannel, A. B. K., Silva-Sánchez, N., Steinberg, N., Swindles, G. T., Turner, T. E., Uglow, J., Välranta, M., van Bellen, S., van der Linden, M., van Geel, B., Wang, G., Yu, Z., Zaragoza-Castells, J., and Zhao, Y., 2018. Latitudinal limits to the predicted increase of the peatland carbon sink with warming. *Nature Climate Change* 8, 907-913.

- Loisel, J., Gallego-Sala, A.V., Amesbury, M.J., Magnan, G., Anshari, G., Beilman, D.W., Benavides, J.C., Blewett, J., Camill, P., Charman, D.J., Chawchai, S., Hedgpeth, A., Kleinen, T., Korhola, A., Large, D., Mansilla, C.A., Müller, J., van Bellen, S., West, J.B., Yu, Z., Bubier, J.L., Garneau, M., Moore, T., Sannel, A.B.K., Page, S., Välranta, M., Bechtold, M., Brovkin, V., Cole, L.E.S., Chanton, J.P., Christensen, T.R., Davies, M.A., De Vleeschouwer, F., Finkelstein, S.A., Froking, S., Gałka, M., Gandois, L., Girkin, N., Harris, L.I., Heinemeyer, A., Hoyt, A.M., Jones, M.C., Joos, F., Juutinen, S., Kaiser, K., Lacourse, T., **Lamentowicz, M.**, Larmola, T., Leifeld, J., Lohila, A., Milner, A.M., Minkinen, K., Moss, P., Naafs, B.D.A., Nichols, J., O'Donnell, J., Payne, R., Philben, M., Piilo, S., Quillet, A., Ratnayake, A.S., Roland, T.P., Sjögersten, S., Sonnentag, O., Swindles, G.T., Swinnen, W., Talbot, J., Treat, C., Valach, A.C., and Wu, J. 2021. Expert assessment of future vulnerability of the global peatland carbon sink. *Nature Climate Change* 11: 70-77.

- Pilguy, N., **Taszarek, M.**, Allen, J.T., Hoogewind, K.A., 2022. Are Trends in Convective Parameters over the United States and Europe Consistent between Reanalyses and Observations?. *Journal of Climate*, 35(12): 3605–3626.

- **Taszarek, M.**, Pilguy, N., Allen, J.T., Brooks, H.E., Szuster, P., 2021. Comparison of Convective Parameters Derived from ERA5 and MERRA-2 with Rawinsonde Data over Europe and North America. *Journal of Climate*, 34(8): 3211–3237.

- **Pótrolniczak M., Kolendowicz L.**, 2021. The influence of weather and level of observer expertise on suburban landscape perception, *Building and Environment*, 202: 1-12

- Rawlik M., Kasprowicz M., Jagodziński A.M., **Kaźmierowski C.**, Łukowiak R., Grzebisz W., 2021: Tree species have a greater influence on species composition of the herb layer than soil texture on a forested post-mining area, *Land Degradation & Development*, 32(5): 2013-2024,

- **Szuman Sz., Kalita J.Z., Ewertowski M.**, Clark Ch.D., Livingstone S.J., **Kasprzak L.**, 2021: GIS dataset: geomorphological record of terrestrial-terminating ice streams, southern sector of the Baltic Ice Stream Complex, last Scandinavian Ice Sheet, Poland, *Earth System Science Data*, 13(0): 4635–4651.

Tab. 4.4. Aktywność publikacyjna kadry naukowo-dydaktycznej WNGiG oraz WGSEiGP w latach 2015-2021

Rok	WNGiG	WGSEiGP
-----	-------	---------

Rok	Artykuły z IF	Artykuły bez IF	Książki/m onografie	Rozdziały w książkach/	Pozostałe publikacje	Artykuły z IF	Artykuły bez IF	Książki/m onografie	Rozdziały w książkach/	Pozostałe publikacje
2015	127	211	12	181	164	-	-	-	-	-
2016	103	102	25	86	31	-	-	-	-	-
2017	93	83	8	42	10	-	-	-	-	-
2018	118	98	13	70	31	-	-	-	-	-
2019	156	64	14	50	10	10	47	12	22	0
2020	124	46	9	51	1	14	50	7	25	2
2021	164	40	13	124	4	33	35	13	43	4
2022*	78	26	0	1	1	14	9	2	14	1
Razem	963	670	94	605	252	57	132	32	90	6

*dane niepełne

Kolejnym przejawem rozwoju aktywności naukowej jest wzrost liczby i wartości finansowej uzyskanych grantów, projektów i programów. Informacje te zawiera tab. 4.5. Do najważniejszych z nich, obecnie realizowanych, należą:

- Globalna ocena interakcji lodowce-osuwiska i związanych z nimi geo-zagrożeń (dr hab. M. Ewertowski) - 1.999.794,0 zł, czas realizacji 2022-2027;
- Rozwikłanie chronologicznej, geograficznej i tafonomicznej złożoności występowania nosorożca włochatego w plejstocenijskich kontekstach Polski (WOOLRHINOPOLI) i Europy (dr hab. prof. UAM K. Pawłowska) - 1.271.348,0 zł, czas realizacji 2022-2026;
- Geomorfologiczne skutki turystyki i rekreacji: Analiza ilościowa i monitorowania degradacji szlaków turystycznych w obszarach górskich (dr A. Tomczyk) - 1.169.363,0 zł, czas realizacji 2022-2026,
- Punkty krytyczne w ekosystemach torfowiskowych borealnych zmarzliny Zachodniej Syberii w warunkach globalnego kryzysu klimatycznego i rosnącego zagrożenia pożarowego (PEATFLAMES) (prof. dr hab. M. Lamentowicz) - 1.133.392,0 zł, czas realizacji 2022-2025,
- Kartowanie i analiza ilościowa krótkookresowej dynamiki obszarów proglacialnych (dr hab. M. Ewertowski) - 1.113.120,0 zł, czas realizacji 2020-2024,
- Rozróżnianie osadów tsunami i sztormowych zmienionych przez procesy postdepozycyjne - podejście wieloskażnikowe (TSUNASTORM) (dr hab. prof. UAM W. Szczuciński), 977.760,0 zł, czas realizacji 2021-2025,
- Katastrofalne powodzie morskie na wybrzeżach południowego Bałtyku w późnym holocenie (prof. dr hab. Karl Statteger) - 968.050,0 zł, czas realizacji 2019-2023,
- Zmiana morskiego środowiska antarktycznego (dr A. Pienkowski-Furze) - 877.375,0 zł, czas realizacji 2021-2023,
- Bezpieczne zaopatrzenie w wodę w wyniku infiltracji brzegowej - rozpoznanie migracji pojawiających się mikrozanieczyszczeń (dr hab. prof. UAM Krzysztof Dragon) - 848.362,0 zł, czas realizacji 2022-2025.

Tab. 4.5. Granty badawcze zrealizowane i realizowane na WNGiG i WGSEiGP w latach 2015- 2022

Rok	WNGiG			WGSEiGP	
	EU	NCN, NCBiR	MNiSW	EU	NCN, NCBiR, MNiSW
2015	1	11	0	-	-
2016	2	13	0	-	-
2017	1	11	3	-	-
2018	1	9	4	-	-
2019	0	9	1	1	7
2020	0	8	0	0	12
2021	0	11	0	2	10
2022*	0	12	0	1	
Razem	5	84	8	4	29

* dane niepełne

Innym bardzo ważnym środkiem pozyskiwana funduszy przez pracowników obu Wydziałów są granty europejskie *Horizon 2020*. W sumie w analizowanym okresie zdobyto 9 takich grantów:

- nr 642007 - *Enhancing ecosystem services mapping for policy and decision making*: ESMERALDA, koordynator: prof. dr hab. Andrzej Mizgajski, okres trwania 2015-2018, wartość: 60.687,50 Euro;
- nr 689450 - *Demonstrating synergies in combined natural and engineered processes for water treatment systems*: AquaNES, koordynator: prof. dr hab. Józef Górski, okres trwania 2016-2019, wartość: 211.000 Euro,
- nr 721999 - *Social Entrepreneurship in Structurally Weak Rural Regions: Analysing Innovative Troubleshooters in Action*: RURACTION, koordynator: prof. dr hab. Tadeusz Strykiewicz, okres trwania 2016-2020, wartość: 224.137,44 Euro,
- nr 730222 - *COproductionN with NatureE for City Transitioning, INnovation and Governance*: CONNECTING NATURE, koordynator: dr Iwona Zwierzchowska, okres trwania 2017-2022, wartość: 130.000 Euro,
- nr 813803 - *Reviving shrinking cities – innovative paths and perspectives towards livability for shrinking cities in Europe*: RE-CITY, koordynator: dr hab. prof. UAM Krzysztof Stachowiak, okres trwania 2018-2022, wartość: 227.478,60 Euro,
- ID 824489 - *Territorial RRI Fostering Innovative Climate Action*: TeRRIFICA, koordynator: prof. dr hab. Paweł Churski, czas trwania 2019-2022, wartość: 219.562,50 Euro,

- ID 730254 – *An integrative model to measure and improve urban agriculture towards circular urban metabolism*: FEW-meter, koordynator: dr Lidia Poniży, czas trwania 2018-2021, wartość: 1.516.738,00 Euro,

- ID 101060415 - *Science for Evidence-based and sustainable decisions about NATural capital*: SELINA, koordynator: dr hab. prof. UAM Damian Łowicki, okres 2022-2027, wartość: 119.875,00 Euro.

Miarą znaczenia, rozpoznawalności oraz obiegu naukowego publikacji jest ich cytowalność. Wg danych z artykułu Bańskiego i Solona (2020) pt. "Ocena jednostek geograficznych..." (Przegląd Geograficzny nr 92) wszyscy trzej najczęściej cytowani naukowcy z Polski z zakresu nauk geograficznych prowadzą (prof. M. Lamentowicz, prof. K. Fortuniak) lub prowadzili zajęcia (prof. Z. Bełka, obecnie na etacie naukowym) na kierunku geografia (z tego 2 jest zatrudnionych a UAM). Liczba ich cytowań była wówczas następująca:

- Prof. M. Lamentowicz (UAM, WNGiG, IGiG) - 2383 cyt., obecnie 4717, Index Hirscha – 40,

- Prof. K. Fortuniak (UŁ) - 1919 cyt., obecnie 2759 cyt., indeks Hirscha – 21,

- Prof. Z. Bełka (UAM, WNGiG, IGiG) - 1863 cyt., obecne 2528 cyt., indeks Hirscha – 29.

Do tego grona należy też aktualnie zaliczyć prof. W Szczucińskiego (UAM, WNGiG IG) który ma w bazie Scopus 2578 cytowań i indeks Hirscha – 30. Prowadzi wykłady monograficzne, w których uczestniczą też studenci kierunku geografia. W 2021 roku z Wydziału Fizyki UAM na WNGiG przeszedł prof. T. Goslar, który ma w bazie Scopus 4353 cytowań i indeks Hirscha 36. Jako profesorowie wizytujący zatrudnieni są m.in. prof. P. Jankowski z San Diego University, liczba cytowań 9943, indeks Hirscha 29 oraz prof. Peter Nijkamp, jeden z najczęściej cytowanych geografów społeczno-ekonomicznych, 1093 pozycje w bazie Scopus, 21.594 cytowania i indeks Hirscha 69 (wszystkie w/w dane są wg stanu na 29.09.2022).

Pracownicy WNGiG i WGSEiGP uczestniczą w bardzo wielu kongresach i konferencjach naukowych o zasięgu międzynarodowym i krajowym (ok. 200 rocznie), aktywnie i z sukcesem prezentując wyniki swoich badań naukowych. Ponadto rokrocznie oba Wydziały organizują lub współorganizują kilkanaście konferencji o zasięgu krajowym lub międzynarodowym.

Rangę naukową poznańskiego ośrodka geograficznego podkreśla też fakt udziału UAM w programie „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, jako 1 z 10 uczelni wyższych w Polsce.

4.3. Kompetencje, kwalifikacje oraz doświadczenie kadry

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku geografia prowadzą badania we wszystkich podstawowych działach geografii. Ma to swoje odzwierciedlenie w treściach programowych wszystkich zajęć podstawowych i specjalistycznych prowadzonych na kierunku geografia oraz jej specjalnościach. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- badania polarne, które związane są z najdalej wysuniętą na północ polską stacją badawczą na Spitsbergenie, Petuniabukta; wśród nich szczególne znaczenie mają badania oraz monitoring lodowca Sven (służące do szczegółowych analiz i charakterystyki reakcji lodowca na ocieplenie klimatu oraz prognoz dalszej ewolucji klimatu do końca XXI wieku) oraz tempa akumulacji osadów i pogrzebienia węgla organicznego w fiordach subpolarnych;

- badania paleoekologiczne torfowisk w aspekcie zmian klimatycznych i hydrologicznych, w tym szczególnie unikalnej analizy ameb skorupkowych,
- interdyscyplinarne badania geoarcheologiczne i archeometryczne na terenie Polski i świata,
- zastosowanie technik teledetekcyjnych do ilościowego opisu cech powierzchni glebowych, roślinnych i wodnych,
- badania uwarunkowań zmian reżimu odpływu rzecznego oraz stanów, termiki i zlodzenia jezior i rzek w Polsce w zróżnicowanych skalach przestrzennych i czasowych z uwzględnieniem wpływu makroskalowych typów cyrkulacji atmosfery oraz czynników lokalnych i antropopresji oraz warunków formowania się spływu powierzchniowego i infiltracji opadów atmosferycznych w zlewniach o różnym sposobie pokrycia i użytkowania terenu (zlewnie rolnicze, zlewnie zurbanizowane) z wykorzystaniem metod modelowania hydrologicznego,
- analiza, standaryzacja i wizualizacja kartograficzna danych przestrzennych,
- badania z zakresu litogenezy, stratygrafii oraz paleokinematyki formacji kenozoicznych Niżu Polskiego,
- badania z problematyki występowania, ujmowania i ochrony wód podziemnych na obszarze Niżu Polskiego,
- badania bioklimatologiczne oraz nad klimatem obszarów zurbanizowanych, pokrywy śnieżnej oraz zjawisk katastroficznych, w tym szczególności tornad i burz, modelowania procesów klimatycznych,
- rozpoznanie czynników wpływających na poziom usług ekosystemowych w Polsce oraz kontynuacja badań nad biotycznymi i abiotycznymi cechami ekosystemów terenów zurbanizowanych i otwartych,
- badania z zakresu regionalizacji fizycznogeograficznej oraz regionalizacji tematycznych,
- ocena wpływu działalności człowieka na strukturę i jakość krajobrazu Wielkopolski,
- badania czynników rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych w kształtowaniu spójności regionów mniej rozwiniętych,
- analiza fraktalna złożonych przestrzennych systemów dynamicznych,
- modelowania społeczno-ekonomicznych procesów przestrzennych w różnych skalach,
- zmian struktur społeczno-gospodarczych w Polsce i Europie w warunkach globalizacji i integracji międzynarodowej,
- zróżnicowania przestrzennego rolnictwa i obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym i europejskim,
- badania mechanizmów funkcjonowania gospodarki kreatywnej oraz jej roli w kształtowaniu nowych układów branżowych i przestrzennych,
- procesów kurczenia się miast oraz ich rewitalizacji,
- badania nad miastami, metropoliami i obszarami metropolitalnymi w Polsce i w Europie, m.in. ich struktury przestrzennej, funkcji, restrukturyzacji, zarządzania i rewitalizacji,
- badania zachowań przestrzennych człowieka w środowisku miejskim.

Przedstawiony powyżej wykaz najważniejszej problematyki badawczej obu wydziałów geograficznych świadczy o dużym potencjale i możliwościach kadry naukowo-dydaktycznej, dużym zróżnicowaniu

zainteresowań naukowych oraz ścisłym związku z dydaktyką. Jest on odpowiednio udokumentowany w postaci uzyskanych grantów oraz publikacji. Dzięki temu można zaproponować studentom szeroki wybór zajęć, w tym zajęć specjalistycznych, oferujących unikatową wiedzę i umiejętności. Realizacja badań naukowych ma znaczący wpływ na stałe podnoszenie jakości kształcenia poprzez wykorzystywanie w procesie dydaktycznym najnowszych metod i urządzeń badawczych, wyników badań czy równie cennego doświadczenia badawczego. Umożliwia też studentom studiów II stopnia bardzo dobre przygotowanie do podjęcia pracy naukowej, w tym na studiach III stopnia. Jest to też widoczne w problematyce prac dyplomowych, a szczególnie prac magisterskich, które często są spójne z prowadzoną na obu wydziałach działalnością naukową. Często też uzyskane wyniki są podstawą wspólnych publikacji naukowych (szerzej kryterium 8).

Oprócz publikacji w renomowanych czasopismach naukowych z listy JCR pracownicy obu wydziałów są członkami szeregu komitetów redakcyjnych czasopism naukowych z w/w listy. Są też członkami prestiżowych towarzystw naukowych, pełniąc funkcje w ich zarządach.

Miarą bardzo wysokiej pozycji naukowej obu Wydziałów jest członkostwo pracowników w szeregu gremiów naukowych, w tym m.in. Rady Doskonałości Naukowej (prof. dr hab. Zbigniew Zwoliński z WNGiG i prof. dr hab. Tadeusz Stryjakiewicz z WGSEiGP), czy komitetów Polskiej Akademii Nauk (Komitet Nauk Geograficznych oraz Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju). Są także członkami licznych komisji, rad, zespołów eksperckich na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Pracownicy, jak i doktoranci obu wydziałów byli i są laureatami ogólnopolskich nagród oraz konkursów stypendialnych, w tym m.in. Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Prezesa Rady Ministrów, Ministra Edukacji i Nauki czy Ministra Inwestycji i Rozwoju.

Kadra akademicka posiada bardzo duże i wieloletnie doświadczenie badawczo-dydaktyczne również w zakresie podręczników akademickich i skryptów dydaktycznych. Do najważniejszych z nich w ostatnich latach należy zaliczyć:

- **Macias A., Bródka S.** 2014, 2015, 2016 (dodruki): Przyrodnicze podstawy gospodarowania przestrzenią, Warszawa, Wyd. Naukowe PWN: 1-578 + CD
- **Choiński A., Kijowski A.**, 2015: Fotolimnologia, Wyd. Naukowe UAM, Poznań, 1-134,
- **Medyńska-Gulij B.**, 2015: Kartografia. Zasady i zastosowania geowizualizacji, Wyd. PWN, Warszawa, 1-226
- **Bródka S., Macias A.** (red.), 2016: Jeziora w parkach krajobrazowych województwa wielkopolskiego, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 1-284.
- **Choiński A.** (red.), 2019: Wody Wielkopolski, Wyd. Naukowe UAM, Poznań, 1-576,
- Skurlat E., Hibsz A., **Piotrowska I.**, Rachwał T., Wieczorek T., 2019. Vademecum Nauczyciela. Wdrażanie podstawy programowej w szkole ponadpodstawowej. Geografia. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa, 1-166,
- **Choiński A., Ptak M.**, 2020: Skrypt do ćwiczeń z limnologii fizycznej, Wyd. Naukowe UAM, 1-117
- Lovelace R., **Nowosad J.**, Muenchow J., 2020: Geocomputation with R, Chapman and Hall/CRC, 1-354,
- **Medyńska-Gulij B.**, 2021: Kartografia i geomedia, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 1-284
- **Macias A., Bródka S.** (red.), 2021: Regiony fizycznogeograficzne województwa wielkopolskiego, Poznań, Bogucki Wydawnictwo Naukowe: 1-335 + pendrive (ok. 800 str. z tabelami)

- Richling A., Solon J., **Macias A.**, Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), 2021: Regionalna geografia fizyczna Polski, Poznań, Bogucki Wydawnictwo Naukowe: 1-608 + pendrive (ok. 2100 str. z tabelami).

- **Tomczyk A.M., Bednorz E.**, 2022 (red.), Atlas klimatu Polski (1991–2020). Bogucki Wydawnictwo Naukowe.

- **Piotrowska I., Przewoźna P.**, Bobińska A. (red.), 2022: Technologie geoinformacyjne w edukacji geograficznej. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

Kadra akademicka wykazuje duże zaangażowanie w proces dydaktyczny na kierunku geografia. Co roku prowadzący zajęcia udoskonalają treść zajęć o najnowsze odkrycia i wyniki badań, a także wprowadzają innowacyjne metody kształcenia. Uczestniczą w licznych szkoleniach, dzięki czemu systematycznie podnoszą swoje kompetencje. W okresie pandemii COVID-19 pracownicy WNGiG i WGSEiGP szybko opanowali nauczanie zdalne dzięki szkoleniom z obsługi i funkcjonalności oraz egzaminowania przez MS Teams. Już przedtem szereg pracowników obu wydziałów przeszło szkolenia oraz uzyskało certyfikaty nauczania zdalnego przez platformę Moodle. Niektóre z zajęć przed pandemią oraz obecnie jest prowadzona częściowo przez Moodle'a (ma to swoje odzwierciedlenie w sylabusach). Wielu pracowników uczestniczy też w szeregu kursów języka angielskiego, rozwijających kompetencje językowe kadry dydaktycznej w zakresie pisanie artykułów językowych w tym języku oraz prowadzenia zajęć w języku angielskim. W dniu 21 października 2022, w Dniu Zdrowia Psychicznego, odbędą się szkolenia i warsztaty z tego zakresu dla nauczycieli akademickich, w których udział wezmą pracownicy obu Wydziałów.

Rozwój pracowników naukowo-dydaktycznych związany jest też z mobilnością. Oba Wydziały współpracują z kilkudziesięcioma uczelniami z całego świata (głównie jednak europejskimi). Co roku kilkanaście osób wyjeżdża na różnego rodzaju stypendia naukowe (np. w tym roku akademickim dr hab. prof. UAM M. Słowik na stypendium Fulbrighta), staże naukowe, czy wykłady.

4.4. Rozwój i doskonalenie kadry

Częścią zarządzania zasobami ludzkimi jest dbałość o podnoszenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia każdego roku otrzymują możliwości (z których licznie korzystają) podnoszenia swoich kwalifikacji do pracy dydaktycznej poprzez kursy organizowane na poziomie Uniwersytetu z własnej inicjatywy oraz na konkretne zapotrzebowanie Wydziału składane przez władze dziekańskie na podstawie wniosków nauczycieli. Uczestniczą oni w różnorodnych szkoleniach, warsztatach, seminariach, studiach podyplomowych, często certyfikowanych. W momencie uruchamiania określonych kursów Wydział prowadzi akcję informacyjną i zapisy. W przypadku dużej liczby zainteresowanych, organizowanych jest więcej grup dedykowanych pracownikom Wydziału (lub kolejne szkolenia odbywają w terminie późniejszym, np. kursy tutorskie). Możliwe jest też organizowanie kolejnych szkoleń na Wydziale, w godzinach dogodnych dla pracowników. Dla zapewnienia jakości prowadzenia zajęć dla studentów i doktorantów przez wykwalifikowaną i kompetentną kadre, ważne jest także umożliwienie nauczycielom akademickim podnoszenia kwalifikacji i kompetencji poprzez studia podyplomowe jak np. Geoinformacja - realizowana w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego czy Urbanistyka i gospodarka przestrzenna - realizowana na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Ukończenie tych studiów pozwoliło pracownikom realizującym zajęcia na kierunku geografia lepiej wykorzystywać w

pracy dydaktycznej i naukowej techniki związane z systemami informacji geograficznej czy metody badawcze urbanistyki i gospodarki przestrzennej.

W ramach podnoszenia kompetencji dydaktycznych oraz poszerzenia oferty dydaktycznej, w roku akademickim 2021/2022, siedemnastu nauczycieli akademickich naszego Wydziału uczestniczyło w intensywnym, certyfikowanym kursie tutoring, zorganizowanym przez WNGiG a prowadzonym przez specjalistów z *Collegium Wratislaviense*. Zadaniem tutora jest pomoc w poszukiwaniu dróg indywidualnego rozwoju naukowego i zawodowego studentek i studentów Naszego Wydziału. Tutoring to przestrzeń do pracy kreatywnej studentki/studenta z tutorem, to możliwość rozwoju intelektualnego wzbogacającego obie strony.

W ostatnim czasie nauczyciele akademicy naszego Wydziału najczęściej korzystali z oferty w zakresie nowoczesnych metod kształcenia akademickiego w trybie zdalnym:

- 1) szkolenie z zakresu prowadzenia zdalnych zajęć i zaliczeń za pomocą MS Teams,
- 2) E-learning w dydaktyce szkoły wyższej. Kurs realizowany na platformie kształcenia zdalnego Moodle,
- 3) wykorzystanie narzędzi informatycznych w celu przeprowadzenia egzaminów i zaliczeń,
- 4) zaliczenia i egzaminy zdalne. Były to szkolenia zorganizowane bezpośrednio przez WNGiG przy wsparciu Uniwersytetu Adama Mickiewicza. Były to kursy dotyczące m.in. organizacji pracy grupowej na zajęciach, dokumentacji i archiwizacji prac studentów, konstrukcji oraz przeprowadzania egzaminów i zaliczeń w trybie synchronicznym.

Ponadto dużym zainteresowaniem cieszyły się kursy podnoszące tzw. kompetencje miękkie. Były to kursy i szkolenia:

- 1) praca ze studentami z trudnościami natury psychicznej i poznawczej (projekt „Uczelnia otwarta dla wszystkich uczelnia na miarę XXI wieku”),
- 2) przemawianie publiczne dla dydaktyków (warsztaty dydaktyczne UAM),
- 3) ochrona praw autorskich i własności intelektualnej,
- 4) ochrona danych osobowych,
- 5) wykorzystywanie sztuki (auto)prezentacji i wystąpień publicznych w dydaktyce,
- 6) emisja głosu w pracy dydaktycznej,
- 7) ocenianie kształtujące w pracy dydaktycznej,
- 8) techniki twórczego myślenia w prowadzeniu zajęć dydaktycznych,
- 9) aktorskie umiejętności emisji głosu jako innowacyjne narzędzie pracy nauczyciela akademickiego,
- 10) *publishing in top journals*: jak pisać artykuły do czołowych czasopism anglojęzycznych;
- 11) przemówienia publiczne dla dydaktyków,
- 12) Jak przetrwać podczas zajęć online?,
- 13) prowadzenie zajęć dydaktycznych w języku obcym – jak zacząć?,
- 14) 10 technik recyklingu słownictwa,
- 15) przemówienia perswazyjne komercjalizacji wyników badań,

- 16) kompetencje przyszłości na rynku pracy. Zdalne i hybrydowe staże zawodowe,
- 17) mediacje. Przygotowanie do wykonywania zawodu mediatora,
- 18) mediacje szkolne i rówieśnicze,
- 19) szkolenie SUCITA z umiędzynarodowienia kadry akademickiej,
- 20) nowoczesne metody nauczania na poziomie akademickim.

Nauczyciele akademicki obu Wydziałów mogą również korzystać z form wsparcia w zakresie rozwoju kompetencji językowych:

- 1) kurs języka angielskiego w zakresie specjalistycznego słownictwa naukowego w ramach,
- 2) *Academic Teaching Excellence – English As The Medium of Instruction*, kurs zorganizowany przez British Council oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza,
- 3) *Academic Teaching Excellence: English as the medium of instruction* (ATE-EMI).

Wiele kursów i szkoleń dotyczyło podnoszenia wiedzy i kompetencji dydaktycznych pracowników Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych:

- 1) kurs pilota bezałogowych statków powietrznych (drony),
- 2) zarządzanie informacją w pracy naukowej i dydaktycznej,
- 3) zarządzanie informacją – e-zasoby, e-usługi oraz e-narzędzia,
- 4) metody znacznikowe w hydrologii i hydrogeologii,
- 5) telemetryczny system monitoringu środowiska przyrodniczego, urządzenia h2oReader w Geoparku Morasko,
- 6) nowe technologie pozyskiwania informacji hydrologicznych i hydrogeologicznych na potrzeby modelowania przepływu wód podziemnych,
- 7) kurs COREL-Draw,
- 8) bazy danych i język zapytań SQL dla początkujących,
- 9) zarządzanie danymi przestrzennymi za pomocą aplikacji komercyjnych (np. ARCGIS),
- 10) zarządzanie danymi przestrzennymi za pomocą aplikacji typu wolne i otwarte oprogramowanie geoinformacyjne (np. QGIS),
- 11) *data mining* w środowisku programistycznym R,
- 12), kurs STATISTICA,
- 13) obsługa SL 2014 - organizator Dział Programów Europejskich UAM.

Powyższe kursy i szkolenia były zorganizowane w ramach różnych projektów WNGiG oraz UAM: 1) Warsztaty dydaktyczne WNGiG,

2) Warsztaty dydaktyczne UAM, pilotażowy projekt pod auspicjami Pani Prorektor ds. kształcenia prof. dr hab. B. Mikołajczyk dotyczący prowadzenia kursów i szkoleń w zakresie rozszerzania kompetencji dydaktycznych,

- 3) Zintegrowane Centrum Podnoszenia Kompetencji ZCPK: Program podnoszenia kompetencji dydaktycznych kadry Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- 4) Uczelnia otwarta dla wszystkich uczelnia na miarę XXI wieku,
- 5) szkolenie zorganizowane przez Centrum Szkoleń Prawnych,
- 6) *Systemic University Change Towards Internationalisation for Academia*, UAM,
- 7) NAWA STER: *Towards the internationalization of the doctoral school of AMU*,
- 8) UAM Unikatowy Absolwent = Możliwości. Wzrost potencjału dydaktycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza poprzez: proinnowacyjne kształcenie w języku angielskim, interdyscyplinarność, e-learning, inwestycje w kadry, kurs zorganizowany przez UAM.

Oprócz szkoleń, kursów i warsztatów dostępnych w ofercie naszego Wydziału oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, wielu pracowników uczestniczyło w wydarzeniach organizowanych przez inne ośrodki naukowe oraz naukowo-dydaktyczne. W ramach podnoszenia kompetencji dydaktycznych i naukowych, pracownicy akademicy Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM brali udział w:

- 1) warsztatach z zakresu wykorzystywania dronów oraz programów ArcGIS i QGIS w badaniach przyrodniczych, UMK, Toruń,
- 2) warsztatach „Nowe możliwości wizualizacji analiz danych hydrogeologicznych w technologii *Hexagon Geospatial*”, Ustka, organizator INTERGRAPH Polska,
- 3) szkoleniu „Zastosowanie programu *Visual Modflow* w zagadnieniach migracji zanieczyszczeń w wodach podziemnych”, Ciechocinek, GAMBIT,
- 4) szkoleniu „Prognozowanie wpływu inwestycji na środowisko geologiczne i środowisko wodne w warunkach znacznego skomplikowania procesów i czynników naturalnych, w oparciu o oprogramowanie *Visual ModFlow*, *AquaChem*, *AquiferTest*, *UnsatSuite* firmy Schlumberger Water Services”, Kraków, GAMBIT,
- 5) warsztatach „Nowoczesne metody pomiaru jakości wody”, Szczyrk-Sosnowiec, Uniwersytet Śląski, OMC Envag,
- 6) szkolenie „Nowoczesne metody pomiaru przepływu w ciekach” Szczyrk- Sosnowiec, Uniwersytet Śląski, IMGW-PIB Oddział Kraków,
- 7) warsztatach „Nowoczesne metody i rozwiązania w hydrologii i gospodarce wodnej”, Szczyrk-Sosnowiec, Uniwersytet Śląski, SMART Sp. z o.o. i Yamacha Motor Europe N.V.,
- 8) Pierwszych Warsztatach Geofizycznych "Programowanie w środowisku R", Borucino, Polskie Towarzystwo Geofizyczne oraz Uniwersytet Gdański,
- 9) Czwartych Warsztatach Geofizycznych "Programowanie w środowisku R", Karpacz, Polskie Towarzystwo Geofizyczne oraz Uniwersytet Wrocławski,
- 10) XIX edycji Szkoły Meteorologii Lotniczej "Bezpieczne Niebo", Leszno, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - PIB oraz Lotnisko Leszno,

- 11) *Designing Thinking* jako kreatywna metoda prowadzenia zajęć dydaktycznych, kurs był zorganizowany przez SENS Consulting Sp. z o.o., Poznań,
- 12) *CorelDraw*. Grafika wektorowa, szkolenie organizowane przez ADDLEVEL Mariusz Szymczak, Poznań,
- 13) warsztatach w ramach III osi priorytetowej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój pt. „Realizacja i rozliczanie projektów w ramach Konkursu nr 1/NRK/POWER/3.1/2016”. Organizator Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Warszawa,
- 14) Warsztaty Komitetu Technicznego 297 Polskiego Komitetu Normalizacji „Problematyka stosowania znormalizowanej metodyki w krajowych projektach geoinformacyjnych”, Warszawa,
- 15) Szkolenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, "Wdrożenie wymagań dyrektywy INSPIRE/ Dostosowanie zasobów danych przestrzennych PMS do wymagań dyrektywy INSPIRE – Etap I", Warszawa,
- 16) Szkolenie Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, „Wykorzystanie produktów ISOK”, Warszawa,
- 17) *Brokerage Session* NCBiR, Space Information Days, Warszawa,
- 18) IAG/AIG-WG-TG Summer School 2016 „*Alps vs Apennines: Tectonic Geomorphology of Mountains*”, Italy: Western Alps (Peveragno, CN) – Central Apennines (Assergi, AQ),
- 19) IAG/AIG *International Workshop on Urban Geomorphological Heritage*, Rome,
- 20) Szkolenie Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, „Model bazy danych przestrzennych dotyczących środowiska przyrodniczego wraz z systemem zarządzania w aspekcie kartograficznych opracowań tematycznych”, Wrocław,
- 21) Second Workshop of the IAG *Working Group on Denudation and Environmental Changes in Different Morphoclimatic Zones* (DENUCHANGE), Calpe (Spain).

Ostatnie dwa lata minęły pod znakiem koronawirusa oraz izolacji. Przyczyniło się to do rozwoju i znacznie większej dostępności kursów, szkoleń, webinarów, które prowadzone były on-line. Pracownicy akademicki naszego Wydziału również korzystali z tego typu rozwiązań, aby poszerzać swoje kompetencje zawodowe:

- 1) IV Ogólnopolski Webinar „Procedury nadawania stopni naukowych w świetle Ustawy 2.0”, Fundacja Science Watch Polska,
- 2) XII Ogólnopolski Webinar „Szkolenie dla wnioskodawców NCN”, Fundacja Science Watch Polska,
- 3) XVIII Ogólnopolski Webinar „Publikowanie artykułu naukowego w prestiżowym czasopiśmie: wybór czasopisma i komunikacja”, Fundacja Science Watch Polska,
- 4) XVII Ogólnopolski Webinar „Wystąpienia publiczne - tego się można nauczyć!”, Fundacja Science Watch Polska,
- 5) webinar w ramach Szkoły Tutorów: "Jak inspirować i być inspirowanym w 2022? - tutoring rozwojowy w praktyce i narzędziach" (platforma Zoom, Collegium Wratislaviense),
- 6) webinar "Jak znaleźć złoty środek? Czyli wspólne cele wykładowcy i studenta" w ramach programu rozwojowego Sztuka Dydaktyki Akademickiej (platforma Zoom, Collegium Wratislaviense).

Pracownicy naszego Wydziału biorą udział również w innego typu szkoleniach. W celu uzyskania możliwości zewnętrznego finansowania badań naukowych pracownicy Wydziału uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez UAM dotyczących pozyskiwania funduszy w ramach projektów NCN oraz NCBiR. A ponadto biorą udział w cyklicznych szkoleniach w ramach projektu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” (ID-UB): 1) szkolenia i warsztaty międzynarodowe, 2) konferencje naukowe, 3) mobilność, 4) premie okresowe, 5) premie za publikacje.

W ramach projektu finansowanego przez NAWA pt. *Training and Preparations for Internationalization at Home*: 1) szkolenie z międzynarodowych i międzykulturowych efektów kształcenia dla pracowników badawczo-dydaktycznych, 2) szkolenie z komunikacji międzykulturowej dla trenerów (*train the trainers*), 3) szkolenie SUCTI (*Systemic University Change Towards Internationalisation*) - pracownicy BOS, 4) szkolenie z komunikacji międzykulturowej- pracownicy BOS.

Z kolei pod koniec 2019 roku 3 pracowników WNGiG odbyło certyfikowane tygodniowe kursy zarządzania uczelnią i wydziałem w zakresie nauki i dydaktyki finansowane przez MNiSW (dr hab. prof. UAM Leszek Kasprzak i prof. dr hab. Andrzej Macias na Uniwersytecie w Helsinkach oraz dr Magdalena Kugiejko na Uniwersytecie w Aarhus).

W nowym roku akademickim (2022/2023) odbędą się szkolenia w ramach projektu „Doskonałość dydaktyczna uczelni” realizowanego przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w którym udział wezmą pracownicy naszego Wydziału. Jednym z zadań Projektu (zwanym dalej: „Zadaniem”) jest doskonalenie kompetencji kadry dydaktycznej i wspierającej w zakresie stosowania metodyki kształcenia problemowego (ang. *problem-based learning*, PBL) oraz metody “odwróconej klasy” jako innowacji dydaktycznej w ramach przedmiotu.

Przygotowana Podstawa Programowa kształcenia ogólnego w zakresie geografii oparta na efektach kształcenia i dostosowana do reformy ustroju szkolnego została opublikowana w postaci dokumentów prawnych:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum i szkoły branżowej II stopnia.

Pracownicy WNGiG brali udział i współpracowali w Akademickim Centrum Kreatywności - projekcie w ramach MNiSW, dotyczącym kształcenia nauczycieli. W 2019 r. i 2020 pracownicy WNGiG brali udział w organizacji I i II Letniej Szkoły GIS w Poznaniu dla nauczycieli szkół ponadpodstawowych Wielkopolski i całego kraju, których celem było doskonalenie umiejętności w zakresie oprogramowania GIS. Dr hab. prof. UAM Iwona Piotrowska od września 2021 r. aktywnie uczestniczy w ramach projektu LIMA z Uniwersyteciem w Marburgu.

Na WNGiG UAM od 48 lat organizowane są **Zawody Okręgowe Olimpiady Geograficznej**. Jej celem jest popularyzacja wiedzy geograficznej wśród uczniów szkół ponadpodstawowych, rozbudzanie zainteresowania geografią, wykrywanie i rozwijanie uzdolnień, pobudzanie do twórczego myślenia oraz podnoszenie poziomu wiedzy geograficznej uczniów i umiejętności jej stosowania w działaniu praktycznym. Każdego roku w zawodach okręgowych Olimpiady startuje ponad 100 uczniów ze szkół w Wielkopolsce. Zawody przeprowadzają pracownicy WNGiG z wysokimi kompetencjami, należący do Komitetu Okręgowego powołanego przez Polskie Towarzystwo Geograficzne. Równocześnie podczas zawodów odbywają się seminaria i warsztaty dla nauczycieli, którzy przyjechali z uczniami.

Od 13 lat na WNGiG organizowany jest **Wojewódzki Konkurs Geograficzny “Obieżyświat”** dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego, który został objęty patronatem merytorycznym

przez Pracownię Dydaktyki Geografii i Edukacji Ekologicznej WNGiG. Również podczas tych zawodów organizowane są seminarium oraz warsztaty dla nauczycieli.

Kolejnym projektem realizowanym tym razem na UAM jest **Kolorowy Uniwersytet**. Jest to projekt edukacyjny UAM, istniejący od 2010 roku, skierowany do uczniów klas od II do V szkół podstawowych województwa wielkopolskiego. Co roku pracownicy WNGiG aktywnie uczestniczą w nim prowadząc zajęcia edukacyjne dla uczniów, tym samym promując geografię, geograficzne myślenie i badania naukowe.

W roku akademickim 2017/2018 projektem Warsztaty Dydaktyczne UAM zapoczątkował cykl kursów adresowanych do nauczycieli akademickich oraz doktorantów (<https://jakosc.amu.edu.pl/dzialania-projakosciowe/warsztaty-dydaktyczne/>).

Celem tego ogólnouniwersyteckiego projektu jest wzajemne samokształcenie w zakresie kompetencji dydaktycznych na poziomie akademickim, a także nawiązanie kontaktów i integracja środowiska nauczycieli akademickich. W jego ramach warsztaty pt. "Ocenianie kształtujące w pracy dydaktycznej" prowadziły dr hab. prof. UAM Iwona Piotrowska oraz dr Małgorzata Cichoń z WNGiG.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

Pracownicy poznańskiego ośrodka geograficznego nie tylko biorą aktywny udział w szkoleniach, ale także sami szkolą zarówno pracowników obu wydziałów, jak i Uczelni we wdrażaniu innowacyjnych metod nauczania. Szczególnie duże zasługi ma na tym polu dr hab. prof. UAM Iwona Piotrowska. Uczestniczyła jako rzeczoznawca MEN oraz MEiN w recenzowaniu podręczników szkolnych (w latach 1998-2022 - 135 recenzji, w tym w okresie 2016-2022 - 10 recenzji) oraz w pracach grupy eksperckiej MEN opracowującej podstawy programowe geografii dla szkoły podstawowej i ponadpodstawowej w latach 2016-2018. Wraz ze swoim zespołem opublikowała szereg publikacji związanych z dydaktyką geografii, w tym m.in. dwujęzycznym nauczaniem geografii. Przykładem takich prac jest już wspomniana publikacja z tego roku I. Piotrowskiej i in. pt. *"Application of Inquiry Based Science Education, Anticipatory Learning Strategy and Project Based Learning strategies in the context of environmental problems of the contemporary world"* w książce pod red. A. G. de la Vegi pt. *"Didactic Strategies and Resources for Innovative Geography Teaching"*

Jednym z działań projakościowych na UAM są tradycyjne nagrody Rektora UAM za działalność naukową, organizacyjną i dydaktyczną I, II i III stopnia oraz ustanowienie kilka lat temu nagrody *Praeceptor Laureatus* dla najlepszych dydaktyków. W I etapie władze dziekańskie w porozumieniu z dyrektorami jednostek, na podstawie wyników ankiet studenckich (liczba ankiet, ocena prowadzonych zajęć i komentarze) proponują kandydatów do tej nagrody. W II etapie studenci w sposób tajny głosują na wytypowanych kandydatów. Pracownik o największej liczbie głosów wygrywa i otrzymuje statuetkę wraz z nagrodą finansową. Jest ona wręczana podczas inauguracji nowego roku akademickiego. Dodatkowo, zgodnie z nowym [zarządzeniem Rektora z 2020 r.](#) (zał. 4.3) oraz [regulaminem nagrody](#) (zał. 4.4), trzykrotny laureat otrzymuje nagrodę dydaktyczną *Praeceptor Optimus*. Spośród nauczycieli

akademickich prowadzących zajęcia na geografii, nagrodę tę dostali: dr Krzysztof Piotrowski (2020) i dr Tymoteusz Horbiński (2021).

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Zajęcia dydaktyczne na kierunku geografia (wraz ze specjalnościami) odbywają się w 38 salach dydaktycznych usytuowanych w dwóch budynkach: *Collegium Geographicum* (25 sal) i *Collegium Geologicum* (13 sal). Całkowita liczba miejsc wynosi 1777, a łączna powierzchnia jest równa 2515,7 m². We wszystkich salach dydaktycznych zamontowane są zunifikowane sprzęty multimedialne ułatwiające prowadzenie zajęć, takie jak projektory lub duże monitory, komputery i nagłośnienie. Szczegółowe charakterystyki poszczególnych auli i sal zamieszczono w zał. 5.1.

W salach poza komputerami sprzężonymi ze sprzętem multimedialnym, prowadzący zajęcia na swoich stanowiskach mają możliwość podłączenia własnych komputerów przenośnych. Możliwe jest zamontowanie w każdej z nich jednego z 3 zestawów multimedialnych zakupionych w tym roku umożliwiających hybrydowe prowadzenie zajęć.

Dydaktyka na kierunku Geografia jest prowadzona w oparciu o szeroko rozbudowaną bazę sprzętową i programową. Do dyspozycji pozostaje 9 laboratoriów komputerowych, w których znajduje się 195 miejsc. Wszystkie stanowiska posiadają dostęp do Internetu oraz Intranetu z szybkością nie mniejszą niż 100 Mbit/s, a router brzegowy podłączony jest z prędkością 10 Gbit/s do szkieletu dużych prędkości. W budynkach, we wszystkich miejscach ogólnodostępnych znajdują się punkty dostępowe bezprzewodowego Internetu, umożliwiające dostęp przez wszystkich studentów i pracowników za pomocą sieci EDUROAM. W związku z tym studenci mają możliwość dostępu do Internetu w wielu miejscach na całym świecie, które posiadają certyfikację tego projektu. Baza programowa zainstalowana na komputerach oraz dostępne licencje dla studentów do pracy poza uczelnią oddaje szeroki zakres i zróżnicowanie zajęć realizowanych podczas toku studiów. Oba Wydziały uczestniczą w wielu programach firmy Microsoft – Dreamspark Premium, IT Academy, Office 365, które dają takie benefity, jak darmowe certyfikowane kursy MOS i MTA z możliwością zdania egzaminu i uzyskania tytułu Microsoft Office Specialist lub Microsoft Technology Associate. Wydziały udostępniają studentom darmowe systemy operacyjne: Windows 10, Access, Visual Studio, Visio, Visual Studio, SQLServer i wiele innych oraz platformy do wymiany plików: Lync, OneDrive, Office on-line itp. udostępniane wszystkim studentom obu Wydziałów. Oprócz nich do celów dydaktycznych i naukowych udostępnione są również bezpłatnie programy takie, jak: ArcGis i C-Geo. Oprogramowanie specjalistyczne wykorzystywane podczas zajęć to m.in.: ArcGis, Geoxaviewer, Idrisi, Cartalinx, TNT Mips, Mapinfo, QGis, Geo-Info, C-Geo, Autocad, Corel Draw, Photoscan, Amadeus, ArchiCad, R Studio, PostGIS, Aptana, Hydro2000, RockWorks, MySQL, AquaChem, Paradigm, MicrostationPowerDraft, Operat i inne.

Przekazywanie wiedzy w szeroko pojętym polu nauk przyrodniczych, możliwe jest w oparciu o szczegółowe badania procesów i zjawisk odbywających się w środowisku. Stąd też w procesie dydaktycznym położył na samodzielne analizy oraz zbieranie i opracowanie danych terenowych. Służą temu laboratoria oraz infrastruktura zewnętrzna (zał. 5.2). Poniżej omówiono je biorąc pod uwagę ich umiejscowienie w poszczególnych jednostkach:

I. Instytut Geografii Fizycznej i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego:

a. Laboratorium gleboznawcze; W laboratorium tym wykonywane są analizy chemiczne gleb, pomiary fizycznych oraz spektralnych właściwości gleb w ramach realizacji projektów naukowych, prac magisterskich, jak i studiów doktoranckich. Zakres oznaczeń:

- skład granulometryczny metodą areometryczną i sitową wg PN04033 (1998),
- gęstość i wilgotność gleby w cylindrach stalowych metodą suszarkowo-wagową,

- gęstość stałej fazy gleb metodą piknometryczną,
- zawartość węgla organicznego metodą oksydacyjno-miareczkową,
- zawartość azotu ogólnego metodą Kjeldahla,
- zawartość węglanów metodą Schaiblera i Pippera,
- wielkość kationowej pojemności sorpcyjnej metodą Mehlicha w modyfikacji Kociołkowskiego i Ratajczak (1984), metodą hexaaminekobaltu,
- zawartość wodoru i glinu wymiennego metodą Sokołowa,
- kwasowość hydrolityczna metodą Kappena,
- odczyn,
- przewodność elektrolityczna,
- potencjał redox,
- formy żelaza (ogólnego, amorficznego, krystalicznego),
- krzywe wodnej retencyjności gleb (0-1500 kPa),
- współczynnik filtracji metodą stałej i zmiennej wysokości słupa wody,
- odbicie spektralne w zakresie 350-2500 um,
- szorstkość powierzchni gleby,
- albedo gleby.
- zobrazowania fotogrametryczne i multispektralne z pułapu BSP

b. Laboratorium hydrometrii; w jego ramach wykonywane są badania:

- oznaczanie współczynnika filtracji próbek gruntów.
- oznaczanie parametrów sorpcji próbek gruntów dla wybranych znaczników pasywnych i aktywnych.
- badania kolumnowe migracji znaczników aktywnych i pasywnych przez złoża piasków pobranych w zróżnicowanych warunkach geologicznych i geomorfologicznych.
- badania parametrów podwójnej przepuszczalności hydraulicznej na modelu fizycznych z U-rurką oraz W-rurką,
- obserwacje terenowe fluktuacji poziomu wody w strefach źródliskowych, w strumieniach i rzekach.
- testy terenowe ewaporometrów basenowych.
- badania terenowe współczynnika filtracji oraz sprawności piezometrów metodą PARAMEX.

II. Instytut Geoekologii i Geoinformacji:

a. Laboratorium paleoekologiczne: na wyposażeniu znajdują się urządzenia i towarzyszące sprzęty i przyrządy do przygotowania prób do analiz paleoekologicznych – a mianowicie dygestorium, wirówka automatyczna, łaźnie wodne, a także odczynniki chemiczne. Wykorzystywane są w trakcie ćwiczeń pokazu metod paleośrodowiskowych z wskazaniem na możliwość wykonywania prac licencjackich i magisterskich. Przygotowywane są tu próby do analiz palinologicznych i okrzemkowych. Zakres wykonywanych analiz to:

- preparatyka próbek do analiz palinologicznych,
- preparatyka próbek do analiz okrzemkowych,
- przygotowywanie próbek do analizy ameb skorupkowych,
- oznaczanie popielności i strat prażenia osadów,
- oznaczanie gęstości w próbkach torfowych.

b. Laboratorium mikroskopowe; na wyposażeniu znajdują się także mikroskopy świetlne i binokulary do prowadzenia analiz mikroskopowych wraz z komputerem z oprogramowaniem do obróbki danych paleoekologicznych udostępniane do realizacji prac licencjackich lub magisterskich, a także podczas

warsztatów dla studentów w trakcie różnych wydarzeń naukowych. Z Laboratorium mikroskopowego mogą korzystać studenci w ramach zajęć dydaktycznych oraz realizując swoje badania w ramach projektów oraz prac dyplomowych. Do dyspozycji jest:

- mikroskop OLYMPUS BX43 – z kamerą cyfrową SC30,
- mikroskop NIKON Eclipse E40 – z przystawką (nakręcana) do kamery cyfrowej,
- mikroskop biologiczny ampliwalentny ZEISS – z przystawką z aparatem fotograficznym analogowym,
- binokular produkcji PZO – typ MTS 131,
- binokular produkcji USSR – typ MBS 9, z oświetleniem zewnętrznym,
- binokular produkcji USSR – typ MBS 10, z oświetleniem zewnętrznym,
- 6 mikroskopów DELTA Optical Genetic Pro.

c. Laboratorium dendrochronologiczne; na wyposażeniu znajdują się mikrotom, mikroskop, stanowisko do szlifowania przekrojów drewna, jak i stanowisko komputerowe do skanowania i obróbki danych dendrochronologicznych w oparciu o specjalistyczne oprogramowanie. Wykorzystywane są do pokazu metody dendrochronologicznej oraz wykonywania prac licencjackich i magisterskich. Dostępne są także ręczne świdry przyrostowe, którymi pobierane są próby drewna do analiz dendrochronologicznych. Prowadzi się przygotowanie prób (przeźroczka mikroskopowe) i pomiary dendrochronologiczne m.in. szerokość przyrostu rocznego, chronologia stanowiska, *cross-dating*, lata wskaźnikowe (wyposażenie: Mikroskop Olympus BX-43 z kamerą Olympus SC-30, Mikroskop JENA (MED. 2PA/WF), Binokular DELTA Optic, Mikroskop stereoskopowy MST 131, Mikrotom saneczkowy GSL-1, Oprogramowanie WinCell, Mikrotom rotacyjny).

d. Laboratorium odwiertów geologicznych (skład sprzętu do odwiertów geologicznych osadów powierzchniowych): obejmuje zestawy świdrów typu Instorf, typu Wardennar, świdrów żłobkowych i świdrów glebowych. Wykorzystywane są do pokazu metod paleośrodowiskowych na miejscu oraz w prezentacjach/ćwiczeniach terenowych z zakresu geomorfologii i metod paleośrodowiskowych, a także przy okazji warsztatów naukowych. Ponadto studenci korzystają ze świdrów podczas odwiertów do pozyskiwania materiałów kopalnych do realizacji prac licencjackich lub magisterskich. Wyposażenie: sprzęt do odwiertów geologicznych:

- 3 zestawy świda typu INSTORF (firmy Eijkelkamp) o średnicy puszek 5 cm i długości 50 cm, do poboru monolitów o niezaburzonej strukturze do analiz paleoekologicznych, sedymentologicznych czy geochemicznych,
- wyciągarka podnośnikowa (2 sztuki) – wspomagająca wydobywanie sondy z osadu,
- świdry glebowe, dwie sztuki o średnicy 8 cm i 6 cm – przeznaczone do odwiertów w gruntach mineralnych,
- cztery sondy żłobkowe – tzw. laski holenderskie o różnych długościach i średnicach puszek,
- świder lodowy (do przewiercania lodu podczas prac ze zlodzonej powierzchni wodnej),
- próbnik WARDENNAR do poboru osadów torfowych – pozwala pobierać monolity osadów torfowych o dużej objętości (w przekroju 10x10 cm,
- wiertnia UVITEC z platformą pływającą – do poboru osadów jeziornych,
- sonda typu KAJAK – do poboru powierzchniowych osadów jeziornych,
- dwie wiertnie geologiczne MERES – konstrukcji Młynarczyk-Rotnicki, do wierceń w osadach mineralnych, o świdrze ślimakowym,
- wiertnia typu Livingston’a, konstrukcji Więckowskiego – do poboru osadów jeziornych i torfowych,
- wiertnia mechaniczna Eijkelkamp – ze statywem, możliwość wierceń w osadach mineralnych do głębokości 12 m, o świdrze ślimakowym.

e. Laboratorium sedymentologiczne; w laboratorium wykonywane są analizy sedymentologiczne prowadzone przez pracowników Instytutu oraz przez studentów, zlecone przez promotorów w ramach realizacji prac na stopnie. Zakres wykonywanych analiz to:

- straty przy prażeniu,
- analiza petrograficzna na frakcji 4-10 mm. 20-60 mm i 5-10 mm oraz analizy narzutniaków (eratyków) przewodnich i wskaźnikowych,
- uziarnienia metodami: sitową; areometryczną Casagrande'a w modyfikacji Prószyńskiego; laserową metodą dyfrakcji optycznej
- automatyczna analiza uziarnienia (analizator MASTERSIZER),
- fizyko-chemiczne – zawartości CaCO_3 metodą Scheibler'a,
- obróbki ziarna kwarcowego metodą graniformometrii mechanicznej Krygowskiego i zmatowienia ziarna metodą Cailleux'a,
- wielkości i kształtu cząstek w stanie suchym i w postaci emulsji (analizator MORPHOLOGY G3S)
- mikromorfologiczne na szlifach i cienkich płytkach, także z osadów o nienaruszonej strukturze utwardzanych za pomocą żywicy (linia technologiczna LOGITECH).

Znajduje się tam także laserowy analizator dyfrakcji cząstek - Malvern Mastersizer 2000 wraz ze stanowiskiem komputerowym ze specjalistycznym oprogramowaniem, który jest udostępniany studentom do analiz uziarnienia prób opracowywanych podczas realizacji prac licencjackich i magisterskich.

f. Laboratorium geochemiczne; wykonywane są tam analizy geochemiczne prowadzone przez pracowników IGiG oraz studentów. Realizowane są prace licencjackie i magisterskie i doktorskie. Zakres wykonywanych analiz to:

- analizy całkowitej zawartości węgla, azotu i siarki w osadach organicznych o różnej genezie (Analizator elementarny VARIO MAX CNS),
- liofilizacja próbek metodą sublimacyjną dla celów analiz geochemicznych,
- analizy całkowitej zawartości pierwiastków (magnez, wapń, żelazo, mangan, sód, potas, stront, krzem, miedź, cynk, tytan) na spektrofotometrach absorpcji atomowej NovAA 300 oraz UV2601 RAYLEIGH.

III. Instytut Geologii:

a. Laboratorium Analiz Podstawowych; w laboratorium tym studenci WNGiG (pod opieką pracownika LAP) mogą realizować prace niezbędne przy pisaniu prac dyplomowych. W LAP wykonywane są następujące badania:

- analiza sitowa w oparciu o aktualne polskie i europejskie normy na przesiewaczu wibracyjnym firmy Fritsch,
- analiza areometryczna do określania składu gruntów spoistych,
- przygotowywanie materiału z drobnych frakcji do analizy laserowej gruntu,
- analiza minerałów ciężkich – na rozdzielaczu gruszkowym w oparciu o roztwór wodny poliwolframanu sodu, a także wykonywanie preparatów na płytkach cienkich z użyciem balsamu kanadyjskiego,
- analiza minerałów ilastych – oparta na preparatyce przygotowawczej według Jacksona, do dyspozycji pozostaje kilka wirówek laboratoryjnych o różnej dokładności i objętości naczyń,
- zawartości CaCO_3 przy użyciu „uproszczonego” aparatu Scheiblera – mini bombki węglanowej,
- zawartości części organicznych (Iom) oraz węglanów metodą spalania w piecu muflowym, możliwe również wypalanie drobnej ceramiki (max. temp. 1100 °C),
- odczynu gruntu przy użyciu pH-metru kalibrowanego w KCl lub papierków lakmusowych,

- maceracja skał w odczynnikach chemicznych, czyszczenie i rozdrabnianie w kąpeli ultradźwiękowej lub młynku do mielenia materiału skalnego,
- przemycanie osadów organicznych na sitach,
- cięcie rdzeni skalnych (iły, namuły, torfy, gytie) - mechaniczne i ręczne,
- opróbowywanie materiału skalnego.

b. Laboratorium hydrogeochemiczne; badania prowadzone w zakresie składu chemicznego wód powierzchniowych i podziemnych, opadów atmosferycznych, osadów dennych rzek i jezior, gleby oraz skał z wykorzystaniem następującej aparatury analitycznej: indukcyjnie sprzężonej plazmy z detekcją mas (ICP-MS; model 8800 QQQ, firmy Agilent Technologies, Japonia), wysokosprawnej chromatografii cieczowej połączonej z indukcyjnie sprzężoną plazmą z detekcją mas (HPLC-ICP-MS), absorpcyjnej spektrometrii atomowej (ASA; SpectraAA model 280FS oraz 280Z, firmy Varian, Australia) oraz chromatografii jonowej (IC; model 881 Compact IC Pro, firmy Metrohm, Szwajcaria). Dodatkowe wyposażenie laboratorium stanowi mineralizator mikrofalowy CEM-MARS Xpress. Ponadto laboratorium wyposażone jest w sprzęt do pobierania próbek wód powierzchniowych i podziemnych oraz skał, jak również w aparaturę do pomiarów parametrów fizyczno-chemicznych w terenie.

c. Laboratorium mikroskopii skaningowej i mikroanalizy; wykonuje ono analizy składu chemicznego badanych próbek. Istnieje też możliwość pracy przy użyciu mikroskopu skaningowego z mikroanalizą chemiczną w warunkach wysokiej oraz niskiej próżni. Na wyposażeniu laboratorium znajduje się elektronowy mikroskop skaningowy (SEM) Hitachi S-3700, pracujący w warunkach niskiej oraz wysokiej próżni, wyposażony w detektory SE i BSE, połączony z mikroanalizatorem składu chemicznego EDS (Noran SIX).

d. Laboratorium spektrometrii gamma; wykonuje pomiary promieniowania gamma emitowanego przy rozpadzie pierwiastków promieniotwórczych znajdujących się w różnych matrycach: osad, skały, rośliny, wody. Badania umożliwiają określanie wieku i tempa przyrostu osadów morskich i jeziornych oraz torfów w ciągu ostatniego stulecia. Wyposażone jest w szwajcarski rentgenograf Thermo Electron, model: ARL X'tra.

e. Laboratorium wytrzymałościowo – odkształceniowe gruntów; prowadzi badania charakterystyki wytrzymałościowo-odkształceniowej gruntu w celach modelowania geotechnicznego. Posiada aparat trójosiowego ściskania.

IV. Pracownia Izotopowa WNGiG:

W ramach działalności pracowni prowadzone są pomiary pełnego zakresu izotopów ciężkich stosowanych w naukach o Ziemi, archeologii i ochronie środowiska, a w szczególności izotopów strontu, rubidu, ołowiu, uranu, toru, neodymu, samaru, żelaza, wapnia, osmu i boru. Posiada Termojonizujący Spektrometr Masowy (TIMS) Finnigan MAT-261 Special, który jest unikatowym urządzeniem w skali kraju. Spektrometr wyposażony jest w 7 kolektorów i służy do pomiarów izotopów o masach od 38 do 270. Urządzenie umożliwia pomiary stosunków izotopowych w próbach o bardzo niskich zawartościach (rzędu kilku ppm) badanych pierwiastków.

V. Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej:

a. Laboratorium Modelowania Ekonometryczno-Przestrzennego; celem jego działalności jest wspieranie badań naukowych i procesu dydaktycznego w zakresie prac projektowo-badawczych dotyczących modelowania ekonometrycznego. Dysponuje ono 5 stacjami roboczymi o dużej mocy obliczeniowej oraz serwerem wspólnym z Laboratorium Regionalnych Systemów Informacji Przestrzennej i Laboratorium Projektowania Architektonicznego i Urbanistycznego. Na stacjach roboczych jest zainstalowane oprogramowanie takie, jak: Matlab, R, SPSS, GeoDa, Surfer, Gretl, Grapher, SaTScan, PQStat, QGIS. Baza oprogramowania jest systematycznie rozbudowywana, a w przyszłości utworzona zostanie baza danych przestrzennych.

b. Laboratorium Rewitalizacji Miast i Odnowy Wsi; funkcjonuje dla potrzeb opracowania planów zagospodarowania przestrzennego oraz do prowadzenia analiz zmian w strukturze urbanistycznej i architektonicznej badanych jednostek osadniczych. Wykorzystanie pakietu programu AUTOCAD i ArcGIS pozwala na dokonywanie prac studialnych, diagnostycznych, prognostycznych i planistycznych oraz umożliwia wykonywanie opracowań architektonicznych i z zakresu planowania przestrzennego. Programy graficzne umożliwiają efektowną i efektywną wizualizację zjawisk społeczno-gospodarczych i przestrzennych. Laboratorium umożliwia również przygotowanie materiałów dydaktycznych z zakresu przedmiotów realizowanych na kierunku geografia. Laboratorium wyposażone jest w sprzęt komputerowy oraz duże stoły, co wpływa na komfort prac projektowych. Wielkość pomieszczenia, umeblowanie (także jego mobilność), oprogramowania (edytorów tekstu, graficzne) umożliwiają prowadzenie warsztatów, seminariów i spotkań.

c. Laboratorium Geografii Cyfrowej i Systemów Informacji Geograficznej; działa na styku geografii i technologii i ma celu udostępnianie sprzętu i aparatury do badań i prowadzenia dydaktyki. Posiada na wyposażeniu:

- Oculus Quest 2 (6 sztuk) – autonomiczne okulary wirtualnej rzeczywistości (virtual reality – VR). Umożliwiają korzystanie z treści VR bez konieczności posiadania komputera stacjonarnego. Możliwość instalacji oprogramowania z Oculus Store (konieczne konto Facebook), niezależnego oprogramowanie przy pomocy Sidequest (*sideloading*) oraz korzystania z PCVR przy pomocy kabla (Oculus Link) oraz treści VR dostępnych przez przeglądarkę (np. Mozilla Hubs),
- Oculus Quest 1 (2 sztuki) – autonomiczne okulary wirtualnej rzeczywistości (virtual reality – VR). Umożliwiają korzystanie z treści VR bez konieczności posiadania komputera stacjonarnego. Możliwość instalacji oprogramowania z Oculus Store (konieczne konto Facebook), niezależnego oprogramowanie przy pomocy Sidequest (*sideloading*) oraz korzystania z PCVR przy pomocy kabla (Oculus Link) oraz treści VR dostępnych przez przeglądarkę (np. Mozilla Hubs). W porównaniu z wersją 2 posiada mniejszą rozdzielczość i nieco mniejszą moc obliczeniową,
- Hololens 2 (1 sztuka) – autonomiczne okulary rozszerzonej rzeczywistości (augmented reality - AR). Umożliwiają interakcje ze specjalnie stworzonymi hologramami dowiązanymi do materialnej przestrzeni. Wykorzystują system Windows oraz logowanie przy pomocy Microsoft Teams. Zainstalowane oprogramowanie umożliwia między innymi współpracę z pakietem SketchUP
- Empatica E4 (3 sztuki) – opaska biosensoryczna. Umożliwia ciągły pomiar elektrycznej przewodności skóry (EDA), pulsu (BVP) i temperatury. Posiada przycisk zdarzenia pozwalający badanej osobie zaznaczyć np. momentu wystąpienia bodźca. W połączeniu z kamerą i lokalizatorem tworzy zestaw do badań biosensorycznych i percepcji przestrzeni,
- GoPro Hero 7 Black (3 sztuki) – kamera sportowa. Odporna na wodę i wstrząsy, niewielkich rozmiarów, z możliwością montażu na kasku, gimbalu czy na klatce piersiowej przy pomocy dołączonego zestawu Chesty. Pozwala na ciągłe nagrywanie w 4K. W połączeniu z opaską biosensoryczną i lokalizatorem tworzy zestaw do badań biosensorycznych i percepcji przestrzeni,
- Qstarz BT-Q818XT (10 sztuk) – lokalizator GPS bluetooth. Niewielkie urządzenie z własnym zasilaniem umożliwiające zapis aktualnej pozycji z dużą dokładnością. Działa niezależnie lub może być podłączone np. do smartfona. Monitoring na jednym ładowaniu do 60h. W połączeniu z opaską biosensoryczną i kamera tworzy zestaw do badań biosensorycznych i percepcji przestrzeni,
- Garmin GPSMAP 64SX (3 sztuki) – lokalizator GPS terenowy z zasilaniem baterijnym (baterie AA). Pozwala na uzyskanie dokładnej lokalizacji w terenie. Wodoodporny i wstrząsoodporny. Posiada możliwość zaznaczania punktów w terenie, wyznaczania trasy. Ekran pozwala na wyświetlanie map przechowywanych na karcie MicroSD,

- Google Chromecast (6 sztuk) – urządzenie ze złączem HDMI umożliwiające po podłączeniu do monitora/telewizora/rzutnika bezprzewodową transmisję obrazu i dźwięku przy pomocy protokołu Chromecast. Można w ten sposób transmitować obraz gogli Oculus czy telefonu komórkowego (np. w trakcie wykładu),
- stacje robocze PC (5 sztuk) – komputery przystosowane do pracy z treściami VR i AR oraz modelowanie 3D.

d. Centrum Analiz Przestrzennych i Społeczno-Ekonomicznych; jego podstawowym celem działania jest transfer nowoczesnej metodologii badań do sfery praktyki gospodarczej, a zarazem czerpanie z doświadczeń podmiotów gospodarczych i administracyjnych dla doskonalenia koncepcji teoretycznych. Zleceńdawcami, klientami, partnerami w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań są jednostki samorządu terytorialnego wszystkich typów (gminy, powiaty, województwa), związki i stowarzyszenia samorządowe, organy administracji rządowej i jednostki przez nie nadzorowane, organizacje pozarządowe, różnego rodzaju przedsiębiorcy, którzy dopiero zamierzają podjąć działalność gospodarczą lub poszerzyć działalność już prowadzoną. Centrum posiada bogate zaplecze techniczne oraz doświadczoną kadrę.

VI. Infrastruktura zewnętrzna przy *Collegium Geographicum*

a. Automatyczna stacja meteorologiczna; W ogródku meteorologicznym zainstalowano automatyczną stację meteorologiczną Onset (HOBO U30), na której wykonywane są pomiary elementów meteorologicznych takich jak: temperatura powietrza, opad atmosferyczny, wilgotność, ciśnienie, prędkość wiatru, natężenie promieniowania słonecznego, usłonecznienie. Pomiary wymienionych elementów meteorologicznych dokonywane są z częstotliwością co pół godziny (48 pomiarów na dobę). Uzyskane dane są zapisywane na loggerze będącym integralną częścią stacji, a następnie przesyłane automatycznie do bazy danych historycznych, zlokalizowanej na przeznaczonym do tego celu komputerze w Zakładzie Klimatologii.

Poza automatycznym pomiarem wymienionych elementów dokonywane są pomiary manualne o godzinie 6.00 UTC:

- ekstremalnych wartości temperatury powietrza w klatce meteorologicznej,
- aktualnej temperatury wskazywanej przez termometr suchy i zwilżony w klatce meteorologicznej,
- temperatury gruntu na standardowych głębokościach,
- dobowej sumy opadu atmosferycznego.

b. Ogródek Geodezyjno-Kartograficzno-Geomatyczny

Wyposażenie ogródka stanowi rozszerzenie wiedzy teoretycznej w kontekście wykonywania pomiarów terenowych w wyżej wymienionym zakresie. W wydzielonej przestrzeni znajdują się:

- wykop do tyczenia osi konstrukcyjnych budynku oraz wykonywania pomiarów niwelacyjnych;
- ścianka wizualizacji kartograficznych z kształtami kartograficznymi i iluzjami optycznymi;
- sygnał triangulacyjny – konstrukcja drewniana o wysokości 6 metrów:
- przekrój pionowy przez znak graniczny i poligon dodatkowo uwzględniający sposób stabilizacji i materiał znaku podziemnego;
- cztery płyty tworzące oczko siatki geograficznej o długości i szerokości odpowiadającej 0,2" z opisanymi za pomocą różnych układów odniesienia sytuacyjnego i wysokościowego (łaty i repery) oraz przedstawione zostały odchyłki kątowe pomiędzy poszczególnymi siatkami układów współrzędnych; > trzy północe: geograficzna, magnetyczna i topograficzna

- zegar anamaletyczny dla południka miejscowego;
- replika kamienia granicznego trzech państw z 1653 roku;
- stolik topograficzny z fragmentem mapy topograficznej 1:10 000 najbliższej okolicy oraz z wydrukiem 3D tego modelu;
- stolik rozszerzonej rzeczywistości z wydrukowanym w technologii 3D modelem gmachu Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM. Model został przygotowany w skali 1:500 i dzięki specjalnie zaprojektowanej aplikacji mobilnej z możliwością wizualizacji trójwymiarowej wieży Eiffla w smartfonie do porównania kubatury obu budynków.

c. Stacja Bazowa ZMŚP Poznań-Morasko; Budynek Collegium Geographicum jest położony na terenie zlewni Różanego Strumienia, która podlega obserwacji w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego. Stacja Bazowa ZMŚP Poznań-Morasko jest koordynowana przez pracowników Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych a dane uzyskane w ramach prowadzonych obserwacji są wykorzystywane w celach dydaktycznych (prace dyplomowe). Wykaz prac wykonywanych w procesie dydaktycznym jest następujący:

- prowadzenie codziennych obserwacji hydro-meteorologicznych,
- pobieranie próbek opadu atmosferycznego, podkoronowego i spływu po pniach,
- przygotowanie odczynników do analiz chemicznych,
- analiza fizykochemiczna gleb,
- analiza fizykochemiczna opadu,
- analiza fizykochemiczna wód powierzchniowych i podziemnych,
- wprowadzanie wyników badań i obserwacji do baz danych.

VI. Infrastruktura zewnętrzna przy Collegium Geologicum

Lapidarium tj. ogród skalny, w którym zgromadzone są różnorodne obiekty naturalne, jak i przetworzone kulturowo. Do tych pierwszych należą głazy narzutowe (eratyki) i fragmenty skał, a do drugich – różne elementy budynków, pomników, kamienie młyńskie czy inne obiekty budowlane. Wszystkie z nich opisano są stosownymi tabliczkami informacyjnymi.

VII. Automatyczna Sieć Pomiarowa na obszarze Poznania

Inną możliwością pozyskiwania szczegółowych danych, jest sieć pomiarowa usytuowana na obszarze Poznania. W ramach jej działania zbierane są dane dotyczące temperatury i wilgotności powietrza na wysokości 2 m n.p.g. z 8 punktów zlokalizowanych w charakterystycznych typach użytkowania terenu. Pomiary prowadzone są od kwietnia 2008 roku. Do pomiarów i rejestracji danych wykorzystywane są rejestratory firmy Onset (typ HOBO Pro v2).

VIII. Ośrodki zamiejscowe

Studenci kierunku Geografia mają możliwość poszerzania zdobytej wiedzy podczas licznych praktyk terenowych. Część z nich jest realizowana w ośrodkach zamiejscowych znajdujących się w strukturach organizacyjnych Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych. Ponadto na stacjach tych, pozyskiwany jest materiał badawczy wykorzystywany w realizacji prac dyplomowych.

a. Stacja Geoekologiczna w Storkowie; Stacja składa się z zaplecza mieszkalno-laboratoryjnego, jak i terenowego systemu pomiarowego przystosowanego do pełnienia różnorodnych funkcji badawczych. W Stacji odbywają się ćwiczenia terenowe oraz inne zajęcia dydaktyczne. Wyposażenie i działający system pomiarowy umożliwia realizowanie zajęć dydaktycznych z wielu przedmiotów: poza monitoringiem środowiska przyrodniczego również z hydrologii, klimatologii, topografii, kartowania środowiska, geomorfologii, gleboznawstwa. Stacja ta posiada:

- salę seminaryjną na 20 miejsc,

- pracownię komputerową z 4 komputerami, mikroskop Zeiss Discovery V 20 Stereo, drukarka laserowa, skaner A3,
- salę wykładową na 80 miejsc (krzesła z pulpitemi, projektor, rzutnik pisma, duży ekran, nagłośnienie, mikrofony, planszety wystawowe format A0),
- laboratorium hydrochemiczne - możliwość oznaczania stężeń jonów wodorowęglanowych i wapnia metodą miareczkową, pomiarów pH, przewodności elektrolitycznej właściwej, zawartości zawiesiny,
- laboratorium instrumentalne - możliwość oznaczania siarczanów, azotanów, chlorków, fosforanów i fosforu ogólnego, zjonizowanej krzemionki, sodu, potasu, wapnia, żelaza, magnezu, manganu, cynku, glinu,
- laboratorium sedymentologiczne - możliwość analiz składu granulometrycznego, pH i przewodnictwa gleb i osadów, zawiesiny, oznaczania części mineralnych i organicznych w próbkach gleb i osadów,
- posterunek meteorologiczny.

b. Stacja Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Białej Górze na Wolinie; w stacji tej prowadzone są badania stanu i przemian środowiska przyrodniczego geosystemów nadmorskich w oparciu o standaryzowany, terenowy system pomiarowy funkcjonujący w ramach programu Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego. Działalność Stacji obejmuje m.in. następujące programy abiotyczne i biotyczne: meteorologia, zanieczyszczenie powietrza, chemizm opadów atmosferycznych, chemizm opadu podkoronowego, chemizm spływu po pninach, metale ciężkie i siarka w porostach, gleby, chemizm roztworów glebowych, wody podziemne, opad organiczny, wody powierzchniowe – rzeki i jeziora, struktura i dynamika szaty roślinnej, monitoring gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia – rośliny, uszkodzenia drzew i drzewostanów, epifity nadrzewne, hydrobiologia rzek – makrofity i ocena hydromorfologiczna koryta rzeczne i abrazja wybrzeża klifowego. Stacja jest przygotowana do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Znajdują się w niej:

- sala komputerowa z Internetem bezprzewodowym,
- pracownia geobiochemiczna,
- pracownia sedymentologiczno-geotechniczna,
- sala wykładowa z projektorem multimedialnym.

c. Stacja naukowa Czołpino; Stacja znajduje się w obszarze Słowińskiego Parku Narodowego i prowadzone są głównie badania z zakresu procesów eolicznych na brzegu morskim. Na terenie stacji znajdują się plansze dydaktyczne z informacjami geologicznymi i geomorfologicznymi o regionie, wykorzystywane podczas zajęć. Wyposażenie stacji stanowi: wiatromierze, anemometry, chwytacze, waga elektroniczna, suszarka. świder do wierceń, instorf, sonda Więckowskiego, a także platforma do pływania po jeziorze, dwie automatyczne stacje meteorologiczne, piezometry z działającymi elektronicznymi rejestratorami typu DIVER, mierzące zmiany poziomu wód gruntowych na Mierzei Łebskiej.

d. Stacja Polarna "Petuniabukta"; Stacja Polarna Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu jest sezonową polską stacją badawczą zlokalizowaną w centralnej części Spitsbergenu w archipelagu Svalbard. Jest najdalej na północ wysuniętą polską placówką badawczą. Badania naukowe prowadzone są w zakresie szczegółowych dyscyplin geografii, takich jak: klimatologia i meteorologia, hydrologia, geomorfologia oraz geologia. Chętni studenci mogą brać udział w wyprawach polarnych realizując zaproponowane przez siebie projekty badawcze lub uczestniczyć w projektach pracowników UAM, część z nich prowadzi do realizacji prac licencjackich, inżynierskich lub magisterskich. Ogólnie w latach

2014-2019 (do pandemii) w wyprawach do Stacji Polarnej UAM wzięło udział 36 studentów (2/3 to studenci kierunku geografia), co stanowi 26% wszystkich uczestników wypraw.

Biblioteka Collegium Geographicum

Istotnym elementem zdobywania, jak i poszerzania wiedzy zarówno dla studentów jak i prowadzących zajęcia, jest dostęp do odpowiedniej literatury oraz baz danych. Biblioteka *Collegium Geographicum* posiada księgozbiór liczący 120.885 woluminów, w tym 62.000 książek i 1177 tytułów czasopism (70 w ramach prenumeraty i w wersji elektronicznej). Księgozbiór gromadzony jest zgodnie z profilami studiów i potrzebami pracowników naukowych Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych oraz Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Biblioteka gromadzi głównie oprócz podręczników akademickich literaturę specjalistyczną z zakresu: geografii fizycznej, geologii, turystyki i rekreacji, ochrony środowiska, kartografii i geodezji, geografii ekonomicznej, geografii społecznej czy planowania przestrzennego. Zbiory opracowywane są w układzie alfabetycznym (czasopisma) i działowym (książki). Udostępnia się je na zasadzie wolnego dostępu do półek. Katalog elektroniczny umożliwia wgląd w zasoby Biblioteki CG oraz innych bibliotek systemu biblioteczo-informacyjnego UAM (Biblioteka Uniwersytecka i biblioteki wszystkich wydziałów UAM). Czytelnicy mają możliwość korzystania z baz danych oraz czasopism i książek w wersji elektronicznej (zał. 5.3). Zasoby Biblioteki Collegium Geographicum w pełni zaspokajają potrzeby kadry akademickiej i studentów w procesie kształcenia. Nauczyciele akademicy mogą w każdej chwili wskazać pozycje literatury i liczbę egzemplarzy niezbędne do prowadzenia dydaktyki na kierunku geografia, które następnie są kupowane do jej zasobu. Zbiory książek, czasopism geograficznych i opracowań kartograficznych są zgodne z zalecaną literaturą na poszczególnych zajęciach w ramach kierunku geografia.

Czytelnia liczy 67 miejsc i wyposażona jest w 15 stanowisk komputerowych. Dwa stanowiska zostały wydzielone dla osób z niepełnosprawnościami. Część czytelni przeznaczona jest na strefę relaksu.

Biblioteka prowadzi wymianę międzybiblioteczną krajową i zagraniczną z 62 kontrahentami w zakresie wydawnictw WNGiG oraz WGSEiGP.

Od 1 stycznia 2020 roku do Biblioteki Collegium Geographicum włączona została Pracownia Archiwum Kartograficznego, posiadająca jedno z najlepszych zbiorów kartograficznych w regionie i kraju. Zbiory kartograficzne obejmują ok. 35.000 map drukowanych w różnych skalach i o różnej tematyce oraz 20.633 plików w postaci baz cyfrowych i skanów map, w tym m.in.:

- a. archiwalne materiały kartograficzne: mapy topograficzne i geologiczne w skali 1:25.000 (tzw. „pruskie”) wydane w latach 1830 – 1945 roku, mapy wojskowe w skali 1: 300.000, mapy topograficzne 1:100.000 w ukł. Borowa Góra, atlasy geograficzne, mapy powiatowe w skali 1:25.000 wydane w latach 1950 – 1975,
- b. współczesne zbiory kartograficzne obejmują szeroki wachlarz map topograficznych i tematycznych:
 - mapy topograficzne w skalach 1:10.000, 1:25.000, 1:50.000 w układzie współrzędnych 65, 92, 42, UTM, 1:100.000 w ukł. współrzędnych GUGIK 80 i 42, topograficzno-turystyczne i krajoznawcze, mapy gminne w układzie wojewódzkim i powiatowym,
 - mapy hydrograficzne i hydrogeologiczne w skalach 1:50.000, 1:200.000, 1:500.000,
 - mapy sozologiczne w skali 1:50.000 i 1:500.000,
 - mapy geologiczne w skalach 1:25.000, 1:50.000 i 1:200.000,
 - mapy glebowo-rolnicze w skalach 1:100.000, 1:25.000,
 - mapy geomorfologiczne w skalach 1:50.000, 1:100.000, 1:300.000 i 1:500.000,
- c. cyfrowe materiały kartograficzne:
 - skany wszystkich map w zasobie (pliki jpg i tiff),
 - mapy topograficzne w skalach 1:50.000 mapy hydrograficzne, sozologiczne i geośrodowiskowe (w formacie shp),

- bazy danych BDOT 10k w skali 1:10.000, mapa Polski BDO w skali 1:250.000, 1:500.000 i 1:1.000.000. W *Collegium Geographicum* działa punkt, w którym istnieje możliwość wykonania usług kserograficznych, wydruków lub skanów pomocy i materiałów dydaktycznych. Ponadto funkcjonują dwie samoobsługowe fotokopiarki.

Budynki, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne dla kierunku geografia są przystosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych; szerokie wejścia i korytarze, windy z opisem poszczególnych poziomów w alfabecie Brail'a, sygnały głosowe, specjalne toalety dla osób z niepełnosprawnościami z wyposażeniem wspomagającym użytkowników.

Poza tradycyjną formą odbywania zajęć, studenci kierunku Geografia mają dostęp do platform e-learningowych: Moodle oraz MS Teams.

Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów podlegają ciągłemu monitoringowi, które w razie potrzeby są udoskonalane w oparciu o stosowne decyzje podejmowane na poziomie Kolegium Dziekańskiego. W przeglądach infrastruktury i zasobów edukacyjnych uczestniczą studenci z rad samorządu studenckiego obu Wydziałów.

Przed budynkiem *Collegium Geographicum* oraz obok, a także obok *Collegium Geologicum* znajdują się parkingi. Studenci korzystają z największego, 2-segmentowego placu parkingowego na południowy zachód od *Collegium Geographicum* na około 160 samochodów osobowych. Ponadto zamontowane są stojaki rowerowe dla osób korzystających z takiego środka transportu. Bezpośrednio przed Wydziałem znajduje się przystanek komunikacji miejskiej, którego lokalizacja została zmieniona na prośbę władz dziekańskich skierowanej do ZTM Poznań.

W przestrzeni budynku *Collegium Geographicum* zaaranżowane zostało miejsce wypoczynku dla studentów pomiędzy zajęciami oraz inna infrastruktura pozwalająca na chwilowy relaks (wygodne fotele, stoły tenisowe). Studenci mają ponadto dostęp do bufetu oraz automatów samoobsługowych w których umieszczona jest żywność i napoje.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:

Jako istotne należy wskazać permanentne działania związane z wymianą sprzętu komputerowego mającego na celu sprostać coraz bardziej zaawansowanemu oprogramowaniu, tworząc tym samym proces kształcenia bardziej wydajnym i skutecznym. Zakupiono też specjalny serwer, pozwalający na szybkie przejście na zdalny system kształcenia oraz zestawy umożliwiające zajęcia hybrydowe. Studenci mają też możliwość zdalnego korzystania z oprogramowania obu Wydziałów do pracy badawczej i w procesie kształcenia.

W ramach projektu POWER "Nowoczesny program kształcenia przygotowujący studentów geografii do roli nauczyciela XXI wieku" wyposażono w sprzęt i oprogramowanie podnoszące jakość kształcenia przyszłych nauczycieli. Zakupiono: podręczniki akademickie (również angielskojęzyczne), 12 tabletów,

10 aparatów fotograficznych, 2 kamery, monitor interaktywny 65 cali, Labidisc uniwersalny, Labidisc biochem, zestaw programów multimedialnych oraz zestaw modeli i przyrządów.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

6.1. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym

WNGiG ściśle współpracuje z szeregiem firm i instytucji reprezentujących otoczenie społeczno-gospodarcze. Część najważniejszych interesariuszy, z którymi współpraca sięga już wiele lat, weszła w skład rady gospodarczej przy radzie programowej ds. kierunku geografia (zał. 1.4). Współpraca ta dotyczy zarówno wspólnych działań badawczo-rozwojowych lub edukacyjnych. Przykładem ich jest udział pracowników WNGiG w różnych gremiach doradczych przy Marszałku Województwa Wielkopolskiego, czy Prezydenta Miasta Poznania, komisjach i radach w innych instytucjach państwowych oraz samorządowych, czy radach naukowych parków narodowych itd.

Prowadzący zajęcia na kierunku geografia współpracują nie tylko z radami gmin i miast, ale także ze stowarzyszeniami lokalnymi i celowymi związkami gmin. Przykładem takich działań jest szeroka, trwająca już szeregu lat współpraca ze Stowarzyszeniem „Lokalna Grupa Działania Gościnną Wielkopolska.

Ważnym aspektem współpracy z otoczeniem zewnętrznym jest komercjalizacja wyników badań. Pracownicy WNGiG wdrożyli i wykonywali w ramach Systemu Informacji o Terenie mapy tematyczne w skali 1:50.000, tj. Mapę Hydrograficzną Polski w skali 1:50.000 i Mapę Sozologiczną w skali 1:50.000. Brali też udział w opracowaniu szeregu arkuszy Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski. Zespół pod kierunkiem prof. dr hab. Zbigniewa Zwolińskiego opracował dla Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii koncepcję oraz brał udział w opracowaniu i wdrożeniu Mapy Geomorfologicznej Polski w skali 1:100.000 (niestety, z powodów finansowych wydano tylko kilka próbnych arkuszy tej mapy) Przykładem innych działań jest choćby udział pracowników Pracowni Ekologii Krajobrazu w audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego, przy opracowaniu uchwał antysmogowych, czy opiniowanie strategii czy planów zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym. Pracownicy WGSEiGP (do 2019 r. jako jednostki WNGiG), jako uznani specjaliści na rynku, brali i biorą udział w opracowaniach szeregu strategii rozwoju gmin (głównie wielkopolskich), programów rewitalizacji, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, czy planów gospodarki niskoemisyjnej dla gmin.

Bardzo ważnym elementem wspomagającym proces kształcenia na kierunku geografia jest doświadczenie zawodowe zdobyte podczas współpracy z interesariuszami zewnętrznymi lub wcześniejszej pracy zawodowej poza UAM. Takie doświadczenie pozwala wykorzystać wiedzę praktyczną i umiejętności podczas realizacji zajęć. Ze spotkań prodziekana oraz członków rady programowej ze studentami kierunku geografia wynika, iż bardzo cenią oni sobie zajęcia z prowadzącymi mającymi doświadczenie zawodowe zdobyte poza UAM, gdyż pozwalają m.in. uzyskać wiedzę niedostępną w źródłach pisanych. Dzięki temu studenci mają lepsze, realniejsze przygotowanie do wejścia na rynek pracy. Jako przykłady takiego doświadczenia można wymienić przygotowanie: kartograficzne, geodezyjne, archeologiczne, meteorologiczne i klimatologiczne, rolnicze, urbanistyczne, ekonomiczne, geochemiczne czy też pedagogiczne.

6.2. Współpraca z otoczeniem zewnętrznym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Otoczenie zewnętrzne, a szczególnie członkowie rady gospodarczej ściśle współpracują i mają znaczący wpływ na kształtowanie koncepcji kształcenia program studiów, zakładanych efektów uczenia się dla

kierunku geografia, wsparcie i pomoc w przyjmowaniu na praktyki i staże zawodowe, czy też współpraca w zakresie realizacji problematyki prac dyplomowych mających znaczenie dla regionu. Największy wpływ na program studiów na kierunku geografia mają przedstawiciele rady gospodarczej. Rada programowa uwzględnia także sugestie płynące ze współpracy, spotkań i rozmów z pozostałymi przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, jak również z absolwentami tego kierunku pracujących w instytucjach i firmach związanych z wykorzystaniem danych geograficznych, systemów GIS, itd.

W ramach współpracy odbywają się wizyty członków rady programowej u przedstawicieli rady programowej poświęcone różnym sprawom związanym z funkcjonowaniem i rozwojem kierunku geografia. Wizyty te odbywają się w sposób kontaktowy, nawet w okresie pandemii. Znacznie rzadziej organizowane są rewizyty przedstawicieli rady gospodarczej na Wydziale. Natomiast spotkania obu rad w ostatnim czasie odbywały się w sposób zdalny, przez platformę MS Teams. Taki sposób obu rodzaju spotkań jest preferowany przez przedstawicieli rady gospodarczej. Podczas spotkań poruszane są i dyskutowane konkretne propozycje płynące zarówno z rady programowej, jak i rady gospodarczej, w tym m.in. propozycje nowych zajęć dotyczących konkretnych umiejętności i kompetencji preferowanych dla pracodawców lub wynikających ze zmian w uwarunkowaniach prawnych, rozwoju społeczno-gospodarczego, itd. Z radą gospodarczą ostatnio konsultowana była sylwetka absolwenta geografii po I i II stopniu. Przy tworzeniu dwóch nowych specjalności na kierunku geografia, studia II stopnia, odbyły się szerokie konsultacje z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego (nie tylko z rady gospodarczej), których część przesłanek i propozycji uwzględniono w koncepcji oraz programie. Z dyskusji wynikał problem zróżnicowanych, często zupełnie różnych potrzeb poszczególnych instytucji i przedsiębiorstw. Stąd też na WNGiG jest tendencja do tworzenia różnych specjalności na kierunku geografia, dających możliwość wyboru i indywidualizacji ścieżki kształcenia. Dzięki ściślejszej współpracy pracowników obu Wydziałów specjalizujących się w GIS, potrzeb dydaktycznych oraz firm geodezyjnych i kartograficznych oraz geoinformacyjnych, widzących potrzebę zwiększenia wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie systemów informacji geograficznej oraz pozyskania programu POWER znacząco zwiększono na kierunku geografia i jej specjalnościach liczbę przedmiotów i godzin nauczających i wykorzystujących systemy informacji geograficznej. Innym przykładem takich działań jest wprowadzenie zajęć do wyboru dostosowany do realnych i zróżnicowanych potrzeb rynku pracy.

Mniej formalną, ale ważną platformą wymiany poglądów, dyskusji na temat kształcenia na kierunku geografia są różnego typu wydarzenia, odbywające się corocznie na WNGiG. Pracodawcy chętnie uczestniczą w tych wydarzeniach na Wydziale. Do najważniejszych z nich należą: Dni Kariery (Dzień Przedsiębiorcy), GIS-Day, Dni Turystyki, w których prezentują swoją ofertę, służą pomocą merytoryczną i informacją odnośnie sytuacji na rynku pracy, poszukiwaniu pracy, wymagań itd. Podczas tych wydarzeń pracodawcy, kadra akademicka i studenci mają okazję do wymiany doświadczeń, pozyskania opinii na temat kierunku i rozwoju kształcenia czy potrzebach rynku pracy. Jest to dobry i szybki sposób na otrzymanie najnowszych informacji z tego zakresu. Niektórzy pracodawcy prowadzą nieodpłatne kursy wspierające rozwój studentów, jak i kadry akademickiej (np. LTA Design z Gliwic, certyfikowane szkolenie studentów z obsługi i wykorzystania dronów).

Wiele instytucji i przedsiębiorstw umożliwia w swoim miejscu realizację ćwiczeń terenowych (m.in. Wielkopolski Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy, Woliński Park Narodowy, Karkonoski Park Narodowy, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Suwalski Park Krajobrazowy, Mazurski Park Krajobrazowy, KWB Konin, KWB Turów, Centralna Oczyszczalnia Ścieków w Koziegłowach, Składowisko Odpadów Komunalnych Miasta Poznania w Suchym Lesie, Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii w Poznaniu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych w Poznaniu). Część z nich współpracuje ze Studenckim

Kołem Naukowym Geografów im. St. Pawłowskiego. Oprócz nich pracownicy WNGiG, szczególnie z Laboratorium Dydaktyki Geografii i Badań Edukacyjnych, ściśle współpracują z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz Ministerstwem Edukacji i Nauki. Ścisła współpraca obejmuje także Szkołę Ćwiczeń w Suchym Lesie, która stanowi poligon współpracy oraz nabywania i doskonalenia umiejętności zarówno przez nauczycieli, jak i studentów WNGiG przygotowujących się do zawodu nauczyciela geografii. Jednak najważniejszą częścią współpracy z otoczeniem zewnętrznym jest ich udział w procesie kształcenia na kierunku geografia w postaci realizacji obligatoryjnych praktyk zawodowych i fakultatywnych staży zawodowych (szczególnie programów staży zawodowych w ramach projektów POWER, którego WNGiG był największym beneficjentem na UAM). Dzięki nim studenci mogą nie tylko zweryfikować swoją wiedzę, umiejętności zdobyte na studiach, ale także poznać wymagania pracodawców, czy sprawdzić się w pracy zespołowej i na różnych stanowiskach. Student ma możliwość zdobycia doświadczenia w tym zakresie, co może w przyszłości zaowocować lepszą pozycją na rynku pracy oraz ułatwić jej zdobycie. Szersze informacje oraz wykaz najważniejszych praktykodawców zostały omówione w kryterium 2.

Trzy lata temu odbyło się duże wydarzenie, w którym UAM przyznał wyróżnienia i certyfikaty najbardziej zasłużonym i wyróżniającym się interesariuszom zewnętrznym. Każdy z wydziałów mógł wskazać kilka instytucji i przedsiębiorstw. W efekcie kilku pracodawców z rady gospodarczej otrzymało takie nagrody.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest bardzo ważnym czynnikiem mającym wpływ na WNGiG oraz funkcjonowanie w jego obrębie kierunku geografia. W związku z tym podlega ona monitorowaniu, zarówno przez władze dziekańskie, jak i radę programową, w tym studentów. Wstępna ocena dokonywana jest podczas działań o charakterze badawczym lub edukacyjnym z udziałem interesariuszy zewnętrznych, a dotyczy przede wszystkim efektów współpracy. Raz do roku dokonywana jest właściwa ocena zakresu, form oraz efektów współpracy. Dzięki monitoringowi oba Wydziały unikają też nawiązania współpracy z nieuczciwymi firmami (taka sytuacja miała miejsce w tym roku, a dotyczyła propozycji szkoleń z obsługi i wykorzystania dronów).

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:

W ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym pracownicy obu Wydziałów wykonują ekspertyzy i badania, a także prowadzą szkolenia i wykłady dla kadry szeregu interesariuszy zewnętrznych (np. Lasów Państwowych, pracowników instytucji oraz urzędników państwowych i samorządowych różnego szczebla). Pomagają w działalności zmniejszającej wpływ dużych przedsiębiorstw na środowisko przyrodnicze (np. Kopalni Węgla Brunatnego w Koninie). Współdziałają też na szczeblu lokalnym i regionalnym w procesie planowania przestrzennego. Pracownicy WNGiG razem z pracownikami Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych prowadząc wspólne badania i działania ochronne na nowo zdefiniowali cel ochrony rezerwatu przyrody "Żurawiniec" w Poznaniu, ratując go przed likwidacją (poprzedni cel ochrony, tj. cenne gatunki torowiskowe, zanikły na tym obszarze wskutek antropopresji). Od kilku lat trwa współpraca z sąsiednimi gminami, miastem Poznań oraz różnymi instytucjami w celu powołania do życia geoparku "Morasko". Zespół prof. dr hab.

Andrzeja Maciasa aktywnie brał udział w pracach nad audytem krajobrazowym województwa wielkopolskiego, dzieląc się swoim doświadczeniem i wiedzą oraz prowadził szerokie konsultacje dla Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego w Poznaniu. Z kolei zespół prof. dr hab. Jana Przybyłka z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego (m.in. negatywną opinią Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej, której członkami oprócz niego są prof. dr hab. Andrzej Macias i prof. dr hab. Tadeusz Strykiewicz) walczył o zaprzestanie planów wydobycia węgla brunatnego w południowej Wielkopolsce i skreślenia tych złóż z bilansu kopalin. Z kolei prof. dr hab. Janina Borysiak (WGSEiGP) i prof. dr hab. Andrzej Macias (WNGiG) są członkami Regionalnej Rady Ochrony Przyrody opiniującej plany ochrony obszarów chronionych oraz ich utworzenie lub likwidację. Pracownicy WNGiG zasiadali lub zasiadają też w radach naukowych parków narodowych (np. w radzie naukowej Parku Narodowego Bory Tucholskie są powołani przez Ministra Środowiska: prof. dr hab. Adam Choiński, prof. dr hab. Andrzej Macias i prof. dr hab. inż. Krystyna Milecka z WNGiG). Z kolei Minister Administracji i Cyfryzacji powołał prof. dr hab. Andrzeja Maciasa do Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych na kadencję 2012-2025. Z kolei dr hab. prof. UAM Łukasz Mikula jest wieloletnim radnym miasta Poznania. Prof. dr hab. Paweł Churski jest wiceprzewodniczącym Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN. To tylko niektóre aspekty szerokich kontaktów na linii poznański ośrodek geograficzny – otoczenie zewnętrzne.

Laboratorium Dydaktyki Geografii i Badań Edukacyjnych ściśle współpracuje z Ośrodkiem Szkolenia Nauczycieli, dzieląc się swoją wiedzą i umiejętnościami w zakresie innowacyjnych metod kształcenia. Pracownicy WNGiG aktywnie uczestniczą w projekcie edukacyjnym "Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020", m.in. Cyfrowa Mapa Dorzecza Warty (prof. dr hab. Waldemar Ratajczak, dr hab. prof. UAM Alfred Stach) oraz wykładów transmitowanych do kilkuset pałaców oświatowych, poruszających ważne problemy środowiskowe (prof. dr hab. Andrzej Macias, prof. dr hab. Waldemar Ratajczak, dr hab. prof. UAM Leszek Kasprzak).

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Umiędzynarodowienie kierunku geografia wraz ze specjalnościami zachodzi w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie zarówno studentów krajowych, jak i zagranicznych, studiujących na WNGiG. Umiędzynarodowienie jest również spójne z rosnącym potencjałem naukowym obu Wydziałów, w tym rozwijanej współpracy naukowej z zagranicznymi ośrodkami badawczymi oraz mobilnością kadry naukowo-dydaktycznej. Oferta zajęć dydaktycznych prowadzonych w językach obcych na kierunku geografia stanowi integralną część programu wymiany międzynarodowej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza (AMU-PIE, ang. *Adam Mickiewicz University Programs for International Exchange*).

7.1. AMU-PIE i EPICUR

W latach 2019-2022 oferta przedmiotów prowadzonych w ramach AMU-PIE na kierunku geografia obejmowała odpowiednio 43 (rok 2019/2020), 47 (rok 2020/21) i 32 (rok 2021/22) przedmioty prowadzone w trzech językach obcych (tab. 7.1, zał. 7.1). Znaczna większość przedmiotów z tej grupy prowadzona była w języku angielskim, ale w ofercie znaleźć można było również pojedyncze kursy prowadzone w języku hiszpańskim i francuskim. Przeważająca większość zajęć prowadzonych w ramach AMU-PIE to wykłady (średnia dla lat 2019-2022: 715 h wykładów), następnie ćwiczenia/laboratoria (średnia = 326 h) oraz ćwiczenia terenowe (średnia = 83 h).

Tabela. 7.1. Zestawienie godzin przedmiotów prowadzonych w języku obcym na kierunku geografia w latach 2019-2022.

rok akademicki	suma przedmiotów prowadzonych w j. obcym	Wykład y h	Ćwiczenia h	Ćwiczenia terenowe h	przedmioty prowadzone w j. angielskim	przedmioty prowadzone w j. hiszpańskim	przedmioty prowadzone w j. francuskim

2021_22	32	635	345	60	31	1	0
2020_21	47	845	333	100	45	1	1
2019_20	43	665	300	90	42	1	0
średnia	40.7	715.0	326.0	83.3	39.3	1.0	0.3

Przedmioty oferowane w ramach AMU-PIE stanowią podstawę oferty skierowanej do przyjezdnych studentów z zagranicy pragnących studiować na kierunku Geografia wraz ze specjalnościami głównie w ramach programu Socrates-Erasmus, ale również do studentów krajowych pragnących poszerzyć swoje kompetencje językowe. Ważny potencjał w umiędzynarodowieniu kierunku geografia stanowi konsorcjum EPICUR, tj. *European Partnership for an Innovative Campus Unifying Regions*. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu stał się uniwersytetem prawdziwie europejskim i wszedł w skład konsorcjum zrzeszającego uniwersytety ze Strasbourga, Freiburga, Amsterdamu, Karlsruhe, Wiednia, Salonik, Mulhouse. Konsorcjum przyjęło nazwę EPICUR i jest w gronie pierwszych 17 Uniwersytetów Europejskich. Obecnie trwa 3-letni program pilotażowy w konsorcjum. Przedsięwzięcie jest finansowane w ramach programu Erasmus+ „European Universities”. Uniwersytety tworzące konsorcjum będą oferowały wspólne programy studiów, dlatego EPICUR zakłada zwiększoną mobilność studentów oraz badaczy. Dzięki temu na wyciągnięcie ręki będzie rozpoczęcie studiów czy badań naukowych na UAM i kontynuowanie ich na zagranicznej uczelni. Innym sposobem realizacji wspólnego programu będą platformy e-learningowe czy kursy online. Poziom i jakość badań naukowych rośnie nie tylko dzięki współpracy kilku ośrodków akademickich, ale także dzięki nawiązaniu relacji z ich otoczeniem gospodarczym. To pozwoli studentom UAM pozostać na drodze naukowej, ale zwiększy też liczbę ścieżek kariery zawodowej.

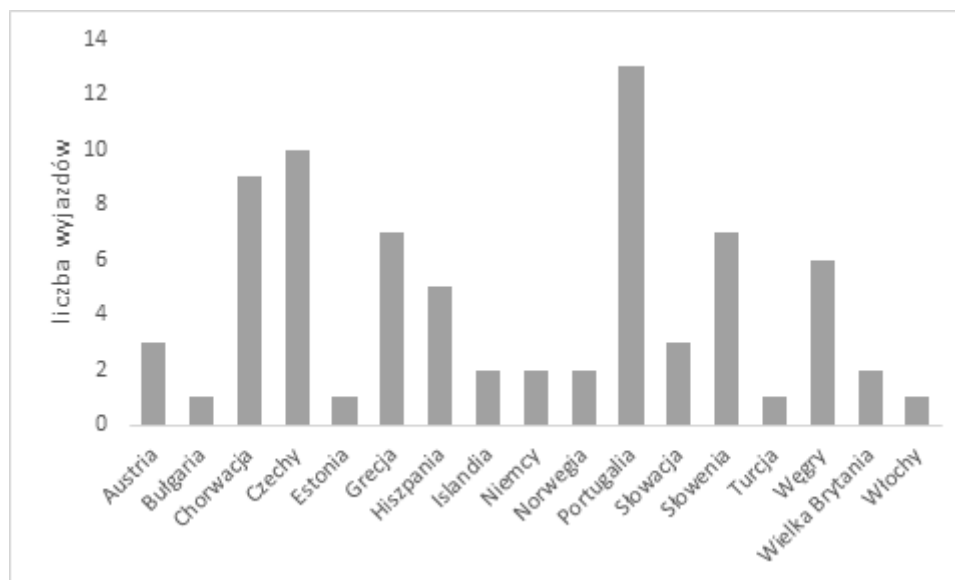
7.2. Udział studentów w programie Socrates-Erasmus: wyjazdy zagraniczne studentów

W latach 2016-2022 studenci kierunku Geografia wraz ze specjalnościami zrealizowali łącznie 75 wyjazdów zagranicznych w ramach stypendium Socrates-Erasmus (Tabela 7.2a). Najczęściej studenci wybierali realizację stypendium na uczelnia w Portugalii (13 wyjazdów), Czechach (10) czy Chorwacji (9) (Wykres 7.2). łącznie studenci skorzystali z oferty wyjazdów do 17 krajów europejskich.

Tabela 7.2a. Roczny wykaz zrealizowanych stypendiów wyjazdowych studentów kierunku Geografia wraz ze specjalnościami w ramach programu Socrates-Erasmus w latach 2016-2022 (bez praktyk).

rok akademicki	Austria	Bulgaria	Chorwacja	Czechy	Estonia	Grecja	Hiszpania	Islandia	Niemcy	Norwegia	Portugalia	Słowacja	Słowenia	Turcja	Węgry	Wielka Brytania	Włochy
2021/2022	0	0	2	1	0	2	0	1	0	0	2	1	2	0	0	0	0
2020/2021	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	1	0	1	0
2019/2020	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	3	1	0	0	2	0	0
2018/2019	0	0	2	1	1	3	0	0	1	0	1	1	1	0	2	0	0
2017/2018	0	1	3	0	0	1	3	0	0	0	6	0	1	0	0	0	1

2016/ 2017	3	0	1	8	0	0	2	0	0	2	0	0	1	0	2	1	0
SUMA	3	1	9	10	1	7	5	2	2	2	13	3	7	1	6	2	1

Wykres 7.2. Skumulowana liczba wyjazdów studentów kierunku Geografia wraz ze specjalnościami w ramach programu Socrates-Erasmus z podziałem na kraje w latach 2016-2022 (bez praktyk).

Studenci kierunku geografia wraz ze specjalnościami mogą korzystać z bogatej oferty 102 zagranicznych uczelni partnerskich współpracujących z WNGiG UAM w ramach programu Socrates-Erasmus. W latach 2016-2022 studenci najczęściej wybierali jednosemestralne wyjazdy zagraniczne w ramach programu Socrates-Erasmus, w tym w szczególności preferowane były wyjazdy w semestrze zimowym (Tabela 7.2b).

Tabela 7.2b. Roczny wykaz zrealizowanych stypendiów wyjazdowych studentów kierunku Geografia wraz ze specjalnościami w ramach programu Socrates-Erasmus w latach 2016-2022 z podziałem na semestry oraz z wykazem liczby zrealizowanych praktyk w ramach stypendium

rok akademicki	liczba studentów wyjeżdżających	liczba wyjazdów rocznych	liczba wyjazdów - semestr zimowy	liczba wyjazdów - semestr letni	liczba wyjazdów - praktyki
2021/2022	11	0	7	4	0
2020/2021	6	0	3	3	0
2019/2020	11	3	3	3	2
2018/2019	13	2	8	3	0
2017/2018	20	5	4	7	4
2016/2017	25	4	14	3	4
SUMA	86	14	39	23	10

7.3. Badania studentów w oparciu o Stację Polarną Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu "Petuniabuka" na Spitsbergenie

Stacja Polarna Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu "Petuniabuka" jest sezonową polską stacją badawczą, zlokalizowaną w centralnej części Spitsbergenu w archipelagu Svalbard, należącego do Norwegii. Stacja Polarna to ważne zaplecze logistyczne prowadzonych od lat 80-tych na naszym Wydziale polarnych badań naukowych. Stacja stwarza również unikatową możliwość studentom kierunku Geografia wraz ze specjalnościami do prowadzenia badań w wysokich szerokościach geograficznych, w tym badań nad aktualnymi zmianami klimatycznymi. W latach 2016-2019 Stacja Polarna była również miejscem odbywania stażu dla łącznej grupy 13 studentów. Staże te odbywały się w ramach programu „Awans Kompetencyjny - innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM POWR.03.01.00-00-S159/15” (lata 2016-2017) oraz programu „Rozwiń Skrzydła - innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM nr POWR.03.01.00-00-S170/17-01” (Tabela 7.3a). Stację Polarną odwiedziło również latem 2019 roku dziesięcioro studentów ze Studenckiego Koła Naukowego Geografów w ramach projektu „PolarProject”.

Tabela 7.3a Wykaz projektów stażowych realizowanych przez studentów kierunku Geografia na Stacji Polarnej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu "Petuniabuka" na Spitsbergenie, Wysoka Arktyka.

rok	Nazwa projektu stażowego dla studentów Geografii WNGiG UAM realizowanego na Spitsbergenie	liczba studentów wizytujących stację polarną
2016	AWANS KOMPETENCYJNY – innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM POWR.03.01.00-00-S159/15	3
2017	AWANS KOMPETENCYJNY – innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM POWR.03.01.00-00-S159/15	4
2018	ROZWIŃ SKRZYDŁA – innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM nr POWR.03.01.00-00-S170/17-01	3
2019	ROZWIŃ SKRZYDŁA – innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM nr POWR.03.01.00-00-S170/17-01	3

W oparciu o pracę terenową w okolicy Stacji Polarnej „Petuniabuka” na Spitsbergenie powstało w latach 2018-2021 pięć prac na stopień naukowy licencjata lub magistra (Tabela 7.3b).

Tabela 7.3a Wykaz tematów pracy na stopień realizowanych w oparciu o Stację Polarną "Petuniabuka" przez studentów kierunku Geografia wraz ze specjalnościami w latach 2018-2021.

Lp.	kierunek	data obrony pracy	rodzaj pracy	Temat pracy na stopień realizowanej w oparciu o Stację Polarną "Petuniabukta"
1	geografia, specjalność HMiK	2021	mgr	Wpływ typów cyrkulacji na zróżnicowanie kierunkowo-przestrzenne wiatru na Spitsbergenie w sezonie 2018-2019
2	geografia, specjalność HMiK	2020	mgr	Odptyw rzeczny ze zlewni Lodowca Sven (Svalbard) w sezonie pomiarowym 2017 r.
3	geografia	2019	mgr	Wykorzystanie niskobudżetowych statków powietrznych do kartowania obszaru zlodowalonego w niesprzyjającym środowisku wysokiej Arktyki, Svalbard
4	geografia, specjalność HMiK	2019	lic	Warunki anemologiczne lodowca Sven podczas sezonu letniego 2018 r.
5	geografia, specjalność HMiK	2018	mgr	Funkcjonowanie zlewni niezlodowalonych zachodniego wybrzeża Zatoki Petunia (Spitsbergen Środkowy, Svalbard) w sezonie letnim 2016 r.

Oprócz bogatej oferty lektoratów języków obcych oferowanych na kierunku geografia wraz ze specjalnościami, studenci specjalności ekologia miasta mają również zajęcia pt. „Terminologia specjalistyczna ekologii miasta – język angielski” (tłumaczenia tekstów specjalistycznych)” (07-TSEM-12-EM2-DL; 15 h Ćw), który zaznajamia studentów z branżowym słownictwem związanych z ich specjalnością.

Działając na rzecz dalszego wzrostu stopnia umiędzynarodowienia utworzono na Wydziale Radę ds. Umiędzynarodowienia WNGiG (przewodnicząca: dr hab. prof. UAM Iwona Markuszewska). Obecnie trwają prace nad przygotowaniem anglojęzycznego kierunku magisterskich studiów II stopnia (*Global Change and Geohazard*), skierowanego do studentów wszystkich kierunków, w tym geografii wraz ze specjalnościami oraz studentów zagranicznych.

Spośród wykładów w języku angielskim odbywających się na obu Wydziałach na uwagę zasługuje cykl wykładów dla studentów WNGiG, w tym kierunku geografia pt. "*Materials of Habitable Planet*" (30 h), prowadzonego przez prof. dr Jung-Fu Lina z University of Texas in Austin (USA). Odbył się on w semestrze letni w roku akademickim 2021/2022. Prof. Lin był na WNGiG jako stypendysta programu Fulbrighta. Jego pobyt został wspólnie zorganizowany przez WNGiG oraz Wydział Fizyki UAM.

Kolejnym wartym wspomnienia działaniem na rzecz rozwoju umiędzynarodowienia jest udział WNGiG w międzynarodowym projekcie LIMA z Uniwersytetem w Marburgu dotyczącym kształcenia nauczycieli. W jego ramach ostatnio zorganizowano dla studentów geografii:

- wykłady pt. *TravelToTeach – Teaching and Learning Abroad* w semestrze zimowym 2021/2022,
- pobyt na WNGiG gości z Uniwersytetu w Marburgu; uczestnictwo w wykładzie i warsztatach pt. *Constructing spatial processes by agent-based modeling - an approach valuable for research and education*, prowadzonych przez dr Rieke Ammonet z Uniwersytetu w Marburgu dla wszystkich studentów Modułu Edukacyjnego (maj 2022 r.).

W ramach Projektu POWER "Nowoczesny program kształcenia przygotowujący studentów geografii do roli nauczyciela XXI wieku" i współpracy odbyła się wizyta studyjna prof. dr. Javiera Dóniza Páeza (Área

de Geografía Humana, Departamento de Geografía e Historia) z Uniwersytetu w La Laguna na Teneryfie.

Wykłady online w semestrze zimowym 2021/2022 dotyczyły metodologii wyznaczania ścieżek i waloryzacji geodziejstwa oraz praktycznych przykładów geoturystycznych ścieżek dydaktycznych:

- 26 listopada 2021 r., godz. 16:30 – 18:00 – *Inventory and evaluation of geomorphosites in volcanic landscapes to promote georoutes*,

- 3 grudnia 2021 r., godz. 16:30-18:00 – *Proposal of itineraries in volcanic areas* (<https://dydaktykageografii.amu.edu.pl/2021/11/29/w-ramach-projektu-nowoczesny-program-ksztalcenia-przygotowujacy-studentow-geografii-do-roli-nauczyciela-xxi-wieku-przewidziana-zostala-wizyta-studyjna-profesora-z-zagranicy/>)

Również w ramach IDUB realizowane są wykłady m.in. dla studentów z cyklu *AMU Invited Lecture Series*. Przykładem są wykłady w ramach konkursu IDUB nr 39: prof. Johna Muthamy z University of Nairobi pt. *“Relationship between COVID-19 pandemic, weather and environmental parameters in six Africa countries”*, dr Judith Mbau z University of Nairobi pt. *“Human-wildlife conflicts: causes, management options and their challenges in Kenya”*, czy dr Stephen M. Mureithi pt. *“Achieving the SDGs in East African drylands: Pathways and challenges towards a social-ecological transformation of landscapes, livestock and livelihoods (Drylands Transform)”*. W roku akademickim 2022/2023 planowanych jest kilkanaście takich wykładów w ramach konkursu IDUB nr 54.

Na WNGiG i WGSEiGP raz do roku dokonuje się audytu monitorującego umiędzynarodowienie procesu kształcenia oraz działań na rzecz zwiększenia stopnia umiędzynarodowienia. Dokonywany jest on przez zespół dziekański oraz rady programowe. Na on celu weryfikację, doskonalenie i wprowadzanie nowych działań podnoszących stopień umiędzynarodowienia. Na obu Wydziałach działają koordynatorzy i administratorzy programu ERASMUS+.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

WNGiG i WGSEiGP podejmują wysiłki na rzecz zwiększenia udziału wyjeżdżających, jak i przyjeżdżających. Z powodu pandemii COVID-19 zmniejszyła się znacząco ich liczba (por. tab. 7.2a). Jeszcze ponad 5 lat temu (przed podziałem) WNGiG był na 3 miejscu na UAM pod względem liczby studentów wyjeżdżających. Monitoring wyjazdów oraz badanie przyczyn wykazało, iż powodami (oprócz braku znajomości języków obcych poza jęz. angielskim oraz pandemii) było przede wszystkim zbyt niskie wsparcie finansowe, niesatysfakcjonujące studentów i powodujące problemy z utrzymaniem się. Trwają też działania mające na celu zwiększenie liczby studentów zagranicznych, m.in. z Indii, Chin, czy z Afryki. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom oraz zwiększeniu stopnia umiędzynarodowienia, WNGiG jest w trakcie procedowania utworzenia nowych studiów magisterskich w języku angielskim. Trwają też wspólne prace z Wydziałem Biologii nad uruchomieniem wspólnych anglojęzycznych studiów II stopnia. W chwili obecnej na WNGiG na różnych kierunkach studiuje prawie 100 obcokrajowców (głównie z Ukrainy, Białorusi, ale też i z Rosji czy Wietnamu). Pozwala to na kontakty pomiędzy studentami polskimi a zagranicznymi z różnych kierunków.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie studentów kierunku geografia i specjalności w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym i zawodowym, wejściu na rynek pracy wynika z koncepcji kształcenia i organizacji studiów. Obejmuje działania kompleksowe, które można rozpatrywać na poziomie uniwersytetu oraz wydziału. Studenci WNGiG mają zapewnione bardzo dobre warunki infrastrukturalne dla uczenia się. Studiują w nowoczesnym budynku, sale wyposażone są w nowoczesne środki audiowizualne, a 7 pracowni komputerowych posiada sprzęt komputerowy na dobrym poziomie, w którym zainstalowane jest licencjonowane oprogramowanie – umiejętność jego obsługi pożądana jest na rynku pracy (por. kryterium 5). Do pomocy w rozwiązywaniu problemów studentów i wykładowców z wyposażeniem audiowizualnym sal i komputerowym służy Centrum Obsługi Komputerowej. Wsparcie administracyjne w procesie studiowania zapewnia Biuro Obsługi Studentów (BOS), którego działalność jest dobrze oceniana, o czym świadczą wieloaspektowe badania przeprowadzone przez RSS na UAM (zał. 8.1. Raport „Przyjazny BOS”).

System wsparcia studentów obejmuje również studentów z niepełnosprawnością. Wsparcie realizowane jest systemowo na poziomie uniwersyteckim (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami>) oraz poprzez koordynatorów wydziałowych (aktualnie koordynatorem na obu Wydziałach jest dr hab. prof. UAM Anna Kołodziejczak (WGSEiGP). Budynek WNGiG oceniany jest przez studentów jako w pełni przystosowany dla osób z niepełnosprawnością ruchową (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/dostepnosc-uam-do-potrzeb-osob-z-dysfunkcja-narzadu-ruchu>). Na każde piętro można dojechać windą, na każdym piętrze znajduje się toaleta dedykowana osobom niepełnosprawnym. Osoby niepełnosprawne mają również prawo do ubiegania się o asystenta dydaktycznego, którego pomoc dotyczy sporządzania notatek, tłumacza języka migowego czy transportu na zajęcia itp. W budynku również znajduje się możliwość korzystania z Internetu przez osoby niewidome poprzez aplikacje do transkrypcji. W razie potrzeby ewakuacji budynku znajdują się w nim specjalne krzeselka do ewakuacji osób niepełnosprawnych.

Na obydwu Wydziałach realizowany był projekt “Projektowanie uniwersalne: Innowacyjne podejście do kreowania przestrzeni dostępnej dla wszystkich” (POWR.03.05.00-IP.08-00-PUN/19), którego rezultatem było powstanie dwóch torów wewnętrznego i zewnętrznego. Tory te pokazują, z jakimi barierami i sytuacjami stykają się w otoczeniu osoby niepełnosprawne, starsze. Ich pokonanie przez pełnosprawnych studentów (np. na wózku inwalidzkim) zmienia perspektywę postrzegania niepełnosprawności, buduje właściwe postawy studentów wobec niepełnosprawnych kolegów, wzbudza poczucie empatii.

Pewną formą wsparcia dla studentów z niepełnosprawnością w procesie studiowania jest zrzeczenie studentów z niepełnosprawnościami działające na UAM (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/zrzeszenie-studentow-niepelnosprawnych-ad-astra>).

Studentom zapewniona jest pomoc psychologiczna realizowana na poziomie uniwersyteckim przez Poradnię Rozwoju i Wsparcia Psychologicznego oraz psychologicznego konsultanta ds. trudności w procesie studiowania (<https://amu.edu.pl/studenci/pomoc-psychologiczna>); na poziomie wydziałowym koordynatorem w tym zakresie jest dr Michał Jakubowicz (WNGiG). W zależności od sytuacji we współdziałaniu z poradnią opracowywane są indywidualne ścieżki pomocy umożliwiające dalsze studiowanie studentom z problemami zdrowia psychicznego.

Wsparciem dla procesu uczenia się jest bardzo dobrze wyposażona biblioteka z wydzieloną przestrzenią do pracy cichej, której zasoby są rozwijane corocznie poprzez zakupy (np. z projektu POWR dla Geografii POWR.03.05.00-00-Z303/17 – zał. 8.2). Poprzez system uniwersytecki studenci korzystają z zasobów biblioteki uniwersyteckiej, w tym dostępnych elektronicznych baz bibliotecznych.

Program studiów realizowany jest w oparciu o grupy kilkunastoosobowe, rzadko przekraczające 20 osób. Wynika to z malejącej liczby studentów, ale sytuacja ta sprzyja przekazywaniu wiedzy i podniesieniu efektywności uczenia się. Grupy seminaryjne z reguły nie przekraczają 6 osób, ale przy swobodnym wyborze promotorów w zależności od zainteresowań studentów, częstym przypadkiem jest praca promotora z jednym lub dwoma studentami. Pozwala to na zindywidualizowane podejście do studenta, rozwijanie jego zainteresowań, umożliwia studentom realizację własnych tematów prac dyplomowych i w efekcie przyczynia się do powstania lepszych jakościowo prac dyplomowych. Praca studentów doceniana jest w konkursach prac dyplomowych. Na wydziale istnieje kilkunastoletnia tradycja przeprowadzania konkursów prac dyplomowych licencjackich, magisterskich i inżynierskich z nagrodami książkowymi i finansowymi. Dni konkursowe są znaczącymi uroczystościami na wydziale, które motywują do pracy kolejne roczniki studentów (uczestnicy przygotowują postery z prac, prezentują problematykę prac dyplomowych w sesjach referatowych). (<https://wngig.amu.edu.pl/pracownicy/dydaktyka/konkurs-prac-dyplomowych>)

Prace dyplomowe studentów kierunku geografia nagradzane są również na zewnętrznych konkursach, w szczególności na ogólnopolskim konkursie prac magisterskich PTG:

- II Nagroda: Adam Perz, praca *Zastosowanie kopuł archimedajskich w analizie odpływów maksymalnych w zlewni Warty*, Zakład Hydrologii i Gospodarki Wodnej, Instytut Geografii Fizycznej i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, opiekun dr hab. prof. UAM Dariusz Wrzeński.
- II Nagroda: Sebastian Kendzierski, praca *Porównanie sprawdzalności modeli numerycznych w prognozach krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych*, Zakład Klimatologii, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, opiekun prof. dr hab. Leszek Kolendowicz,
- III Nagroda: Katarzyna Kajukało, praca *Ameby skorupkowe (Amebozoa, Cercozoa) i węgle drzewne jako wskaźniki zmian hydrologicznych i pożarów na obszarze Gór Izerskich w ciągu ostatnich 800 lat*, Zakład Biogeografii i Paleoekologii, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, opiekun prof. dr hab. Mariusz Lamentowicz.

Studenci, którzy uzyskali wysokie wyniki w nauce mogą ubiegać się o stypendium Rektora UAM. Ponadto najlepszych wspiera Fundacja UAM, w ramach której przyznawane jest Stypendium im. dr. Jana Kulczyka za bardzo dobre wyniki w nauce, wybitne osiągnięcia naukowe oraz aktywność na rzecz Uniwersytetu. Za wybitne osiągnięcia naukowe studenci mogą starać się o stypendium Ministra Edukacji i Nauki (wcześniej Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego), stypendium Marszałka Województwa Wielkopolskiego czy stypendium Santander. Jako wyraz uznania za wysokie wyniki w nauce, aktywność badawczą i osiągnięcia naukowe studentom może być przyznany „Studencki Laur”. Absolwentom, w uznaniu ich wybitnych osiągnięć naukowych, nadawany jest Medal Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Najwięcej stypendiów uzyskanych przez studentów kierunku geografia i specjalności to stypendia Rektora UAM – około 30 stypendiów rocznie.

Tab. 8.1. Wykaz stypendiów Rektora UAM dla kierunku geografia i specjalności za lata 2017/2018 do 2020/2021.

Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych- kierunek geografia i specjalności		
Rok akademicki	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
2021/2022	33 os.	1

2020/2021	32 os.	0
2019/2020	28 os.	1
2018/2019	27 os.	0
2017/2018	24 os.	1

Jedną z wyjątkowych form aktywności studentów WNGiG jest działalność Studenckiego Koła Naukowego im. Stanisława Pawłowskiego o 100-letniej tradycji (w 2023 r. mija 100 lat istnienia i ponad 50 lat sprawowania opieki nad kołem przez prof. dr hab. Andrzeja Kostrzewskiego). W kole działa kilka sekcji zrzeszających studentów kierunku geografia wraz ze specjalnościami. W toku rozwoju wykształciły się następujące sekcje koła naukowego: hydrologii, geo-grafiki, geografii społeczno-ekonomicznej, geomorfologii i geoarcheologii, geoinformacji, kształtowania i ochrony środowiska, speleologii oraz turystyki i rekreacji. Koło prowadzi działalność naukową, poszczególne sekcje realizują projekty naukowe, publikują prace naukowe w wydawnictwie koła naukowego pod tytułem „Geoprzestrzeń” wydawanym przez Bogucki Wydawnictwo Naukowe (wydawnictwo z listy ministerialnej), uczestniczą w konferencjach kół naukowych oraz innych konferencjach i seminariach naukowych (zał. 8. 3). Corocznie organizowane są obozy naukowe w Stacji Naukowej WNGiG w Białej Górze na Wolinie, które oprócz celu naukowego mają cel integracyjny.

Systematycznie SKNG organizuje również zagraniczne wyjazdy naukowe. W roku 2022 był to wyjazd do Skandynawii. We wszystkich inicjatywach koło naukowe może liczyć na wsparcie finansowe władz wydziału sprzyjających w miarę możliwości tym formom aktywności. SKNG można określić jako „kuźnię” nowych kadr naukowych, gdyż z tej grupy najliczniejsze grono studentów kontynuuje rozwój naukowy w szkole doktorskiej. O znaczeniu SKNG świadczą liczne publikacje studenckie, samodzielne i realizowane z pracownikami, powstałe jako pokłosie pracy w kole, czy też później zrealizowanych prac dyplomowych (zał. 8.4), wykaz publikacji studenckich, sprawozdania sekcji koła naukowego).

Wsparcie rozwoju naukowego studentów w większym zakresie jest możliwe od czasu osiągnięcia przez UAM statusu ID-UB. Studenci mogą korzystać w nim z szerokiej oferty programów studenckich (<https://amu.edu.pl/studenci/programy-studenckie>).

Są to rozwijane programy wsparcia naukowego studentów „BESTStudentGRANT” (skierowany do studentów 1 roku studiów I stopnia), „ADVANCEDBestStudentGRANT” (skierowany do studentów 2 roku studiów I stopnia), „Study@research” (skierowany do studentów I roku studiów drugiego stopnia), „Study@research. Publikacje” (skierowany do studentów chcących publikować w renomowanych czasopismach naukowych) oraz „Szkoła orłów” (projekt POWER, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, opracowany w celu stworzenia ścieżki kształcenia dla wybitnie uzdolnionych studentów I roku studiów, laureatów olimpiad przedmiotowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym, poprzez realizację wysokiej jakości kształcenia akademickiego opartego na systemie tutoringu). Z programów tych korzystają studenci WNGiG, w tym studenci kierunku geografia i specjalności.

W ramach w/w programów studenci geografii zdobyli 8 projektów indywidualnych i zespołowych. Najwięcej uzyskali w XIV konkursie Study@research (zał. 8.5). W tab. 8.2 zamieszczono problematykę kilku przykładowych projektów:

Tab. 8.2. Zestawienie wybranych laureatów konkursu Study@research z WNGiG – kierunek geografia

Imię i nazwisko studenta/tki	Tytuł	Wydział	Opiekun
------------------------------	-------	---------	---------

Daria Wochal	Wpływ melioracji odwadniających, eksploatacji torfu i wprowadzenia plantacji sosny (<i>Pinus sylvestris</i>) na ekosystem torfowiska Chlebowo	WNGiG	prof. dr hab. Mariusz Lamentowicz
Zofia Grajek	Zachmurzenie w Polsce w latach 1996-2021 – kompleksowa analiza ilościowa i jakościowa	WNGiG	dr Katarzyna Szyga-Pluta
Matczak Patryk	Opady gradu o rekordowej średnicy w Polsce 11 czerwca 2019 r. - warunki meteorologiczne oraz analiza przestrzenna zjawiska	WNGiG	dr Bartosz Czernecki
Palińska Zuzanna	Lód w wybranych jaskiniach Tatr Polskich - ewolucja i stan wobec zmian klimatycznych	WNGiG	prof. dr hab. Grzegorz Rachlewicz
Słowiński Arkadiusz	Analiza zmian zasięgu północnej części Gopła i ich wpływu na osadnictwo w rynnie goplańskiej na podstawie badań osadów jeziornych oraz danych archeologicznych i historycznych	WNGiG	dr hab. prof. UAM Iwona Hildebrandt-Radke
Sobkowiak Katarzyna	Meteo Calc – kalkulator obliczający wybrane wskaźniki meteorologiczne i klimatyczne	WNGiG	prof. dr hab. Ewa Bednorz

Pokłosiem realizacji projektów są publikacje studentów, np. Arkadiusza Słowińskiego wraz z zespołem w Czasopiśmie Geograficznym (70 pkt., <https://ptgeo.org.pl/czasopismo-geograficzne/w-przygotowaniu/>)

Wydział wspiera różne inicjatywy studentów. Jedną z nich są GEOpraktyki. Jest to cykliczny, wysokiej jakości, międzynarodowy projekt studentów i doktorantów, członków Studenckiego Koła Naukowego Geografów im. Stanisława Pawłowskiego działającego na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Cykl naukowych wyjazdów realizowany jest od 2014 roku i po dziś dzień odbyło się 7 edycji: Edycja I – w peruwiańskiej dżungli, Edycja II – na stokach Andów, Edycja III – w sercu Eurazji, Edycja IV – w dorzeczu Mekongu, Edycja V – wśród pustyń Omanu, Edycja VI – okiełznać sawanny Tanzanii, Edycja VII – w pacyficznym pierścieniu ognia.

Od pięciu lat opiekunem naukowym projektu jest dr Magdalena Kugiejko (Katedra Turystyki i Rekreacji UAM); dodatkowo każdy z uczestników wyprawy ma swojego mentora, z którym współpracuje realizując swój autorski projekt badawczy. Wśród głównych celów tegorocznej już VII edycji projektu GEOpraktyki było terenowe rozpoznanie komponentów składających się na znaczną georóżnorodność Indonezji pod kątem oferty turystycznej. Ponadto w ramach wyjazdu była analiza osadów plażowych, a także analiza i ocena obecnie już wyznaczonych geostanowisk. Wykonano również badania biometeofizjologiczne, a także przeprowadzono analizę zmienności temperatury powietrza i wilgotności względem osiągniętej wysokości nad poziomem morza. Uczestnicy projektu wykorzystywali szereg metod badań geograficznych, geologicznych a także fotograficznych i statystycznych.

W latach wcześniejszych projekt skupiał autorskie koncepcje badań dotyczące oceny warunków biometeorologicznych i meteorologicznych w klimacie podrównikowym suchym i wilgotnym. Analiza osadów jeziora ryftowego Tanganika (drugie najgłębsze na świecie) na tle rozwoju wschodniej odnogi ryftu wschodnioafrykańskiego, czy zbadanie zjawiska rozwoju funkcji turystycznej na wyspie Zanzibar i wzrost zainteresowania wyspą poprzez wpływ mediów społecznościowych.

Wyniki oraz relację z wyprawy corocznie przedstawiane są w ramach spotkania Oddziału Poznańskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 2022 roku uczestnicy opowiadali o wyprawie „Okiełznać sawanny Tanzanii”.

Ponadto studenci czynnie działają w ramach inicjatywy GeoNight, która miała miejsce 1 kwietnia 2022 gdzie przygotowali spotkanie online pt. „Pierścień Ognia – dom dla setek wulkanów i trzęsień ziemi”. W roku ubiegłym w ramach inicjatywy GeoNight 9 kwietnia 2021 r. zorganizowano spotkanie pt. „Wśród azjatyckich stepów i pustyń”

W 2020 roku uczestnicy wyprawy otrzymali tytuł laureata konkursu Kowadło 2.0. W ramach projektu zaproponowano serię spotkań popularnonaukowych (zarówno wykładów, jak i warsztatów). Inicjatywa skierowana była do uczniów szkół ponadpodstawowych. Podczas XIX Festiwalu Dni Turystyki 21 marca 2022 roku – wygłoszono wystąpienie na temat wyprawy do Tanzanii.

W V edycji konkursu Fund_Akcja – projekt otrzymał dofinansowanie dla VII edycji GEOpraktyk. Warto wspomnieć, że to kolejny raz, kiedy inicjatywa została dofinansowana ze środków PPNT i FUAM – wcześniej, GEOpraktyki zostały nagrodzone w 2017 i 2019 roku.

Powyższe projekty naukowe mają charakter nowatorski i poznawczy, umożliwiający studentom rozwój własnych zainteresowań naukowych. Osoby zaangażowane w organizację i realizację pokazują, że studenci są wartościowymi partnerami w pracy dydaktycznej i naukowej. Studenci popularyzują naukę poprzez szereg prelekcji popularno-naukowych oraz wystąpieniach w mediach czy podczas festiwali podróżniczych. Ponadto w trakcie wyjazdu stają się dumnymi ambasadorami *Alma Mater* nawiązując kontakty z zagranicznymi ośrodkami uniwersyteckim, studentami, przedsiębiorcami realizując przy tym badania terenowe. Założenia projektu GEOpraktyki stanowią o jego dużej aplikacyjności, wysokim poziomie realizacji co jest podkreślane na krajowych i międzynarodowych konferencjach, a także znalazło swoje odzwierciedlenie w nagrodach i wyróżnieniu otrzymanym w konkursie Studenckiego Ruchu Naukowego na najlepszą wyprawę roku (2016, 2017, 2018 i 2019). Cele naukowe zawsze stanowią mocny fundament GEOpraktyk, ale w programie zawsze znajdzie się również miejsce na zaspokojenie czysto turystycznej ciekawości uczestników.

Praca organizacyjna na zapleczu projektu GEOpraktyki umożliwia nabycie wielu kompetencji potrzebnych na rynku pracy. Przez kilka miesięcy przed samym wyjazdem studenci starają się o przychylną opinię władz Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych oraz władz Uczelni UAM, środki od sponsorów i uwagę lokalnych mediów. W ten sposób studenci poznają funkcjonowanie uczelni, współpracują z jej kadrami, nabierają doświadczenia w wystąpieniach publicznych i logistyce (rozplanowanie poszczególnych etapów). To wszystko przygotowuje ich do podjęcia pracy w przyszłości, zarówno na polu naukowym, jak w działalnościach komercyjnych.

W tym roku projekt GEOpraktyki objęło swym patronatem aż 16 instytucji, w tym m.in. Instytut Geofizyki PAN, Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej czy Polskie Towarzystwo Geograficzne. Jednym z efektów naukowych są liczne prace magisterskie, licencjackie powstałe na kierunkach geografia, turystyka i rekreacja oraz geoinformacja.

Aktywność studentów kierunku geografia widoczna jest również w działaniach organizacyjnych, takich jak: Poznański Festiwal Nauki i Sztuki, Dzień Geografa, Noc Naukowców, Tydzień Geomorfologii, gdzie wspierają pracowników w organizacji, ale również merytorycznie.

Istotnym wsparciem dla studentów WNGiG w rozwoju zawodowym studentów i przejściu na rynek pracy były projekty stażowe oraz szkoleniowe (zał. 8.2). Niektóre z nich odbyły się w dwóch

edycjach. W skali wydziału objęły kilkuset studentów, którym po ich ukończeniu wielu pracodawców proponowało umowy pracy, co należy uznać jako sukces. Przykładem takich projektów rozwijających kompetencje zawodowe są:

- **GEOCENTRUM DOSKONAŁOŚCI** – autorski program dostosowania studentów Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM do współczesnych wymagań rynku pracy (POWR.03.01.00-IP.08-00-PRK/15), dwie edycje. Celem głównym projektu **GEOCENTRUM DOSKONAŁOŚCI** było podniesienie kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadającym potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa oraz ułatwienie wejścia na rynek pracy poprzez rozwój i wyposażenie ich w kompetencje oczekiwane przez pracodawców. Projekt **GEOCENTRUM DOSKONAŁOŚCI** wychodził naprzeciw zapotrzebowaniu wyrażanemu przez pracodawców, jak i oczekiwaniom samych studentów. Cele szczegółowe obejmują: rozwój kompetencji komunikacyjnych w zakresie umiejętności interpersonalnych oraz pracy w interdyscyplinarnych zespołach, umiejętność identyfikacji swoich zasobów i umiejętności, predyspozycji zawodowych, dostosowania ich do zmieniającego się rynku pracy, rozwój kompetencji językowych w zakresie umiejętności posługiwania się branżowym j. angielskim, rozwijanie specjalistycznych kompetencji zawodowych oczekiwanych przez pracodawców, podniesienie umiejętności wykorzystania narzędzi informatycznych (specjalistyczne branżowe programy komputerowe), rozwój kompetencji analitycznych i samoorganizacji w zakresie umiejętności planowania, pracy metodą projektu i twórczego rozwiązywania problemów.

Wymienione cele zrealizowano poprzez certyfikowane szkolenia, zajęcia warsztatowe, zadania praktyczne w formie projektowej oraz wizyty studyjne. Zajęcia były prowadzone przez wysokiej klasy specjalistów zatrudnionych u potencjalnych pracodawców, naukowców o uznanej międzynarodowej renomie oraz pracowników naukowo-dydaktycznych WGSEiGP. Uczestnicy pracowali w interdyscyplinarnych zespołach, przygotowujących do pracy w różnorodnym środowisku, składających się z osób z różnych kierunków studiów (więcej informacji w zał. 8.2.). Projekt był skierowany do studentów roczników dyplomowych, tj. ostatnich dwóch semestrów studiów I i II stopnia na kierunkach geografia (wszystkie specjalności), geoinformacja, geologia i gospodarka przestrzenna. Uczestniczyło w nim 200 osób.

- **AWANS KOMPETENCYJNY – innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM.** Celem głównym projektu było wyposażenie w kompetencje odpowiadające potrzebom pracodawców i ułatwiające studentom wejście na rynek pracy. Projekt wychodził naprzeciw zapotrzebowaniu wyrażanemu przez pracodawców, jak i oczekiwaniom samych studentów.

Celem projektu **AWANS KOMPETENCYJNY** było uczestnictwo grupy studentów w trwających 3 miesiące stażach, które: umożliwiły nabycie wiedzy nt. funkcjonowania pracodawców i umiejętności poruszania się w profesjonalnym środowisku pracy, pozwoliły zastosować nabytą wiedzę specjalistyczną w praktyce, spójną z efektami uczenia się, zapewniły zdobywanie doświadczenia zawodowego, adekwatnego do potrzeb pracodawców o różnym profilu, rozwinęły ich kompetencje techniczne i interpersonalne.

Uczestnikami projektu była łącznie 200 studentów WNGiG UAM dwóch ostatnich semestrów I i II stopnia kierunków: geografia (wszystkie specjalności), geoinformacja i zarządzanie środowiskiem (w roku 2016 – 102 osoby, w 2017 r. – 98 osób).

W ramach projektu zrealizowano 4 zadania:

- **Specjalista Geoinformacji:** staże praktyczne w obszarze pozyskiwania, opracowywania i zarządzania danymi przestrzennymi,

- **Obserwator Środowiska Geograficznego:** staże praktyczne w obszarze pozyskiwania danych środowiskowych poprzez badania terenowe i laboratoryjne, monitoringu środowiska i przygotowywania ocen środowiskowych,

- **Pracownik administracji państwowej i samorządowej:** staże praktyczne w obszarze udostępniania danych przestrzennych i środowiskowych oraz podejmowania decyzji administracyjnych,

- **Specjalista Europejski:** zagraniczne staże praktyczne. Projekt był skierowany do studentów roczników dyplomowych, tj. ostatnich dwóch semestrów studiów I i II stopnia na kierunkach: geografia (wszystkie specjalności), geoinformacja i zarządzanie środowiskiem.

- **ROZWIŃ SKRZYDŁA - innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM**

Celem głównym projektu **ROZWIŃ SKRZYDŁA - innowacyjne kompetencje geografa na współczesnym rynku pracy: wysokiej jakości program stażowy dla studentów nauk o Ziemi na WNGiG UAM** było ułatwienie studentom wejścia na rynek pracy poprzez wyposażenie ich w kompetencje odpowiadające potrzebom gospodarki i pracodawców, ułatwiających im funkcjonowanie w strukturach pracodawców. Uczestnikami projektu była grupa 125 studentów Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (61 osób w 2018 roku i 64 osoby w 2019 roku) dwóch ostatnich semestrów studiów stacjonarnych I i II stopnia (tj. III rok studiów licencjackich i II rok studiów magisterskich) na kierunkach: geografia (wszystkie specjalności: ogólna, geoinformacja, ekologia miasta, hydrologia, meteorologia i klimatologia, kartografia i topografia, geografia społeczno-ekonomiczna i monitoring geosystemów) i zarządzanie środowiskiem.

Realizacja 3-miesięcznych staży pozwoliła studentom - stażystom: uzupełnić wiedzę teoretyczną o umiejętności praktyczne i doświadczenie w zawodzie, zyskując przygotowanie do pracy w: przedsiębiorstwach, administracji publicznej, jednostkach naukowo-badawczych, zyskać wiedzę nt. funkcjonowania pracodawców w zakresie: misji, wizji, celów, procedur i standardów, środowiska pracy specjalistów z branży, rynku pracy: poznają specyfikę relacji pomiędzy podmiotami, nawiążą kontakty z potencjalnymi pracodawcami, rozwinąć oczekiwane przez pracodawców kompetencje: organizacyjne (organizacja pracy, określanie priorytetów, harmonogramowanie), interpersonalne w zakresie komunikacji (praca w zespole, komunikowanie się).

W ramach projektu realizowano 3 zadania:

- **Obserwator Środowiska Geograficznego:** krajowe staże praktyczne z zakresu pozyskiwania danych środowiskowych poprzez badania terenowe i laboratoryjne, monitoringu środowiska i przygotowywania ocen środowiskowych,

- **Pracownik Administracji Państwowej i Samorządowej:** krajowe staże praktyczne z zakresu udostępniania danych przestrzennych i środowiskowych oraz podejmowania decyzji administracyjnych,

- **Badacz Polarny** zagraniczne staże praktyczne z zakresu prowadzenia badań polarnych.

Nieco inny charakter miał projekt **UNIwersytet Jutra - zintegrowany program rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Zadanie 9 - WZMOCNIENIE OFERTY EDUKACYJNEJ POTENCJAŁU DYDAKTYCZNEGO WNGiG W KONTEKŚCIE WYZWAŃ OTOCZENIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO**. Jego celem było wzmocnienie potencjału edukacyjnego, zmodyfikowano program studiów I stopnia na kierunku geografia. Zwiększono zakres ćwiczeń terenowych i zajęć geoinformacyjnych, doposażono sale komputerowe w sprzęt i oprogramowanie oraz sprzęt do ćwiczeń terenowych. Absolwent został wyposażony w dodatkowe kompetencje praktyczne i oraz umiejętności cyfrowe oczekiwane na rynku pracy.

NOWOCZESNY PROGRAM KSZTAŁCENIA PRZYGOTOWUJĄCY STUDENTÓW GEOGRAFII DO ROLI NAUCZYCIELA XXI WIEKU

Celem projektu jest przygotowanie, realizacja i ewaluacja modelowego programu kształcenia studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela geografii i przyrody. W modelowym programie kształcenia studentów proponuje się zwiększony zakres godzin TIK oraz wprowadzenie dodatkowych zajęć terenowych (Geograficzna Letnia Szkoła i Wizyty studyjne w centrach naukowo-

edukacyjnych), szczególnie ważnych w kształceniu współczesnego nauczyciela geografa. Istotnym aspektem kształcenia jest wprowadzone w projekcie spersonalizowane oraz inspirujące wsparcie studentów na etapie własnego rozwoju zawodowego poprzez przedmiot Personalizacja z elementami tutoringu. Dobre przygotowanie do zawodu nauczyciela wzmocni udział doświadczonych nauczycieli/pedagogów, którzy będą wspierali studentów w środowisku szkolnym. Jednoczesne uczestnictwo nauczycieli akademickich w zajęciach organizowanych w ramach szkolnych praktyk psychologiczno-pedagogicznych i praktyk dydaktycznych oraz ścisła współpraca z nauczycielem-opiekunem praktyk, pozwoli lepiej wykorzystać i wzmocnić poprzez praktykę, potencjał akademickiego procesu kształcenia. Istotne dla odpowiedniej realizacji projektu kształcenia jest doposażenie Pracowni Dydaktyki Geografii i Edukacji Ekologicznej WNGiG (od stycznia 2020 r. Laboratorium Dydaktyki Geografii i Badań Edukacyjnych) w nowoczesne technologie oraz zestawy dydaktyczne. Założenia projektu służą odpowiedniemu przygotowaniu studentów do pracy we współczesnej szkole, którzy powinni przekazywać wiedzę w atrakcyjny sposób wykorzystując projekty i metody aktywizujące polegające na rozwiązywaniu problemów, odkrywaniu związków, szukaniu wyjaśnień, nauczaniu przez naukowe dociekanie (IBSE), wzajemnym uczeniu się (LDL). Kształcenie studentów powinno podkreślać uczenie wartościowego korzystania ze zdobyczy technologicznych, wspieranie indywidualnego rozwoju ucznia, przy jednoczesnej postawie refleksji do swoich działań.

Poza projektami stażowymi, które zwiększają szanse absolwentów WNGiG na rynku pracy, zapoczątkowano w 2022 roku cykliczne spotkania pod nazwą **„Dzień Kariery na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych – Studia i co dalej?”**. Pierwsze wydarzenie odbyło się 11 marca 2022 r., kolejne będą organizowane corocznie (zał. 1.5). W ramach „Dnia Kariery” zorganizowano m.in. szkolenia on-line dla studentów wszystkich kierunków studiów stacjonarnych i niestacjonarnych prowadzonych na WNGiG (<https://wngig.amu.edu.pl/wydarzenia/dzien-kariery-na-wngig>).

Dzięki uczestnictwu w przedstawionych poniżej szkoleniach studenci kierunku geografia zdobyli praktyczne umiejętności diagnozowania swoich zdolności, aplikowania o pracę, przygotowywania CV itp.:

- webinar **“ROZWIŃ SKRZYDŁA Z BIUREM KARIER UAM”**. Był to webinar o Biurze Karier UAM. Podczas spotkania zapoznano uczestników z **działalnością Biura Karier**, przedstawiono możliwości portalu kariery JobTeaser oraz zapoznano z szeroką ofertą wsparcia m.in. poprzez konsultacje, badania FRIS czy pomoc w zakresie pisania dokumentów aplikacyjnych. Przekazano również informacje o możliwości odbycia praktyk ponadprogramowych, zarówno w naszym biurze jak i w wybranych instytucjach;
- szkolenie **“ZOSTAŃ PANEM/PANIĄ SWOJEGO CZASU”** Celem szkolenia było nabycie umiejętności podnoszenia efektywności i zarządzania sobą w czasie. Poznano najczęściej stosowane sposoby zarządzania czasem, narzędzia ułatwiające sporządzenie i realizację planu oraz systematyczny rozwój i skonkretyzowanie działań;
- webinar **“A CZY TY MASZ JUŻ SWÓJ PROFIL NA LINKEDIN?”** przedstawiający korzyści i możliwości, jakie daje stworzenie przemyślanego profilu na tym portalu.;
- webinar **“KOMPETENCJE TRANSFEROWALNE NA RYNKU PRACY - JAKIE ZASOBY I MOŻLIWOŚCI MA STUDENT PO STUDIACH GEOGRAFICZNYCH?”**, którego celem była praca ze studentami w zakresie rozpoznania kompetencji, które są szczególnie istotne na rynku pracy i umożliwiają pracę w wielu innych miejscach, rozszerzają perspektywy zawodowe dla osób studiujących kierunki geograficzne;
- szkolenie: **“PRACA W ZESPOLE MIĘDZYKULTUROWYM”**, którego celem była próba zdefiniowania pojęcia kultura i to, w jaki sposób wpływa ona na nasze funkcjonowanie w sytuacjach społeczno-zawodowych. Przedyskutowany zostanie problem kompetencji międzykulturowych i ich roli w procesie komunikowania się oraz analiza specyfiki pracy w zespole międzykulturowym i poszukamy korzyści wynikających z różnorodności;

- szkolenie: **“WYSTĄPIENIA PUBLICZNE W PIGUŁCE”** rozwijające umiejętność skutecznej komunikacji podczas wystąpień publicznych jest czynnikiem przyspieszającym rozwój kariery. Dlatego podczas szkolenia uczestnicy poznali kilka podstawowych zasad, które pozwolą im z większą świadomością przygotować się do kolejnej prezentacji. Uczestnicy dowiedzieli się, od czego zacząć, jak dopasować narzędzia do celu, jak zbudować dobry wstęp i zakończenie, jakich błędów unikać na różnych etapach wystąpienia, jak przygotować materiał wizualny, który wspiera przekaz. Dodatkowo uczestnicy dowiedzą się, jak zwiększać zaangażowanie publiczności poprzez użycie narzędzi interaktywnej komunikacji.

- webinar **“ERASMUS Erasmus-dive into the ocean of possibilities”** - przedstawiono studentom ogólną informację na temat programu Erasmus+. Skupiono się jednak na możliwościach, jakie daje program w budowaniu zarówno CV studenta jak i przyszłej ścieżki kariery. Wskazano w jaki sposób studenci mogą skorzystać z dedykowanych im mobilności: studia zagraniczne oraz staże /praktyki zagraniczne już w bieżącym i przyszłym roku akademickim. Nasz cel to pokazanie możliwości, jaki daje program i sposobu ich realizacji.

- webinar **“Rozmowa rekrutacyjna”** miał na celu pomoc w przygotowaniu się do rozmowy kwalifikacyjnej. Przybliżono 3 etapy przygotowania tj. – wiedza o pracodawcy, analiza ofert pracy, wiedza o nas samych; poznanie zasad budowania relacji z rekruterem, jak zostawić po sobie jak najlepsze wrażenie; analiza odpowiedzi na trudne pytania w rozmowie kwalifikacyjnej.

WNGiG wspiera również różne formy mobilności studentów. W ramach programu Erasmus WNGiG proponuje studentom w ofercie 98 uczelni z którymi zawarł umowy partnerskie (zał. 8.6).

Studenci korzystają z wyjazdów międzynarodowych. Średnio w skali roku z Erasmusa korzysta kilku lub kilkunastu studentów (szczegółowe dane podano w opisie kryterium 7).

Do dyspozycji studentów jest również krajowy program mobilności **MOST**, jednak studenci korzystają rzadziej z niego. Wewnątrz kraju obserwujemy krótsze mobilności wynikające ze współpracy i w ramach współpracy np. promotorów z innymi naukowymi ośrodkami krajowymi.

W związku z pandemią Covid-19 i nowymi wyzwaniami związanymi z ograniczeniem mobilności władze wydziału pracują nad nowymi rozwiązaniami poszerzającymi ofertę w zakresie umiędzynarodowienia studiów. W październiku w Padwie pracownik WNGiG weźmie udział w szkoleniu: *International Staff Training Week “Experimenting with Mobility: what works best to stimulate internationalisation?”*

W myślą o wsparciu naukowym studentów i zapewnieniu większej indywidualizacji kształcenia 17 pracowników WNGiG przeszło szkolenie tutoringowe i od nowego roku akademickiego oferuje studentom możliwość indywidualnej pracy z tutorem nad zaproponowanym przez studenta lub wypracowanym wspólnie problemem.

WNGiG wspiera również inicjatywy zewnętrzne w których studenci wydziału chcą uczestniczyć. Ostatnią taką inicjatywą był kurs obsługi dronów (<https://wngig.amu.edu.pl/studenci/news/zostan-pilotem-drona-z-osrodkiem-szkolenia-i-egzaminowania-pilotow-dronow-dron.edu.pl>).

W celu lepszej komunikacji i rozwiązywania problemów na różnych polach organizowane są raz na semestr spotkania rady programowej ze studentami. Mają one na celu poznanie mocnych i słabych stron funkcjonowania kierunku. Problemy sygnalizowane przez studentów są rozwiązywane albo na poziomie rady programowej, która spotyka się co najmniej raz w miesiącu, albo prodziekana ds. studiów stacjonarnych. Dotyczy to również wszelkich przejawów dyskryminacji i mobbingu. Członkami rad programowych są także studenci, przedstawiciele kierunku geografia, którzy również o takich problemach mogą informować.

Studenci kierunku geografia mogą również skorzystać z rozwiązań i procedur ogólnouniwersyteckich.

Rektor UAM w Poznaniu zarządzeniem nr 36/2016/2017 z dnia 30 listopada 2016 roku w sprawie przeciwdziałania praktykom dyskryminacyjnym w UAM w Poznaniu wprowadziła procedury w zakresie przeciwdziałania mobbingowi. Zarządzenie dotyczy pracowników, doktorantów oraz studentów UAM.

W dokumencie "Polityka równościowa i antydyskryminacyjna Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu" (zał. 8.7) paragraf 6, pkt. 1 zawarty jest przepis, który mówi: każdy członek i członkini wspólnoty uniwersyteckiej (wnioskodawca) może, na piśmie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej, złożyć do rzecznika wnioski o rozpatrzenie sprawy. We wniosku należy wskazać osobę, której czynu dotyczy, opisać przebieg zdarzenia oraz zaprezentować zarzuty i dowody. Wniosek dotyczy sytuacji, która miała miejsce na UAM lub była funkcjonalnie związana z jego działalnością. W dalszej części dokumentu opisane są dalsze kroki (procedury) postępowania w tego typu sprawach.

1. Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:

Jeszcze w roku akademickim 2013/2014 liczba osób studiujących na kierunku geografia i jej specjalnościach wynosiła 1030, obecnie jedynie 370, w tym 349 na studiach stacjonarnych i 21 na studiach niestacjonarnych (stan na 3.10.2022). Jest to jednak trend obserwowany w innych uniwersyteckich ośrodkach geograficznych. Spadek liczby studentów pozwala jednak na przejście na bardziej zindywidualizowaną formę kształcenia oraz zwiększenie możliwości podnoszenia jakości kształcenia. Mniejsze grupy to także lepszy, bardziej efektywny nadzór prowadzących nad ćwiczącymi studentami, czy lepszy kontakt studentów z prowadzącym. Rozwojowi relacji mistrz-uczeń oraz zwiększeniu aktywności studentów w prowadzeniu badań naukowych oraz pozyskiwaniu grantów studenckich dedykowany jest, wdrożony od 1.10.2022 r, wydziałowy program tutoringu.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Dostęp publiczny do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach na kierunku geografia jest prowadzony poprzez **różnorodne kanały komunikacyjne**. Poza tradycyjnymi formami informacji, drukowanymi w postaci tablic informacyjnych, posterów i materiałów informacyjnych udostępnianych na Wydziałach w trybie ciągłym lub w ramach cyklicznych oraz jednorazowych wydarzeń edukacyjnych, stosowane są nowoczesne formy komunikacji i dostępu do informacji, takie jak: strony internetowe, portale i kanały społecznościowe, uniwersyteckie systemy dedykowane USOS i platforma e-learningowa Moodle oraz MS Teams. Szeroki dostęp do informacji zapewniony jest zarówno na poziomie kanałów komunikacyjnych realizowanych przez UAM jak i jednostkom uniwersyteckim prowadzącym kształcenie na kierunku geografia.

- Jednym z podstawowych źródeł informacji internetowej o kierunku geografia jest **podstrona tematyczna strony głównej UAM** (<https://amu.edu.pl/uniwersytet/o-uam/wydzialy-uam/wydzial-nauk-geograficznych-i-geologicznych>), na której kandydaci znaleźć mogą szczegółowe informacje o rekrutacji na studia, a także podstawowe informacje o profilu i lokalizacji WNGiG oraz jego stacjach terenowych. Ponadto na stronie głównej UAM zamieszczane są codziennie aktualizowane informacje,

m.in. o najważniejszych wydarzeniach, osiągnięciach naukowych i organizacyjnych pracowników i studentów WNGiG. Strona UAM udostępnia również link do strony domowej prezentującej szczegółowe informacje o kierunku zarówno dla kandydatów jak i studentów geografii.

- Na **stronie domowej WNGiG** (<http://wngig.amu.edu.pl/>) szczegółowe informacje zebrane są w trzech grupach tematycznych, tj. osobnych zakładkach dla kandydatów, studentów i doktorantów. Zakładka dla kandydata zawiera informację o rekrutacji, a także informacje o studiach pierwszego stopnia (inżynierskich i licencjackich) i drugiego stopnia (magisterskich). Opisane są tutaj szczegółowo prowadzone kierunki i specjalności studiów. Z poziomu wybranego kierunku studiów kandydaci mogą uzyskać informacje dotyczące np. kompetencji absolwenta (zdobyta wiedza, praktyczne umiejętności i kwalifikacje zawodowe) oraz przejść do strony jednostki podrzędnej Wydziału wiodącej w organizacji dydaktyki na danym kierunku studiów (np. http://kartografia.amu.edu.pl/index_en.html) i zapoznać się również z tematyką badawczą, aktualnie realizowanymi projektami i publikacjami pracowników. Ponadto w zakładce znajdują się informacje na temat przygotowania studentów do zawodu nauczyciela geografii w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz informacje dotyczące studiów podyplomowych i doktoranckich. Kandydaci, podobnie jak wszyscy studenci, mają również dostęp do programy studiów i efektów uczenia się dla każdego kierunku. Z poziomu zakładki dla kandydata można przejść do portalu kandydata UAM z aktualnymi informacjami dotyczącymi ważnych wydarzeń (dzień kandydata, oferta studiów i zasady rekrutacji na dany rok), a także znaleźć ważne informacje w formie podcastów (np. wsparcia dojazdu dla osób z trudnościami w poruszaniu się (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/Transport-na-zajecia-dydaktyczne>), a nawet zapisać się na newslettera i otrzymać najciekawsze propozycje wprost na swoją skrzynkę mailową. W zakładce dla studentów Wydziału znajduje się szeroki wachlarz informacji dotyczących różnorodnych tematów związanych z procesem studiowania. W tej części zainteresowani mogą znaleźć aktualności (np. informacje o projektach, wykładach, wydarzeniach i konkursach dla studentów), regulaminów i procedur studiowania, organizacji roku akademickiego, warunków i terminów zaliczeń, egzaminów i prac dyplomowych, ćwiczeń terenowych i praktyk zawodowych oraz programów krajowych i zagranicznych (ERASMUS+). Strona zapewnia również informacje o organizacjach studenckich (koła naukowe, samorząd studencki). Nowa szata graficzna strony internetowej WNGiG oraz organizacja poszczególnych zakładek ułatwia studentom odnajdowanie niezbędnych informacji dostosowanych dla kierunku ich studiów. Wybierając zakładkę kierunki/geografia i specjalności (<https://wngig.amu.edu.pl/studenci/kierunki/geografia>) zainteresowani mają dostęp do harmonogramu zajęć, listy opiekunów, obecnych i poprzednich programów studiów, sylabusów prowadzonych zajęć, ćwiczeń terenowych i praktyk oraz egzaminów i prac dyplomowych dla danego kierunku lub specjalności (w tym zagadnień egzaminacyjnych oraz listę promotorów z proponowaną przez nich tematyką prac dyplomowych). W części dotyczącej kół naukowych zainteresowani mogą uzyskać informację o działalności Koła Naukowego Geografów im. S. Pawłowskiego, Koła Naukowego Geologów, European Geography Association oraz Koła Amerykańskiego Stowarzyszenia Geologów Naftowych. Zakładka dla doktorantów oferuje m.in. informacje dotyczące aktualności, rekrutacji, programu studiów, informacje o trybach nadawania stopnia doktora, samorządzie doktorantów, a także linki do szczegółowych informacji o programach krajowych i zagranicznych dotyczących mobilności i pozyskiwania funduszy (ERASMUS+, MOST, Portal Funduszy Europejskich). Sprawny proces rekrutacji oraz realizacji studiów wspomagany jest dzięki informacjom zawartym na stronie Wydziału w zakładce **Biura Obsługi Studentów**, jak również w zakładce **Sprawy socjalne** (akademiki, stypendia, zapomogi, nagrody), wsparcie dla studentów z niepełnosprawnościami (amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami), wsparcie psychologiczne (<https://uam.sharepoint.com/sites/PoradniaRozwojuIWsparciaPsychicznego>).

Każdego roku stronę internetową Wydziału odwiedza ponad 50 tys. użytkowników, spośród których 73,1% (ponad 47 tysięcy) stanowią osoby odwiedzające ją po raz pierwszy (ryc. 1). Ogólnie, strona internetowa ma ponad pół miliona odsłon rocznie. W cyklu rocznym szczyt odwiedzin, na poziomie 9 tys. użytkowników dziennie, przypadała we wrześniu i październiku, co jest związane z rozpoczęciem roku akademickiego.

- Aktualne zasady rekrutacji oraz szczegółowe informacje o kierunku można uzyskać również przez ogólnouniwersytecki **System Internetowej Rekrutacji** na studia (<https://rekrutacja.amu.edu.pl/kierunki-studiow>).

Ryc. 1. Raport odwiedzin strony internetowej Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych w roku 2020. Wygenerowane za pośrednictwem usługi Google Analytics dla serwisów internetowych UAM, dostęp: 15.09.2022

Wymienione powyżej kanały informacyjne dają również możliwość kontaktu z pracownikami Wydziału, którzy dbają o aktualne informacje na swoich profilach internetowych. Można na nich znaleźć m.in. informacje dotyczące zainteresowań badawczych i publikacjach, prowadzonych zajęciach, proponowanych tematach dyplomowych itd. Podstrony tego typu oferują także informacje kontaktowe (http://klimat.amu.edu.pl/?page_id=2548), umożliwiając interakcje między użytkownikami. Interakcja jest również zapewniona przez wydziałowe platformy komunikacyjne, takie jak:

- **Uniwersytecki System Obsługi Studiów (USOS)**, do którego dostęp realizowany jest zarówno poprzez udostępnienie treści publicznych, niewymagających logowania (np. informacje o strukturze i jednostkach uczelni, kierunkach, oferowanych programach studiów, przedmiotach, sylabusach itp.), jak również treści niepublicznych, z dostępem jedynie dla zarejestrowanych użytkowników. Dla treści niepublicznych w systemie obowiązuje ustalony, hierarchiczny poziom dostępu, zarządzany przez uprawnionych pracowników administracji. Nadrzędną funkcją systemu USOS jest obsługa procesów kształcenia, poprzez zapewnienie zainteresowanym dostępu do planów, przedmiotów, prowadzących oraz grup zajęciowych i uzyskiwanych ocen. Ponadto, system USOS jest ważnym elementem komunikacji pomiędzy pracownikami naukowo-dydaktycznymi i studentami. Pełni on również platformę oceny

jakości kształcenia udostępnioną studentom każdorazowo po zakończonym semestrze w formie ankiety oceniającej zajęcia i prowadzących.

- **Platforma E-learningowa UAM** (Moodle, <https://lms.amu.edu.pl/index.php>), składa się z zestawu aktualizowanych instancji systemu Moodle, z jednolitym logowaniem centralnym przez konto UAM lub jako gość z możliwością przeglądania kursów. Obecna wersja platformy (zmodernizowana w roku 2021) oferuje kursy pogrupowane zgodnie z nowym podziałem do szkół dziedzinowych. WNGiG oferuje obecnie ponad 60 kursów, co stwarza warunki do wykorzystania technologii informacyjnych do nauczania zdalnego (e-learningu), a także wspierania nauczania tradycyjnego. Platforma umożliwia interakcję nauczycieli ze studentami oraz pracę studentów w zespołach, ocenę przedłożonych projektów studenckich z możliwością recenzji i komentarzy, a proces sprawdzania wiedzy może odbywać się w sposób zautomatyzowany poprzez testy i sprawdziany online.
- **Microsoft 365 (MS Teams)** - Platforma Microsoft Office365 jest zbiorem komponentów połączonych między sobą, umożliwiających pracę grupową oraz ujednoliconą komunikację w ramach organizacji. Zbiór ten pracuje w oparciu o model *SaaS* (ang. *Software as a Service*), tj. większość operacji administracyjnych leży po stronie usługodawcy. Studenci Wydziału otrzymują możliwość dostępu do pakietu oprogramowania MS Office365 i MS SharePoint od 2014 roku, a od czasu światowej pandemii COVID-19, po gruntownej modernizacji infrastruktury informatycznej, został wdrożony system MS Teams umożliwiający masowe kształcenie studentów z wykorzystaniem technologii zdalnych. System ten, wspierany przez licencjonowane na UAM narzędzie typu Microsoft 365 i MS One Drive (przestrzeń dyskowa w chmurze), pozwolił na organizację procesu kształcenia całkowicie zdalnie w czasie pandemii. Z powodzeniem można było zaprojektować wirtualne zajęcia (sale i grupy uczestników) zaplanować harmonogram spotkań oraz wielostronną komunikację w formie wideokonferencji z możliwością współdzielenia ekranu, interakcji uczestników (udostępnianie i wspólna edycja dokumentów), a nawet nagrywania i udostępniania filmów instruktażowych. Aby odpowiednio przygotować naszych studentów do nowych warunków, stworzyliśmy serwis **Intranet Studenta**, a w nim specjalną zakładkę dedykowaną także Studentom I roku. W Intranecie, student UAM otrzyma dostęp do najważniejszych aktualności uniwersyteckich, wsparcie zarówno techniczne jak i dydaktyczne.
- **Portale społecznościowe.** W ramach tych kanałów informacyjnych, zarówno UAM (<https://www.facebook.com/amupoznan/>), jak i WNGiG (<https://www.facebook.com/WNGiG>) oferują możliwość komunikacji poprzez Facebook (FB). Treści tutaj zawarte są skierowane do szerokiego grona odbiorców, zarówno studentów, absolwentów, doktorantów i pracowników UAM, jak również kandydatów i wszystkich zainteresowanych. Posty niosą treści o wydarzeniach i propozycjach oferowanych przez Wydział, Uniwersytet, a także organizacje i osoby współpracujące nie należące do Wydziału. Na platformie podejmowane są dyskusje związane z tematami bieżącymi, dotyczącymi specjalności studiów, ofert pracy, praktyk i staży oraz pracy dla studentów i absolwentów. Ponadto publikowane są tutaj informacje o sukcesach zawodowych, sportowych, aktywności społecznej pracowników i studentów, a także posty służące popularyzowaniu badań naukowych. Profil Wydziałowy FB jest również zintegrowany z komunikatorem Messenger umożliwiającym kontakt m.in. z administratorem strony. Profil FB Wydziału wg aktualnych statystyk (wrzesień 2022) obecnie ma ponad 4,3 tysiąca obserwatorów i ponad 4,2 tysiące polubień.
- **Studenckie Koło Naukowe Geografów.** Dodatkowym, cennym źródłem dotyczącym studiów i możliwości realizowania swoich pasji geograficznych jest prowadzona i zarządzana przez studentów należących do koła strona FB (<https://www.facebook.com/SKNGUAM/>). Znajdują

się na nie aktualne informacje o działalności naukowej koła jak również informacje o odbytych i planowanych wyprawach. Strona daje możliwość kontaktu ze studentami doświadczonymi w działalności koła naukowego, a także jest platformą dyskusji na temat działalności koła i studiów geograficznych.

Informacje dotyczące programu studiów, warunków jego realizacji i osiągniętych rezultatach są również dostępne podczas ogólnouniwersyteckich cyklicznych i okolicznościowych wydarzeń edukacyjnych, takich jak **Drzwi Otwarte, Festiwal Nauki oraz Olimpiada Geograficzna**. Wspomniane informacje są dostępne zarówno w czasie trwania wydarzeń edukacyjnych jak również dzięki stronie internetowej, do której informacje mogą zgłaszać pracownicy i studenci WNGiG. Co więcej, studenci biorą czynny udział w pracach rady programowej ds. kierunku geografia i mają realny wpływ na kształt programu studiów i warunki jego realizacji oraz proces informowania poprzez strony internetowe i portale społecznościowe.

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu zwraca szczególną uwagę na prawa użytkowników wszelkich kanałów informacyjnych dotyczące ochrony ich prywatności i powierzonych danych osobowych. Właściwe zabezpieczenia stosuje się z uwzględnieniem aktualnych przepisów prawa, w szczególności ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO – Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE).

Pomimo tego, że większość treści i usług udostępnianych przez UAM i WNGiG za pośrednictwem serwisów internetowych jest dostępna bez rejestracji związanej z koniecznością podawania danych osobowych, to część usług, jak na przykład rejestracja na organizowane wydarzenia, wymaga jednak gromadzenia chociażby podstawowych danych osobowych. W takich sytuacjach ich administratorem jest Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Administrowanie danymi osobowymi, które gromadzone są poprzez np. formularze rejestracyjne na wydarzenia organizowane przez UAM i WNGiG jest zgodne z **Polityką Prywatności Uniwersytetu**. Każdorazowo, kiedy gromadzone są jakiekolwiek dane osobowe, użytkownicy są informowani szczegółowo o celu i warunkach ich przetwarzania. Ponadto zainteresowani mają dostęp do informacji o sposobach zabezpieczenia danych wrażliwych przed bezprawnym dostępem osób nieupoważnionych, jak również przed nieautoryzowanym dostępem, pobraniem, uszkodzeniem, możliwości jakiejkolwiek modyfikacji oraz zniszczeniem lub utratą danych. Wszystkie informacje dotyczące polityki prywatności publikowane są pod adresem <https://amu.edu.pl/polityka-prywatnosci>.

Informacje wrażliwe zgromadzone przez systemy umożliwiające obsługę procesu studiowania i dyplomowania USOS i APD (dane osobowe i arkusze ocen studentów oraz prace dyplomowe i ich recenzje) są dostępne jedynie po założeniu konta przez dziekanat WNGiG i jego weryfikacji dokonanej przez uprawnionych administratorów systemu. Jedynie zalogowani pracownicy dydaktyczni mają prawo do autoryzowanego dostępu do katalogu studentów oraz danych związanych z procesem dydaktycznym. Protokoły ocen studentów są dostępne dla pracowników dydaktycznych prowadzących określony przedmiot, natomiast studenci są uprawnieni do przeglądania treści dotyczących bezpośrednio ich procesu dydaktycznego bez możliwości wglądu do danych innych osób.

WNGiG zamieszcza również informacje zawierające podstawowe dane osobowe pracowników (imię i nazwisko, miejsce pracy, numer telefonu służbowego) zgodnie z zasadą wynikającą z obowiązków służbowych pracownika bez naruszenia zapisów ustawy o ochronie danych (w/w ustawa dotycząca RODO). Wszelkie informacji dotyczące adresów email i innych danych osobowych pracowników są chronione systemem zabezpieczającym przed automatycznym oprogramowaniem hakerskim lub spamingowym.

Jednym z bardzo ważnych obszarów działań władz Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych jest edukacja i kształtowanie świadomości dzieci i młodzieży. Inicjatywa obejmuje współpracę ze szkołami podstawowymi, liceami i technikami, w ramach której oferuje się **Szkołom Partnerskim** (<http://szkolawngig.home.amu.edu.pl/>) opiekę merytoryczną, organizacyjną oraz możliwość udziału uczniów i nauczycieli w specjalnie organizowanych pokazach, warsztatach czy spotkaniach naukowych. Współpraca dotyczy w szczególności prowadzenia wymiany doświadczeń dydaktycznych, wspomagania indywidualnego rozwoju naukowego na różnych poziomach edukacji, współpracy młodzieży szkolnej ze studentami w ramach kół zainteresowań, możliwości udziału w wybranych zajęciach prowadzonych przez pracowników Wydziału czy organizacji wizyt przedmiotowych na WNGiG. Oferta wykładów i zajęć prowadzonych na Wydziale skierowana jest również do wszystkich zainteresowanych szkół.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 9:

Ważnym elementem informowania o studiach geograficznych są wizyty kadry akademickiej w szkołach średnich, podczas których, przy okazji zajęć lub warsztatów, prezentując ofertę i odpowiadając na pytania uczniów. Innym wydarzeniem są specjalnie organizowane przez UAM Drzwi Otwarte, a także Festiwal Nauki i sztuki oraz Noc Naukowców. Z drugiej strony są wizyty uczniów szkół podstawowych i średnich na Wydziale, gdzie mogą zapoznać się z ofertą oraz na własne oczy zobaczyć możliwości naukowe i dydaktyczne. Także sami studenci przedstawiają ofertę Wydziału podczas organizowanych dla uczniów szkół warsztatów. Dużym powodzeniem podczas takich wizyt cieszy się Muzeum Ziemi oraz stanowiska z urządzeniami do wirtualnej rzeczywistości (VR).

Ważnym kryterium prezentacji oferty dydaktycznej, jak również całego procesu dydaktycznego, w tym przekazywania informacji zwrotnej, jest ściśle przestrzeganie przez oba Wydziały przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (tzw. RODO). Cała kadra zarządzająca, pracownicy BOW i BOS oraz nauczyciele akademicy i pracownicy są przeszkoleni i mają certyfikaty RODO. Do tej pory nie odnotowano przypadków łamania przepisów tego rozporządzenia.

Strony internetowe wydziałów prowadzone są przez osoby powołane przez dziekanów. Na przykład na WNGiG jest to pracownik Biura Obsługi Wydziału. Informację na strony internetowe mogą zgłaszać wszyscy pracownicy, organizacje studenckie, dyrektorzy instytutów, zespół ds. promocji oraz oczywiście władze dziekańskie. Wiadomości wymagające wizualizacji są przekazywane zespołowi ds. Promocji, który opracowuje je pod kątem zgodności z Systemem Identyfikacji Wizualnej UAM. Ostateczną decyzję o zamieszczeniu informacji na stronie wydziałowej podejmują władze dziekańskie, kierując się przepisami RODO.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

10.1. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie i monitorowanie

Polityka jakości kształcenia akademickiego na najwyższym poziomie na UAM w Poznaniu ma wieloletnią tradycję. Kontynuując najwyższą jakość kształcenia wprowadzono w roku akademickim 2020/2021 System Doskonalenia Jakości Kształcenia (SDJK), który obowiązuje na całym Uniwersytecie, w tym również na WNGiG. System tworzą w szczególności: 1) rady programowe kierunków studiów lub grup kierunków studiów; 2) rady ds. kształcenia szkół dziedzinowych; 3) uniwersytecka rada ds. kształcenia (<https://jakosc.amu.edu.pl/uszjk/uszjk-zarzadzanie/>). W skład wymienionych zespołów wchodzi nauczyciele akademicy, studenci i doktoranci, a także specjaliści spoza Uniwersytetu, w szczególności przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego.

W nowej strukturze Uniwersytetu bardzo ważną rolę powierzono radom programowym. **Rada programowa we współpracy z prodziekanem ds. kształcenia odpowiada za realizację zadań w zakresie zapewniania, monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia.** W przypadku kierunku geografia jest to rada programowa i dwóch prodziekanów: jeden odpowiada za kształcenie na studiach stacjonarnych, drugi prodziekan na studia niestacjonarnych.

Za wsparcie i nadzór nad zapewnianiem, monitorowaniem oraz doskonaleniem jakości kształcenia poza radą programową w nowej strukturze uniwersytetu odpowiadają: 1) w ramach szkoły dziedzinowej – rada ds. kształcenia szkoły dziedzinowej (Uniwersytet podzielony został na 5 szkół dziedzinowych, WNGiG i Wydział Biologii tworzą Szkołę Nauk Przyrodniczych; <https://jakosc.amu.edu.pl/uszjk/struktura/>); 2) w ramach Uniwersytetu – uniwersytecka rada ds. kształcenia.

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami nadzór merytoryczny i częściowo organizacyjny nad ocenianym kierunkiem studiów sprawuje rada programowa ds. kierunku geografia. Powoływana jest na czas kadencji dziekana, tj. na okres 4 lat z możliwością częściowej wymiany składu osobowego (dotyczy to w szczególności studentów po skończonym cyklu kształcenia). W skład rady wchodzi przedstawiciele obu dyscyplin do których przypisany jest kierunek geografia: pracownicy WNGiG i przedstawiciel drugiego Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Każda rada programowa na WNGiG współpracuje z radami gospodarczymi powołanymi przy kierunku w roku 2021/2022. Ponadto w skład każdej Rady programowej wchodzi przedstawiciele studentów, po jednym z każdego stopnia studiów.

Zakres zadań rady programowej określony jest w paragrafie § 133 Statutu UAM. Należą do nich: 1) sprawowanie nadzoru nad jakością kształcenia na kierunku studiów; 2) zapewnianie i ocenianie jakości kształcenia na kierunku studiów; 3) przygotowanie lub modyfikacja zgodnie z aktualnymi aktami prawnymi programu kształcenia, w tym kierunkowych efektów uczenia się oraz planów studiów; 4) przygotowanie propozycji zasad rekrutacji oraz limitów przyjęć; 5) nawiązywanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu doskonalenia programów kształcenia; 6) przeprowadzenie okresowego przeglądu i weryfikacja programów kształcenia realizowanych w ramach kierunku studiów, w szczególności w zakresie: a) właściwego doboru przedmiotów oraz form zajęć dydaktycznych wymaganych do osiągnięcia założonych efektów uczenia się, b) ustalenia zgodności efektów przypisanych przedmiotom i modułom z efektami kierunkowymi, c) sprawdzania treści programowych przedmiotów w odniesieniu do osiągnięcia założonych efektów uczenia się, d) zatwierdzania kart przedmiotów prowadzonych na kierunku przedmiotów, e) opiniowania tworzenia i znoszenia specjalności, profili, ścieżek dydaktycznych na danym kierunku, f) opiniowania kandydatury promotorów prac dyplomowych, g) zatwierdzania tematów prac dyplomowych, h)

dokonywania okresowej oceny jakości prac dyplomowych realizowanych na kierunku, i) ustalania zasad procesu dyplomowania, j) ustalania zasad obsady kadrowej poszczególnych przedmiotów, z uwzględnieniem wyników ankiet studenckich, k) ustalania strategii promocji kierunku, l) ustalania zasad hospitowania zajęć realizowanych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych na kierunku studiów; 7) przygotowanie materiałów do oceny programowej dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną. Wszystkie te zadania są realizowane przez radę programową kierunku geografia.

Posiedzenia rady programowej ds. kierunku geografia odbywają się co miesiąc w danym roku akademickim, a ich posiedzenia są dokumentowane (zał. 10.1)

Nadzór nad działaniami rad programowych na WNGiG sprawuje Rada ds. Kształcenia Szkoły Nauk Przyrodniczych, a z kolei rady ds. kształcenia na UAM podlegają Uniwersyteckiej Radzie ds. Kształcenia.

W celu zapewnienia monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia wprowadzono następujący harmonogram działania:

1) rady programowe: a) w terminie do 28 lutego każdego roku opracowują rekomendacje dla kierunku studiów uwzględniając słabe i mocne strony realizacji procesu dydaktycznego. Przy formułowaniu rekomendacji uwzględnia się również rekomendacje rady ds. kształcenia szkoły dziedzinowej, b) w terminie do 31 grudnia każdego roku przeprowadzają analizę jakości kształcenia na kierunku studiów na podstawie danych z monitoringu jakości kształcenia oraz opracowują sprawozdanie roczne uwzględniając realizację rekomendacji na kierunku studiów oraz wytyczne uniwersyteckiej rady ds. kształcenia. Sprawozdanie przedkłada się radzie ds. kształcenia szkoły dziedzinowej;

2) rady ds. kształcenia szkół dziedzinowych: a) w terminie do 31 stycznia każdego roku analizują jakość kształcenia na kierunkach studiów realizowanych w szkole dziedzinowej na podstawie sprawozdań rocznych przedłożonych przez rady programowe, przygotowują i przekazują radom programowym rekomendacje rady ds. kształcenia szkoły dziedzinowej uwzględniające słabe i mocne strony realizacji procesu dydaktycznego w szkole, b) w terminie do 28 lutego każdego roku przedkładają uniwersyteckiej radzie ds. kształcenia sprawozdanie na temat zapewniania, monitorowania oraz doskonalenia jakości kształcenia w ramach kierunków studiów prowadzonych w szkole dziedzinowej uwzględniając realizację rekomendacji rady ds. kształcenia szkoły dziedzinowej;

3) uniwersytecka rada ds. kształcenia: a) w terminie do 31 października każdego roku przeprowadza, opracowuje i udostępnia wyniki ogólnouniwersyteckiej ankiety badania jakości kształcenia na Uniwersytecie, b) w terminie do 31 marca każdego roku analizuje sprawozdania rad ds. kształcenia szkół dziedzinowych na temat zapewniania, monitorowania oraz doskonalenia jakości kształcenia w ramach kierunków studiów prowadzonych w szkole dziedzinowej. Opracowuje sprawozdanie na temat funkcjonowania Systemu i przedkłada je rektorowi.

10.2. Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów

Inicjatywa zmian programu studiów wychodzi od rady programowej kierunku studiów lub grupy inicjatywnej w przypadku nowego kierunku studiów, która za zgodą prodziekana przekształca się w zespół ds. nowego kierunku studiów. Dalszy tryb postępowania określa zarządzenie Rektora UAM nr 21 z 15 października 2020 r. Przewodniczący rady programowej przedstawia prorektor ds. kształcenia wniosek o zmianę istniejącego programu studiów w nieprzekraczalnym terminie do 30 kwietnia danego roku. Wniosek o zmianę istniejącego programu studiów musi zawierać: nowy program studiów, opinię rady ds. kształcenia Szkoły Nauk Przyrodniczych oraz opinię rady samorządu studentów WNGiG. Następnie Prorektor ds. kształcenia po zweryfikowaniu wniosku przez Centrum Wsparcia

Kształcenia kieruje wniosek pod obrady Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia w celu jego zaopiniowania.

Wnioski o ustalenie programów studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela wymagają zasięgnięcia opinii w zakresie ich zgodności z obowiązującym standardem kształcenia nauczycieli. Wnioski o zmiany programu studiów Modułu Nauczycielskiego na WNGiG opiniuje Dyrektor Ośrodka Koordynacyjno-Programowego Kształcenia Nauczycieli.

Decyzję o wprowadzeniu pod obrady senatu projektu zmian programu studiów podejmuje rektor po zapoznaniu się z opinią Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia. Zmiany programu studiów mogą być dokonywane raz w ciągu roku akademickiego i obowiązują od nowego cyklu kształcenia.

W przypadku utworzenia nowego kierunku studiów inicjatywę jego utworzenia zgłasza prorektor kierujący Szkołą Nauk Przyrodniczych w porozumieniu z dziekanem WNGiG, przewodniczącym dyscypliny nauk o Ziemi i środowisku jako dyscypliny wiodącej. Zgłoszenie powinno być dokonane w terenie do 30 listopada w roku poprzedzającym rekrutację na nowy kierunek studiów. W zgłoszeniu powinny być zawarte ogólne informacje o nowym kierunku studiów wraz krótkim opisem oraz przypisaniem do dyscyplin naukowych. Prorektor ds. kształcenia powiadamia niezwłocznie innych prorektorów kierujących szkołami dziedziny o zgłoszonej inicjatywie nowego kierunku. W terminie do 30 dni od przedstawienia inicjatywy utworzenia nowego kierunku studiów zainteresowani prorektorzy mogą na piśmie przekazywać zastrzeżenia prorektorowi Szkoły Nauk Przyrodniczych (SNP) lub np. postulaty współuczestnictwa w tworzeniu i prowadzeniu nowego kierunku. Po tym okresie niemożliwe jest wnoszenie zastrzeżeń do tej inicjatywy. Jeśli na tym etapie pojawiają się zastrzeżenia, uruchamiana jest procedura mediacji. W momencie nie osiągnięcia porozumienia sporządzany jest protokół rozbieżności, który zostaje podpisany przez uczestników mediacji i przekazany przez prorektora SNP Uniwersyteckiej Radzie ds. Kształcenia. W przypadku uzyskania zgody dalsze etapy postępowania są takie same jak w przypadku zmiany programu studiów.

Rezultatem monitorowania i doskonalenia programu studiów kierunku geografia było zmodyfikowanie programu studiów kierunku Geografia studia I stopnia w ramach projektu POWER. Pierwszy cykl kształcenia obejmował lata 2018-2020. Modyfikacja uwzględniała m.in. wskazania otoczenia społeczno-gospodarczego i polegała na uwzględnieniu w większym zakresie kompetencji cyfrowych (zwiększono znacznie zakres zajęć geoinformacyjnych). Inne zmiany wprowadzone po konsultacjach ze interesariuszami wewnętrznymi polegały na zmianach programu studiów niestacjonarnych I i II stopnia. Polegały na wprowadzeniu do programu studiów ¼ punktów ECTS zajęć zdalnych (obejmujących głównie wykłady) realizowanych w sposób synchroniczny zgodnie z regulaminem kształcenia na odległość opracowanym przez Ośrodek Wsparcia Kształcenia na Odległość (OWKO). Z inicjatywy oddolnej studentów zrodził się pomysł nowej specjalności na geografii pod nazwą geografika, która łączy wiedzę i kompetencje geograficzne z umiejętnością prezentowania zjawisk geograficznych w formie obrazów, filmów i animacji, wykorzystania nowoczesnych metod dokumentacji geograficznej, promocja geografii w mediach społecznościowych w formie blogów, video-blogów. Na studiach I stopnia studenci tej specjalności ukończyli pełny cykl kształcenia.

Akty prawne na UAM regulujące zasady ustalania programu studiów:

- Zasady ustalania programów studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu:

[Zarządzenie nr 21/2020/2021 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 15 października 2020 r. w sprawie zasad ustalania programów studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu](#)

- Zasady tworzenia programu studiów:

[Zarządzenie nr 49/2020/2021 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie zmiany Zarządzenia nr 383/2019/2020 Rektora UAM z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów](#)

[Zarządzenie nr 383/2019/2020 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad tworzenia programów studiów](#)

- Regulamin studiów UAM:

https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/regulamin-studiow

- Zasady potwierdzania efektów uczenia się

<https://wngig.amu.edu.pl/kandydaci/potwierdzanie-efektow-uczenia-sie>

- Prace dyplomowe:

- [Zarządzenie Rektora Archiwum Prac Dyplomowych](#)
- [Zarządzenie Rektora Jednolity System Antyplagiatowy](#)
- [Zarządzenie Rektora Egzamin dyplomowy](#)
- [Zarządzenie Rektora Otwarty System Antyplagiatowy](#)

- Hospitacje:

[Uchwała w sprawie zasad przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych](#)

[Zasady hospitacji zajęć dydaktycznych](#)

[Plan hospitacji](#) (zał. 10.2)

[Protokół hospitacji](#) (zał. 10.3)

10.3. Monitorowanie i okresowy przegląd programu studiów

Monitorowanie programu studiów obejmuje szereg działań, które powiązane są z realizacją procesu kształcenia. W następstwie restrukturyzacji uniwersytetu wiele z nich realizuje rada programowa. Należą do nich: 1) okresowy, coroczny przegląd programów pod kątem dostosowania ich do aktualnych unormowań prawnych, wewnętrznych ustaleń, rekomendacji rad ds. Kształcenia Szkoły Nauk Przyrodniczych, własnych rekomendacji rady programowej; 2) analiza opinii studentów, nauczycieli akademickich oraz interesariuszy zewnętrznych dotyczących programu i jego realizacji (por. 10.5); 3) analiza wyników egzaminów przewidzianych programem studiów pozwala zidentyfikować problemy związane z realizacją programu studiów i podjąć działania wymagające niekiedy modyfikacji programu studiów (por. 10.4), 4) analiza kariery zawodowej absolwentów kierunku geografia na podstawie bazy ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych. Analiza miejsc zatrudnienia na podstawie informacji od absolwentów kierunku geografia pozwala ocenić program studiów pod kątem wiedzy, umiejętności i kompetencji, które są konkurencyjne na rynku pracy w zawodzie, w zgodzie z wykształceniem; 5) weryfikacja treści sylabusów jako ważny element nadzoru nad realizacją kierunkowych efektów uczenia się, umożliwia eliminację treści kształcenia, wykrycie braku treści programowych i ich uzupełnienie (w roku akademickim 2022/2023 UAM przejdzie na e-sylabus, co znacznie ułatwi wprowadzenie zmian w sylabusach przy modyfikacjach programu studiów).

10.4. Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się z uwzględnieniem poszczególnych etapów kształcenia

Właściwie skonstruowany i realizowany program studiów powinien zapewniać osiągnięcie efektów uczenia się. Jednym ze sposobów oceny stopnia osiągania efektów uczenia się na kierunku geografia jest analiza wyników egzaminów i zaliczeń przewidzianych programem studiów. Analiza pozwala zidentyfikować przedmioty trudne, dla których efekty uczenia osiągnęte są w mniejszym stopniu. Pozwala na zdiagnozowanie problemów, w wielu wypadkach potencjalnych przyczyn i podejmowane

są wówczas działania naprawcze, np. przesunięcie przedmiotu na kolejny rok, semestr, gdy student będzie posiadał większą wiedzę i doświadczenie, omówienie problemu z prowadzącym zajęcia, dlaczego rozkład ocen z przedmiotu odbiega od normalnego (przewodniczący rady programowej/prodzikan).

Rada programowa wykorzystuje również w tym zakresie wyniki dyskusji ze spotkań semestralnych ze studentami, którzy informują o różnych problemach związanych z realizacją programu studiów, w tym wskazują zajęcia wzorowe oraz te o niskiej jakości. Również w tym celu wykorzystywane są ankiety semestralne zamieszczone w USOS, gdzie oceniane są różne aspekty prowadzonych zajęć. Obydwa źródła informacji wykorzystywane są do potwierdzania zgodności treści prowadzonych zajęć do deklarowanych w sylabusach, co jest warunkiem osiągania zakładanych na tej podstawie efektów uczenia się. Szereg informacji prodziekan, a następnie rada programowa uzyskuje ze sprawozdań ze spotkań opiekunów poszczególnych lat ze studentami (zał. 10.6a i 10.6.b). Spotkania te odbywane są przynajmniej 4 razy w roku akademickim (2 razy na semestr). Są one dokumentowane w postaci sprawozdań (zał. 10.4). Bardzo cenne są inicjatywy studentów - badania ankietowe kierunku przeprowadzało również SKNG im. St. Pawłowskiego, aby uzyskać informację, jaką wiedzę, kompetencje i umiejętności osiągają studenci w trakcie realizacji programu studiów, czy są one zgodne z zakładanymi efektami uczenia się, a w jakich obszarach program studiów ich zdaniem powinien być uzupełniony, ponieważ dostrzegają, że takie kompetencje są poszukiwane na rynku pracy.

10.5. Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w doskonaleniu i realizacji programu studiów

Studenci i pracownicy WNGiG pełnią istotną rolę w kreowaniu procesu kształcenia na Wydziale. Są oni pomysłodawcami nowych kierunków i specjalności, które powstają z inicjatywy pracowników, studentów z poparciem kadry naukowo-dydaktycznej (np. geo-grafika). Poprzez swoich przedstawicieli w radzie programowej biorą czynny udział w procesach modyfikacji programów studiów, dyskutowaniu zmian i ich akceptacji. Każda zmiana programu oraz nowe programy studiów muszą zostać zaopiniowane przez Radę Samorządu Studentów WNGiG, która przed jej wydaniem konsultuje programy z najbardziej kompetentnymi studentami w zakresie danego kierunku czy specjalności. Coraz istotniejszy wpływ na kształt programów studiów mają pracodawcy. Ich głosy zbierane były w toku współpracy pracowników naukowych z przedsiębiorstwami, instytucjami, z wniosków po praktykach zawodowych, stażach studenckich w ramach projektów POWER, wizytach studyjnych. Nowym rozdziałem tej współpracy było powołanie Rady Gospodarczej (Rady Przedsiębiorców) przy kierunku studiów uwzględniającej pracodawców zatrudniających naszych absolwentów i współpracujących z WNGiG. W trakcie "Dni Kariery", (<https://wngig.amu.edu.pl/wydarzenia/dzien-kariery-na-wngig>), o corocznej cykliczności, na wydziale odbyła się dyskusja panelowa z udziałem przedstawicieli pracodawców, studentów koordynowana przez radę programową. Było to bardzo ważne spotkanie, na którym rada i studenci mieli okazję usłyszeć, jakie są mocne strony naszych absolwentów na rynku pracy, a nad którymi powinniśmy się pochylić. Pracodawcy zwracali uwagę, że zakres wiedzy prawniczej, umiejętności wykonywania pomiarów geodezyjnych, czy kompetencji miękkich, to obszary nad którymi możemy pracować. Nie zawsze wskazane treści programowe na etapie studiów są doceniane przez studentów, dlatego ich obecność na takich spotkaniach może zaowocować lepszym zrozumieniem działań rad programowych w tym zakresie.

Przykładem współpracy interesariuszy w doskonaleniu programów mogą być także spotkania zorganizowane wiosną 2022 r. z dyrektorami szkół i nauczycielami, które poprzedziły modyfikację programu kształcenia na II stopniu w ramach Modułu Edukacyjnego.

10.6. Wykorzystanie wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku

W celu realizacji zadań w zakresie zapewnienia monitorowania oraz doskonalenia jakości kształcenia można wykorzystywać w szczególności następujące dane: 1) z badań ilościowych, takich jak ogólnouniwersytecka ankieta badania jakości kształcenia przeprowadzana corocznie od 2009/2010 r. (<https://jakosc.amu.edu.pl/badania-jakosci-ksztalcenia/coroczne-badanie-jakosci-ksztalcenia/>) oraz semestralne ankiety oceniające nauczycieli akademickich w USOS.

Przy dostatecznej liczbie respondentów z poszczególnych Wydziałów jednostki te otrzymują bardziej sprofilowane dedykowane do kierunków studiów wyniki ankiety ogólnouniwersyteckiej.

W roku 2021/2022 po raz pierwszy przeprowadzono badania studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych dotyczące kształcenia zdalnego (<https://jakosc.amu.edu.pl/badania-jakosci-ksztalcenia/ocena-ksztalcenia-zdalnego/>).

Wyniki z jednego i drugiego badania omawiane są na posiedzeniach rady programowej i rady ds. kształcenia SNP, a wnioski uwzględniane w sprawozdaniach tych rad (zał. 10.5). Na podstawie Ogólnouniwersyteckiego badania Jakości Kształcenia i jego analizy przygotowywane są rekomendacje na poziomie rad ds. kształcenia, a następnie implementowane są przez rady programowe, które przyjmują je do realizacji. Rady mogą uzupełnić je dodatkowymi rekomendacjami wynikającymi z własnych działań w zakresie monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia.

Działania projakościowe rad programowych na kierunku geografia wynikają także z wymiany doświadczeń na forum ogólnouniwersyteckim. Służą temu "Dni jakości kształcenia", które są corocznym cyklicznym wydarzeniem. Co roku organizatorem tego wydarzenia jest inny wydział, w jego trakcie prowadzone są liczne dyskusje panelowe oraz odbywają się sesje plakatowe. Główną ideą każdej edycji tego wydarzenia jest wymiana dobrych praktyk, polegająca na dzieleniu się doświadczeniami dydaktycznymi oraz ciekawymi inicjatywami edukacyjnymi przez poszczególne wydziały UAM. Do udziału w konferencji zapraszani są przedstawiciele władz uniwersyteckich, a także członkowie gremiów zaangażowanych w doskonalenie jakości kształcenia. Biorą w niej udział nauczyciele akademicy, pracownicy administracji, doktoranci i studenci. W wydarzeniu uczestniczą także reprezentanci instytucji zewnętrznych. Do stałych punktów programu konferencji należy rozstrzygnięcie corocznego konkursu projakościowego Prorektora UAM ds. kształcenia. Prezentacja nagrodzonych projektów stanowi punkt wyjścia dla debat akademickich na temat poprawiania jakości kształcenia na UAM.

Kierunki prowadzone na obu Wydziałach od szeregu lat należą do najlepszych w naszym kraju. Dowodem na wysoki poziom kształcenia oraz wysoką jakość są nagrody i wyróżnienia uzyskane przez WNGiG. Świadczy o tym choćby "Srebrny Certyfikat" Fundacji Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego otrzymany przez WNGiG w 2022 roku za nowoczesne podejście do dydaktyki, świetnie przygotowujące absolwentów na rynek pracy oraz kreujące postawy lidarskie u studentów. Poniżej przedstawiono wykaz nagród oraz wyróżnień za ostatnie cztery lata 2019-2022:

- Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych otrzymał "Certyfikat Srebrny" przyznany przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego za nowoczesne podejście do edukacji praktycznej studentów, kreujące u nich postawy lidarskie;
- kierunek turystyka i rekreacja został uznany za najlepszy kierunek studiów w Polsce w rankingu „Perspektyw” 2022 (w pięciu kolejnych latach 2018-2022);
- kierunek geologia zdobył Certyfikat „Uczelnia Liderów” w 12. edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Szkół Wyższych „Uczelnia Liderów” przyznany przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego,
- kierunek Turystyka i Rekreacja został uznany za najlepszy kierunek studiów w Polsce w rankingu „Perspektyw”,

- kierunek Geografia został uznany za najlepszy kierunek studiów w Polsce w rankingu „Perspektyw” 2021,
- kierunek gospodarka przestrzenna został uznany za najlepszy kierunek studiów w Polsce w rankingu „Perspektyw” w 2021 r.;
- Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych uzyskał certyfikat „Uczelnia Liderów” w 2021 r. przyznany za ocenę kierunku geoinformacja, przyznany przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego,
- kierunek turystyka i rekreacja uzyskał wyróżnienie w Rankingu Wiadomości Turystycznych 2021;
- zespół studentów kierunku kartografia i geomatyka zdobył 1. miejsce w konkursie Głównego Geodety Kraju w 2021 r. za najlepsze wykorzystanie danych i usług GUGiK,
- Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych uzyskał certyfikat „Uczelnia Liderów” w 2020 r. przyznany za ocenę kierunku geoinformacja przyznany przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego,
- kierunek turystyka i rekreacja został uznany za najlepszy kierunek studiów w Polsce w rankingu „Perspektyw” w 2020 r.,
- kierunek geografia uzyskał 2 miejsce w rankingu „Perspektyw” w 2020 r.,
- kierunek gospodarka przestrzenna został uznany za najlepszy kierunek studiów w Polsce w rankingu „Perspektyw” w 2020 r.;
- kierunek geografia specjalność geo-grafika, studia I stopnia, otrzymał certyfikat w IV edycji Ogólnopolskiego Programu Akredytacji Kierunków Studiów „Studia z Przyszłością” przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego. Certyfikat przyznany został na podstawie opinii Komisji Ekspertskiej, reprezentującej środowiska akademickie, gospodarcze i pozarządowe,
- kierunek turystyka i rekreacja został uznany za najlepszy kierunek studiów w Polsce w rankingu „Perspektyw” w 2019 r.;
- kierunek turystyka i rekreacja otrzymał w 2019 roku wyróżniającą ocenę Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

Polityka jakości kształcenia jest bardzo ważnym kryterium funkcjonowania obu Wydziałów. Podlegają one monitorowaniu i w razie potrzeby są zmieniane lub dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań prawnych. Największe zmiany zaszły w 2019 roku, w wyniku wdrożenia w życie Ustawy 2.0 oraz wydzieleniu się ze struktur WNGiG nowego Wydziału i dotyczyły one nowej organizacji

zarządzania całym procesem dydaktycznym, w tym wprowadzenia zupełnie nowych gremiów i procedur. M.in. zlikwidowano tradycyjne dziekanaty, w ich miejsce tworząc biura obsługi wydziału i studentów. Dydaktyka i obsada zajęć stała się wydziałowa, a nie przypisana do instytutów. Zminimalizowano wpływ dyrekcji instytutów na proces dydaktyczny, w tym na obsadę zajęć, co pozwoliło na lepszą optymalizację obciążeń dydaktycznych pracowników. Dawne obowiązki dyrektorów ds. dydaktycznych przejęły rady programowe i władze dziekańskie. Także organizacja ćwiczeń terenowych przeszła na władze dziekańskie, co w przypadku obecnego wzrostu cen za autokary i noclegi pozwala na lepsze zarządzanie nimi i optymalizację ich kosztów.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	Mocne strony 1. Wysoko wykwalifikowana kadra naukowo-dydaktyczna realizująca prace i projekty badawcze w ścisłej zależności z przedmiotami prowadzonymi na kierunku geografia i specjalnościach, szybkie wdrażanie osiągniętych wyników badań do praktyki dydaktycznej, znaczący dorobek publikacyjny pracowników naukowo-dydaktycznych wyrażony w publikacjach indeksowanych w WoS i Scopus. 2. Nowoczesna, bardzo dobrze wyposażona infrastruktura badawcza i dydaktyczna, dobry dostęp do literatury naukowej, stwarzające doskonałe warunki do prowadzenia badań przez studentów. 3. Ponad stuletnia tradycja kształcenia na studiach geograficznych związana z nowatorskimi badaniami naukowymi i ścisłą współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym. 4. Wysoki prestiż Uniwersytetu w regionie i kraju, wyrażony w różnych rankingach, udziałem w programie „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB), certyfikatach, w tym HR Excellence in Research, międzynarodowej akredytacji IEP (Institutional Evaluation Programme), czy też udziałem w europejskim Konsorcjum EPICUR. 5. Bogata oferta specjalności i zajęć do wyboru, silne wsparcie rozwoju naukowego i kształcenia studentów, m.in. poprzez płatne staże zawodowe, praktyki zawodowe, tutoring, projekty i granty dydaktyczne pozwalające na przygotowanie absolwentów do podjęcia pracy w zawodzie zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami interesariuszy zewnętrznych.	Słabe strony 1. Znaczna liczba przypadków niepodjęcia studiów lub rezygnacji studentów z nauki w trakcie trwania I roku. 2. Niedocenywanie osiągnięć dydaktycznych w stosunku do osiągnięć naukowych. 3. Niedoskonały uczelniany system badania losów absolwentów i kontaktów z nimi. 4. Zbyt duże obciążenie nauczycieli akademickich pracami administracyjnymi i organizacyjnymi oraz brak wynagrodzenia w postaci dodatków zadaniowych. 5. Rozbudowany na UAM system procedowania zmian w programach studiów.

Czynniki zewnętrzne	Szanse 1. Zwiększone zapotrzebowanie otoczenia społeczno-gospodarczego na absolwentów z umiejętnościami wykorzystywania nowoczesnych narzędzi geoinformacyjnych. 2. Coraz szersze uwzględnianie zmian środowiska przyrodniczego i zagrożeń związanych z antropopresją w działalności gospodarczej i reagowania na nie. 3. Konkurencyjność i atrakcyjność absolwentów geografii z uwagi elastyczność i łatwość dostosowywania się do zmieniającego się rynku pracy. 4. Zwiększenie umiędzynarodowienia, aplikacyjności oraz komercjalizacji wyników badań naukowych. 5. Współpraca z zagranicznymi uznanymi uczelniami wyższymi w zakresie szkoleń i wdrażania nowych metod kształcenia studentów.	Zagrożenia 1. Zbyt częste zmiany prawne w systemie szkolnictwa wyższego, w tym szczególnie kryteriów ewaluacji, w zasadzie uniemożliwiające długoterminowe planowanie rozwoju Wydziału. Ostatnie z nich spowodowały podział geografii na dwie odrębne dyscypliny naukowe oraz pogorszyły możliwości prowadzenia badań interdyscyplinarnych. 2. Systematycznie malejąca liczba kandydatów na studia, szczególnie II stopnia. 3. Niskie płace nauczycieli akademickich, powodujące odpływ najzdolniejszych absolwentów. 4. Słabe przygotowanie kandydatów na studia związane z obniżeniem poziomu nauczania oraz egzaminu dojrzałości (próg zdawalności jedynie 30%) i związane z tym zastąpienie rozmów kwalifikacyjnych wynikami maturalnymi.
---------------------	---	--

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

.....Poznań....., dnia ...11.10.2022....

(miejscowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku³

Geografia tryb stacjonarny

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat 2019/2020	Bieżący rok akademicki 2022/2023
I stopnia	I	50	33
	II	16	13
	III	18	16
II stopnia	I*	15	26
	II**	7	15
Razem:		106	103

*Przed podziałem na specjalności

**Łącznie specjalności po podziale w połowie I semestru, tj.: ekologia miasta; kartografia i teledetekcja; geografia społeczno-ekonomiczna

Geografia specjalność ekologia miasta

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat 2019/2020	Bieżący rok akademicki 2022/2023
I stopnia	I	25	15
	II	0	5
	III	11	7
II stopnia	I	-	-
	II	-	-
Razem:		36	27

Geografia specjalność geoanaliza społeczno-ekonomiczna

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat 2019/2020	Bieżący rok akademicki 2022/2023
I stopnia	I	30	15
	II	13	10
	III	10	9
II stopnia	I	-	-
	II	-	-
Razem:		53	34

Geografia specjalność geo-grafika

³ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat 2019/2020	Bieżący rok akademicki 2022/2023
I stopnia	I	36	24
	II	24	13
	III	-	21
II stopnia	I	0	0
	II	0	0
Razem:		60	58

Geografia specjalność hydrologia, meteorologia i klimatologia

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat 2019/2020	Bieżący rok akademicki 2022/2023
I stopnia	I	37	39
	II	39	22
	III	51	20
II stopnia	I	21	21
	II	44	15
Razem:		192	117

Geografia tryb niestacjonarny

Poziom studiów	Rok studiów	Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	23	-
	II	-	7
	III	-	-
II stopnia	I	-	-
	II	9	-
Razem:		32	7

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Geografia tryb stacjonarny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	18	10
	2021	18	13
	2022	11	5
II stopnia*	2020	7	6

	2021	10	8
	2022	14	7
Razem:		78	49

*Łącznie specjalności: ekologia miasta; kartografia i teledetekcja; geografia społeczno-ekonomiczna

Geografia specjalność ekologia miasta

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	11	10
	2021	1	0
	2022	8	2
II stopnia	2020	-	-
	2021	-	-
	2022	-	-
Razem:		20	12

Geografia specjalność geoanaliza społeczno-ekonomiczna

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	10	8
	2021	11	7
	2022	16	13
II stopnia	2020	-	-
	2021	-	-
	2022	-	-
Razem:		37	28

Geografia specjalność geo-grafika

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	-	-
	2021	20	18
	2022	9	8
II stopnia	2020	-	-
	2021	-	-
	2022	-	-
Razem:		29	26

Geografia specjalność hydrologia meteorologia i klimatologia

Poziom studiów		Studia stacjonarne
----------------	--	--------------------

	Rok ukończenia	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	51	36
	2021	43	33
	2022	28	25
II stopnia	2020	44	27
	2021	28	14
	2022	29	16
Razem:		223	151

Geografia tryb niestacjonarny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	-	-
	2021	23	-
	2022	12	-
II stopnia	2020	-	6
	2021	-	-
	2022	-	4
Razem:		35	10

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)⁴

Kierunek Geografia studia stacjonarne licencjackie

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6/180
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	2202
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	93
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	173
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku	5

⁴ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	54
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	112 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 2202/100
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia – specjalność Hydrologia, meteorologia i klimatologia, studia stacjonarne licencjackie

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6/180
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	2082
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	96
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	161
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	58
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	112
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60

W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 2082/42
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia – specjalność Ekologia miasta, studia stacjonarne licencjackie

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6/180
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	2159
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	94
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	164
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	56
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	112
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 2159/17
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia – specjalność Geo-grafika, studia stacjonarne licencjackie

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6/180
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	2263
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	94
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	152
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	54
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	112
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 2263/17
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia – specjalność Geoanaliza społeczno-ekonomiczna

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6/180
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	2128
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	92

łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	166
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	54
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	120 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 2128/17
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia studia stacjonarne uzupełniające

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4/120
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	GSE-989, KiT-1066, EM – 1099
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	62
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	112
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	93
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	Brak

Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	Brak
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. GSE-989, KiT – 1066, EM – 1099/49
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia – specjalność Hydrologia, meteorologia i klimatologia, studia stacjonarne uzupełniające

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4/120
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	1158
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	65
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	116
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	40
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	brak
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	brak
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 1158/4

2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /
---	------

Kierunek Geografia – specjalność Geo-grafika, studia stacjonarne uzupełniające

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4/120
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	1087
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	63
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	114
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	40
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	brak
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	brak
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 1087/4
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia – specjalność Geomorfologia stosowana- studia stacjonarne –uzupełniające

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4/120

łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	1102
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	63
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	114
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	40
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	brak
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	brak
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 1102/4
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. /

Kierunek Geografia studia licencjackie niestacjonarne

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	3 lata/180 ECTS
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	1227
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	53
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	166
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5

łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	58
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	brak
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	brak
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. /
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. 1227/480

Kierunek Geografia studia uzupełniające niestacjonarne

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4/120
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	Geoeologia – 554, HMiK -589, GSE -563, SIG - 574
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	35-37 w zależności od specjalności
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	118
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	82
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	Brak
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	Brak
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	

1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. /
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	Dla realizowanej specjalności HMiK 589/175

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów⁵

Kierunek Geografia, studia I stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Podstawy geografii	wykład	20	2
Kartografia i topografia	wykład, laboratorium	60	5
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Geomorfologia	wykład, laboratorium	60	5
Regiony geograficzne świata cz. I (fizycznogeograficzna)	wykład	30	3
Metodyka pracy naukowej i ochrona własności intelektualnej	wykład, laboratorium	20	2
Meteorologia i klimatologia	wykład, laboratorium	60	5
Hydrologia i oceanografia	wykład, laboratorium	60	5
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Regiony geograficzne świata cz. II (społeczno-ekonomiczna)	wykład	30	3
Geografia ludności i osadnictwa	wykład, laboratorium	60	4
Ćwiczenia terenowe z meteorologii i hydrologii (8 dni po 8 godz. = 64 godz.)	ćwiczenia terenowe	64	3
Ćwiczenia terenowe z kartografii i topografii (7	ćwiczenia terenowe	56	2

⁵ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

dni po 8 godz. = 56 godz.)			
Ćwiczenia terenowe z geomorfologii (6 dni x 8 godz. = 48 godz.)	ćwiczenia terenowe	48	2
Geografia polityczna	wykład	20	2
Geologia	wykład, laboratorium	60	4
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Geografia rolnictwa	wykład, laboratorium	30	3
Gleboznawstwo i geografia gleb	wykład, laboratorium	45	3
Regionalna geografia fizyczna Polski	wykład	20	2
Regionalna geografia ekonomiczna Polski	wykład	20	2
Metody teledetekcji w geografii	wykład, laboratorium	45	3
Geografia przemysłu	wykład, laboratorium	30	3
Ćwiczenia regionalne - kompleksowe (9 dni po 8 godz. = 72 godz.)	ćwiczenia terenowe	72	3
Ćwiczenia terenowe z geografii społeczno-ekonomicznej (8 dni po 8 godz. = 64 godz.)	ćwiczenia terenowe	64	3
Ćwiczenia terenowe z gleboznawstwa (3 dni po 8 godz. = 24 godz.)	ćwiczenia terenowe	24	2
Gospodarka i planowanie przestrzenne	wykład, laboratorium	60	5
Podstawy kształtowania i ochrony środowiska	wykład, laboratorium	60	5
Seminarium licencjackie	seminarium	15	2
Laboratorium licencjackie	laboratorium	15	2
Geografia turystyki	wykład, laboratorium	30	2
Monitoring środowiska przyrodniczego	wykład, laboratorium	30	2
Geografia komunikacji i usług	wykład, laboratorium	30	2
Biogeografia	wykład, laboratorium	30	2

Seminarium licencjackie	seminarium	15	5
Laboratorium licencjackie	laboratorium	15	2
Razem:		1433	109
przedmioty do wyboru			
Obszary chronione w Polsce	wykład	15	2
Geoarcheologia	wykład	15	2
Rozwój myśli geograficznej	wykład	15	2
Geografia społeczna	wykład i laboratorium	30	3
Fizyka i chemia Ziemi	wykład i laboratorium	30	3
Klimatologia regionalna	wykład	30	3
Gospodarka leśna i rybołówstwo	wykład	15	2
Gospodarka wodna	wykład	15	2
Obszary konfliktów na świecie	wykład	15	2
Zmiany środowiska w historii Ziemi	wykład	15	2
Ekologia jezior i torfowisk	wykład	15	2
Infrastruktura geodanych w badaniach środowiska	wykład	30	3
Polityka środowiskowa	wykład	15	2
Cywilizacje i środowisko	wykład	30	3
Globalne ocieplenie i ekosystemy	wykład	15	2
Gospodarka wodna wybranych regionów świata	wykład	15	2
Klimat miasta	wykład	15	2
Kras i jaskinie	wykład	15	2
Geoekologia	wykład i laboratorium	60	4
Geograficzne aspekty globalizacji	wykład	15	2
Strefa polarna	wykład	15	2
Integracja europejska	wykład	15	2

Procesy hydrologiczne w zlewni	wykład	15	2
Przedmioty do wyboru z oferty WNGiG	wykład	30	4
Paleogeografia	wykład	60	4
Biometeorologia	wykład	30	3
Geomorfologia antropogeniczna	wykład	30	3
Praktyczne aspekty oceny środowiska przyrodniczego	wykład	30	3
Regiony innowacyjne w Europie	wykład	20	2
Współczesne problemy rozwoju miast	wykład	20	2
Georóżnorodność - aspekt środowiskowy, kulturowy i prawny	wykład	15	2
Przedmioty do wyboru z oferty WNGiG	wykład	15	2
Razem:		715	78

Kierunek Geografia, studia I stopnia, specjalność Geo-grafika, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Podstawy geografii	wykład	30	3
Podstawy kartografii i geoinformacji	wykład, laboratorium	30	2
Podstawy geologii i gleboznawstwa	wykład, laboratorium	45	4
Krajobraz naturalny i kulturowy	wykład, konwersatorium	45	4
Geografia społeczno-ekonomiczna	wykład, laboratorium	90	6
Meteorologia i klimatologia	wykład, laboratorium	45	4
Hydrologia i oceanografia	wykład, laboratorium	45	4
Geomorfologia	wykład, laboratorium	60	5
Fotografia przyrodnicza	wykład, laboratorium	45	3

Ćwiczenia terenowe: Fotografia przyrodnicza (5 dni x 8 godz. = 40 godz.)	ćwiczenia terenowe	40	2
Ćwiczenia terenowe regionalne: Krajobraz naturalny i kulturowy Wielkopolski (5 dni x 8 godz. = 40 godz.)	ćwiczenia terenowe	40	2
Kartowanie środowiska przyrodniczego	wykład, laboratorium	60	5
Strefowość i piętrowość krajobrazów	wykład, laboratorium	45	4
Monitoring i dokumentacja geograficzna	wykład, laboratorium	45	4
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Edukacja ekologiczna	wykład, laboratorium	30	2
Regionalna geografia fizyczna Polski	wykład	20	2
Regionalna geografia ekonomiczna Polski	wykład	20	2
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	4
Zjawiska ekstremalne	wykład	15	2
Ćwiczenia terenowe z kartowania środowiska przyrodniczego (5 dni x 8 godz. = 40 godz.)	ćwiczenia terenowe	40	2
Ćwiczenia terenowe: Monitoring i dokumentacja geograficzna (5 dni x 8 godz. = 40 godz.)	ćwiczenia terenowe	40	2
Regionalna geografia fizyczna świata	wykład	20	3
Prezentacja i wizualizacja graficzna krajobrazu	wykład, laboratorium	60	5
Ochrona i promocja georóżnorodności	wykład	30	2
Regionalna geografia ekonomiczna świata	wykład	20	3

Ewolucja środowiska przyrodniczego	wykład, laboratorium	30	3
Ochrona i promocja bioróżnorodności	wykład	30	2
Razem:		1110	89
przedmioty do wyboru			
Przyroda w mieście	wykład	15	2
Wizualizacja kartograficzna i redakcja map	wykład, laboratorium	45	3
Promocja geografii w sieciach społecznościowych	wykład, laboratorium	45	4
Film przyrodniczy	wykład, laboratorium	45	4
Unikalne środowiska geograficzne	wykład	30	2
Kartografia internetowa i multimedialna	wykład, laboratorium	45	4
Modelowanie 3D obiektów geograficznych	wykład, laboratorium	45	4
Wizualizacja i animacja procesów przyrodniczych	wykład, laboratorium	45	4
Razem:		315	27

Kierunek Geografia, Specjalność: Hydrologia, meteorologia i klimatologia, studia I stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Podstawy nauk geograficznych	wykład,	20	2
Regiony geograficzne świata cz. I (fizycznogeograficzna)	wykład,	30	3
Kartografia i topografia	wykład, laboratorium	60	5
Matematyka i statystyka	wykład, laboratorium	60	5
Ekonomia i przedsiębiorczość	wykład,	30	3

Geomorfologia	wykład, laboratorium	60	4
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Źródła danych i metody badań w hydrologii, meteorologii i klimatologii	laboratorium	30	3
Meteorologia i klimatologia	wykład, laboratorium	75	5
Hydrologia i oceanografia	wykład, laboratorium	60	5
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Ćwiczenia terenowe z meteorologii (6 dni po 8 godz. = 48 godz.)	ćwiczenia terenowe	48	3
Ćwiczenia terenowe z hydrologii (6 dni po 8 godz. = 48 godz.)	ćwiczenia terenowe	48	3
Regionalna geografia fizyczna Polski	wykład	20	3
Klimat Polski	wykład, laboratorium	30	3
Geologia	wykład, laboratorium	60	5
Geografia społeczno-ekonomiczna	wykład, laboratorium	90	6
Hydrologia Polski	wykład, laboratorium	45	4
Klimatologia ogólna i regionalna	wykład, laboratorium	45	4
Hydrogeologia	wykład, laboratorium	60	5
Gospodarka wodna	wykład, laboratorium	45	3
Hydrologia regionalna	wykład, laboratorium	30	4
Bioklimatologia	wykład, laboratorium	45	4
Procesy hydrologiczne w zlewni	wykład	20	2
Seminarium dyplomowe	seminarium	15	1
Seminarium dyplomowe (w tym przygotowanie do egzaminu dyplomowego oraz	seminarium	15	7

złożenie pracy dyplomowej)			
Laboratorium dyplomowe	laboratorium	45	10
Razem:		1146	108
przedmioty do wyboru			
Pomiary meteorologiczne	wykład, laboratorium	30	3
Regiony geograficzne świata cz. II (społeczno-ekonomiczna)	wykład	30	3
Hydrometria	wykład, laboratorium	30	3
Socjologia przestrzeni	wykład	30	2
Rozwój myśli geograficznej	wykład	15	2
Ćwiczenia terenowe z kartografii i topografii (5 dni po 8 godz. = 40 godz.)	ćwiczenia terenowe	40	3
Budownictwo wodne	wykład	15	2
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Fizyka i chemia Ziemi	wykład, laboratorium	30	2
Hydrologia stosowana	laboratorium	30	2
Monitoring środowiska przyrodniczego	wykład, laboratorium	30	3
Metody badań w hydrologii, meteorologii i klimatologii	laboratorium	30	2
Mezoskalowe zjawiska konwekcyjne	wykład	15	2
Technologie uzdatniania wody i oczyszczania ścieków	wykład	15	2
Zmiany środowiska w historii Ziemi	wykład	15	2
Gleboznawstwo i geografia gleb	wykład, laboratorium	45	4
Teledetekcja	wykład, laboratorium	45	4

Ćwiczenia terenowe z gleboznawstwa (3 dni po 8 godz. = 24 godz.)	ćwiczenia terenowe	24	3
Regionalna geografia ekonomiczna Polski	Wykład	20	2
Astronomiczne podstawy geografii	wykład	15	2
Podstawy meteorologii synoptycznej	wykład, laboratorium	30	3
Ochrona i rekultywacja wód powierzchniowych i podziemnych	wykład, laboratorium	30	3
Podstawy kształtowania i ochrony środowiska	wykład, laboratorium	60	5
Agrometeorologia	laboratorium	15	2
Ekologia krajobrazu	wykład, laboratorium	45	3
Gospodarka i planowanie przestrzenne	wykład, laboratorium	60	5
Przedmioty do wyboru z oferty WNGiG	wykład	15	2
Przetwarzanie danych meteorologicznych	laboratorium	30	3
Hydromechanika	wykład, laboratorium	30	3
Zasoby i ochrona atmosfery	wykład	30	3
Meteorologia lotnicza	wykład	15	2
Antropogeniczne zmiany obiegu wody	wykład	15	2
Biogeografia	wykład, laboratorium	45	3
Przedmioty do wyboru z oferty WNGiG	wykład	30	2
Razem:		984	92

Kierunek Geografia, studia II stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Metodologia geografii	wykład	30	4

Społeczno-ekonomiczne aspekty globalizacji	wykład	30	3
Globalne zmiany środowiska	wykład	30	3
Metody badań geograficznych (3 Instytuty *10 godz.)	laboratorium	30	3
Metody regionalizacji (3 Instytuty*10 godz.)	wykład i laboratorium	60	5
Geoinformacyjna analiza środowiska	laboratorium	30	2
Proseminarium (3 Instytuty*5 godz.)	seminarium	15	1
Razem:		225	21
Specjalność Geografia społeczno-ekonomiczna			
Współczesne problemy geografii społecznej i ekonomicznej	wykład	30	4
Seminarium magisterskie	seminarium	15	2
Geografia wsi	wykład	30	3
Geografia miast	wykład	30	3
Metody analizy przestrzennej	wykład i laboratorium	30	4
Ćwiczenia terenowe - dyplomowe (5 dni x 8 godz. = 40 godz.)	ćwiczenia terenowe	40	3
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	3
Planowanie przestrzenne	Laboratorium	30	2
GIS w analizie zjawisk społeczno-gospodarczych	Laboratorium	30	3
Teoria regionu społeczno-ekonomicznego	wykład i laboratorium	30	4
Lokalizacja działalności gospodarczej	wykład	30	4

Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	4
Metody analizy przestrzennej w skali lokalnej i regionalnej	wykład	30	4
Rozwój regionalny i polityka regionalna	wykład	30	4
Przemysł i usługi we współczesnej gospodarce	wykład	30	4
Strategia rozwoju gminy	laboratorium	30	2
Seminarium magisterskie (w tym przygotowanie do egzaminu dyplomowego oraz złożenie pracy dyplomowej)	seminarium	30	12
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	4
Systemy transportowe	wykład	15	3
Człowiek a środowisko	wykład	15	4
Ekonometria przestrzenna	laboratorium	15	3
Spółeczno-ekonomiczna geografia Europy	wykład	15	4
Razem:		655	91
Specjalność Kartografia i teledetekcja			
Spektroskopia odbiciowa i fotogrametria bliskiego zasięgu	wykład i laboratorium	45	2
Seminarium magisterskie	seminarium	15	1
Kartografia internetowa	wykład i laboratorium	45	2
Mapoznawstwo i geoportale	laboratorium	15	1
Teledetekcja niskiego pułapu lotniczego	wykład i laboratorium	30	3

Zasady wykonywania prac topograficznych	wykład i laboratorium	45	4
Odwzorowania kartograficzne stosowane w polskich opracowaniach kartograficznych	wykład	15	2
Cyfrowe przetwarzanie obrazów	laboratorium	30	3
Seminarium magisterskie	seminarium	30	3
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	2
Zasady tworzenia standardowych opracowań kartograficznych oraz kartograficznych opracowań tematycznych	wykład i laboratorium	60	6
Ćwiczenia terenowe (6 dni po 8h = 48h)	ćwiczenia terenowe	48	2
Metody prezentacji kartograficznej	wykład i laboratorium	45	6
Projektowanie map	wykład i laboratorium	30	4
Skaning laserowy	wykład i laboratorium	30	5
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	2
Fotogrametria lotnicza i satelitarna	wykład i laboratorium	45	6
Zasady generalizacji kartograficznej	laboratorium	15	2
Ocena sensorów i produktów teledetekcyjnych	laboratorium	15	1
Seminarium magisterskie (w tym przygotowanie do egzaminu dyplomowego oraz złożenie pracy dyplomowej)	seminarium	30	13

Zagadnienia prawne, techniczne i organizacyjne z zakresu geodezji i kartografii	laboratorium	15	3
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	7
Zasady funkcjonowania i projektowania systemów oraz usług geoinformacyjnych w ramach krajowej Infrastruktury Informacji Przestrzennej	wykład i laboratorium	30	5
Klasyfikacja obrazów wielospektralnych i ich georeferencja	wykład i laboratorium	3	2
Razem:		756	91
Specjalność Ekologia miasta			
Seminarium magisterskie	seminarium	30	2
Gospodarka wodna w mieście	konwersatorium	15	2
Globalne cykle biogeochemiczne	wykład	15	2
Bioróżnorodność i jej ochrona	konwersatorium	15	2
Innowacje proekologiczne w miastach	laboratorium	15	2
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	3
Urbanistyka	wykład	30	3
Modelowanie systemów społeczno-ekologicznych	laboratorium	15	2
Bazy danych przestrzennych	wykład i laboratorium	30	3
Czysta i inteligentna mobilność w miastach europejskich	konwersatorium	15	2

Współczesne procesy urbanizacyjne	wykład	15	2
Wybrane problemy ekologii miast polskich	laboratorium	15	2
Globalne ocieplenie i reakcje ekosystemów	ćwiczenia	15	2
Wyzwania miast europejskich w dobie zmian klimatycznych	konwersatorium	15	2
Problemy współczesnych cywilizacji	konwersatorium	15	2
Archeologia miejska - aspekty kulturowe i prawne	konwersatorium	15	2
Metabolizm miasta	wykład	15	2
Seminarium magisterskie	seminarium	30	7
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	4
Biogeochemia i badania izotopowe środowiska miejskiego	wykład	15	2
Biomonitoring	wykład i laboratorium	30	4
Modelowanie ekologiczne	wykład i laboratorium	30	4
Rewitalizacja miast	wykład i laboratorium	30	3
Wybrane aspekty geologii obszarów miejskich	wykład	15	2
Pozyskiwanie środków i planowanie projektów	konwersatorium	30	2
Negocjacje i kontakty z otoczeniem (PR)	laboratorium	15	1
Partycypacja społeczna	laboratorium	15	1
Seminarium magisterskie (w tym przygotowanie do egzaminu dyplomowego)	seminarium	30	9

oraz złożenie pracy dyplomowej)			
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	6
Architektura krajobrazu	wykład	15	2
Programy UE i ONZ wobec problemów środowiskowych	konwersatorium	30	2
Teoria systemów	wykład	30	3
Idea inteligentnych miast i ekorozwiązania	wykład i konwersatorium	30	3
Współczesne wyzwania i kierunki ekologii miasta	konwersatorium	15	1
Funkcjonowanie zlewni małych rzek w warunkach miejskich	konwersatorium	15	1
Ekologia historyczna miasta	konwersatorium	15	1
Procesy geomorfologiczne w mieście	konwersatorium	15	1
Razem:		810	100

Kierunek Geografia, Specjalność: Hydrologia, meteorologia i klimatologia, studia II stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Seminarium dyplomowe	Seminarium	30	4
Laboratorium dyplomowe	Laboratorium	30	3
Metodologia geografii	Wykład	30	4
Meteorologia synoptyczna	Wykład, laboratorium	25	2
Chemia atmosfery i hydrosfery	Wykład	15	2
Limnologia	Wykład, laboratorium	25	2
Oceanografia	Wykład	30	3
Topoklimatologia	Wykład, laboratorium	20	3

Metody regionalizacji (3x10)	Laboratorium	30	5
Seminarium dyplomowe	seminarium	30	4
Laboratorium dyplomowe	laboratorium	30	3
Programowanie w meteorologii i klimatologii	Wykład, laboratorium	40	3
Ćwiczenia terenowe specjalnościowe (8 dni po 8 godz. = 64 godz.)	Ćwiczenia terenowe	64	3
Seminarium dyplomowe	Seminarium	10	6
Laboratorium dyplomowe	Laboratorium	10	3
Matematyczne modelowanie procesów hydrologicznych	Wykład, laboratorium	30	5
Matematyczne modelowanie procesów meteorologicznych i klimatycznych	Wykład, laboratorium	30	5
Seminarium dyplomowe (w tym przygotowanie do egzaminu dyplomowego oraz złożenie pracy dyplomowej)	Seminarium	30	16
Laboratorium dyplomowe	Laboratorium	30	4
Razem:		539	80
przedmioty do wyboru			
Współczesne zmiany klimatyczne	wykład	20	2
Współczesne antropogeniczne zmiany biosfery	wykład	15	2
Badania znacznikowe w hydrologii i hydrogeologii	wykład, laboratorium	30	3
Fizyka atmosfery i hydrosfery	wykład, laboratorium	30	3
Hydrochemia	wykład, laboratorium	25	2
Hydrologia wód podziemnych	wykład	10	2

Kryzys wody na świecie	wykład	10	2
Wizualizacja kartograficzna w hydrologii i klimatologii	laboratorium	15	2
Metody statystyczne w hydrologii i klimatologii	laboratorium	15	2
Geoinformacyjna analiza środowiska	laboratorium	30	2
Hydrologiczne konsekwencje współczesnych zmian klimatu	wykład	15	2
Strefowość biogeograficzna Ziemi	wykład	15	2
Ekstremalne zjawiska hydrologiczne i meteorologiczne	wykład	15	2
Społeczno-ekonomiczne aspekty globalizacji	wykład	30	3
Przedmioty do wyboru z listy wydziałowej (wykłady 15 lub 30 godzin, odpowiednio 1 lub 2 pkt. ECTS)	wykład	30	2
Klimat miasta	wykład	15	2
Hydrologia obszarów miejskich	wykład	10	2
Ramowa Dyrektywa Wodna	wykład	10	2
Dynamika warstwy tarcowej	wykład	15	2
Gospodarka wodna wybranych regionów świata	wykład	10	2
Przedmioty do wyboru z listy wydziałowej (wykłady 15 lub 30 godzin, odpowiednio 2 lub 4 pkt. ECTS)	wykład	30	4
Razem:		395	47

Kierunek Geografia, Specjalność: Geo-grafika, studia II stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS
-------------------------	-------------------	----------------------------	---------------------

		stacjonarne/niestacjonarne	
przedmioty obowiązkowe			
Komunikacja wizualna w naukach o Ziemi	wykład i laboratorium	60	6
Geoinformacyjna analiza środowiska	laboratorium	30	2
Globalne zmiany środowiska	wykład	30	3
Współczesne problemy nauk o Ziemi	wykład	30	4
Metodologia geografii	wykład	30	4
Metody regionalizacji	wykład i laboratorium	60	5
Seminarium magisterskie	seminarium	15	2
Wizualizacja naukowa w Geografii	wykład i laboratorium	45	5
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Pracownia magisterska	laboratorium	30	2
Ćwiczenia terenowe z komunikacji wizualnej (6 dni x 8 godz. = 48 godz.)	ćwiczenia terenowe	48	2
Medialne aspekty zmian klimatu	wykład i laboratorium	45	5
Seminarium magisterskie	seminarium	30	6
Pracownia magisterska	laboratorium	30	4
Seminarium magisterskie	seminarium	30	12
Pracownia magisterska	laboratorium	30	8
Razem:		573	74
przedmioty do wyboru			
Internetowe wizualizacje informacji geograficznej	laboratorium	30	3
Kolory krajobrazu	wykład i laboratorium	30	3
Geozagrożenia w komunikacji medialnej	wykład i laboratorium	30	3
Dynamika środowiska przyrodniczego	wykład	30	3
Prezentacja kartograficzna i projektowanie map	wykład i laboratorium	30	3

Prezentacja zjawisk społecznych	laboratorium	30	3
Wizualizacja danych wielowymiarowych	laboratorium	30	4
Wizualizacja i prezentacja trendów czasowych	wykład i laboratorium	45	5
Kartografia historyczna	wykład i laboratorium	30	3
Geowizualizacja procesów historycznych	wykład i laboratorium	30	3
Techniki wizualne w edukacji ekologicznej	laboratorium	30	3
Fotogrametria i wizualizacja terenu	wykład i laboratorium	30	3
Sztuczna inteligencja w naukach o Ziemi	wykład	30	4
Rzeczywistość wirtualna w promocji informacji geograficznej	laboratorium	30	4
Etyka danych	wykład	15	2
Geomarketing	wykład	15	2
Razem:		465	51

Kierunek Geografia, Specjalność: Geomorfologia stosowana, studia II stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy	Forma/formy zajęć	łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Metody badań geomorfologicznych (1)	wykład i laboratorium	60	6
Geoinformacyjna analiza środowiska	laboratorium	30	2
Globalne zmiany środowiska	wykład	30	3
Współczesne problemy nauk o Ziemi	wykład	30	4
Metodologia geografii	wykład	30	4
Metody regionalizacji	wykład i laboratorium	60	5
Strefy krajobrazowe Ziemi	wykład	30	4

Metody badań geomorfologicznych (2)	wykład i laboratorium	60	5
Seminarium magisterskie	seminarium	30	2
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	2
Geomorfologia stosowana i geoinżynieria	wykład i laboratorium	45	4
Geozagrożenia	wykład i laboratorium	45	4
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	3
Seminarium magisterskie	seminarium	30	12
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	8
Razem:		600	72
przedmioty do wyboru			
Geomorfologia fluwialna	wykład i laboratorium	30	3
Geomorfologia glacialna i peryglacialna	wykład i laboratorium	30	3
Geomorfologia systemu stokowego	wykład i laboratorium	30	3
Geomorfologia litoralna i eoliczna	wykład i laboratorium	30	3
Geomorfologia planetarna	wykład i laboratorium	30	3
Ćwiczenia terenowe z kartowania geomorfologicznego (6 dni x 8 godz. = 48 godz.)	ćwiczenia terenowe	48	3
Rzeźbotwórcza aktywność człowieka	wykład i laboratorium	30	3
Metody badań geoaicheologicznych	wykład i laboratorium	30	3
Zmiany klimatu a geomorfologia	wykład i laboratorium	30	4
Geomorfometria	wykład i laboratorium	30	4
Biogeomorfologia	wykład i laboratorium	30	4

Współczesna przemiany rzeźby Polski i świata	wykład	15	2
Geomorfologia w dokumentacji środowiskowej	wykład i laboratorium	30	4
Modelowanie procesów geomorfologicznych	wykład i laboratorium	30	4
Georóżnorodność i geoparki	wykład	15	2
Razem:		438	48

Kierunek geografia, studia I stopnia, profil ogólnoakademicki, studia niestacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Wstęp do geografii	wykład	15	3
Hydrologia i oceanografia	wykład i ćwiczenia	30	5
Meteorologia i klimatologia	wykład i laboratorium	30	5
Geografia ludności i osadnictwa	wykład i ćwiczenia	30	5
Kartografia i topografia	wykład i laboratorium	30	5
Geografia polityczna	wykład	15	4
Geologia	wykład i laboratorium	30	5
Metodyka pracy naukowej i ochrona własności intelektualnej	ćwiczenia	10	2
Regionalna geografia fizyczna Polski	wykład	15	4
Regionalna geografia ekonomiczna Polski	wykład	15	4
Systemy informacji geograficznej	wykład i laboratorium	40	4
Geomorfologia	wykład i ćwiczenia	30	5
Geografia rolnictwa	wykład i ćwiczenia	20	4
Geografia komunikacji i usług	wykład i ćwiczenia	30	5
Gleboznawstwo i geografia gleb	wykład i laboratorium	20	3

Teledetekcja	wykład i laboratorium	20	3
Regionalna geografia fizyczna świata	wykład	15	3
Regionalna geografia ekonomiczna świata	wykład	15	3
Geografia przemysłu	wykład i ćwiczenia	20	3
Biogeografia	wykład i ćwiczenia	20	3
Gospodarka i planowanie przestrzenne	wykład i ćwiczenia	30	5
Geoekologia	wykład i ćwiczenia	30	5
Podstawy kształtowania i ochrony środowiska	wykład i ćwiczenia	30	5
Laboratorium licencjackie	ćwiczenia	15	2
Seminarium licencjackie 1,2,3 (zajęcia przygotowujące do egzaminu licencjackiego i złożenia pracy licencjackiej)	seminarium	30	3
Razem:		585	98
przedmioty do wyboru			
Ćwiczenia terenowe z meteorologii (3dni po 8 godz.)	ćwiczenia terenowe	24	3
Ćwiczenia terenowe z hydrologii (3 dni po 8 godz.)	ćwiczenia terenowe	24	3
Ćwiczenia terenowe z kartografii i topografii (3 dni po 8 godz.)	ćwiczenia terenowe	24	3
Cywilizacje i środowisko	wykład	15	3
Paleogeografia	wykład i ćwiczenia	20	3
Geografia turystyki	wykład i ćwiczenia	20	3
Gospodarka wodna	wykład i ćwiczenia	20	3
Georóżnorodność- aspekt środowiskowy, kulturowy i prawny	ćwiczenia	15	2
Polityka ekologiczna	wykład	15	2

Współczesne problemy rozwoju miast	wykład	15	2
Ćwiczenia terenowe z geomorfologii (2 dni po 8 godz.)	ćwiczenia terenowe	16	2
Ćwiczenia terenowe z gleboznawstwa (2 dni po 8 godz.)	ćwiczenia terenowe	16	2
Ćwiczenia terenowe z geografii społeczno-ekonomicznej (4 dni po 8 godz.)	ćwiczenia terenowe	32	4
Ćwiczenia regionalne - kompleksowe (4 dni po 8 godz.)	ćwiczenia terenowe	32	4
Integracja europejska	wykład	15	3
Monitoring środowiska geograficznego	wykład, laboratorium	20	3
Praktyczne aspekty oceny środowiska przyrodniczego	wykład i ćwiczenia	20	3
Klimatologia regionalna	wykład i ćwiczenia	20	3
Geoarcheologia	wykład	15	3
Procesy hydrologiczne w zlewni	wykład	15	3
Gospodarka leśna i rybołówstwo	wykład	15	3
Geografia społeczna	wykład	15	3
Obszary chronione w Polsce	wykład	15	3
Regiony innowacyjne w Europie	wykład	15	3
Razem:		453	69

Kierunek Geografia, specjalność: Ekologia miasta, studia I stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Podstawy geografii	wykład	20	2
Kartografia i topografia	wykład, laboratorium	60	5

Podstawy kształtowania i ochrony środowiska	wykład, laboratorium	60	5
Metody pracy naukowej i ochrona własności intelektualnej	wykład, ćwiczenia	20	3
Podstawy ekologii miasta	wykład	30	3
Funkcjonowanie systemów ekologicznych	wykład, laboratorium	30	2
Hydrologia i oceanografia	wykład, laboratorium	60	5
Meteorologia i klimatologia	wykład, laboratorium	60	5
Geologia	wykład, laboratorium	60	5
Geografia społeczno-ekonomiczna	wykład, laboratorium	90	6
Ćwiczenia terenowe z geologii czwartorzędu (2 dni x 8 godz. = 16 godz.)	ćwiczenia terenowe	16	1
Ćwiczenia terenowe z badań społecznych w środowisku miejskim (4 dni x 8 godz. = 32 godz.)	ćwiczenia terenowe	32	2
Geomorfologia	wykład, laboratorium	60	4
Gospodarka i planowanie przestrzenne	wykład, laboratorium	60	5
Monitoring środowiska przyrodniczego	wykład, laboratorium	30	3
Regionalna geografia fizyczna Polski	wykład	20	3
Regionalna geografia ekonomiczna Polski	wykład	20	3
Biogeografia	wykład, ćwiczenia	45	4
Ćwiczenia terenowe z geomorfologii (3dni x 8 godz. = 24 godz.)	ćwiczenia terenowe	24	2
Ćwiczenia terenowe z biosfery miasta (3 dni x 8 godz. = 24 godz.)	ćwiczenia terenowe	24	2
Geoekologia	wykład, laboratorium	60	5
Regionalna geografia fizyczna świata	wykład	20	3

Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Seminarium licencjackie (w tym przygotowanie do egzaminu dyplomowego oraz złożenie pracy dyplomowej)	seminarium	15	4
Laboratorium licencjackie	laboratorium	15	2
Koncepcje projektów badawczych ekologii miasta	konserwatorium	30	3
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Cywilizacje i środowisko	wykład	30	2
Seminarium licencjackie	seminarium	30	4
Laboratorium licencjackie	laboratorium	30	3
Razem:		1141	102
przedmioty do wyboru			
Przyrodnicze podstawy planowania przestrzennego	wykład, ćwiczenia	30	3
Historyczne i regionalne aspekty rozwoju osadnictwa ziem polskich	wykład, laboratorium	30	2
Przemiany ekosystemów - podstawy paleoekologiczne	wykład	15	1
Analiza pyłkowa w badaniach przemian szaty roślinnej	laboratorium	15	1
Analiza makroskopowych szczątków roślin w badaniach przemian szaty roślinnej	laboratorium	15	1
Woda w mieście	wykład, laboratorium	30	3
Flora i roślinność miast	wykład, ćwiczenia	30	3
Gleboznawstwo i geografia gleb	wykład, laboratorium	45	3

Geochemia środowiska i ekotoksykologia miasta	wykład, laboratorium	30	3
Klimat miasta	wykład	15	2
Edukacja ekologiczna	konwersatorium	15	2
Analiza okrzemkowa w badaniach ekosystemów wodnych	laboratorium	15	2
Fauna w mieście	wykład, laboratorium	30	3
Systemy baz danych	wykład, laboratorium	45	4
Innowacje proekologiczne i koncepcje miast przyszłości	konserwatorium	30	3
Kształtowanie i ochrona zieleni miejskiej	laboratorium	15	2
Analiza dendrochronologiczna w badaniach zmian środowiskowych	laboratorium	15	2
Analiza ameb skorupkowych w badaniach ekosystemów wodno-bagiennych	laboratorium	15	2
Jakość życia w mieście - zdrowie fizyczne i psychiczne	wykład, laboratorium	30	3
Zjawiska ekstremalne i klęski żywiołowe a funkcjonowanie miast	wykład	30	3
GIS w analizie systemów miejskich	wykład, laboratorium	45	4
Ekologia obszarów wodno-torfowiskowych	wykład	15	2
Odnawialne źródła energii	wykład, laboratorium	30	2
Przemiany szaty roślinnej w antropocenie	konserwatorium	15	2
Jakość powietrza i wody w mieście	wykład, laboratorium	45	5
Grafika komputerowa w dokumentacji przyrodniczej	wykład, laboratorium	45	5

Podstawy gospodarki odpadami	wykład, ćwiczenia	30	4
Zrównoważony rozwój obszarów zurbanizowanych	wykład	15	2
Analiza struktury krajobrazu	laboratorium	15	2
Ochrona georóżnorodności	wykład	15	2
Razem:		765	78

Kierunek Geografia, specjalność: Geoanaliza społeczno-ekonomiczna, studia I stopnia, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Podstawy geografii	wykład	20	2
Kartografia i topografia	wykład, laboratorium	60	5
Metody pracy naukowej i ochrona własności intelektualnej	wykład, ćwiczenia	20	2
Geografia fizyczna	wykład, ćwiczenia	90	7
Geografia polityczna	wykład	20	3
Geografia osadnictwa	wykład, laboratorium	30	2
Metody prezentacji danych	laboratorium	30	2
Geografia ludności	wykład, laboratorium	30	2
Demografia	wykład, laboratorium	30	2
Geografia rolnictwa	wykład, laboratorium	30	2
Geologia	wykład, ćwiczenia	30	3
Kartografia społeczno-ekonomiczna	wykład, laboratorium	60	5
Ćwiczenia terenowe z geografii społeczno-ekonomicznej (8 dni po 8 godz. = 64 godz.)	ćwiczenia terenowe	64	2
Region, regionalizacja i rozwój regionalny	wykład, ćwiczenia	40	4
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3

Geografia przemysłu	wykład, laboratorium	30	3
Geowizualizacja zjawisk społeczno-gospodarczych	wykład, laboratorium	60	5
Regionalna geografia fizyczna świata	wykład	20	2
Systemy informacji geograficznej	wykład, laboratorium	45	3
Regionalna geografia fizyczna Polski	wykład	20	3
Regionalna geografia ekonomiczna Polski	wykład	20	3
Ćwiczenia terenowe regionalne (6 dni x 8 godz. = 48 godz.)	ćwiczenia terenowe	48	2
Gospodarka i planowanie przestrzenne	wykład, laboratorium	60	4
Przestrzenna analiza procesów społeczno-gospodarczych	wykład, laboratorium	60	5
Geografia komunikacji	wykład, laboratorium	30	3
Laboratorium licencjackie	laboratorium	15	2
Seminarium licencjackie	seminarium	15	2
Geografia handlu i usług	wykład, laboratorium	40	4
Globalizacja społeczno-kulturowa	wykład	15	2
Globalne sieci produkcji i wymiany	wykład	15	2
Regionalna geografia ekonomiczna świata	wykład	20	2
Formy organizacji przestrzennej działalności gospodarczej	wykład	30	3
Laboratorium licencjackie	laboratorium	15	2
Seminarium licencjackie	seminarium	15	5
Razem:		1172	103
przedmioty do wyboru			

Organizacja i metody badania opinii społecznej	wykład	15	2
E-administracja	laboratorium	15	2
Podstawy logiki	wykład	15	2
Wskaźniki społeczno-ekonomiczne i ich zastosowanie	laboratorium	15	2
Turystyka i zagospodarowanie turystyczne	wykład, laboratorium	20	2
Współczesne problemy rozwoju miast	wykład	20	2
Analiza środowiska przyrodniczego	wykład, laboratorium	30	3
Integracja europejska	wykład	30	3
Migracje w różnych układach terytorialnych	wykład, laboratorium	20	2
Geografia mediów	wykład	15	2
Geografia kultury	wykład	15	2
Teledetekcja	wykład, laboratorium	45	3
Marketing terytorialny	wykład, laboratorium	30	3
Geografia społeczna	wykład	20	2
Społeczno-ekonomiczne aspekty rozwoju obszarów przygranicznych	wykład	15	2
Geografia ekonomiczna	wykład	30	3
Grafika wektorowa	wykład	15	2
Analiza poziomu i warunków życia	laboratorium	15	2
Analiza patologii społecznych i przestępczości	wykład	15	2
Analiza rynku pracy	wykład	15	2
Analiza społeczno-gospodarcza obszarów wiejskich	wykład	15	2
Kartografia internetowa	laboratorium	15	2
Sport w przestrzeni miasta i regionu	wykład	15	2

Struktury przestrzenne miast	wykład	15	2
Rewitalizacja miast i obszarów wiejskich	wykład	30	3
Strategia rozwoju gminy	wykład	30	3
Geografia zmian	wykład	15	2
Geografia administracji	wykład	15	2
Konflikty społeczne w przestrzeni lokalnej	wykład	15	2
Analiza rynku nieruchomości	wykład	15	2
Analiza lokalizacji i funkcjonowania podmiotu gospodarczego	wykład	15	2
Projektowanie urbanistyczne	wykład, laboratorium	45	4
Ekonomika miast i regionów	wykład	15	2
Gospodarka kreatywna i innowacje w gospodarce	wykład	30	2
Atrakcyjność inwestycyjna miast i regionów	wykład	20	2
Dziedzictwo kulturowe w regionie	wykład	15	2
Geografia władzy	wykład	15	2
Przestrzeń publiczna i krajobraz miasta	wykład	10	1
Urbanizacja na świecie	wykład	15	2
Razem:		770	86

Kierunek geografia, studia II stopnia, profil ogólnoakademicki, studia niestacjonarne

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
przedmioty obowiązkowe			
Metodologia geografii	wykład	15	4
Społeczno-ekonomiczne aspekty globalizacji	wykład	20	5

Globalne zmiany środowiska	wykład	20	5
Metody badań geograficznych (w geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej)	laboratorium	15	3
Metody regionalizacji	wykład i laboratorium	30	5
Geoinformacyjna analiza środowiska	laboratorium	15	3
GIS w analizach społeczno-gospodarczych I	laboratorium	15	3
Razem:		130	28
Specjalność Geoekologia			
Geomorfometria	laboratorium	15	2
Geomorfologia stosowana	wykład i ćwiczenia	25	5
Geochemia krajobrazu	wykład	20	5
Ekologia krajobrazu	wykład	15	3
Rozwój i funkcjonowanie krajobrazu kulturowego	wykład	15	3
Przemiany ekosystemów jeziornych i torfowiskowych	wykład	15	3
Degradacja i ochrona zasobów Ziemi	wykład	15	3
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	15	2
Ewolucja strefy wybrzeży	wykład i laboratorium	20	4
Zjawiska ekstremalne i klęski żywiołowe	wykład	10	4
Przemiany geosystemów Polski	wykład	15	5

Modelowanie i prognozowanie zmian środowiska	wykład i laboratorium	25	5
Ewolucja geosystemów polarnych	wykład	10	4
Prawo a środowisko	wykład	10	4
Ewolucja systemów rzecznych	wykład i laboratorium	20	4
Seminarium magisterskie (przygotowanie do egzaminu magisterskiego i złożenie pracy dyplomowej)	seminarium	45	14
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	8
Razem:		350	82
Specjalność Hydrologia, meteorologia i klimatologia			
Klimat Polski	wykład	15	4
Hydrografia Polski	wykład i laboratorium	25	5
Hydrogeologia	wykład i laboratorium	25	5
Hydrologia stosowana	laboratorium	15	2
Matematyczne modelowanie procesów hydrologicznych	wykład i laboratorium	20	3
Matematyczne modelowanie procesów meteorologicznych i klimatycznych	wykład i laboratorium	20	3
Metody statystyczne w hydrologii i klimatologii	laboratorium	10	2
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	15	2
Hydrologia regionalna	wykład	15	4
Hydrologia wód podziemnych	wykład	10	2

Oceanografia	wykład	10	3
Bioklimatologia	wykład	10	2
Ekstremalne zjawiska hydrologiczne	wykład	10	2
Hydrologia obszarów miejskich	wykład	10	2
Ekstremalne zjawiska pogodowe i klimatyczne	wykład	10	2
Prognozowanie w hydrologii i klimatologii	wykład i laboratorium	20	4
Kryzys wody na świecie	wykład	10	2
Meteorologia synoptyczna	wykład	10	2
Topoklimatologia	wykład	10	3
Limnologia	wykład	10	2
Seminarium magisterskie (przygotowanie do egzaminu magisterskiego i złożenie pracy dyplomowej)	seminarium	45	14
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	8
Razem:		385	82
Specjalność Geografia społeczno-ekonomiczna			
Geografia wsi	wykład	15	4
Geografia miast	wykład	15	4
Metody analizy przestrzennej	wykład i laboratorium	30	5
GIS w analizie zjawisk społeczno-ekonomicznych II	laboratorium	15	3
Geografia transportu	wykład	15	3
Ćwiczenia terenowe - dyplomowe (3 dni)	ćwiczenia terenowe	24	4
Seminarium magisterskie	seminarium magisterskie	30	4

Laboratorium magisterskie	laboratorium	15	3
Lokalizacja działalności gospodarczej	wykład	15	4
Teoria regionu społeczno-ekonomicznego	wykład i laboratorium	25	5
Przemysł i usługi we współczesnej gospodarce	wykład	15	3
Wybrane problemy geografii społecznej i geografii kultury	wykład	15	4
Metody analizy przestrzennej w skali lokalnej i regionalnej	wykład	15	3
Rozwój regionalny i polityka regionalna	wykład	15	4
Społeczno-ekonomiczna geografia Europy	wykład	15	4
Człowiek a środowisko	wykład	10	3
Seminarium magisterskie (w tym przygotowanie do egzaminu dyplomowego oraz złożenie pracy dyplomowej)	seminarium	45	14
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	8
Razem:		359	82
Specjalność Systemy Informacji Geograficznej			
Systemy informacji geograficznej	wykład i laboratorium	60	7
Geomorfometria	wykład i laboratorium	25	6
Seminarium magisterskie	seminarium	30	4
Laboratorium magisterskie	laboratorium	15	3
Ekologia numeryczna	wykład i laboratorium	25	6
Analiza krajobrazu	wykład i laboratorium	20	4

Prognozowanie systemów przyrodniczych	wykład i laboratorium	25	5
Komputerowe wspomaganie podejmowania decyzji	wykład i laboratorium	25	5
Geoinformacja w zarządzaniu i administracji	wykład	15	4
Mobilne systemy geoinformacyjne	wykład	15	4
Ekonometria przestrzenna	wykład	15	4
Kartografia internetowa	wykład	15	4
Aspekty prawne geoinformacji	wykład	10	4
Seminarium magisterskie (przygotowanie do egzaminu magisterskiego i złożenie pracy dyplomowej)	seminarium	45	14
Laboratorium magisterskie	laboratorium	30	8
Razem:		370	82

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich/
Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela⁶

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS	Stopień/tytuł, imię i nazwisko nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia ⁹
Przygotowanie merytoryczne (A) odbywa się poprzez realizację podstawowego programu studiów I i II stopnia na geografii ze specjalnościami				

⁶ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

Psychologia (grupa przedmiotów B)	wykład, konwersatorium, warsztaty	100	6,5	dr J. Matejczuk, dr I. Stankowska-Mazur, dr Małgorzata Rękosiewicz, mgr Magdalena Pietrzak
Pedagogika (B)	wykład, konwersatorium, warsztaty	75	4,5	Prof. UAM dr hab. R. Wawrzyniak-Beszterda, dr Mirosław Radoła, dr Anna Wawrzonek
Uczeń ze specjalnymi potrzebami w systemie oświaty (B)	laboratorium	20	1	dr Sonia Wawrzyniak
Podstawy diagnostyki edukacyjnej dla nauczycieli (B)	Laboratorium	20	1	dr Mateusz Marciniak
Organizacja pracy szkoły z elementami prawa oświatowego (B): Bezpieczeństwo ucznia w szkole, Prawne aspekty pracy szkoły, Pierwsza pomoc przedmedyczna	laboratorium	12	1	E-learning koordynator: dr Joanna Matejczuk dr Katarzyna Jadach Bartosz Czapczyk
Podstawy dydaktyki (C)	Wykład, laboratorium	30	2	Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska
Emisja głosu (C)	laboratorium	20	1	Dr R. Nadzieja
Dydaktyka geografii i przyrody; Dydaktyka geografii (D)	wykład, laboratorium	155	13	Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska, Dr M. Cichoń, mgr J. Sypniewski
Nauczanie o współczesnych problemach geograficznych (A, D)	laboratorium	15	1	Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska. Dr M. Cichoń, dr E. Lipka
Nauczanie przez naukowe dociekanie (IBSE) (D)	laboratorium	15	1	Mgr J. Sypniewski
Treści biologiczne w nauczaniu przyrody (A, D)	Wykład, laboratorium	40	2	Prof. UAM dr hab. R. Bernard

Edukacja ekologiczna i regionalna (A, D)	Laboratorium	15	1	Dr M. Cichoń
Historia, sztuka, kultura regionu (A, D)	wykład	15	1	Dr M. Cichoń
Technologia informacyjno-komunikacyjna (TIK) i informatyka dla nauczycieli (D)	laboratorium	20	1	Mgr J. Sypniewski
Technologie geoinformacyjne w kształceniu geograficznym	laboratorium	20	1	Dr P. Przewoźna
Zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe (A, D)	laboratorium	20	1	Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska, dr E. Lipka
Kultura języka polskiego (C))	laboratorium	15	1	Prof. UAM dr hab. R. Szczyszek
Wizyty studyjne w centrach naukowo-edukacyjnych (D)	zajęcia terenowe	20	1	Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska, Dr M. Cichoń
Praktyka terenowa - Metodyka zajęć terenowych (D)	zajęcia terenowe	20	2	Dr M. Cichoń
Geograficzna Letnia Szkoła (D)	zajęcia terenowe	20	2	Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska, Dr M. Cichoń
Podstawy prawne dla nauczycieli (D)	laboratorium	10	1	Mgr J. Sypniewski
Personalizacja z elementami tutoringu (na 1 i 3 roku)	laboratorium	6	0	Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska, Dr M. Cichoń, mgr J. Sypniewski
Razem:		683	46	
Śródroczna praktyka dydaktyczna - geografia i przyroda w szkole podstawowej (D)		15	1	Nauczyciele Szkół Podstawowych, nadzór ze strony WNGiG Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska
Praktyka psychologiczno-pedagogiczna śródroczna w szkole podstawowej (B)		15	1	Pedagog, psycholog szkolny; nadzór ze strony WNGiG pro. UAM dr hab. R.

			Wawrzyniak-Beszterda, dr J. Matejczuk
Praktyka nauczycielska - geografia i przyroda w Szkole Podstawowej (wrzesień/październik) (D)	100	4	Nauczyciele Szkół Podstawowych, nadzór ze strony WNGiG Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska
Praktyka dydaktyczna - geografia w szkole ponadpodstawowej (wrzesień) (D)	60	5	Nauczyciele Szkół Ponadpodstawowych, nadzór ze strony WNGiG Prof. UAM dr hab. I. Piotrowska
Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole ponadpodstawowej cz.2 (B)	15	1	Pedagog, psycholog szkolny; nadzór ze strony WNGiG prof. UAM dr hab. R. Wawrzyniak-Beszterda, dr J. Matejczuk
Razem	205	12	

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych⁷

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)*
Applications of SEM-EDS	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Applications of SEM-EDS	wykład	letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego

⁷ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

Arctic in a Changing Climate	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Basics GIS	Wykład	letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Basics of Hydrology	Wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Climate Changes In Earth History. When, How And Why?	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Coastal Hazards - a Challenge for Coastal Zone Management and Tourism	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Extended Reality (Xr) And 3D Modelling	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Field Geology	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Geography of Social and Political Conflicts in a Changing Environment	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Geography of Sustainable Fashion	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Geology of Europe and Poland	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Global Warming and Ecosystems	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Heritage of Poland as a Tourist Attraction	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Hydrogeology	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego

Ice of the Earth – Glaciology	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Ice of the Earth - Introduction to Glaciology	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Introduction to 3D Modelling and Immersive Virtual Reality	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Introduction to Dendrochronology	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Introduction to Participatory Geographic Information Systems: Concepts and Applications	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Introduction to Spatial Decision Support Systems	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Introductory GIS	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Karst and Caves	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
La Géographie Physique	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	francuski	Zapisy jeszcze trwają
Las atracciones turísticas de Gran Polonia y Poznań	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	hiszpański	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Life at the Limits: Geo-Ecology of Extreme Environments	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Natural Environment of Central Europe	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Scanning Electron Microscopy: Principles,	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają

Techniques & Applications					
Sea-Level Change	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Siberian Environments, Geoheritage and Tourism	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Tourist Services in Poland	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Touristic Attractions of Northern Europe	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Volcanology	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Water Management of the Far East Countries	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Wine Tourism	Wykład/ćwiczenia terenowe	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Creative Cities in the European Union	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Digital Geographies	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Ecotourism	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Geography of Urban Transport	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Innovations and Economic Geography	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Shrinking Cities	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec

					semestru zimowego
Social Innovation Lab	wykład	Zimowy	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy jeszcze trwają
Tourism Geography of China	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Urban Agriculture	Wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Urban Movements in Polish Cities	Wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego
Web Mapping	wykład	Letni	AMU-PIE/Epicur	angielski	Zapisy pod koniec semestru zimowego

*dane te zostaną przekazane podczas wizytacji

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.).
2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.
4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku), a w przypadku kierunku lekarskiego także nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia z zakresu nauk klinicznych, sporządzoną wg następującego wzoru:
5. Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności wskazanych w zaleceniach o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę oraz przedstawienie i ocena skutków tych działań.

6. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
7. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów.

